

LUDZAS NOVADA ATTĪSTĪBAS PROGRAMMA 2021. – 2027. GADAM



Ludzas novada pašvaldība
2021

Satura rādītājs

Satura rādītājs	2
Saīsinājumi	4
Terminu skaidrojums.....	5
Ievads.....	7
I daļa – Ludzas novada pašreizējās situācijas raksturojums un analīze	10
1. Novada vispārīgs raksturojums	10
1.1. Novada ģeogrāfiskais novietojums	10
1.2. Teritorijas attīstības vēsture	12
1.3. Novada fiziski ģeogrāfiskais raksturojums	13
1.3.1. Ģeoloģiskā uzbūve un reljefs.....	13
1.3.2. Klimatiskie apstākļi	13
1.3.3. Derīgie izrakteņi	14
1.3.4. Ūdeņi.....	14
1.4. Aizsargājamās dabas teritorijas un kultūrvēsturiskais mantojums.....	15
2. Novada demogrāfiskās situācijas raksturojums.....	18
3. Ekonomiskās attīstības raksturojums	22
3.1. Darbaspēka resursi	22
3.2. Uzņēmējdarbības vide	23
4. Iedzīvotāju labklājība un ieņēmumi	31
5. Infrastruktūra	34
5.1. Transporta infrastruktūra.....	34
5.1.1. Tehniskā infrastruktūra	34
5.1.2. Sabiedriskā transporta pieejamība	39
5.2. Informācijas sabiedrība	40
5.3. Enerģētika.....	41
5.3.1. Siltumapgāde	41
5.3.2. Elektroapgāde un ielu apgaismojums	43
5.3.3. Gāzes saimniecība.....	44
6. Nekustamā īpašuma raksturojums	46
6.1. Zemes	46
6.2. Dzīvojamais fonds.....	48
7. Vides aizsardzība.....	50
7.1. Gaisa kvalitāte	50
7.2. Ūdens kvalitāte un ūdenssaimniecība	52
7.2.1. Virszemes ūdeņu kvalitāte	52

7.2.2.	Ūdensapgādes sistēma	52
7.2.3.	Kanalizācijas sistēma	55
7.3.	Atkritumu apsaimniekošana	60
7.3.1.	Sadzīves atkritumi.....	60
7.3.2.	Bīstamie atkritumi.....	61
7.4.	Potenciāli piesārņotās vietas.....	62
8.	Sabiedriskā kārtība un drošība.....	64
9.	Sociālā drošība un sociālie pakalpojumi	69
10.	Izglītība	77
10.1.	Pirmsskolas izglītības iestādes.....	77
10.2.	Vispārējās izglītības iestādes	80
10.3.	Profesionālās ievirzes izglītības iestādes	83
10.4.	Interesu izglītības iestādes	85
10.5.	Profesionālās izglītības iestādes	86
10.6.	Profesionālā izglītība/pirmā līmeņa profesionālā augstākā izglītība.....	86
10.7.	Mūzikā izglītība.....	87
11.	Kultūra	88
11.1.	Kultūras nami	88
11.2.	Bibliotēkas	90
11.3.	Muzejs	94
12.	Sports	97
13.	Veselības aprūpe	100
14.	Tūrisms	102
15.	Publiskā pārvalde	108
15.1.	Novada pašvaldības pārvalde	108
15.1.1.	Pašvaldības struktūra un funkcijas	108
15.1.2.	Apvienojamo pašvaldību budžets 2020. gadā.....	112
15.2.	Sabiedriskās organizācijas.....	129
16.	SVID analīze.....	131
17.	Pašreizējās situācijas analīzes kopsavilkums.....	141

Saīsinājumi

AP	Attīstības programma
AS	Akciju sabiedrība
ATR	Administratīvi teritoriālā reforma
BJC	Ludzas novada bērnu un jauniešu centrs
CSDD	Ceļu satiksmes drošības direkcija
CSP	Centrālā statistikas pārvalde
DUS	Degvielas uzpildes stacija
ELFLA	Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai
ERAF	Eiropas Reģionālās attīstības fonds
ES	Eiropas Savienība
ESF	Eiropas Sociālais fonds
EUR	Eiro
GMI	Garantētais minimālais ienākums
IK	Individuālais komersants
IND	Individuālais uzņēmums
KPFI	Klimata pārmaiņu finanšu instruments
LdNM	Ludzas Novadpētniecības muzejs
LPGB	Ludzas pilsētas galvenā bibliotēka
LPR	Latgales plānošanas reģions
LR	Latvijas Republika
LVĢMC	Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs
MK	Ministru kabinets
NAI	Notekūdeņu attīrīšanas iekārtas
NAP	Nacionālais attīstības plāns
NVA	Nodarbinātības valsts aģentūra
NVO	Nevalstiskā organizācija
PII	Pirmsskolas izglītības iestāde
PMLP	Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde
PVN	Pievienotās vērtības nodoklis
SAI	Sadzīves atkritumu izgāztuve
SVID	Stiprās un vājās puses, iespējas, draudi
TN	Tautas nami
VARAM	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
VAS	Valsts akciju sabiedrība
VID	Valsts ieņēmumu dienests
VRAA	Valsts reģionālās attīstības aģentūra
VRS	Valsts robežsardze
VUGD	Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests

Terminu skaidrojums

Attīstības programma – vidēja termiņa plānošanas dokuments, kurā noteikts pasākumu kopums ilgtermiņa prioritāšu īstenošanai.

Demogrāfiskā slodze – darbaspējas vecumu nesasniegušo un pārsniegušo personu skaita attiecība pret personu skaitu darbaspējas vecumā.

Dzīvojamais fonds – viendzīvokļa dzīvojamās mājas, daudzdzīvokļu dzīvojamo māju dzīvojamās telpas un dzīvojamās telpas nedzīvojamajās telpās.

Iedzīvotāju blīvums – skaitlisks lielums, kas parāda kādai noteiktai teritorijai piederīgo iedzīvotāju skaita attiecību pret šīs teritorijas platību.

Iedzīvotāju dabiskais pieaugums – starpība starp attiecīgajā periodā dzimušo un mirušo skaitu.

Investīciju plāns – attīstības programmas sastāvdaļa laika posmam vismaz līdz 3 gadiem, kuru apstiprina pašvaldība. Investīciju plānu var aktualizēt katru gadu.

Mājoklis – dzīvošanai paredzēta viena vai vairākas dzīvojamās istabas ar palīgtelpām. Dzīvojamās mājās bez dalījuma dzīvokļos palīgtelpas var būt paredzētas kopējai lietošanai un atdalītas no mājokļa.

Migrācijas saldo – starpība starp valstī iebrāukušajiem un izbrāukušajiem (migrācija mīnus emigrācija).

Prioritāte – teritorijas attīstības vispārējā aktualitāte, kuras risināšana tiek izvirzīta priekšplānā salīdzinājumā ar citām attīstības aktualitātēm.

Projekts – pasākumu kopums, kas veicams noteiktu mērķu sasniegšanai noteiktā laika periodā ar iepriekš noteiktiem finansiālajiem, materiālajiem un cilvēku resursiem.

Publiskā apspriešana – ar ārējo normatīvo aktu vai institūcijas noteikts laika periods, kura ietvaros sabiedrības pārstāvji sniedz savus iebildumus un priekšlikumus vai piedalās citās institūcijas organizētās sabiedrības līdzdalības aktivitātēs (piemēram, sabiedriskajās apspriedēs un sabiedriskās domas aptaujās).¹

Rīcības plāns – attīstības programmas sadaļa, kas ietver konkrētu pasākumu kopumu un investīciju plānu attīstības programmā noteikto uzdevumu īstenošanai.

Rīcības virzieni – konkrētu pasākumu kopums, kas ir izvirzīts noteikto vidēja termiņa prioritāšu sasniegšanai.

Sabiedriskā apspriede – sanāksme, kurā piedalās un savus iebildumus un priekšlikumus sniedz sabiedrības pārstāvji.²

Sabiedriskās (nevalstiskās) organizācijas – organizācijas, kuras veidojušās uz privātas iniciatīvas pamata bez peļņas gūšanas mērķa. Latvijā ir divi sabiedrisko (nevalstisko) organizāciju veidi: biedrības un nodibinājumi. Šā dokumenta ietvaros šajā jēdzienā netiek ietvertas reliģiskās organizācijas, arodbiedrības un politiskās partijas.

Stratēģiskā daļa – attīstības programmas sadaļa, kurā definē plānošanas reģiona/pašvaldības vidēja termiņa prioritātes un izvirza uzdevumus to īstenošanai.

¹ 25.08.2009. MK noteikumi Nr.970 "Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā"

² 25.08.2009. MK noteikumi Nr.970 "Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā"

Stratēģiskais mērķis – koncentrēts politisku uzstādījumu kopums vēlamajām situācijas pārmaiņām noteiktā laika periodā, kas ir vērts uz teritorijas attīstības vīzijas sasniegšanu, un kas kalpo par pamatu prioritāšu noteikšanai un turpmāk veicamo darbību identificēšanai.

Uzdevumi – iniciatīvu un rīcību kopums, kas ir izvirzīti noteikto rīcības virzienu sasniegšanai. Tie ir skaidri definēti, izmērāmi un pārbaudāmi.

Vīzija – lakonisks ilgtermiņa nākotnes redzējums, kas vienlaikus parāda teritorijas unikālās vērtības.

Ievads

2020. gada 19. jūnijā valsts prezidents ar paziņojumu Nr. 12 “Par administratīvi teritoriālās reformas īstenošanu” izsludināja Saeimas 2020. gada 10. jūnijā pieņemto Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumu (turpmāk – ATAVL). ATAVL 4. panta otrajā daļā norādīts, ka administratīvās teritorijas un to administratīvos centrus nosaka Saeima iepriekš minētā likuma pielikumā “Administratīvās teritorijas, to administratīvie centri un teritoriālā iedalījuma vienības”. Atbilstoši minētā pielikuma 25. punktam jaunveidojamā Ludzas novada administratīvā teritorija ietver Ludzas, Ciblas, Kārsavas un Zilupes novadu faktiskajās administratīvajās teritorijās esošos pagastus un pilsētas.

Pamatojoties uz Ministru kabineta 2020. gada 13. oktobra noteikumiem Nr. 631 “Jaunizveidojamo pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentu projektu valsts līdzfinansējuma piešķiršanas kārtība”, Ludzas novada pašvaldība sadarbībā ar Kārsavas, Ciblas un Zilupes novadu pašvaldībām izstrādāja jaunveidojamā Ludzas novada attīstības programmu.

Ludzas novada attīstības programma (turpmāk tekstā – Attīstības programma) ir vidējā termiņa plānošanas dokuments 2021.-2027. gadam, kas nosaka novada attīstības prioritātes, rīcības virzienus un uzdevumus, kā arī to īstenotājus un finanšu resursus ilgtspējīgas attīstības stratēģijas mērķu sasniegšanai.

Attīstības programmas izstrāde tika uzsākta saskaņā ar jaunizveidojamās pašvaldības teritorijā ietverto novadu domju lēmumiem “Par jaunizveidojamā Ludzas novada Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas 2021. - 2037. gadam un Attīstības programmas 2021. - 2027. gadam izstrādes uzsākšanu”: ar Ludzas novada domes 2020. gada 26. novembra sēdes lēmumu (protokols Nr. 19, 24.§), Kārsavas novada domes 2020. gada 26. novembra sēdes lēmumu (protokols Nr. 17, 33.§), Ciblas novada domes 2020. gada 26. novembra sēdes lēmumu (protokols Nr. 18, 5.§), Zilupes novada domes 2020. gada 26. novembra sēdes lēmumu (protokols Nr. 17, 3.§). Šajos lēmumos tika apstiprināts arī Attīstības programmas izstrādes darba uzdevums un izpildes termiņi.

Attīstības programma tika izstrādāta, ievērojot likuma “Par pašvaldībām” 14. panta otrās daļas 1. punktu, Attīstības plānošanas sistēmas likuma 6. panta ceturto daļu un 10. pantu un Teritorijas attīstības plānošanas likuma 5. panta pirmās daļas 3. punktu, 12. panta pirmās daļas un 22. panta prasības par pašvaldības teritorijas attīstības programmas izstrādāšanu un īstenošanu, VARAM 2019. gada 7. janvāra “Metodiskajiem ieteikumiem attīstības programmu izstrādei reģionālā un vietējā līmenī”, 25.08.2009. MK noteikumus Nr. 970 “Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā”, kā arī citus spēkā esošos normatīvos aktus.

Izstrādājot Attīstības programmu, tika ņemts vērā Nacionālais attīstības plāns, Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam, Latgales plānošanas reģiona spēkā esošie teritorijas attīstības plānošanas dokumenti, Ludzas novada teritorijas plānojums 2013. - 2024. gadam un tā grozījumi, Kārsavas novada teritorijas plānojums 2012. - 2024. gadam, Ciblas novada teritorijas plānojums 2013.-2025. gadam, Zilupes novada teritorijas plānojums 2013.-2025. gadam, jaunizveidojamajā pašvaldībā iekļauto novadu pašvaldību spēkā esošās ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un spēkā esošās attīstības programmas, kā arī spēkā esošie teritorijas attīstības plānošanas dokumenti kaimiņu pašvaldībām, ar kurām robežojas Ludzas novads.

Attīstības programmas izstrādes laikā no 2021. gada 25. janvāra līdz 2021. gada 25. februārim tika organizēta iedzīvotāju aptauja, kuras mērķis bija noskaidrot Ludzas novada iedzīvotāju viedokli par novada attīstības iespējām, problēmām un iespējamajiem risinājumiem, kā arī sagatavot priekšlikumus Attīstības programmas izstrādei.

Izstrādājot Attīstības programmu, tika ievēroti šādi principi:

- *ilgtspējīgas attīstības princips* – tagadējām un nākamajām paaudzēm nodrošina kvalitatīvu vidi un līdzsvarotu ekonomisko attīstību, racionāli izmanto dabas, cilvēku un materiālos resursus, saglabā un attīsta dabas un kultūras mantojumu;
- *interesu saskaņotības princips* – saskaņo dažādas intereses un ievēro attīstības plānošanas dokumentu pēctecību, nodrošina, lai tie nedublētos;
- *līdzdalības princips* – visām ieinteresētajām personām ir iespēja līdzdarboties attīstības plānošanas dokumenta izstrādē;
- *sadarbības princips* – valsts un pašvaldību institūcijas sadarbojas, tai skaitā izpildot attīstības plānošanas dokumentos izvirzītos uzdevumus un informējot cita citu par nosprausto mērķu un paredzēto rezultātu sasniegšanu;
- *finansiālo iespēju princips* – izvērtē esošos un vidējā termiņā prognozētos resursus un piedāvā efektīvākos risinājumus attiecībā uz nosprausto mērķu sasniegšanai nepieciešamajām izmaksām;
- *atklātības princips* – attīstības plānošanas process ir atklāts, un sabiedrība tiek informēta par attīstības plānošanas un atbalsta pasākumiem un to rezultātiem, ievērojot likumā noteiktos informācijas pieejamības ierobežojumus;
- *uzraudzības un novērtēšanas princips* – attīstības plānošanā un attīstības plānošanas dokumentu īstenošanā visos pārvaldes līmeņos tiek nodrošināts to ietekmes izvērtējums, kā arī uzraudzība un pārskatu sniegšana par sasniegtajiem rezultātiem;
- *subsidiaritātes princips* – politiku īsteno tā valsts vai pašvaldības institūcija, kura atrodas pēc iespējas tuvāk pakalpojuma saņēmējiem, un attiecīgie pasākumi tiek efektīvi īstenoti pēc iespējas zemākā pārvaldes līmenī;
- *attīstības plānošanas un normatīvo aktu izstrādes sasaistes princips* – politiku plāno pirms normatīvā akta izdošanas un, izstrādājot normatīvos aktus, ņem vērā attīstības plānošanas dokumentus;
- *līdzsvarotas attīstības princips* – politiku plāno, sabalansējot atsevišķu valsts teritoriju attīstības līmeņus un tempus;
- *aktualitātes princips* – attīstības plānošanas dokumentus aktualizē atbilstoši situācijai;
- *dokumentu saskaņotības princips* – pieņemot attīstības plānošanas dokumentu vai izdarot grozījumus šādā dokumentā, nodrošina izmaiņu veikšanu arī citos saistītajos dokumentos un normatīvajos aktos, ievērojot tiesiskās palāvēības principu.

Attīstības programmas izstrādes galvenais **mērķis** ir noteikt vietējās pašvaldības attīstības vidējā termiņa prioritātes un mērķus, norādīt veicamos uzdevumus, rīcības, investīcijas, projektus pašvaldības ilgtspējīgas un līdzsvarotas sociāli ekonomiskās attīstības veicināšanai.

Attīstības programmas galvenie **uzdevumi**:

- noskaidrot esošo situāciju un vispārējās attīstības tendences Ludzas novadā;
- noteikt Ludzas novada teritorijas attīstības prioritātes, mērķus un uzdevumus;
- izstrādāt Ludzas novada attīstības rīcības plānu un investīciju plānu, nosakot veicamos pasākumus un projektus.

Attīstības programma ietver:

- pašreizējās situācijas raksturojumu un analīzi – attīstības tendences, problēmas un izaugsmes resursus;
- stratēģisko daļu – vidēja termiņa prioritātes un rīcības virzienus;
- rīcības plānu – rīcība triju gadu periodam;
- investīcijas plānu – investīcijas triju gadu periodam;
- Attīstības programmas īstenošanas uzraudzības un novērtēšanas kārtību;
- pārskatu par sabiedrības līdzdalību.

Informācijas iegūšanai izmantoti jaunizveidojamajā pašvaldībā iekļauto novadu pašvaldību dati, speciālistu sagatavotā informācija, institūciju apkopotie dati, interneta resursi. Attīstības programmas izstrādē ņemti vērā darba grupu, pašvaldības speciālistu, vadības, deputātu un sabiedrības viedokļi.

I daļa – Ludzas novada pašreizējās situācijas raksturojums un analīze

1. Novada vispārīgais raksturojums

1.1. Novada ģeogrāfiskais novietojums

Ludzas novads ir pierobežas novads un atrodas Latgales reģiona austrumu daļā. Saskaņā ar Valsts zemes dienesta datiem tā kopējā teritorija aizņem 2412 km² (t.sk. pilsētas – 19,24 km²). 2021. gada 1. janvārī novada teritorijā dzīvoja 23 305 cilvēki¹, vidējais iedzīvotāju blīvums – 9,7 uz km².

Novada administratīvais centrs ir Ludzas pilsēta. Tā atrodas 267 km attālumā no valsts galvaspilsētas Rīgas, 122 km attālumā no Daugavpils un 30 km attālumā no Rēzeknes (skatīt 1.1. attēlu). Ludzas novads robežojas ar Rēzeknes, Balvu un Krāslavas novadu. Robeža ar Krievijas Federāciju (~144,5km)² un Baltkrieviju (Pasienes pagasts robežojas ar Baltkrieviju) (~10,5 km)³ ir arī Latvijas Republikas valsts robeža un Eiropas Savienības ārējā robeža.



Attēls 1.1. Ludzas novada ģeogrāfiskais novietojums

Ludzas novads pamatoti uzskatāms par vārtiem starp austrumiem un rietumiem. Novada teritoriju šķērso svarīgi starptautiskie tranzīta koridori:

- valsts galvenais autoceļš A12 Jēkabpils – Rēzekne – Ludza – Krievijas robeža (Terehova), kas ietilpst starptautiskajā Eiropas nozīmes transporta maršrutā E22;

¹ Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes dati, 01.01.2021.

² Latvijas – Krievijas valsts robežas PROTOKOLS-APRAKSTS, Latvijas-Krievijas valsts robežas protokola apraksta 1. pielikums Latvijas-Krievijas valsts robežas DEMARKĀCIJAS KARTE

³ Ministru kabineta 2009.gada 18.februāra rīkojums Nr.122Par Latvijas Republikas un Baltkrievijas Republikas valsts robežas demarkācijas dokumentu apstiprināšanu.

- valsts galvenais autoceļš A13 Krievijas robeža (Grebņeva) – Rēzekne – Daugavpils – Lietuvas robeža (Medumi), kas ietilpst starptautiskajā Eiropas nozīmes transporta maršrutā E262;
- austrumu – rietumu dzelzceļa koridora līnijas Zilupe – Rēzekne – Krustpils – Jelgava – Ventspils un Kārsava – Rēzekne – Daugavpils.

Ludzas novada administratīvajā teritorijā atrodas trīs pilsētas: Ludza, Kārsava un Zilupe, Ludzas novada sastāvā ir 22 pagasti: Blontu, Briģu, Ciblas, Cirmas, Goliševas, Isnaudas, Istras, Lauderu, Līdumnieku, Malnavas, Mežvidu, Mērdzenes, Nirzas, Ņukšu, Pasiene, Pildas, Pureņu, Pušmucovas, Rundēnu, Salnavas, Zaļesjes un Zvirgzdenes. Ludzas novadu raksturojošie parametri ir apkopoti 1.1. tabulā.

Tabula 1.1.

Galvenie Ludzas novadu raksturojošie parametri 01.03.2021.

Nr. p. k.	Teritoriālā vienība	Centrs	Teritoriālās vienības platība ¹ (km ²)	Iedzīvotāju blīvums ² (cilv. uz km ²)	Attālums līdz Ludzai (km)	Kadastrālās teritorijas kods
1.	Ludzas pilsēta (Ludza)	-	10,479	835	-	6801
2.	Kārsavas pilsēta (Kārsava)	-	4,074	480	29,7	6809
3.	Zilupes pilsēta (Zilupe)	-	4,690	293	34,5	6817
4.	Blontu pagasts	Blonti	96,651	4	11,2	6844
5.	Briģu pagasts	Brigi	124,970	4	31,9	6846
6.	Ciblas pagasts	Cibla	80,828	8	14,2	6848
7.	Cirmas pagasts	Tutāni	87,348	9	6,3	6850
8.	Goliševas pagasts	Goliševa	79,474	4	30,4	6854
9.	Isnaudas pagasts	Martiši	115,310	8	4,2	6858
10.	Istras pagasts	Vecslabada	164,231	3	41,8	6860
11.	Lauderu pagasts	Lauderi	75,052	4	31,8	6864
12.	Līdumnieku pagasts	Līdumnieki	161,209	2	25,2	6866
13.	Malnavas pagasts	Malnava	163,801	7	30,1	6868
14.	Mežvidu pagasts	Mežvidi	125,002	6	25,7	6870
15.	Mērdzenes pagasts	Mērdzene	89,593	6	17,3	6872
16.	Nirzas pagasts	Nirza	92,163	4	22,3	6878
17.	Ņukšu pagasts	Ņukši	68,651	6	12,6	6880
18.	Pasiene pagasts	Pasiene	120,492	4	43,9	6884
19.	Pildas pagasts	Pilda	118,180	4	18	6886
20.	Pureņu pagasts	Kivdolova	59,557	5	13,6	6888
21.	Pušmucovas pagasts	Pušmucova	72,451	7	12,7	6890

¹ VZD dati "Administratīvo teritoriju un teritoriālā iedalījuma vienību platības" 2020. gadā.

² Centrālās statistikas pārvaldes dati, <http://stat.gov.lv> Iedzīvotāju blīvums (eksperimentālā statistika)

22.	Rundēnu pagasts	Rundēni	124,466	3	34,4	6892
23.	Salnavas pagasts	Salnava	166,314	4	39,5	6894
24.	Zaļesjes pagasts	Zaļesje	108,842	5	38,6	6896
25.	Zvirgzdenes pagasts	Zvirgzdene	98,911	7	6,2	6898

1.2. Teritorijas attīstības vēsture

Vēsturnieki uzskata, ka tagadējā Ludzas novada teritorija bijusi apdzīvota jau 5.-8. gadu tūkstoši pirms Kristus dzimšanas. Pirmās ciltis šeit ienākušas no dienvidiem ap 4600 gadu pirms mūsu ēras. 7-12. gadsimtā teritorija, iespējams, iekļāvusies Jersikas valstī un to apdzīvoja baltu cilts latgaļi. 13. gadsimtā tagadējā Ludzas novada teritorija tika iekļauta Livonijas valsts sastāvā.

Livonijai sabrūkot, Latgale nonāca poļu varā. Poļu laiki ilga no 1561. gada līdz 1772. gadam. Polijas pirmās dalīšanas rezultātā 1772. gadā Latgali pievienoja Krievijas impērijai un iekļāva Pleskavas guberņas Daugavpils provincē. 1777. gadā, kad Daugavpils provinci sadalīja trijos apriņķos – Daugavpils, Rēzeknes un Ludzas – Ludza kļuva par apriņķa pilsētu.

1778. gadā Ludzas apriņķis tika iekļauts Polockas vietniecībā. 1796. gadā, izveidojot Baltkrievijas guberņu, Rēzeknes apriņķi sadalīja starp Daugavpils un Ludzas apriņķi. 1802. gadā iepriekšējo administratīvo dalījumu atjaunoja. Ludzas apriņķis līdz pat 1919. gadam bija jaunizveidotās Vitebskas guberņas sastāvdaļa.

Pirmajos padomju gados notika svarīgi administratīvās teritorijas pārkārtojumi. Jau 1919. gadā no Ludzas apriņķa jaundibinātajā Vecgulbenes apriņķī iekļāva Domopoles (Bērzpils), Balvu un Kokorevas (Tilžas) pagastu. Taču šis apriņķis ilgi nepastāvēja. Saskaņā ar 1920. gada Latvijas un Krievijas miera līgumu, Ludzas apriņķim pievienoja Ostrovas apriņķa Augšpils (Višgorodas), Purvmalas (Tolkovas) un Kacēnu (Kačanovas) pagastu. 1922. gadā Purvmalas pagasts tika sadalīts divās daļās: Linavas un Purvmalas pagastā. 1924. gadā Domopoles pagasta Stružāni pārgāja pie Rēzeknes apriņķa Bikavas pagasta. 1924. gada beigās jaunizveidotajā Jaunlatgales apriņķī no Ludzas rajona ieskaitīja 12 pagastus: Balvu, Baltinavas, Domopoles (Bērzpils), Gauru, Kacēnu, Tilžas, Liepnas, Linavas, Purvmalas, Rugāju, Viļakas un Augšpils pagastu.

Pēc 1925. gada Ludzas apriņķī ietilpa Brigu, Ciblas, Istras, Kārsavas, Mērdzenes, Nautrānu, Nirzas, Pasienes, Pildas, Rundānu, Šķaunes un Zvirgzdenes pagasts. Nosaukumus mainīja šādas administratīvi teritoriālas vienības: Janopole – Brigi, Eversmuiža – Cibla, Mihalova – Mērdzene, Zaļmuiža – Nautrāni, Posiņa – Pasiene un Landskorona – Šķaune. Šāds iedalījums pastāvēja līdz pat pēckara periodam.

1949. gadā, kad Latvijā apriņķu vietā izveidoja rajonus, Ludzas apriņķi sadalīja Ludzas, Kārsavas un Zilupes rajonā, bet Šķaunes pagastu pievienoja Krāslavas rajonam.

1959. gadā administratīvo iedalījumu atkal mainīja – Ludzas rajonā apvienoja Ludzas, Kārsavas un Zilupes rajonu.

1998. gadā apvienojās Nautrēnu un Miglinieku pagasts, un 1999. gadā jaunizveidotais Nautrēnu pagasts pārgāja Rēzeknes rajona administratīvajā pakļautībā.

Saskaņā ar LR likumu “Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likums” (31.12.2008.) 2009. gadā Ludzas rajons tika sadalīts 4 novados: Ciblas, Kārsavas, Ludzas un Zilupes.

2020. gada 10. jūnijā Saeimas pieņemtajā Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumā jaunizveidotā Ludzas novada administratīvā teritorija ietver Ludzas, Ciblas, Kārsavas un Zilupes novada faktiskajās administratīvās teritorijās esošos pagastus un pilsētas.

Jaunizveidotā Ludzas novada pašvaldība sāka darboties pēc 2021. gada vietējo pašvaldību vēlēšanām, kad 2021. gada 1. jūlijā tika sasaukta pirmā Ludzas novada pašvaldības domes sēde un ievēlēta jaunā dome. Ar jaunievēlētās novada pašvaldības domes pirmo sēdi tika izbeigtas iepriekšējo vietējo pašvaldību domju pilnvaras.

1.3. Novada fiziski ģeogrāfiskais raksturojums

1.3.1. Ģeoloģiskā uzbūve un reljefs

Reljefs

Ludzas novada reljefs ir ļoti daudzveidīgs, jo teritorijā ietilpst trīs ģeomorfoloģisko rajonu daļas: Austrumlatvijas zemene, Mudavas (Veļikajas) zemene un Latgales augstiene.

Katram no šiem rajoniem ir atšķirīgi reljefa veidošanās apstākļi, un, atkarībā no dažādām ģeoloģiskām īpatnībām un dabas faktoriem, šajos rajonos ir izdalīti vairāki dabas apvidi. Novada ziemeļu daļā atrodas Adzeles pacēlums, ko veido viļņoti, lēzeni viļņoti, vietām plakani līdzenumi, virs kuriem paceļas Numernes valnis. Augstākā vieta ir Naudaskalns – 161 m.

Latgales augstienes daļā reljefs ir izteikti viļņains. Rāznas pauguraines rietumu daļā atrodas novada augstākā vieta ar vidēji augstu un augstu pauguru reljefu. Daži pauguri paceļas vairāk nekā 200 m v.j.l., bet to relatīvais augstums sasniedz 25-30 m. Pārējā Latgales augstienes daļā pārsvarā ir vidēji augstu un sīkpauguru reljefs ar atsevišķiem plašiem paugurmasīviem.

Rēzeknes pazeminājumā izceļas garās, līdz 20-25 m augstās Ludzas – Ciblas un Cirmas – Čodorānu grēdas. Dienvidrietumu stūrī Latgales augstienes robežu iezīmē 1,5-2 km platā Šķaunes vaļņa ziemeļu gals, kura līdzenā virsa paceļas 30-40 m virs apkārtnes.

Abrenes nolaidenumam un Zilupes līdzenumam, kas aptver novada austrumu daļu, raksturīgi lēzeni viļņoti, vietām plakani līdzenumi. Tā virsmu nedaudz saposmo līdz 5-15 m augsti izlocīti vaļņi, atsevišķi paugurmasīvi un grēdas, kuru augstums pārsniedz 20 m. Zilupes līdzenums ir viens no purvainākajiem dabas apvidiem Latvijā. Plašus reljefa pazeminājumus šeit aizņem purvi (līdz 30% no apvidus teritorijas). Lielākie ir Kreiču, Zaborovjes, Krivandas, Ļebedinca, Rovu purvi (lielāko purvu sarakstu skatīt [Attīstības dokumentu datu bāzē](#)). Apvidus ziemeļu daļā dominē augstie purvi, dienvidos – zemie purvi, kas radušies, aizaugot ezeriem un pārpurvojoties plašajām, vāji drenētajām ieplakām vai ūdensšķirtnēm.

1.3.2. Klimatiskie apstākļi

Saskaņā ar Latvijas agroklimatisko rajonēšanu Ludzas novads ietilpst Latgales reģionā: Latgales augstiene – siltajā apakšrajonā un Austrumlatvijas zemene – mēreni siltajā apakšrajonā.

Ludzas novada teritorija atrodas mēreni kontinentālā klimata joslā. Gada vidējā temperatūra svārstās ap + 4,4 līdz + 5,0°C. Pēdējās pavasara salnas novērojamas vidēji 5.-15. maijā, pirmās rudens salnas – 6.-12. septembrī. Nokrišņu summa – ap 600 - 700 mm gadā. Vidējais gaisa relatīvais mitrums – 82 %. Siltuma un mitruma apstākļi pietiekoši visu mērenās joslas lauksaimniecības kultūru audzēšanai: aktīvās veģetācijas ilgums – 136-142 dienas (apmēram no 5. - 15. maija līdz 29. septembrim).

Valdošie vēji vasarā – no rietumiem un dienvidrietumiem, ziemā – no dienvidrietumiem un dienvidiem. Lielākais vēja ātrums ir novembrī - janvārī. Nereti vērojama arktisko un mēreni kontinentālo gaisa masu ieplūšana. Gaisa masu kustības rezultātā klimats ir mainīgs, kas īpaši nepastāvīgs ir rudenos, kad pāri iet daudzas gaisa frontes. Daudzgadīgais vidējais pastāvīga ledus sākums ir 15. decembris, beigas – 2. aprīlis.

Pēdējos gados klimats bieži mainās, brīžiem novērojamas krasas novirzes no normas.

Ludzas novada klimatiskie rādītāji:

- bezsala perioda garums 135-145 dienas;
- pozitīvo temperatūru summa veģetācijas periodā 1950-2100° C;
- vidējā minimālā temperatūra – 26-27° C;
- pastāvīgā sniega sega saglabājas vidēji 115-120 dienas, tās biezums 25-30 cm;
- vidējais nokrišņu daudzums gadā – 600-650 mm, t.sk. līdz 450 mm lietus veidā;
- siltākais mēnesis ir jūlijs ar vidējo gaisa temperatūru 17,5° C, aukstākais ir janvāris – 17-17,5° C.

1.3.3. Derīgie izrakteņi

Ludzas novada teritorijā ir atklātas daudzas derīgo izrakteņu iegulas un izpētīts liels skaits dažādu atradņu – saldūdens kaļķis, smiltis, smilts-grants, māls, kūdra, dolomīts, sapropelis (atradņu sarakstu skatīt [Attīstības dokumentu datu bāzē](#)). Vairākām no tām ir svarīga saimnieciskā nozīme, kā arī dažām atradnēm perspektīvā varētu būt svarīga loma novada saimnieciskajā attīstībā. Derīgo izrakteņu sarakstu skatīt [Attīstības dokumentu datu bāzē](#).

Saskaņā ar Valsts ģeoloģijas dienesta datiem kopā novadā ir 42 smilts un smilts-grants atradnes. Grants–smilts materiāls izmantojams kā pildviela betonā un ceļu būvēs, bet smilts frakcija – arī silikātkieģeļu ražošanai. Novada teritorijā apzinātas 277 kūdras atradnes vai to daļas. Pirmie kūdras atradņu pētījumi uzsākti jau 20. gadsimta divdesmitajos gados. Sistemātiskie pētījumi bijušajā Ludzas rajonā notika 1989. gadā. Uz šo brīdi rūpnieciskā ieguve notiek atradnēs – Kalnasalas (Beržovkas) purvā, SIA “Peat Export LLC” Briģu pag., Senčati, "Noviki" purvā.

Ludzas novadā ir konstatētas 14 dolomīta atradnes un viens prognozētais laukums. Dolomīta prognozēto resursu laukums “Degļeva”, kura daļa iesniedzas Mērdzenes pagasta teritorijā, ir perspektīvs ģeoloģiskās izpētes veikšanai, lai apzinātu jaunas dolomīta atradnes.

Novadā ir konstatētas 3 māla un 1 mālsmilts atradne, tās netiek izmantotas. Dienvidu daļā ģeoloģiskās kartēšanas darbu gaitā savulaik konstatēts samērā plašs ķieģeļu un drenu cauruļu ražošanai derīgu mālu prognožu lauks, kurš piemērots jaunu māla atradņu meklēšanai. Kā perspektīvas vietas atsevišķu nelielu atradņu atklāšanai var uzskatīt tikai plakanvirsmas paugurus novada teritorijā.

Novada teritorijā atrodas 6 saldūdens kaļķieža atradnes; tās netiek izmantotas.

Ludzas novada teritorijā 47 ezeri, kā arī vairākos purvos zem kūdras slāņa ir konstatētas sapropeļa atradnes. Derīgais izraktenis, atkarībā no tā īpašībām, ir piemērots gan augsnes mēslošanai, gan dziedniecības dūņām, gan lopbarības piedevām. Nogulumu augstākā kvalitāte ir Cucurku, Dolgoje un Ūbeļu ezeros, savukārt lielākie krājumi ir noteikti Plusonā. Sapropeļa ieguve uzskatāma par perspektīvu un ir atbalstāma aktivitāte no ezeru atveseļošanas viedokļa, mazinot to aizaugšanas procesus. Pēc sapropeļa izņemšanas ezeros var ielaist vērtīgu zivju mazuļus un var tos labāk izmantot rekreācijai.

1.3.4. Ūdeņi

Ludzas novada teritorija atrodas Veļikajas baseinā un daļēji Daugavas sateces baseinā. Virszemes ūdeņi, ko veido ezeri, upes, strauti un dīķi, aizņem 10 154 ha jeb 4% no kopējās novada teritorijas.

Novada hidrogrāfiskā tīkla daļas pamatelements ir upes, kas pieder pie Veļikajas baseina upēm. Izņēmums ir Sarjanka (Rundēnu pagastā), kas pieder pie Daugavas baseina. Lielākās novada

teritorijas upes ir Ludza, Zilupe, Rītupe, Kūkova (Kuhvas), Pilda un Istra. Upju kritumi ir samērā nelieli, un tās barojas galvenokārt no sniega un lietus ūdeņiem.

Ludzas novads ierindoja ezeriem bagātāko Latvijas novadu sarakstā. Novada teritorijā plešas 182 ezeri ar kopējo platību 7 421,3 ha (ezeru sarakstu skatīt [Attīstības dokumentu datu bāzē](#)). Lielākie Ludzas novada ezeri, kuru platība pārsniedz 100 ha, ir: Lielais Ludzas ezers, Dukānu ezers, Cirma ezers, Dziļezers, Istras ezers, Plisūns, Šķaunes ezers, Nirzas ezers, Pildas ezers, Bižas ezers, Pīteļa ezers, Kurjanovas ezers, Zilezers (Sīnojs), Zvirgzdenes ezers, mākslīgā ūdenstilpe – Blontu dīķi 100 hektāru platībā.

Novada teritorijā izveidojušās arī dažas nelielas mākslīgas ūdenskrātuves, izstrādātajos grants karjeros sakrājoties lietus un grunts ūdeņiem, kuras iedzīvotāji iecienījuši kā peldvietas to stingrā pamata un ērtās piekļūšanas dēļ: Zatišķu karjers, Novoselku karjers. Pie virszemes ūdeņiem jāpieskaita arī mākslīgā ūdenstilpe – Pudīnavas dzirnavezers Mērdzenes pagastā, kas ir izveidots uz Rītupes.

Publisko ezeru sarakstā ir iekļauti Ludzas novada ezeri: Cirma ezers, Čornojes ezers, Dziļezers, Idzipoles ezers, Istras ezers, Plisūna ezers, Nirzas ezers, Pildas ezers, Mazais Ludzas ezers, Nūmēnes ezers, Laudera ezers, Šešku ezers, Kurjanovas ezers, Lielais Ludzas ezers, Pīteļa ezers, Zilezers (Sīnojs) un Zvirgzdenes ezers, kā arī Ludzas upe un Zilupes upe ir publiskais ūdens visā to garumā novada teritorijā un to posmi pa Latvijas Republikas un Krievijas Federācijas robežu¹.

Ludzas novadā ir ezeri, kuros zvejas tiesības pieder valstij: Apaļais Sniedziņa ezers, Audeļu ezers, Bižas ezers, Briģu ezers, Dukānu ezers, Dūnākļu ezers, Franapoles ezers, Ilza ezers, Križutu ezers, Lielais Kivdaloņas ezers, Lielais Kurmas ezers, Līdūkšņas ezers, Mazais Kurmas ezers, Pintu ezers, Pujatu ezers, Rajevkas ezers, Rogaižu ezers, Šķaunes ezers, Soidu ezers, Sološu ezers un Zeiļu ezers².

Virszemes ūdeņu kvalitāti ietekmē piesārņojošo vielu iekļūšana ūdenstilpēs vai ūdenstecēs. Ūdens ekosistēmu degradāciju, izraisot eutrofikāciju, varētu veicināt slāpekļa un fosfora savienojumi, kas nonāk ūdens objektos no punktveida avotiem (notekūdeņi, kas tiek savākti no ciemu notekūdeņu attīrīšanas iekārtām) un no difūzajiem avotiem (viensētām, kas nav pieslēgtas kanalizācijas sistēmai, notece no lauksaimniecības zemēm utt.).

Ludzas novadā pie ezeriem ir vairākas iedzīvotāju iecienītas peldvietas, daļu no tām pašvaldība ir labiekārtojusi.

Apzinoties, ka ezeros ir nepieciešams atjaunot zivju resursus, pirms apvienošanās vienā novadā gan Ludzas novada pašvaldība, gan Kārsavas novada pašvaldība, gan Ciblas novada pašvaldība bija izmantojušas Valsts Zivju fonda piešķirtos līdzekļus zivju resursu pavairošanai Lielajā Ludzas ezerā, Dūnākļu, Pildas, Cirmas, Dziļezera, Nūmēnes, Nirzas, Križutu ezerā. Zivju krājumi tika papildināti ar līdaku un zandartu mazuļiem.

Pateicoties Latvijas vides aizsardzības fonda piešķirtajam finansējumam, tika izstrādāti ekspluatācijas noteikumi Nūmēnes ezeram.

1.4. Aizsargājamās dabas teritorijas un kultūrvēsturiskais mantojums

Lai saglabātu Latgales dabas vērtības un kultūrainavisku vidi, aizsargātu koku un krūmu sugas, sīkspārņu sugas un ūdensputnu faunu, kā arī ģeogrāfiskus kompleksus – reljefus un eitrofu – ir noteiktas īpaši aizsargājamās teritorijas: dabas parki, dabas liegumi, mikroliegumi un dabas

¹ 28.01.1937. likums "Civillikums. Pielikumi"

² MK 30.11.2009. noteikumi Nr. 1374 "Noteikumi par rūpnieciskās zvejas limitiem un to izmantošanas kārtību iekšējos ūdeņos"

pieminekļi. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas (ĪADT) ir ģeogrāfiski noteiktas platības, kas atrodas īpašā valsts aizsardzībā saskaņā ar kompetentu valsts varas un pārvaldes institūciju lēmumu. Latvijā ir noteiktas šādas ĪADT kategorijas: dabas rezervāti, nacionālie parki, biosfēras rezervāti, dabas parki, dabas liegumi, dabas pieminekļi, aizsargājamo ainavu apvidi. ĪADT tiek izveidotas un apsaimniekotas saskaņā ar likumu “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” un 2010. gada 16. marta Ministru kabineta noteikumiem Nr. 264 “Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”.

Ludzas novadā ir daudz vērtīgu dabas teritoriju un ievērojamu dabas objektu (dabas datu informāciju skatīt [Attīstības dokumentu datu bāzē](#)).

Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas aizņem 12 500,51 ha jeb 5,18 % no novada teritorijas. Tie ir: nacionālais parks, dabas parki, dabas liegumi, mikroliegumi un dabas pieminekļi – ģeoloģiskie un ģeomorfoloģiskie dabas pieminekļi, dendroloģiskie stādījumi un dižkoki. Informāciju par Ludzas novada īpaši aizsargājamām dabas teritorijām skatīt [Attīstības dokumentu datu bāzē](#).

Ludzas novada teritorijā atrodas daudz kultūrvēsturisku pieminekļu; tas ir materiālo un garīgo vērtību kopums, kas radies tautas vēsturiskās attīstības procesā. Spēkā esošajā valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā, kuru apstiprinājusi LR Kultūras ministrija, iekļauti 135 novadā esoši pieminekļi – 109 valsts nozīmes un 26 vietējas nozīmes kultūras pieminekļi. Iekļaušana valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā akcentē to vēsturisko, zinātnisko, māksliniecisko vai citādu kultūras vērtību un palīdz nodrošināt to saglabāšanu nākamajām paaudzēm, kas atbilst ne vien Latvijas valsts un tautas, bet arī starptautiskajām interesēm. Valsts aizsargājamo pieminekļu sarakstu skatīt [Attīstības dokumentu datu bāzē](#).

Arheoloģijas pieminekļi atrodas gan uz fiziskām personām, gan juridiskām personām piederošām zemēm, gan ir pašvaldības lietošanā.

Viens no svarīgākajiem kultūrvēsturiskajiem objektiem un viena no populārākajām vietām ceļotāju skatījumā ir pati pilsēta Ludza, pilsētībūvniecības piemineklis. Tā piesaista ar Livonijas ordeņa pilsdrupām – vertikālo pilsētas dominanti un krāšņu senatnes liecinieku, ar vecpilsētas īpašo, Latgalei raksturīgo, koka apbūvi un ielu plānojumu. Ludzas Novadpētniecības muzejs, Ludzas lielā sinagoga, katoļu, pareizticīgo, vecticībnieku un luterāņu baznīca, pilsētas parks un gleznainās ainavas Mazā Ludzas ezera un Lielā Ludzas ezera krastos ir populāri ludzāniešu un pilsētas viesu vidū. 7. vietā 10 Latvijas tūristu iemīļotāko uzņēmumu vidū ierindojies Ludzas amatnieku centrs (“Latviskais mantojums” zīmes laureāts un Eiropas kulinārā mantojuma tīkla biedrs), kur amatnieki meistardarbnīcās darbojas un stāsta par Latgales amatniecības vēsturi un dzīvesveidu. Veiksmīgi darbojas Ludzas amatnieku centra „Latgaļu kukņa” ar latgaliešu kulinārā mantojuma ēdieniem un vietējo ražotāju veikaliņš „Radeits Latgolā Cymuss”.

Apzinoties to, ka kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana un attīstība ir viena no novadu pašvaldību ilgtspējīgas attīstības nostādnēm, un to, cik svarīga loma ir kultūrvēsturiskā mantojuma (t.sk. arī nemateriālā kultūrvēsturiskā mantojuma) saglabāšanai, pašvaldība īstenojusi un īsteno dažādas iniciatīvas, kas ir vērstas kā uz kultūrvēsturisku pieminekļu saglabāšanu, tā arī uz to popularizēšanu.

Izmantojot Eiropas Reģionālās attīstības fonda piešķirtos līdzekļus sadarbības projektam “Rīteiropas vērtības” 5.5.1. specifiskā atbalsta mērķa “Saglabāt, aizsargāt un attīstīt nozīmīgu kultūras un dabas mantojumu, kā arī attīstīt ar to saistītos pakalpojumus” ietvaros Ludzas novada pašvaldība veikusi Ludzas pilsdrupu konservāciju: nestabilu mūra fragmentu demontāžu, mūra virsmu attīrīšanu no erodējošām mūra atliekām ar gaisa strūklu un virsmu attīrīšanu no bioloģiskā apauguma, mūru čaulas, kodola un virskārtas atjaunošanu, piemūrējot mūra bojāto daļu, kā arī virsmu noklāšanu ar hidrofobu to aizsardzībai.

Veiksmīgākai tūrisma attīstībai Ludzas pilsētā jāizstrādā detalizēts Ludzas vecpilsētas attīstības plāns, par prioritātēm nosakot Ludzas vecpilsētas koka apbūves un vēstures pieminekļu autentisku saglabāšanu un renovēšanu, tādējādi veidojot vecpilsētas ainavisko promenādi un speciālas pilsētas panorāmas skatu vietas.

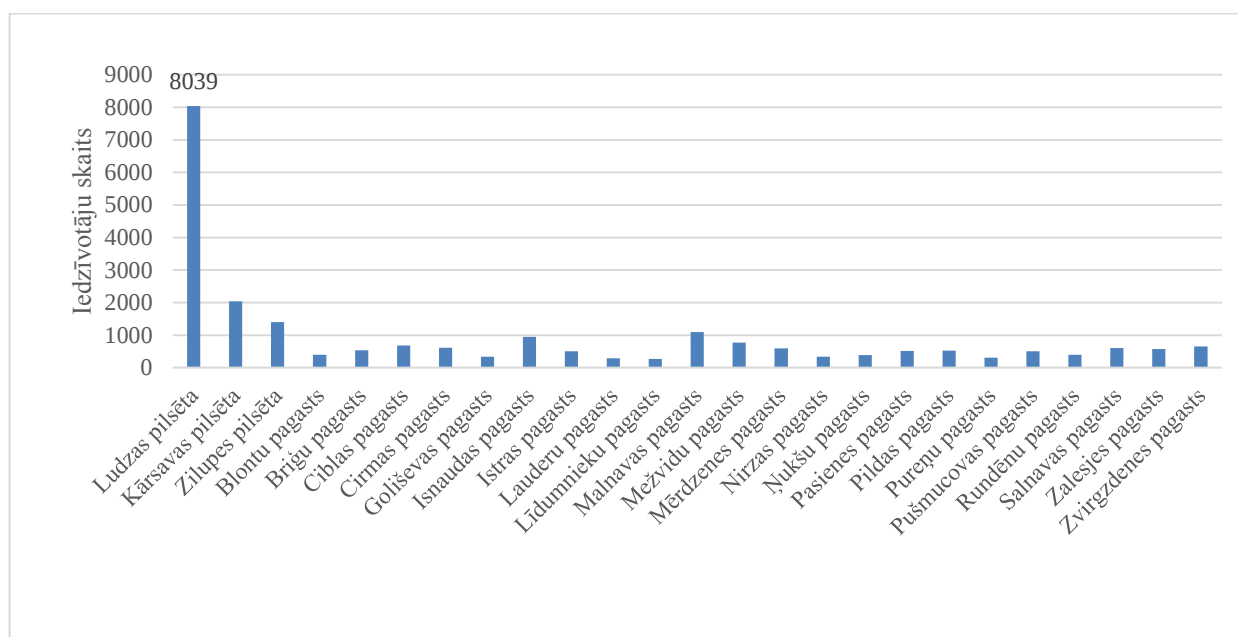
Biedrības “Ludzas rajona partenrība” izsludinātajos konkursos Lauku attīstības programmas 2014.-2020. gadam pasākuma “Darbību īstenošana saskaņā ar sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju” aktivitātē “Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas” tika iegūts finansējums arī kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanai. Piemēram, Kārsavas pusē tika veikts Stiglavas Romas katoļu baznīcas jumta un griestu konstrukciju remonts (griestu koka siju konstrukciju remonts) un tika ierīkota lietusūdens novadīšanas sistēma. Ar mērķi nodrošināt kultūras mantojuma saglabāšanu nākamajām paaudzēm tika izveidots kultūrvēsturiskais centrs “Līču mājas”, kas ir jauna tūrisma pakalpojuma un kultūras mantojuma svarīga sastāvdaļa novadā. Centrā tiek atjaunotas telpas, kur tiks izveidota izstāžu zāle, kurā mājās rakstu krājuma “Kārsavas stāsti” pastāvīgā ekspozīcija, telpas novada amatnieku/ mājražotāju un radošo cilvēku amatu prasmju prezentācijai. Projekta “Kārsavas kultūrvēsturiskā centra labiekārtošana” ietvaros tika nobruģēti gājēju celiņi skvērā – pilsētas kultūrvēsturiskajā centrā.

Latvijas vides aizsardzības fonda līdzfinansētā projekta “Loba doba Ziemeļlatgalā jeb atklāj dabas pētnieku sevī” gaitā Nūmernes dabas parka teritorijā tika uzstādīts vides instalācijas objekts “Uguns”.

2015. gadā Ciblas novada pašvaldība īstenoja projektu “Seno latgaļu mantojums – Ķīšukalna pilskalns, Ludza pirms Ludzas”, kas tika realizēts ar Latgales reģiona attīstības aģentūras, Valsts Kultūrkapitāla fonda un AS “Latvijas Valsts meži” atbalstu. Pašvaldības līdzekļi izlietoti koka konstrukciju izgatavošanai un informatīvā stenda aprīkošanai Ķīšukalnā; tika organizēts pasākums Baltu vienības dienā un izdota grāmata “Ķīšu kalns – Ludza pirms Ludzas” (autors – dr.hist. Juris Tālivaldis Urtāns).

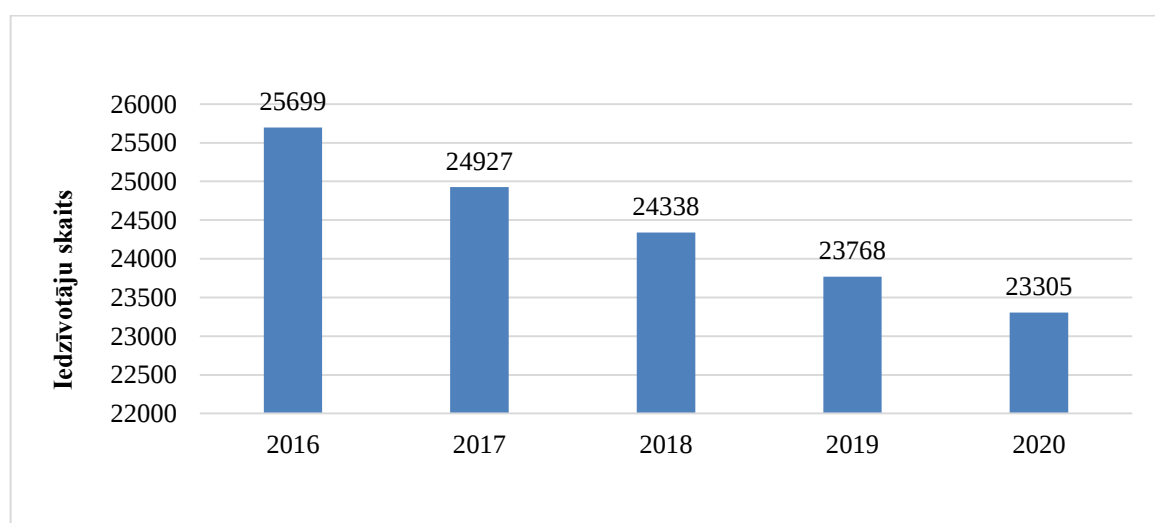
2. Novada demogrāfiskās situācijas raksturojums

Ludzas novada teritorijas demogrāfiskā situācija kopumā atspoguļo vispārējās izmaiņas Latvijā pēdējo gadu laikā. Pēc iedzīvotāju skaita Ludzas novads ir ceturtais lielākais novads Latgales plānošanas reģionā. 2021. gada 1. janvārī novadā ir reģistrēti 23 305 iedzīvotāji; no tiem Ludzā – 8 039 iedzīvotāji, kas ir 34,49 %, Kārsavā – 2 042 iedzīvotāji, kas ir 8,76 %, Zilupē – 1 402 iedzīvotāji, kas ir 6,01 %, lauku teritorijā dzīvo 11 822 iedzīvotāji, kas ir 50,74 % no kopējā novada iedzīvotāju skaita (skatīt 2.1. attēlu).



Attēls 2.1. *Iedzīvotāju skaits Ludzas novada teritorijā 01.01.2021. (PMLP dati.¹)*

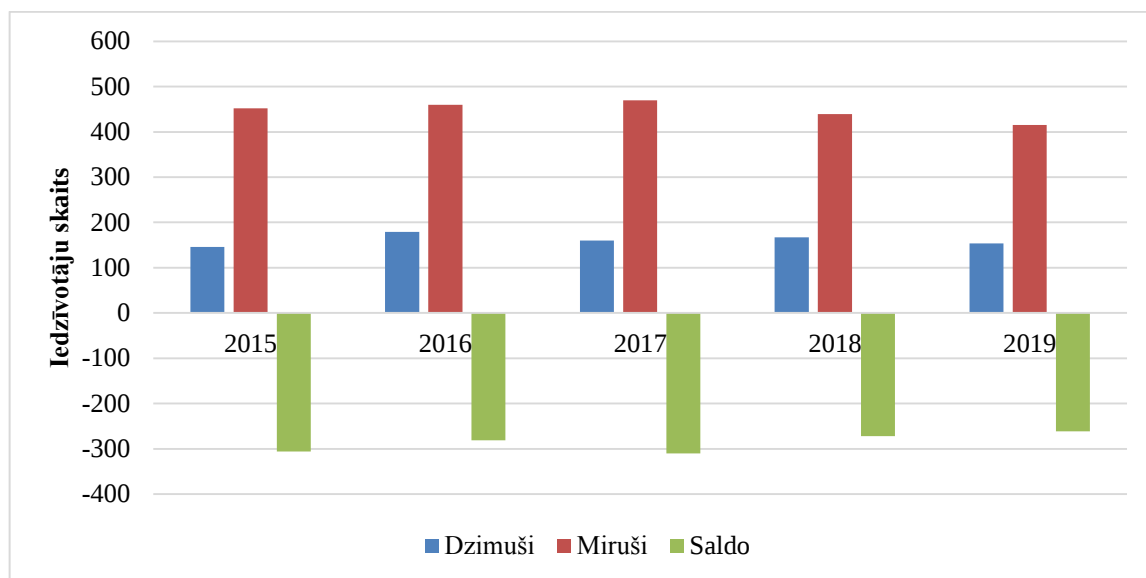
Statistikas dati liecina, ka iedzīvotāju skaits Ludzas novadā samazinās straujāk nekā vidēji valstī. 2021. gada sākumā salīdzinājumā ar 2016. gadu novada iedzīvotāju skaits krities par 9,32 %, Latvijā šajā laika periodā samazinājums ir 2,83 %. Ludzas novada iedzīvotāju skaita izmaiņas 2016.-2020. gadā ir atspoguļotas 2.2. attēlā.



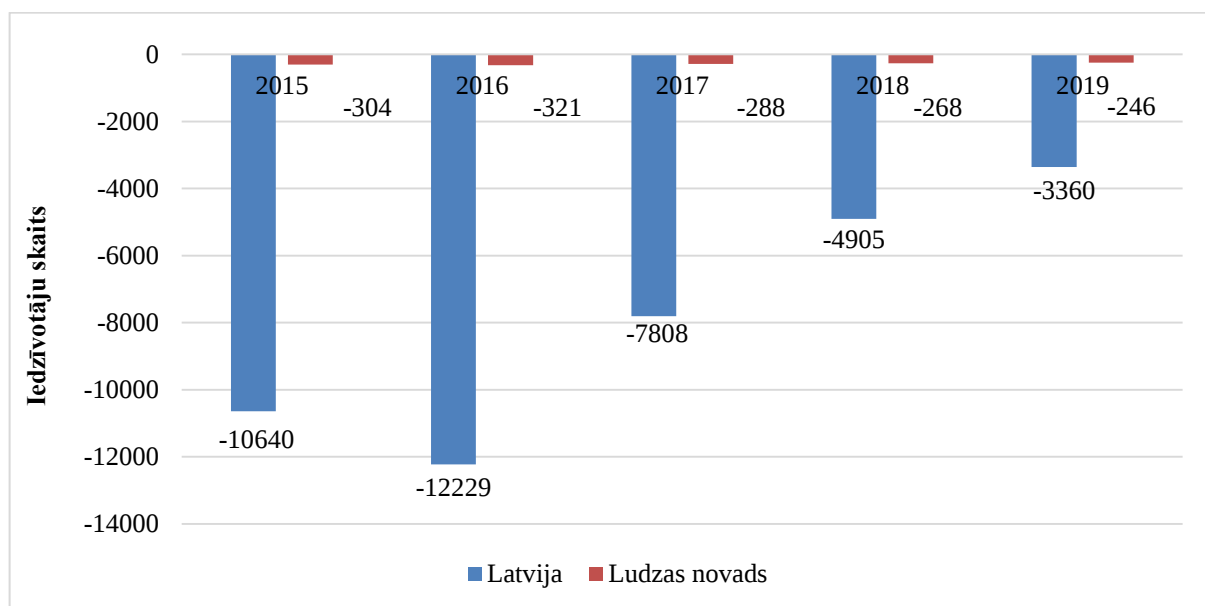
¹ Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes dati, <http://pmlp.gov.lv>, Statistika – Iedzīvotāju reģistrs.

Attēls 2.2. *Iedzīvotāju skaita izmaiņas Ludzas novadā 2016.-2021. gada sākumā (PMLP dati)*

Valstī pēdējo gadu laikā iedzīvotāju dabiskā pieauguma rādītājs saglabājas negatīvs. Ludzas novadā 2020. gadā uz 1000 iedzīvotājiem tika reģistrēti 6,6 jaundzimušie un 17,8 mirušie, tādējādi dabiskā pieauguma saldo ir negatīvs – 11,2 (skatīt 2.3. attēlu). Pēdējos gados dabiskā pieauguma saldo ir bez krasām izmaiņām, saglabājoties negatīvajam dabiskā pieauguma saldo.

Attēls 2.3. *Dzimstība un mirstība Ludzas novadā 2015.-2019. gadā. (CSP dati.¹)*

Iedzīvotāju ilgtermiņa migrācijas saldo uzskatāms par vienu no būtiskākajiem teritorijas pievilcību raksturojošiem rādītājiem. 2012.-2019. gada periodā kopumā Latvijā un Ludzas novadā ilgtermiņa migrācijas saldo ir bijis negatīvs. Izbraukušo skaits no Latvijas (skatīt 2.4. attēlu) ir pastāvīgs – vidēji 5-7 tūkstoši gadā. Ludzas novadā izbraucēju skaits ik gadu ir virs 200 iedzīvotājiem.

Attēls 2.3. *Ilgtermiņa migrācijas saldo Latvijā un Ludzas novadā 2015.-2019. gadā (CSP dati)²*

¹ Centrālās statistikas pārvaldes dati, <http://stat.gov.lv>, Iedzīvotāji – Dzimstība, Mirstība.

² Centrālās statistikas pārvaldes dati, <http://stat.gov.lv>, Iedzīvotāji – Migrācija.

Galvenie iedzīvotāju skaita samazinājuma faktori ir iedzīvotāju migrācija un negatīvais dabiskais pieaugums.

Pašvaldību attīstību raksturo iedzīvotāju sadalījums pa dažādām vecuma grupām, it īpaši izdalot iedzīvotājus darbaspējas vecumā, jo tas liecina par nodarbinātības attīstības perspektīvām vai norāda uz darbaspēka resursu trūkumu. Novada pastāvīgo iedzīvotāju sadalījums pa trim galvenajām vecuma grupām: līdz darbaspējas, darbaspējas un virs darbaspējas vecuma, no 2016. līdz 2021. gada sākumam attēlots 2.1. tabulā.

Tabula 2.1.

Ludzas novada iedzīvotāju skaits līdz darbaspējas, darbaspējas un virs darbaspējas vecuma grupās un demogrāfiskā slodze no 2016. līdz 2020. gadam

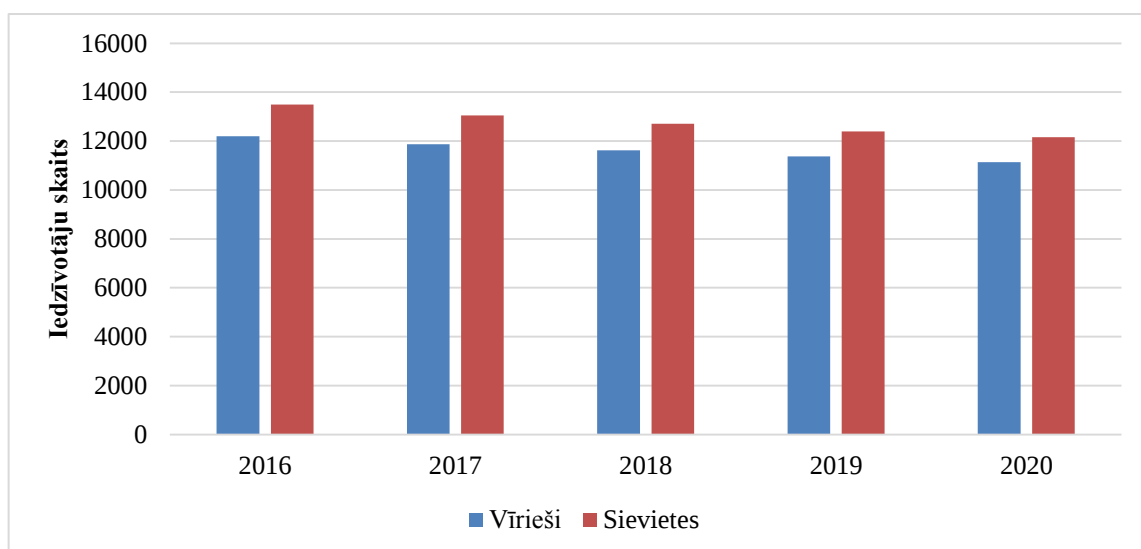
Gads	Iedzīvotāju skaits	To skaitā		
		Līdz darbaspējas vecumam	Darbaspējas vecumā	Pēc darbaspējas vecuma
2016	25 699	3085	16806	5808
2017	24 927	2948	16383	5596
2018	24 338	2827	15964	5547
2019	23 768	2749	15519	5500
2020	23 305	2674	15293	5338

Avots: PMLP dati¹

Turpina palielināties iedzīvotāju vecuma grupas 65-74 gadi īpatsvars gan iedzīvotāju kopskaitā, gan arī darbaspēka sastāvā. Pensionāru un gados vecu iedzīvotāju skaita pieaugums situācijā, kad samazināsies darbaspējīgo skaits, nākotnē radīs papildu slogu valsts sociālās nodrošināšanas un medicīniskās aprūpes sistēmai, kā arī pašvaldībām.

Analizējot iedzīvotāju vecuma struktūru, augstākais darbaspējas vecuma īpatsvars bija 2016. gadā – 65,40 % no kopējā iedzīvotāju īpatsvara. Turpmākajos gados procentuālais īpatsvars pakāpeniski samazinājās. Savukārt pensijas vecuma iedzīvotāju īpatsvars ir gandrīz divas reizes lielāks par bērnu un pusaudžu īpatsvaru. Šī attiecība saglabājas visu pārskata periodu. Izmaiņas iedzīvotāju vecumstruktūrā ietekmēja arī demogrāfiskās slodzes rādītājus. 2016. gadā sākumā Ludzas novadā uz 1 000 darbaspējas vecuma iedzīvotājiem vidēji bija 653,96 darbaspējas vecumu nerasniegušas personas (bērni, pusaudži) un darbaspējas vecumu pārsniegušas personas (pensionāri), bet 2021. gada sākumā – 656,21 darbaspējas vecumu nerasniegušas un pārsniegušas personas. Demogrāfiskā slodze palielinājās galvenokārt zemās dzimstības dēļ, kā arī to ietekmēja iedzīvotāju novecošanās.

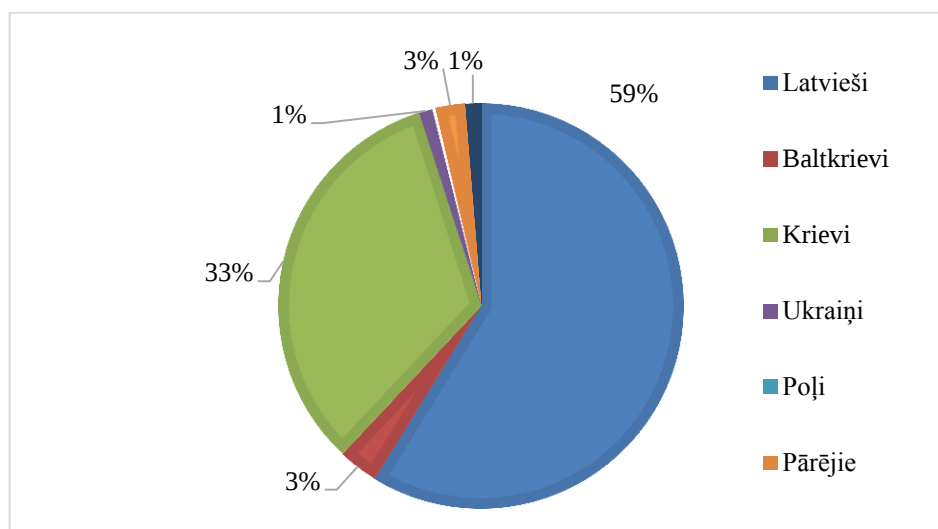
¹ Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes dati, <http://pmlp.gov.lv>, Statistika – Iedzīvotāju reģistrs; aprēķini.



Attēls 2.4. Iedzīvotāju skaits Ludzas novadā pa dzimumiem 2016.-2021. gada sākumā (PMLP dati¹)

Kā redzams 2.5 attēlā, laika posmā no 2016. gada līdz 2021. gadam vīriešu un sieviešu īpatsvars Ludzas novada kopējā iedzīvotāju skaitā nav būtiski mainījies – vīriešu vidēji ir par 8,38 % mazāk nekā sievietes.

Ludzas novads teritoriāli atrodas pierobežas zonā, kas jūtami ir ietekmējis iedzīvotāju nacionālo sastāvu. Bez dominējošām tautībām – latviešiem un krieviem, novadā dzīvo arī baltkrievi, ukraiņi, poļi un citu tautību iedzīvotāji (skatīt 2.6. attēlu).



Attēls 2.5. Ludzas novada iedzīvotāju nacionālais sastāvs 2021. gada sākumā (procentos) PMLP dati²

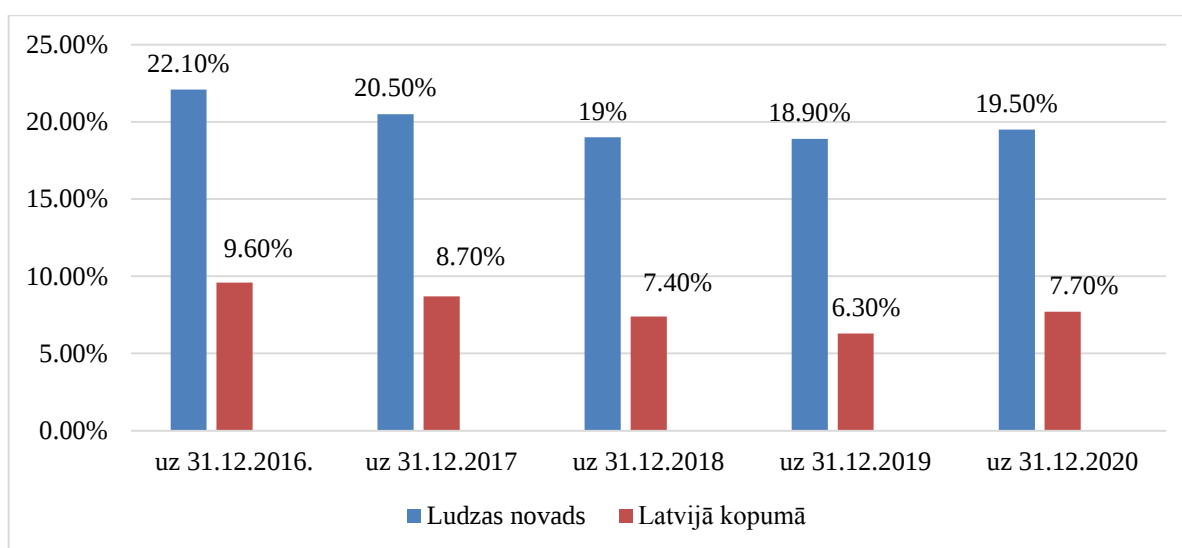
¹ Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes dati, <http://pmlp.gov.lv>, Statistika – Iedzīvotāju reģistrs.

² Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes dati, <http://pmlp.gov.lv>, Statistika – Iedzīvotāju reģistrs

3. Ekonomiskās attīstības raksturojums

3.1. Darbaspēka resursi

Svarīgs priekšnosacījums veiksmīgai uzņēmējdarbības attīstībai ir darbaspēka pieejamība. Pēc Nodarbinātības valsts aģentūras (NVA) datiem, Ludzas novadā 2021. gada 1. janvārī bezdarba līmenis ir 19,5 %, jeb 2 541 bezdarbnieks. 1.3. attēlā ir redzams, ka augstais bezdarba līmenis ir praktiski nemainīgs ar nelielu tendenci uz pazemināšanos. Laika posmā no 2016. gada līdz 2021. gadam tas ir robežās no 18,9 % līdz 22,1 %. Latvijā šajā laika posmā bezdarba līmenis ir no 6,3 % līdz 9,6 %, ar pazemināšanās tendenci līdz 2020. gadam, kad pandēmijas COVID-19 ieviesto ierobežojumu dēļ ekonomiskā attīstība tika negatīvi ietekmēta.



Attēls 3.1. *Bezdarba līmenis Latvijā un Ludzas novadā no 2016. gada līdz 2020. gadam (VID dati)*

Cilvēki pirmspensijas vecumā un ilgstošie bezdarbnieki sastāda lielāko bezdarbnieku daļu (skatīt tabulu 3.1.) Tieši šīm iedzīvotāju grupām ir vissarežģītāk atgriezties darba tirgū. Šīs problēmas risināšanai NVA piedāvā pārkvalifikācijas apmācības kursu programmas.

Tabula 3.1.

Bezdarbnieku sadalījums pa kategorijām

	01.01.2016.	01.01.2017.	01.01.2018.	01.01.2019.	01.01.2020.	01.01.2021.
Bezdarba līmenis	21,25 %	22,15 %	20,25 %	19 %	18,9 %	19,5 %
Bezdarbnieku skaits	3140	3158	2843	2603	2522	2541
Sievietes	1572	1549	1461	1358	1285	1303
Vīrieši	1568	1609	1381	1245	1237	1238
Jaunieši vecumā 15-24 gadi	201	196	146	85	90	105
Ilgstošie bezdarbnieki	2048	2046	1945	1719	1639	1704
Pirmspensijas vecuma	479	529	527	267	568	561

Avots: NVA dati

Bezdarbnieku sadalījums pēc izglītības līmeņa (skatīt tabulu 3.2.) parāda, ka vislielākie darbaspēka resursi ir ar profesionālo, vispārējo vidējo un pamata izglītību.

Tabula 3.2.

Bezdarbnieku sadalījums pēc izglītības līmeņa

Gads	Augstākā izglītība	Profesionālā izglītība	Vispārējā vidējā izglītība	Pamatizglītība	Zemāka par pamatizglītību
31.12.2016.	218	1333	1037	531	39
31.12.2017.	199	1205	919	492	27
31.12.2018.	170	1141	829	447	16
31.12.2019.	188	1091	806	424	13
31.12.2020.	201	1108	799	424	9

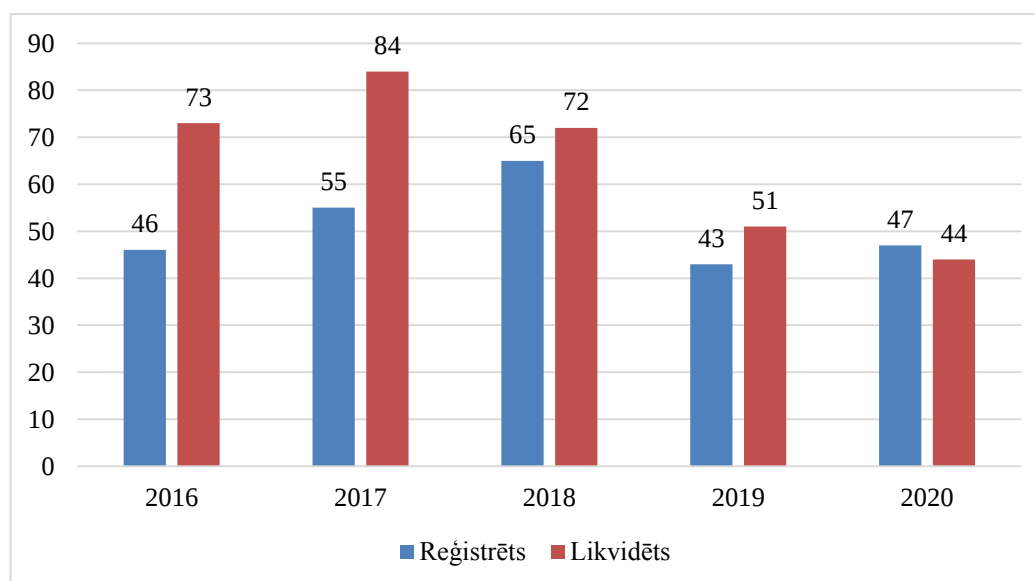
Avots: NVA dati

Daudziem ilgstošiem bezdarbniekiem atrast darbu traucē sociālas problēmas, zema kvalifikācija, veselības problēmas. Personas pēc bērnu kopšanas atvaļinājuma nav gatavas atgriezties darba tirgū, jo grūti savienot ģimenes dzīvi un darba gaitas. Jauniešiem - bezdarbniekiem visbiežāk ir pamatizglītība vai vispārējā vidējā izglītība, kas ierobežo darba un tālākas apmācības iespējas. Jaunieši pēc augstskolas beigšanas neatgriežas pagastos, jo nav darba vietu, kā arī trūkst labiekārtotu dzīvokļu.

Lai palīdzētu bezdarbniekiem, NVA Ludzas filiāle organizē aktīvos nodarbinātības pasākumus un karjeras konsultācijas. Sadarbībā ar NVA Ludzas filiāli Ludzas novada pašvaldība īsteno aktīvās nodarbinātības pasākuma projektu “Algoti pagaidu sabiedriskie darbi”, kura ietvaros 2021. gadā dažādos darbos plānots nodarbināt 200 cilvēkus, Ludzā – 102, Kārsavā – 20, Zilupē – 30 un lauku teritorijās – 228.

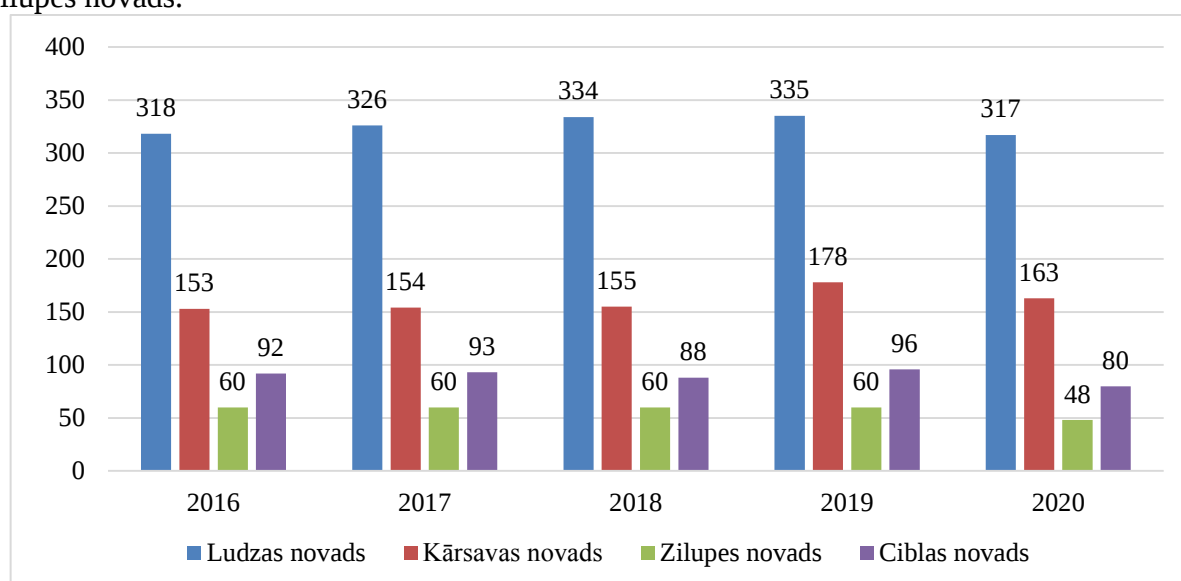
3.2. Uzņēmējdarbības vide

Raksturojot ekonomisko aktivitāti Ludzas novadā, viens no nozīmīgiem faktoriem ir uzņēmumu reģistrēšanas/ likvidēšanas rādītājs. Pēc SIA “IT Lursoft” datiem (skatīt attēlu 3.2.), ir redzama dinamika, ka laika posmā no 2016. gada līdz 2020. gada beigām starpība starp reģistrēto uzņēmumu skaitu un likvidēto uzņēmumu skaitu samazinās, un 2020. gadā reģistrēto uzņēmumu skaits ir lielāks nekā likvidēto.



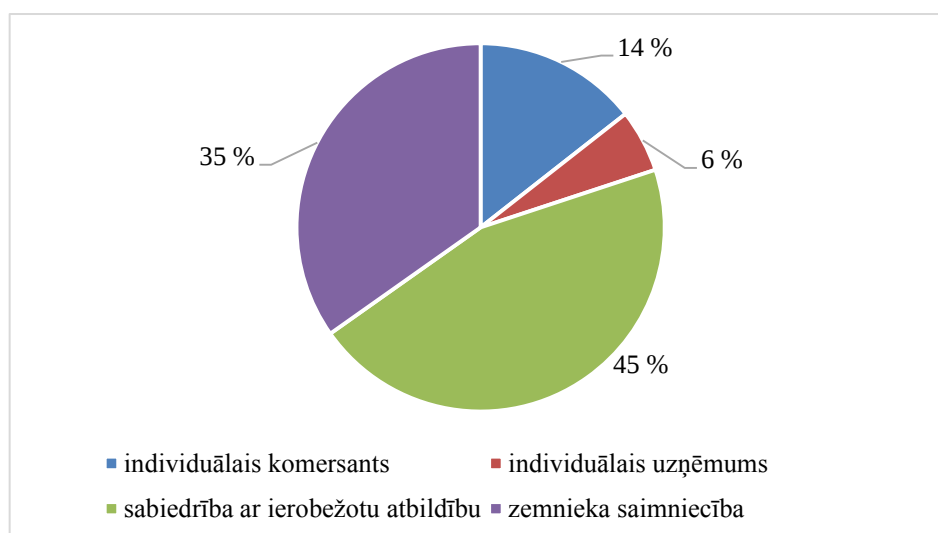
Attēls 3.2. Uzņēmumu reģistrācijas un likvidācijas dinamika Ludzas novadā 2016.-2020. (SIA "IT Lursoft" dati)

Pēc VID sniegtās informācijas (skatīt attēlu 3.3.) par uzņēmumu juridisko formu un skaitu, ir redzams, ka laika posmā no 2016. gada līdz 2020. gada beigām starp apvienotajiem novadiem vislielākā ekonomiskā aktivitāte ir bijušajā Ludzas novadā, tad seko bijušie Kārsavas, Ciblas un Zilupes novads.



Attēls 3.3. Nodokļu maksātāju, kuri adresi norādījuši bijušajā Ludzas, Kārsavas, Ciblas vai Zilupes novadā un kuru uzņēmējdarbības forma ir individuālais komersants, individuālais uzņēmums, sabiedrība ar ierobežotu atbildību vai zemnieka saimniecība, skaits 2016. - 2020. gadā (VID dati)

Attēls 3.4. atspoguļo uzņēmumu juridisko formu sadalījumu procentuālajā izteiksmē. Lielākais uzņēmēju daudzums (45 %) ir izvēlējušies sabiedrības ar ierobežoto atbildību uzņēmējdarbības juridisko formu. Tai seko zemnieku saimniecības (35 %), individuālie komersanti (14 %) un individuālie uzņēmumi (6 %). No kopējā uzņēmumu apjoma 35 % ir zemnieku saimniecības, kas liecina par lauksaimniecības kā primārās nozares lielo īpatsvaru novadā.



Attēls 3.4. Uzņēmumu juridisko formu sadalījums Ludzas novadā uz 01.01.2021. (VID dati)

Lielākie Ludzas novada uzņēmēji, pēc apgrozījuma, no 2017. gada līdz 2019. gadam atspoguļoti tabulā 3.3.. Apgrozāmā kapitāla pieaugums liecina par šo uzņēmumu stabilu attīstību, konkurētspēju un izaugsmes potenciālu.

Tabula 3.3.

Uzņēmumi ar lielāko apgrozījumu pa gadiem

Nr. p.k.	Uzņēmums	Apgrozījums (EUR) 2019	Pret 2018	Pret 2017	Pret 2016
1.	ARIOLS, SIA	8 165 197,00	8 %	15 %	38 %
2.	LŪSĒNI, ZS	7 377 769,00	21 %	88 %	2,3 reizes
3.	LUDZAS MAIZNĪCA, SIA	3 989 341,00	7 %	15 %	32 %
4.	ERA-M, SIA	3 637 228,00	38 %	2,94 reizes	4,18 reizes
5.	LUDZAS MEDICĪNAS CENTRS, SIA	3 239 115,00	28 %	54 %	59 %
6.	LION BALTIC, SIA	2 646 753,00	29 %	3,63 reizes	4,76 reizes
7.	LUDZAS APSAIMNIEKOTĀJS, SIA	2 626 697,00	4 %	17 %	10 %
8.	CPA, SIA	2 593 241,00	16 %	57 %	83 %
9.	SALENIEKU DOLOMĪTS, SIA	2 568 441,00	-24 %	36 %	3,04 reizes
10.	MAURĪNI 57, SIA	2 367 507,00	-9 %	-1 %	1 %
11.	MEŽĀRES A, Ludzas rajona Briģu pagasta ZS	1 689 726,00	30 %	2,53 reizes	35 %
12.	JAVISI, SIA	1 641 578,00	-11 %	-16 %	-9 %

13.	CETRĀRIJA, SIA	1 313 873,00	4 %	3 %	5 %
14.	TEHSERV, SIA	1 291 100,00	91 %	2,84 reizes	7,53 reizes
15.	GAIŠEZERS, SIAkomercfirma	1 275 856,00	8 %	13 %	18 %
16.	LUMBER STANDARD, SIA	1 208 346,00	73 %	2,57 reizes	Nav datu
17.	RĒZEKNES MEŽS, SIA	1 098 318,00	-26 %	29 %	12 %
18.	RASA L, SIA	980 242,00	-9 %	1 %	4 %
19.	AKMEŅLAUKI, Ludzas rajona Zaļesjes pagasta ZS	934 770,00	4 %	3 %	-9 %
20.	BALTIC PALLET MANUFACTURE, SIA	903 417,00	32 %	3,51 reizes	113,17 reizes

Avots: SIA "IT Lursoft" dati

Kā liecina SIA "IT Lursoft" datu bāzes, vadošais novada uzņēmums ir SIA "Ariols": tā apgrozījums 2019. gadā sasniedzis vairāk kā 8 miljonus eiro. Uzņēmuma apgrozījums 2019. gadā attiecībā pret 2018. gadu ir pieaudzis par 8%. Pašlaik uzņēmums ir viens no Latvijas līderiem pelmeņu un gaļas pusfabrikātu ražošanā un pārdošanā. Ražošanā tiek izmantotas augsti tehnoloģiskas iekārtas, izmantojot "šoka aizsaldēšanas" tehnoloģiju. Pateicoties stabilas kvalitātes un pieejamas cenas apvienojumam, SIA "Ariols" produkcijai ir pelnīts, pastāvīgi augošs pieprasījums Latvijas un Eiropas tirgū.

Otrais lielākais uzņēmums, pēc finanšu apgrozījuma, ir ZS "Lūsēni", kuras gada apgrozījums ir vairāk kā 7 miljoni euro. Apgrozījuma pieaugums salīdzinājumā ar 2018. gadu ir 21%. ZS "Lūsēni" nodarbojas ar kokapstrādi. Mežvidu pagastā tiek ražotas līmētās mēbeļu plāksnes un brusas, dēļi, kokskaidu briķetes un šķelda. Uzņēmums savā attīstībā veiksmīgi izmanto Eiropas Savienības struktūrfondu pieejamo finansējumu.

Trešais uzņēmums ar lielāko apgrozījumu ir SIA "Ludzas maiznīca", kuras galvenais darbības veids ir konditorejas un kulinārijas izstrādājumu ražošana un pārdošana. Apgrozāmais kapitāls, salīdzinot ar 2018. gadu, ir pieaudzis par 7% un naudas izteiksmē sastāda gandrīz 4 miljonus eiro. SIA "Ludzas maiznīca" produkcijas realizācijai ir izveidotas 13 struktūrvienības: 10 tirdzniecības vietas un 3 pārvietojamie mazumtirdzniecības punkti, kā arī produkcija tiek realizēta citos tirdzniecības uzņēmumos. SIA "Ludzas maiznīca" piedāvā arī kafējnīcas un ēdināšanas pakalpojumus. 2020. gadā ražotājs paplašināja produkcijas sortimentu, uzsākot bezglutēna produkcijas ražošanu. SIA "Ludzas maiznīca" 2020. gadā nodrošināja darbu 110 darbiniekiem, līdz ar to šis uzņēmums ir lielākais darba devējs Ludzas novadā.

Ceturtajā vietā ir ierindojies uzņēmums SIA "ERA-M" ar 38% pieaugumu pret 2018. gadu un vairāk kā 3,5 miljonu eiro apgrozījumu. Uzņēmums nodarbojas ar mežizstrādi un kokapstrādi. Šajā nozarē Ludzas novada administratīvajā teritorijā ir vairāki veiksmīgi uzņēmumi, lielākie no tiem: SIA "Mauriņi 57", SIA "Mežāres A", SIA "Baltic Pallet Manufacture".

Svarīga loma novada attīstībā ir uzņēmumiem ar pašvaldības kapitālu. Viens no tiem ir pašvaldības SIA "LUDZAS APSAIMNIEKOTĀJS". Uzņēmums uztur kārtībā Ludzas ielas un ceļus, sniedz komunālos pakalpojumus: veic atkritumu savākšanu un daļēju šķirošanu; nodrošina ūdensapgādes un kanalizācijas novadīšanu uz attīrīšanas iekārtām; nodrošina siltumapgādes siltumsūkņu darbību, temperatūras režīma uzturēšanu siltumtrasē un māju iekšējā sistēmā,

kārtības uzturēšanu siltumtrasēs un radušos bojājumu novēršanu; veic pašvaldības īpašumā esošās teritorijas apzaļumošanu un labiekārtošanu; veic daudzdzīvokļu dzīvojamo māju apsaimniekošanu; nodrošina avārijas dienesta pakalpojumus iedzīvotājiem u.c.

SIA “Ludzas medicīnas centrs” ir uzņēmums, kurā pašvaldībai pieder 49 % kapitāldaļu. Medicīnas centrā tiek nodrošināti kompjūtertomografiskie izmeklējumi, ir digitālā tālvaldības rentgeniekārta. Sakarā ar valsts finansējuma samazinājumu un veiktajām veselības aprūpes strukturālajām reformām tika samazināts SIA “Ludzas medicīnas centrs” piedāvāto pakalpojumu klāsts. Uzņēmums sniedz tikai stacionāro, ambulatoro, konsultatīvo un profilaktisko palīdzību. Apgrozījuma rādītājam palielinoties par 28 %, 2019. gadā SIA “Ludzas medicīnas centrs” apgrozījis 2,6 miljoni eiro.

Lauksaimniecība un mežsaimniecība

Ludzas novadam ir raksturīgas tradicionālās lauksaimniecības nozares: zemkopībā – graudu, lopbarības kultūru, rapša un kukurūzas audzēšana, lopkopībā – piena un gaļas lopkopība. Perspektīvas nozares ir biškopība, aitkopība, augļkopība, kā arī netradicionālās nozares – sēņu, dzērveņu audzēšana, bioloģiskā lauksaimniecība un zivsaimniecība.

2021. gada 1. janvārī Ludzas novadā reģistrētas 398 zemnieku saimniecības. Daļa no tām ir sīkas pusnaturālas piemājas saimniecības, kuras ražo pašpatēriņam, bet ir arī tādas zemnieku saimniecības, kas, izmantojot Eiropas Savienības fondu līdzekļus, veiksmīgi realizē attīstības projektus.

Novadā ir liels bioloģisko saimniecību skaits, bet maz bioloģiskās produkcijas pārstrādes uzņēmumu.

Bioloģiskajām saimniecībām ir liela loma lauku tūrisma un ekotūrisma attīstībā Ludzas novadā. Nepieciešams realizēt vairākus mērķtiecīgus pasākumus lauksaimniecības izmantošanai ekotūrisma (dabas tūrisma) attīstībā. Tas ļaus piedāvāt tūristiem izzināt dabu, apskatīt raksturīgas ainavas, biotopus, novērot augus un dzīvniekus dabiskajos apstākļos, kā arī izglīties dabas aizsardzības jautājumos. No ekotūrisma produktiem un pakalpojumiem iegūtie līdzekļi var tikt novirzīti dabas un vides saglabāšanai, aizsardzībai, sakārtošanai un uzlabošanai.

Tirdzniecība un pakalpojumi

Tirdzniecības un pakalpojumu nozares uzņēmumi Ludzas novadā ir koncentrējušies Ludzā, Kārsavā, Zilupē un pagastu centros, kur ir pieprasījums pēc šiem pakalpojumiem. Pagastos visbiežāk ir pieejams tikai pakalpojumu minimums: veikals, pasts, feldšeru - vecmāšu punkts, lauku konsultanta vai lopu pārrauga pakalpojumi. Lauku teritorijas, kur nedarbojas pārtikas veikali, apkalpo autoveikali.

Pakalpojumu sfēra aptver plašu darbības spektru: šūšanas ateljē, frizētavas, skaistumkopšanas saloni, aptiekas, ēdināšanas uzņēmumi, autoservisi un automazgātavas, apbedīšanasbiroji, apavu remonta darbnīcas, fotogrāfiju izgatavošanas un citi uzņēmumi. Lielākie mazumtirdzniecības uzņēmumi ir koncentrēti Ludzā – lielveikali “Maxima X”, “Centrs”, “Mego”, „Citro”.

Tranzīta kravu plūsmu apkalpošanas pakalpojumi novada teritorijā ir koncentrēti pierobežā. Ludzas novads robežojas ar Krievijas Federāciju, un novada teritorijā ir divas robežas šķērsošanas vietas – Grebņevas un Terehovas muitas kontroles punkti (MKP). Abos robežas šķērsošanas punktos un to tuvumā darbojas vairāki uzņēmumi, kas nodrošina muitas brokera pakalpojumu sniegšanu. Pie Terehovas MKP darbojas akcīzes preču noliktava.

Esošais transporta tīkls un pieejamā dzelzceļa līnija nodrošina iespējas uzņēmējdarbības attīstībai kravu pārvadājumu un transporta pakalpojumu jomā.

Tūrisms, viesu nami un ēdināšanas pakalpojumi

Visa Ludzas novada teritorija ir piemērota tūrisma nozares attīstībai, un tā tautsaimniecības nozaru vidū ir viena no prioritātēm. Šī teritorija ir bagāta ar dabas un kultūrvēstures resursiem, kas dod iespējas veidot daudzus jaunus, unikālus un autentiskus tūrisma produktus, jo sevišķi aktīvā un dabas tūrisma jomā, kā arī veidot jaunus tūrisma maršrutus, iekļaujoties reģionālo un starptautisko maršrutu tīklā, tādējādi attīstot tūrisma nozari un dodot pienesumu ekonomikas pieaugumam. Tūrismam nepieciešamās infrastruktūras pilnveidošanā ir ieinteresēta vietējā sabiedrība, kas atbalsta tūrisma nozares attīstību kopumā, saskatot tajā garantu savas labklājības pieaugumam, saudzīgi un ilgtspējīgi izmantojot resursus.

2021. gada sākumā novadā darbojās 22 izmitināšanas iestādes, tai skaitā: 2 trīszvaigžņu viesnīcas Ludzā, 2 moteli A12 un A13 trašu malā, 6 viesu mājas pie ūdeņiem, mūsdienīgs četrzvaigžņu kempings „Dzerkaļi” pie Cirmas ezera, 3 atpūtas bāzes un 2 brīvdienu mājas (pie Cirmas un Nirzas ezera), 1 hostelis Ludzā un 2 dienesta viesnīcas (Malnavā un Zilupē), atpūtas vieta “Pasaka” Kārsavā, kemperu vieta un istabiņas pie robežkontroles punkta Terehovā, kā arī 2 brīvdienu dzīvokļi.

Ludzas novadā tūristu un viesu grupu uzņemšanu piedāvā 5 uzņēmumi. Tikai 3 naktsmītnes no visām piedāvā ēdināšanas pakalpojumus, parasti tiek piedāvātas labiekārtotas virtuves, kuras var izmantot maltītes sagatavošanai paši nakšņotāji. Pilsētās tiek piedāvāta iespēja apmeklēt tuvējās kafejnīcas vai restorānus, kā arī pasūtīt ēdienu līdzņemšanai.

Tūrisma jomas uzņēmēji attīsta jaunus pakalpojumus un investē finanšu līdzekļus attīstībā. SIA “Zenit” sava atpūtas kompleksa “Dzerkaļi” izaugsmei investēja gandrīz 700 000 euro (2019. - 2020. g.). Ilgstoši veiksmīgi darbojas atpūtas mājas “Zirga smaids”, “Golden Fox”, “Zilgme” un citi.

Aktīvā tūrisma un atpūtas iespējas var atrast viesu namos, kā arī SIA “Atpūta Ludzā”, kas iznomā daudzveidīgu inventāru atpūtai uz ūdens, velosipēdus, pārvietojamo pirts kublu un atpūtas plostu.

SIA “Ludzas amatnieku centrs” piedāvā apskatīt amatnieku meistardarbnīcas un izmēģināt senos arodus.

Informāciju par dažādām atpūtas iespējām piedāvā novada Tūrisma informācijas centrs. Plašāka informācija atrodama vietnē <https://visitludza.lv/>.

Ludzas novadā kopumā ir 21 ēdināšanas iestāde, tai skaitā: 2 restorāni, 10 kafejnīcas, 2 picērijas un 1 kebabnīca, kā arī Malnavas muižas ēdnīca un „Latgaļu kukņa” Ludzā. 4 viesu mājas piedāvā sagatavot viesiem ēdienu pēc pieteikuma. Produkcijas degustācijas vai mājas ražojumus var nobaudīt 11 uzņēmumos. Nākotnē jāveicina kvalitatīvu un mūsdienu prasībām atbilstošu ēdināšanas pakalpojumu pieaugums. Pagaidām āra telpu maltītēm piedāvā tikai 3 ēdināšanas iestādes Ludzā un mājas restorāns “Dzīles” Kārsavā. Nākotnē būtu jāattīsta interesanti risinājumi: alus dārzi, vasaras kafejnīcas u.c. brīvdabas maltītēm siltā laikā, tieši to šobrīd pieprasa tūristi.

Kārsavā ir divas kafejnīcas, kas strādā darba dienās un tikai līdz agrai pēcpusdienai. Malnavas koledžā ir ēdnīca, kur var pāpusdienot mācību gada laikā. Mājas restorāns “Dzīles” ir tūrisma objekts, kas sniedz augstāka līmeņa ēdināšanas pakalpojumus un apkalpo grupas un individuālos tūristus. Viesu māja “Eglaine” ir vienīgā naktsmītne Kārsavas pusē, kas piedāvā ēdināšanas pakalpojumus. Vasaras sezonā Kārsavā ļoti trūkst augstākas kvalitātes ēdināšanas iestādes, kas strādātu arī brīvdienās un garāku darba laiku.

2020. – 2021. gadā COVID-19 pandēmijas apstākļos sabiedriskās ēdināšanas sektors ir smagi cietis.

Uzņēmējdarbības attīstības veicināšana

Ludzas novadā darbojas Uzņēmēju konsultatīvā padome, tās mērķis ir veicināt uzņēmējdarbības vides attīstību.

Uz Latgales plānošanas reģiona ES struktūrfondu informācijas centra bāzes ir izveidota Latgales plānošanas reģiona struktūrvienība – Latgales uzņēmējdarbības centrs (LUC). LUC ietvaros kopš 2016. gada aprīļa darbojas komercdarbības konsultants, kurš Ludzas novadā:

- sniedz konsultācijas par uzņēmējdarbības uzsākšanu un ar to saistītiem jautājumiem;
- sniedz konsultācijas par dažādu valsts un pašvaldības institūciju pakalpojumiem (“birokrātijas gids”);
- organizē seminārus, sadarbības pasākumus un apmācības;
- sniedz konsultatīvu atbalstu potenciālajiem investoriem un uzņēmējiem, kuri meklē piemērotas industriālās zonas, ražošanas telpas, pakalpojuma sniegšanas vietas;
- organizē pieredzes apmaiņas braucienus un tirdzniecības misijas, organizē uzņēmēju grupu vizītes;
- apkopo informāciju par uzņēmējiem aktuālām tēmām.

Uzņēmējdarbības veicināšanas nepieciešamību nosaka tas, ka lielāko novada pašvaldības budžeta ienākuma daļu veido iedzīvotāju ienākuma nodoklis. Veidojot pašvaldību attiecības ar uzņēmumiem, svarīgi ir nevis regulējošā darbība, bet gan sadarbība ar privāto sektoru un tā attīstības veicināšana. No tā, kā veidojas šīs attiecības, lielā mērā atkarīga pašvaldības sociālā un ekonomiskā attīstība.

Lai nodrošinātu turpmāku Ludzas novada ekonomisko izaugsmi, pašvaldībai jāturpina attīstīt uzņēmējdarbībai nepieciešamā infrastruktūra. Sadarbībā ar novada uzņēmējiem jāveicina inovatīvā darbība un investīciju piesaiste, tādējādi veicinot jaunu darbavietu rašanos un bezdarba samazināšanos.

Tehniski labā kārtībā esoša transporta infrastruktūra ir priekšnoteikums drošai un komfortablai satiksmei, kas samazina komersantu un sabiedrības laika patēriņu, brauciena un ceļu satiksmes negadījumu izmaksas, kā arī kalpo par stimulējošu faktoru līdzsvarotai teritoriālajai attīstībai, darbaspēka un biznesa mobilitātes uzlabošanai, kā arī jaunu darba vietu radīšanai no Rīgas attālākos reģionos – tādos, kā Ludzas novads.

2017. – 2021. gadā Ludzas novada pašvaldība ir izmantojusi finansiālās iespējas, ko piedāvājuši darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” specifiskā atbalsta mērķi (SAM) 5.6.2. “Teritoriju revitalizācija, reģenerējot degradētās teritorijas atbilstoši pašvaldību integrētajām attīstības programmām” un 3.3.1. “Palielināt privāto investīciju apjomu reģionos, veicot ieguldījumus uzņēmējdarbības attīstībai atbilstoši pašvaldību attīstības programmās noteiktajai teritoriju ekonomiskajai specializācijai un balstoties uz vietējo uzņēmēju vajadzībām”.

SAM 5.6.2. projekta “Infrastruktūras attīstība uzņēmējdarbības veicināšanai Ludzas, Kārsavas un Ciblas novados” tika pārbūvēta Latgales šķērsiela, Odu iela un Jurdža ielas posms Ludzā, ceļa Nr. 154 posms Mežvidu pagastā un Banoņejas ceļš Zvirgzdenes pagastā, tika izbūvētas bioloģiskās attīrīšanas iekārtas ar ūdensapgādi un sadzīves kanalizācija Mežvidu pagasta Klonešņikos un Zvirgzdenes pagastā Banoņejā, kā arī tika izbūvēta elektrosadales pazemes līnija no Kārsavas līdz Mežvidu pagasta Klonešņikiem. Pēdējo aktivitāti īstenoja komersants – SIA “Latgales dārzeņu loģistika”, kas bija piesaistīta kā pilnvērtīgs projekta partneris. Projekta rezultātā tika revitalizēta degradēta teritorija 11,83 ha platībā.

SAM 5.6.2. projekta “Konkurētspējīgas uzņēmējdarbības vides nodrošināšana Austrumlatgales pierobežas novadu teritorijā” ietvaros tika sakārtota ceļu un ielu infrastruktūra uzņēmējdarbības attīstībai: Ludzā tika pārbūvēti Baznīcas un Stacijas ielas posmi, Kārsavā – Malnavas ielas posms; tika pārbūvēti vairāki lauku ceļi Cirmas pagasta ceļš Nr. C-10 “Dzerkaļi – Cirmas ezers”,

Ņukšu pagasta ceļš Nr. Nk-25 “Ļubāni – Silovi – Buliši”, Pušmucovas pagasta ceļš Nr. P-2 Pušmucova – Nūraugi; tika pārbūvēta noliktavas ēkas Darbņīcu ielā 6, Blontu ciemā, piemērojot to pārtikas pārstrādes nozares vajadzībām. Projekta rezultātā tiks revitalizēta degradētā teritorija 12,50 ha platībā un piesaistītas privātās investīcijas 1 707 390,00 EUR apmērā.

Ar mērķi veicināt uzņēmējdarbības attīstību tika īstenots arī SAM 5.6.2. projekts “Uzņēmējdarbību veicinošās infrastruktūras izveide rūpniecisko teritoriju atjaunošanai Ludzas pilsētā”, kura ietvaros Ludzā tika pārbūvētas Sporta un Dzirnau iela, revitalizējot degradētās teritorijas 1,9 ha platībā.

SAM 3.3.1. projekta “Transporta infrastruktūras attīstība Ludzas pilsētā” ietvaros Ludzā tika pārbūvēta Dagdas iela, izbūvējot arī ūdensapgādes, sadzīves kanalizācijas un ielu apgaismojuma infrastruktūru.

Viens no vērienīgākajiem projektiem, kas tiks īstenots SAM 5.6.2. ietvaros, būs projekts “Degradētās teritorijas revitalizācija un ražošanas zonas izveide Ludzas pilsētā”. Tā galvenā aktivitāte būs ražošanas zonas izveide, izbūvējot ražošanas un noliktavu ēku kompleksu bijušās linu fabrikas teritorijā Krāslavas ielā, Ludzā.

4. Iedzīvotāju labklājība un ieņēmumi

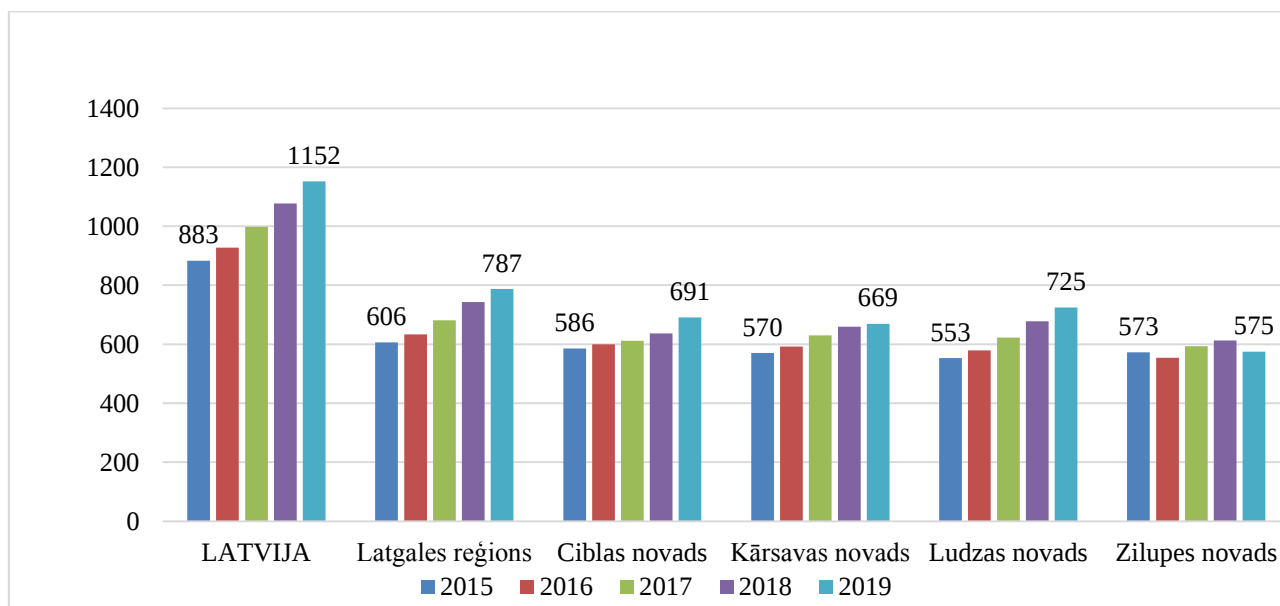
Iedzīvotāju ekonomisko labklājību veido un ietekmē cilvēku materiālie resursi un ienākumi. Iedzīvotāju dzīves līmenis ir viens no būtiskākajiem rādītājiem sabiedrības attīstības raksturošanai.

Laika posmā no 2015. gada līdz 2019. gadam strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa Latvijā un Latgalē kopumā pakāpeniski pieauga – Latvijā par 31 %, Latgalē par 30 %.

CSP apkopotie dati liecina, ka mēneša vidējā bruto darba samaksa Latvijā kopš 2015. gada straujāk ir pieaugusi ēdināšanas pakalpojumu nozarē – par 42,4 %, datorprogrammēšanā – par 39,9 %, apstrādes rūpniecībā – par 36 %, vairumtirdzniecībā un mazumtirdzniecībā – par 31 %, valsts pārvaldē – par 30,2 %.

Latgales reģionā lielākais mēneša vidējās bruto darba samaksas pieaugums kopš 2015. gada ir apstrādes rūpniecībā – 42,5 %, būvniecībā – 40,2 %, ēdināšanas pakalpojumu nozarē – 38,6 %, bet zemākais pieaugums reģistrēts valsts pārvaldē – 18,2 %.

Lai arī iedzīvotāju ienākumi kopumā ir pieauguši pa gadiem, tomēr ienākumu līmenis ir atšķirīgs pa reģioniem. Strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksas dinamika (bez privātā sektora komersantiem ar nodarbināto skaitu <50) Latvijā, Latgales reģionā un novados 2015. - 2019. gadā ir atšķirīga. Latvijā kopumā 2019. gadā strādājošo darba samaksa ir par 46,38 % lielāka nekā Latgales reģionā. Savukārt Latgales reģiona vidējās darba samaksas līmenis pārsniedz vidējos novadu rādītājus. 4.1. attēlā redzams, ka diezgan līdzīgi rādītāji par mēneša vidējo bruto darba samaksu ir bijuši Ciblas, Kārsavas un Ludzas novadā, bet Zilupes novadā tie ir nedaudz zemāki. Salīdzinot ar Latvijas vidējiem rādītājiem, 2019. gadā darba samaksa Zilupes novadā bijusi divas reizes zemāka, Ludzas novadā zemāka par 58 %, Ciblas novadā – par 67 %, Kārsavas novadā – par 72 % zemāka nekā Latvijā vidēji.



Attēls 4.1. Strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksas dinamika, EUR (bez privātā sektora komersantiem ar nodarbināto skaitu <50) Latvijā, Latgales reģionā un Ludzas novadā 2015.-2019. gadā (CSP dati)

Latvijas iedzīvotāju labklājība ir atkarīga arī no iekšzemes kopprodukta apjoma uz 1 iedzīvotāju. Iekšzemes kopprodukts (IKP) ir valsts teritorijā saražoto gala produktu un pakalpojumu summārā vērtība gada laikā. To aprēķina, izmantojot datus par iekšzemes ražošanu, izlietojumu

(faktiskajās un salīdzināmajās cenās) un ienākumiem (tikai faktiskajās cenās). Latvijā uz 1 iedzīvotāju 2015. gadā tas bija 12 421 EUR, bet 2018. gadā jau sasniedza 15 129 EUR uz 1 iedzīvotāju, kas nozīmē pieaugumu par 21,8 % . Latgales reģionā šajā laika posmā pieaugums ir 12,08 %. Ļoti liela atšķirība vērojama Latgales reģiona un Latvijas mērogā, salīdzinot IKP uz 1 iedzīvotāju. Latvijā vidēji tas ir gandrīz 2 reizes lielāks kā vidēji Latgales reģionā.

Teritorijas attīstības līmeņa indekss raksturo attīstības līmeni attiecīgajā gadā, konkrētajā teritorijā, parādot teritoriju augstāku vai zemāku attīstību salīdzinājumā ar vidējo attīstības līmeni atbilstošajā teritoriju grupā. Tas ir vispārināts rādītājs, ko aprēķina atsevišķi plānošanas reģioniem, republikas pilsētām un novadiem.

Lai rādītāji būtu savā starpā salīdzināmi, aprēķinā tiek izmantoti astoņu dažādu rādītāju standartizētās vērtības, un katrai no tām ir noteikts savs nozīmības svars (ietekme).

Novadu aprēķinā tiek izmantoti šādi rādītāji:

- ekonomiski aktīvo individuālo komersantu un komercsabiedrību skaits uz 1000 iedzīvotājiem, (svars – 0,25);
- bezdarba līmenis, %, (svars – 0,15);
- trūcīgo personu īpatsvars iedzīvotāju kopskaitā, %, (svars – 0,1);
- kopējais noziedzīgo nodarījumu skaits uz 1000 iedzīvotājiem, (svars – 0,05);
- dabiskās kustības saldo uz 1000 iedzīvotājiem, (svars – 0,1);
- ilgtermiņa migrācijas saldo uz 1000 iedzīvotājiem, (svars – 0,1);
- iedzīvotāju skaits virs darbības vecuma uz 1000 darbības vecuma iedzīvotājiem, (svars – 0,05);
- iedzīvotāju ienākuma nodoklis uz vienu iedzīvotāju, EUR, (svars – 0,2).

Tabula 4.1.

Teritorijas attīstības indekss

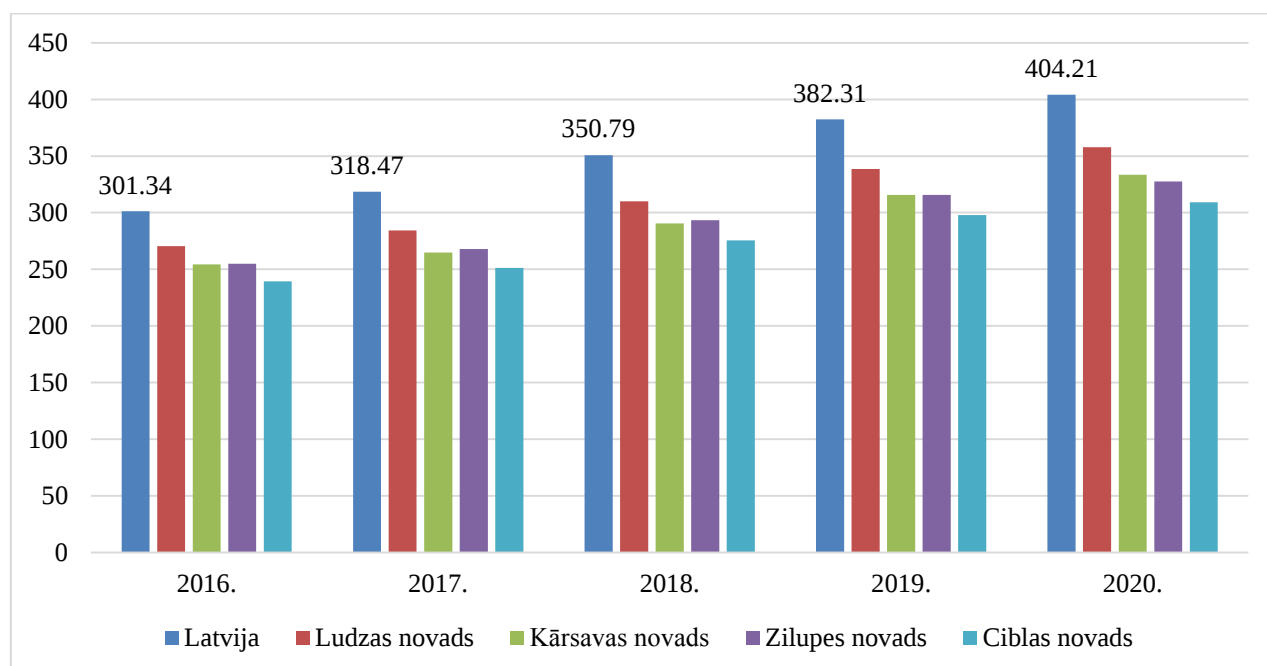
	2015		2016		2017		2018		2019	
Novads	Vērtība	Rangs	Vērtība	Rangs	Vērtība	Rangs	Vērtība	Rangs	Vērtība	Rangs
Ciblas novads	- 1,43846	109	- 1,75814	110	- 2,31051	110	- 1,92631	110	- 2,05407	110
Kārsavas novads	- 1,43842	108	- 1,45858	108	- 1,49059	107	- 1,50164	107	- 1,47177	107
Ludzas novads	-1,0843	98	- 1,10847	98	- 1,16032	101	- 1,14556	99	- 1,27093	102
Zilupes novads	-1,5155	110	- 1,67271	109	- 1,74056	109	- 1,75377	109	- 1,70208	109

Avots: VRAA informācija

No tabulas datiem redzams, ka Latvijas novadu mērogā (starp 110 pašvaldībām) Ciblas, Kārsavas un Zilupes novads stabili turas pēdējās vietās, kā arī pēdējo piecu gadu laikā rangs nav uzlabojies. Vienīgi Ludzas novads šajos gados ir bijis ar neredzamu augstāku rādītāju. Līdzīga situācija ir arī Latgales reģionam – starp Kurzemes, Zemgales, Vidzemes un Rīgas reģionu laika posmā no 2015. līdz 2019. gadam Latgale stabili ir atradusies 5. vietā, par ko liecina VRAA apkopotā informācija.

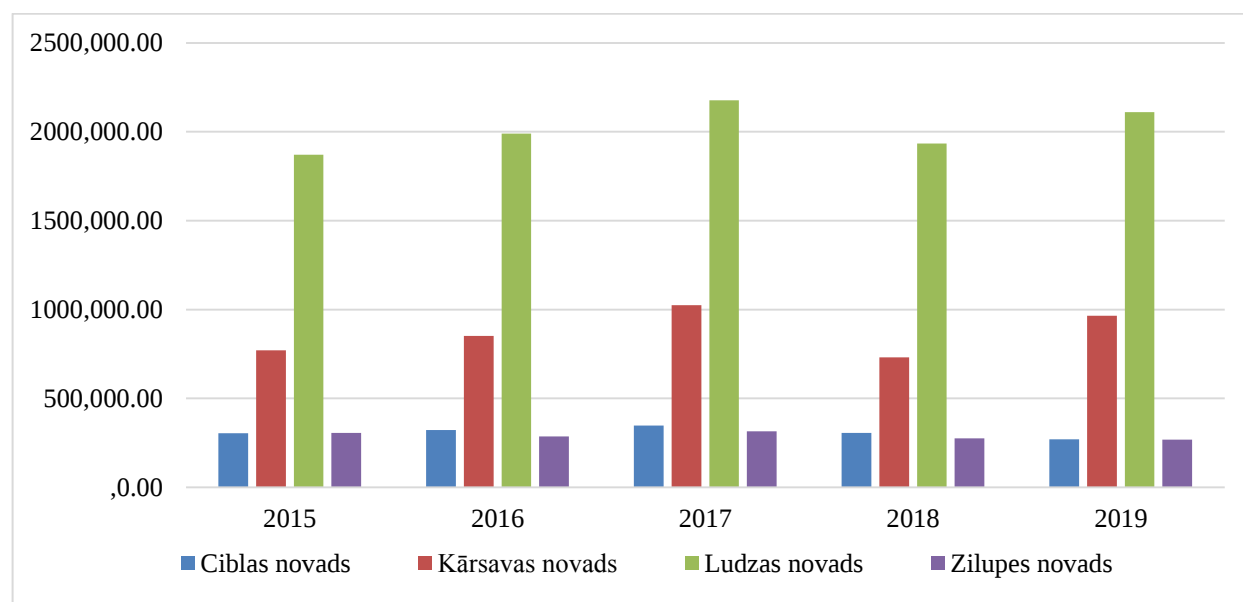
Pensijas vecuma iedzīvotāju labklājību raksturo vecuma pensiju apmēri. 4.2. attēlā redzams, ka laika posmā no 2016. gadam līdz 2020. gadam pensijas apmērs ir pakāpeniski pieaudzis gan Latvijā, gan novados. Latvijā šajā laika posmā pieaugums ir par 34,14 %, Ludzas novadā – par 32,31 %, Kārsavas novadā – par 31,13 %, Zilupes novadā – par 28,46 %, Ciblas novadā – par

29,22 %. Kā redzams, Latvijas vidējie vecuma pensijas apmēri tomēr ir augstāki par novadu rādītājiem.



Attēls 4.2. *Vecuma pensijas vidējais piešķirtais apmērs (VSAA dati)*

Ieturētais iedzīvotāju ienākuma nodoklis (IIN) no darba algas ienākumiem parāda to, ka, jo lielāks novads, jo vairāk ir strādājošo, no kuru ienākumiem tiek maksāts IIN. Šis rādītājs atkarīgs arī no darba algas lieluma.



Attēls 4.3. *Darba devēja ieturētais IIN, EUR (CSP dati)*

Tā kā Ludzas novads bija lielākais no apvienojamajiem novadiem, tad 4.3. attēlā redzams, ka arī darba devēja ieturētais iedzīvotāju ienākuma nodoklis bija krietni lielāks kā citos novados. Ciblas un Zilupes novadā bija līdzīgi rādītāji, bet Kārsavas novadā darba devēja ieturētais IIN ir vairāk kā divas reizes augstāks nekā iepriekš minētajos novados, bet ievērojami mazāks nekā Ludzas novadā.

5. Infrastruktūra

5.1. Transporta infrastruktūra

5.1.1. Tehniskā infrastruktūra

Ceļi un ielas

Ludzas novada teritoriju šķērso valsts galvenais autoceļš A12 Jēkabpils – Rēzekne – Ludza – Krievijas robeža (Terehova), kas ir Eiropas ceļu tīkla E22 sastāvdaļa, un valsts galvenais autoceļš A13 Krievijas robeža (Grebņeva) – Rēzekne – Daugavpils – Lietuvas robeža (Medumi). Abi autoceļi ir svarīgi starptautiskā tranzīta koridori.

Saskaņā ar likumu “Par autoceļiem” pēc to nozīmes ceļus iedala valsts, pašvaldības, uzņēmumu un māju ceļos. Valsts autoceļu kopējais garums Ludzas novadā ir 821,219 km, no kuriem valsts galvenais autoceļš – A12 Jēkabpils – Rēzekne – Ludza – Krievijas robeža ir 57,360 km garš, un A13 Krievijas robeža (Grebņeva) – Rēzekne – Daugavpils – Lietuvas robeža (Medumi) sastāda 30,710 km, reģionālie autoceļi – 164,856 km, vietējie autoceļi – 553,023 km. Ludzas novadā ir 409,590 km meža ceļu, kas ir AS “Latvijas valsts meži” Ziemeļlatgales mežsaimniecības pārraudzībā.

Tabula 5.1.

Ludzas novada autoceļu raksturojums		
N. p. k.	Autoceļu šķiras un segums	Kopgarums (km)
	Autoceļu šķiras	
	Autoceļu kopgarums	
1.	Valsts autoceļi	929.21
1. 1.	Valsts galvenie autoceļi	332.58
1.2.	Reģionālie (1. šķiras) autoceļi	175.40
1.3.	Vietējie (2. šķiras) autoceļi	421.23
2.	Pašvaldību ceļi un ielas	1363,00
	Ceļu segums uz valsts nozīmes autoceļiem	
1.	Ceļi ar uzlaboto segu	278,026
2.	Ceļi ar grants segu	543,193
	Ceļu segums uz pašvaldību ceļiem un ielām	
1.	Ceļi un ielas ar uzlaboto segu	119,05
2.	Ceļi ar grants segu	1243,95

Avots: Ludzas novada pašvaldības dati 01.03.2021.

Ludzas novadā valsts autoceļu stāvokli pārvalda un kontrolē VSIA “Latvijas Valsts ceļi” Latgales reģiona Ludzas rajona nodaļa.

Pēc VSIA “Latvijas Valsts ceļi” sniegtās informācijas, Ludzas novadā 240,99 km valsts autoceļu ir avārijas stāvoklī.

Lielākais ielu garums Ludzas novadā ir Ludzā – 49,71 km, no tām 27,97 km ir asfaltētas, Kārsavā – 24,69 km, no kuriem 17,03 km asfaltēti, Zilupē – 28,56 km, no tām 19,11 km asfaltēti.

Pašvaldības autoceļu uzturēšanu veic pašvaldība, gan izmantojot savā rīcībā esošo tehniku un darbiniekus, gan arī pērkot ceļu uzturēšanas pakalpojumus no uzņēmumiem.

Ludzas novadā tika īstenoti vairāki projekti, kas bija saistīti ar transporta infrastruktūras uzlabošanu, atjaunošanu un pārbūvi. Visvairāk finanšu līdzekļu tika saņemts no Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF). 2018.–2019. gadā projekta “Transporta infrastruktūras attīstība Ludzas pilsētā” ietvaros tika pārbūvēta Dagdas iela. 2020.–2021. gadā projekta “Uzņēmējdarbību veicinošās infrastruktūras izveide rūpniecisko teritoriju atjaunošanai Ludzas pilsētā” ietvaros – Sporta un Dzirnavu iela.

Jau pirms apvienošanas 2017. – 2019. gadā Ludzas, Kārsavas un Ciblas novada pašvaldības kopīgi ir īstenojušas sadarbības projektu “Infrastruktūras attīstība uzņēmējdarbības veicināšanai Ludzas, Kārsavas un Ciblas novados”, kas sastāvēja no vairākām ielu un ceļu infrastruktūras sakārtošanas aktivitātēm: Ludzā tika pārbūvēta Latgales šķērsiela, Odu iela un Jurdža ielas posmi, Zvirgzdenes pagastā – Banoņejas ceļš, Mežvidu pagastā – ceļa Nr. P-154 “Klonešņiki – Griudinīši – Strodi” posms, kā arī tika izbūvēts jauna ceļa posms Mežvidu pagasta Klonešņikos, kas nodrošinājis komersantiem piekļuvi valsts ceļam.

Otrais sadarbības projekts – “Konkurētspējīgas uzņēmējdarbības vides nodrošināšana Austrumlatgales pierobežas novadu teritorijā” – tika uzsākts 2020. gadā. Tā ietvaros Ludzā tika pārbūvētas Baznīcas un Stacijas iela, Kārsavā – Malnavas ielas posms, Pušmucovas pagasta ceļš Nr. P-2 Pušmucova – Nūraugi, Nukšu pagasta ceļš Nr. Nk-25 “Ļubāni – Silovi – Buliši”, Cirmas pagasta ceļš Nr. C-10 “Dzerkaļi – Cirmas ezers”.

Nodrošinot Ludzas novada pašvaldības transporta infrastruktūras attīstību, uzlabojot satiksmes dalībnieku drošību, dzīves vietas pievilcību un dzīves kvalitātes celšanos 2020.–2021. gadā tika veikti vairāku Ludzas ielu pārbūves un atjaunošanas darbi: A.Upīša, Peldu, J.Soikāna, Smilšu, Miera, Kārsavas, Krāslavas ielas posmu pārbūve, Skolas, Blaumaņa, P.Miglinīka ielas posmu atjaunošanas darbi.

Pārbūvējot lauku ceļus, par prioritāti kļūst tie ceļi, kur ir vitāli svarīgi, lai lauku teritorijās saglabātos apdzīvotība un uzņēmējdarbība. 2017.–2018. gadā tika īstenoti vairāki Eiropas Savienības Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) Latvijas Lauku attīstības programmas 2014.–2020.gadam pasākuma “Pamatpakalpojumi un ciematu atjaunošana lauku apvidos” ietvaros īstenotie projekti “Lauku grants ceļu pārbūve uzņēmējdarbības attīstībai Ludzas novadā 1. un 2. kārtā”. Projektu gaitā Ludzas novadā pirms administratīvi teritoriālās reformas tika pārbūvēti lauku grants ceļi 20,462 km garumā, bet lauku ceļi ir apmierinošā stāvoklī un 70% no tiem ir nepieciešama atjaunošana.

Izmantojot ELFLA programmas piešķirtos līdzekļus, bijušajā Kārsavas novadā tika īstenoti 3 projekti, kuru gaitā tika pārbūvētas 6 ielas un 4 ceļi 10,25 km garumā.

Ciblas novada pašvaldība arī bija apguvusi ELFLA programmas piešķirtos līdzekļus un 2016.-2017. un 2020. gadā divu projektu gaitā pārbūvēja 4,84 km grants ceļu.

2020. gadā Zilupes pusē arī tika īstenots ELFLA programmas finansētais projekts un pārbūvēts 10,6 km garš ceļš “Pasiene – Grišina – Katalova”.

Par pašvaldības līdzekļiem Kārsavā tika pārbūvēts Malnavas ielas posms no Teātra ielas līdz Skolas ielai 665,6 m garumā.

Kvalitatīvas Ludzas novada transporta infrastruktūras attīstībai ir būtiska loma sabalansētas, stabilas, ilgtspējīgas novada izaugsmes nodrošināšanā un uzņēmējdarbības attīstības veicināšanā. Ceļu un ielu infrastruktūras sakārtošana ir viena no Ludzas novada pašvaldības attīstības stratēģijas prioritātēm.

2021. gadā izstrādāta tehniskā dokumentācija Saules ielas atjaunošanas darbiem. Plānots, kas 2022. gadā tiks izstrādāts Ludzas Lielā Ezerkrasta ielas pārbūves būvprojekts.

Tilti

Tabula 5.2.

Tiltu un ceļu pārvadu saraksts uz valsts autoceļiem Ludzas novadā

N.p. k.	ceļa šifrs	Ceļa nosaukums	km	Šķērslis	Garums (m)	Būves gads	Remonta gads
1.	A12	Jēkabpils – Rēzekne – Ludza – Krievijas robeža (Terehova)	124,100	Garbaru upe	20,50	2018	
2.	A12		129,900	Pilda	23,86	2011	2014
3.	A12		133,700	a/c	4,80	2011	2014
4.	A12		134,260	a/c	6,80	2011	2014
5.	A12		144,000	a/c	6,80	2011	2014
6.	A12		146,150	a/c	6,80	2011	2014
7.	A12		154,300	Istra	99,00	1979	2008
8.	A12		158,100	a/c	6,80	2012	
9.	A12		161,150	Zilupe	60,00	1983	2012
10.	A12		161,150	Zilupe	63,06	2012	
11.	A13	Krievijas robeža (Grebņeva) –Rēzekne – Daugavpils – Lietuvas robeža (Medumi)	11,000	Rītupe	34,16	1960	1998
		Galvenie autoceļi kopā:			332,58		
1.	P049	Kārsava – Ludza – Ezernieki	7,60	Rītupe	22,70	2006	
2.	P049		32,28	Ķivdolica	18,04	1964	2008
3.	P050	Kārsava – Krievijas robeža (Aizgārša)	6,50	Rītupe	34,20	1968	
4.	P050		15,20	Ludza	42,25	1963	
5.	P136	Ludza – Brigi – Zilupe	5,80	Istalsna	24,05	1978	
6.	P136		26,80	Istra	34,16	1961	1999
		Reģionālie autoceļi kopā:			175,40		
1.	V0499	Rogovka – Mežvidi – Pušmucova	5,10	Iča	16,84	1962	
2.	V0500	Rogovka – Dekteri – Zobļeva	8,90	Iča	28,78	1971	
3.	V0503	Kārsava – Kārsavas stacija	1,80	Rītupe	34,16	1961	2005
4.	V0506	Malzūbi – Istalsna – Perekļi	2,50	Istalsna	22,76		
5.	V0506		16,30	Čodorānu strauts	4,80	1969	
6.	V0508	Brigi – Krivanda – Cibla – Seļekova	28,00	Ludza	50,40	1970	2004
7.	V0510	Zilupe – Dilāni – Krivanda	17,80	Zilupe	34,12	1989	

8.	V0511	Mežavepri – Tridņa	1,60	Istalsna	30,05	1989	
9.	V0514	Duboviki – Lauderi	7,70	Istra	34,16	1976	
10.	V0517	Pakalni – Lauderi – Ploski	22,40	Istra	22,80	2016	
11.	V0519	Krievijas robeža – Opuļi – Brigi	6,40	Zilupe	42,30	1976	
12.	V0527	Garbari – Evertova	1,85	Pļitņīca	7,50	1983	
13.	V0535	Kušņeri – Plaudiši	5,90	Ludza	20,30	2003	
14.	V0538	Zilupe – Pasiene	13,40	Zilupe	36,12	1991	
15.	V0545	Lauderi – Vecslabada –	2,63	Istra	18,07	1965	
16.	V0545	Šķaune	6,93	Istra	18,07	1965	
		Vietējie autoceļi kopā:			421,23		
Kopā:					929,21		

Avots: Ludzas novada pašvaldības dati 01.03.2021.

Uz valsts autoceļiem Ludzas novadā atrodas 33 tilti ar kopējo garumu 929,21 metri. No šiem tiltiem 11 ir izvietoti uz galvenā autoceļa A12, uz valsts reģionālajiem ceļiem – 6 tilti, uz valsts vietējiem autoceļiem – 16 tilti.

Kā redzams tabulā 5.3., kopējais tiltu garums uz pašvaldības ceļiem un ielām Ludzas novada pašvaldībā ir 254 m.

Tabula 5.3.

Ludzas novada pašvaldības autoceļu, ielu un tiltu garums

Teritoriālā vienība	Autoceļi, km	t.sk. asfalts, km	Ielas, km	t.sk. asfaltētas ielas, km	Kopā ielas un ceļi, km	Tilti, m
Ludzas pilsēta			49,983	27,031	49,983	30
Brīgu pagasts	32,01	0,60	2,392	1,044	34,402	
Cirmas pagasts	55,41	2,42	2,218	0,871	57,628	
Isnaudas pagasts	60,09	0,99	2,225	2,204	62,315	24
Istras pagasts	79,89		1,668	1,668	81,558	
Nirzas pagasts	38,04	0,27	0,52	0,454	38,560	
Ņukšu pagasts	56,21	1,28	1,407	0,973	57,617	
Pildas pagasts	72,92	0,29	3,273	2,181	76,193	10
Pureņu pagasts	44,57	0,02	1,253	0,685	45,823	
Rundēnu pagasts	33,58		1,157	0,795	34,737	18
Pušmucovas pagasts	37,97		2,950	2,950	40,92	
Ciblas pagasts	49,39	2,24	7,662	4,468	57,052	36

Līdumnieku pagasts	47,07		1,945	0,436	49,015	
Zvirgzdenes pagasts	71,66	0,12	3,407	1,27	75,067	
Blontu pagasts	38,41	1,52	2,498	2,184	40,908	
Zilupes pilsēta			24,944	16,759	24,944	37
Zaļesjes pagasts	47,58		1,21	0,16	48,79	
Lauderu pagasts	34,44	0,15	1,806	1,589	36,246	
Pasienes pagasts	65,91	1,71	0,6	0,6	66,51	34
Kārsavas pilsēta			24,688	18,91	24,688	13
Goliševas pagasts	35,11		3,278	1,937	38,388	
Malnavas pagasts	113,13	3,313	4,9	3,308	118,03	30
Mērdzenes pagasts	43,59		6,042	4,507	49,632	
Salnavas pagasts	85,707	1,456	4,66	2,367	90,367	22
Mežvidu pagasts	60,703	0,903	2,927	2,411	63,63	
Kopā	1203,39	17,282	159,613	101,762	1363,00	254

Avots: Ludzas novada pašvaldības dati 01.03.2021.

Pārbūve un remonts ir nepieciešams šādiem pašvaldības autoceļu tiltiem:

- autoceļš Mačuli – Testečkova (Rundēnu pagastā) – tilts pār Sarjankas upi 18,06 m;
- autoceļš Ludza – Kreiči (Isnaudas pagastā) – tilts pār Isnaudas upi 24,12 m;
- autoceļš P49 Kārsava – Ludza – Ezernieki (Tālavijas iela) – tilts virs ezeru sateces 13,62 m Ludzasteritorijā.

2021. gadā tika veikta Ilžas tilta pārbūve Pildas pagastā. Šis tilts atrodas uz autoceļa Pd1 Pilda – Tjapši – Gajeva, tas bija avārijas stāvoklī, tāpēc satiksme pa to bija liegta. Projekta gaitā tika demontēts esošā tilta klājs un nesošās laiduma konstrukcijas, arī visi tilta balsti, to vietā tika izbūvētas divas saplacinātas gofrēta metāla konstrukcijas.

2021. gadā tika uzsākta tilta pār Garbaru upi (Klusā ielā Ludzā) pārbūve. Esošais tilts bija nolietojies un neatbilda satiksmes drošības prasībām, nesošās konstrukcijas pastāvīgi applūda, kā arī tilta nestspēja nebija pietiekoša, lai nodrošinātu smagā transporta pārvietošanos.

Stāvlaukumi

Ludzā iekārtotu stāvlaukumu un stāvvietu skaits ir ierobežots. Rezultātā, sevišķi darba dienu beigās, nedēļas nogalēs un svētku brīvdienās, daudzdzīvokļu māju pagalmos vērojams brīvu autostāvvietu trūkums.

Pašvaldība sniedz līdzfinansējumu dzīvokļu īpašniekiem ēku un iekšpagalmu sakārtošanai. 2020. - 2021.gadā Ludzā ir atjaunoti vairāki daudzdzīvokļu namu pagalmi: Baznīcas, Liepājas, Biržas, Blaumaņa, Raiņa ielā un Blaumaņa – Stroda – Raiņa ielas māju pagalmā pie veikala "TOP".

Dzelzceļa transports

Paralēli valsts autoceļiem A12 un A13 novada teritoriju šķērso divas starptautiskas nozīmes dzelzceļa līnijas: Rīga – Maskava un Daugavpils – Rēzekne – Kārsava – Sanktpēterburga, kas

nodrošina gan kravas, gan pasažieru pārvadājumus. Dzelzceļa līnijas galvenokārt tiek izmantotas kravu tranzīta pārvadājumiem. Galvenie pārvadājumu veidi ir naftas produkti, minerālmēslojums, metāli un kokmateriāli.

Degvielas un gāzes uzpildes stacijas

Ludzas novadā darbojas sešas degvielas uzpildes stacijas (DUS): SIA "EAST – WEST TRANSIT" 61.DUS "Latvijas Nafta" atrodas Ludzā, Latgales ielā 255; A/S "VIADA Baltija" DUS "Ludza" atrodas Ludzā, Latgales ielā 22a, un DUS "Kārsava" darbojas Kārsavā, Šosejas ielā 5A; DUS "Virši Ludza" atrodas Cirmas pagastā un DUS "Virši Kārsava" Malnavas pagastā; DUS "PASSIM" atrodas c. Lomaši, Zaļesjes pagastā.

Visas Ludzas novada teritorijā reģistrētās degvielas uzpildes stacijas atrodas valsts galvenā un 1. šķiras autoceļa tuvumā, tādējādi nodrošinot gan tranzīta, gan pasažieru pārvadātājus ar degvielu.

Novada teritorijā ir ierīkoti trīs elektrotransportlīdzekļu uzlādes punkti: Ludzā – Raiņa ielā 19, Kārsavā – "Passim", Malnavas pagastā, un Zilupē – Stacijas ielā 3.

5.1.2. Sabiedriskā transporta pieejamība

Ludzas novada teritorijā sabiedriskā transporta pakalpojumus – autobusu pārvadājumus – reģionālās vietējās nozīmes maršrutos sniedz viens pārvadātājs – SIA "Ludzas ATU", nodrošinot pakalpojumu pieejamību visa novada teritorijā. Sabiedriskā transporta pakalpojumu reģionālās vietējās nozīmes maršrutu tīkls sastāv no 20 autobusu maršrutiem un 1 reģionālās vietējās nozīmes maršruts ārpus pamata maršruta.

Pēc pārvadātāju sniegtās informācijas, kopējais pārvadāto pasažieru skaits reģionālās vietējās nozīmes maršrutos pa mēnešiem ir vienmērīgs, ar nelielu pieaugumu vasaras periodā, kas galvenokārt skaidrojams ar atpūtas sezonu. Reģionālās vietējās nozīmes maršrutu tīklā galvenokārt tiek pārvadāti pasažieri, kas brauc uz darbu, ārstniecības iestādēm, valsts iestādēm, skolēni, bet vasaras periodā arī tūristi un atpūtnieki. 2020. gadā sabiedriskā transporta reģionālajos vietējās nozīmes maršrutos vidēji tiek pārvadāti:

- dienā ~ 400 pasažieri;
- mēnesī ~ 12 000 pasažieri;
- gadā ~ 142 000 pasažieri.

Reģionālās vietējās nozīmes maršrutu kustības grafiks ir atbilstošs pieprasījumam jeb braucienu mērķiem; sabiedriskais transports galvenokārt tiek izmantots, lai no savas dzīvesvietas iedzīvotāji nokļūtu uz mācībām, darbu un atpakaļ, tāpēc autopārvadātāji ir pielāgojuši maršrutus pasažieru vajadzībām, un lielākais pasažieru daudzums tiek pārvadāts no rīta un pēcpusdienā. Ludzas novada iedzīvotājiem no pagastu centriem uz Ludzu iespējams nokļūt visās darba dienās vismaz vienu reizi dienā. Maršrutu kustības intensitāte ir mazāka brīvdienās un svētku dienās.

Reģionālās nozīmes starppilsētu pārvadājumus iedzīvotājiem nodrošina vairāki sabiedriskā transporta pakalpojumu sniedzēji:

- SIA "Norma-A", kas veic starppilsētu pārvadājumus caur Ludzu (Kārsava – Ludza – Rīga, Rēzekne – Ludza – Terehova, Rēzekne – Ludza – Kārsava – Rēzekne, Ludza – Rēzekne – Daugavpils);
- SIA "Daugavpils autobusu parks" un SIA "Norma-A" (Ludza – Rēzekne – Daugavpils).

Ludzas novada sabiedriskā transporta (autobusu) maršrutu tīkls ir optimāli sazarots, un tā pamatā ir vēsturiski izveidojies un attīstījies autoceļu tīkls, tādējādi nodrošinot iespēju iedzīvotājiem nokļūt uz nepieciešamo galamērķi – valsts un pašvaldību iestādēm, lielākajiem ražošanas un pakalpojumu sniegšanas uzņēmumiem, mācību iestādēm, medicīnisko un sociālo pakalpojumu

sniegšanas iestādēm, pirmsskolas izglītības iestādēm, iepirkšanās un izklaides vietām utt. Autopārvadātāja – SIA “Ludzas ATU” – izveidotais maršrutu tīkls savieno Ludzu ar apkārtējo pagastu centriem un citām apdzīvotām vietām. Maršruti katrs atsevišķi lielākoties tiek veikti lineāri, savienojot sākumpunktu un galapunktu pa vienu un to pašu ceļu turp un atpakaļ, un tikai atsevišķi ir cilpveida maršruti. Pārvadātājs maršrutus izpilda galvenokārt pa valsts 1. un 2. šķiras un pašvaldību autoceļiem, daži maršruti tiek veikti arī pa valsts galvenajiem autoceļiem.

Sabiedriskā transporta infrastruktūras objekts „Ludzas autoosta”, ko apsaimnieko SIA “LUDZAS AUTOOSTA”, atrodas K.Barona ielā 47, Ludzā. Autoostas laukums ar vairākiem peroniem ir apgaismots. Zilupes autoostas vietā ir izbūvēta pieturvietas nojume. Kārsavā arī autoosta nedarbojas.

2021. gadā Sabiedriskā transporta padome ar mērķi paaugstināt sabiedriskā transporta pieejamību un veicināt iedzīvotāju pārvietošanos ar reģionālo maršrutu autobusiem nolēma no 2021. gada 1. oktobra ieviest bezmaksas sabiedrisko transportu šādos maršrutos Ludzas novadā: Nr. 5265 Ludza – Cibla – Krivanda – Cibla – Ludza, Nr. 5634 Ludza – Felicianova – Zilupe – Šķaune, Nr. 6579 Ludza – Seiļi – Rundēni – Lauderi – Ludza, Nr. 6552 Ludza – Zilupe – Konecpole – Ludza. Sabiedriskā transporta padome maršrutus ir apstiprinājusi uz diviem gadiem, un lēmums tiks pārskatīts ik pēc sešiem mēnešiem.

Izmantojot dzelzceļa līniju Rīga – Maskava, VAS “Latvijas dzelzceļš” nodrošina sabiedriskā transporta pakalpojumus. Pasažieru pārvadāšanā tiek izmantoti iekšzemes satiksmes vilcieni (Rīga – Zilupe, pieturas vietas: Cirma, Ludza, Istalsna, Nerza, Briģi, Zilupe) un starptautiskie pasažieru vilcieni (Rīga – Maskava, pieturas vieta Rēzekne 2, Zilupe). Starptautiskie pasažieru vilcienu reisi ir apturēti uz laiku sakarā ar Covid-19 pandēmiju.

Ludzas novadā nav reģistrēti taksometra pakalpojumu sniedzēji.

5.2. Informācijas sabiedrība

Elektronisko sakaru tīkli

Fiksētos telefonsakarus Ludzas novadā nodrošina SIA “TET”. Novada teritorijā pieejami visu Latvijas publisko mobilo telekomunikāciju tīklu operatoru pakalpojumi. SIA “Latvijas Mobilais Telefons” (LMT), SIA “Tele2”, SIA “BITE Latvija” Ludzas novadā ir izvietojušas vairākas bāzes stacijas, kas nodrošina sakaru pieejamību iedzīvotājiem. Pieslēguma kvalitāte dažādos novada pagastos atšķiras un ir atkarīga no bāzes stacijas tuvuma un pieejamā pieslēguma veida.

Ludzas novadu šķērso starptautiskās nozīmes optiskie kabeļi. Šie kabeļi ir pamats turpmākai telekomunikāciju tīkla attīstībai. Tie nodrošinās ciparu sistēmā pieslēgto abonentu skaita pieaugumu, kopumā uzlabojot telekomunikāciju pakalpojumu kvalitāti.

Ludzas novadā reālais nodrošinājums ar radio un virszemes televīzijas pārklājumu ir viduvējā līmenī. Kaut arī retranslācijas tornis atrodas samērā tuvu – Rēzeknē, lielā teritorijas daļā, īpaši Latvijas un ES ārējās robežas/pierobežas teritorijās, praktiski nav uztveramas valsts radio un TV programmas.

Analogās, ciparu, digitālās un kabeļtelevīzijas pakalpojumus Ludzas novadā nodrošina SIA “Baltcom” un SIA “E-Vels”. Digitālās satelīttelevīzijas pakalpojumus nodrošina SIA “BITE Latvija”. Digitālās, kabeļtelevīzijas, interaktīvās un virszemes televīzijas pakalpojumus nodrošina SIA “TET”.

Informācijas un komunikāciju tehnoloģijas

Mūsdienu informācijas laikmetā svarīgākais līdzeklis, kas nodrošina pieeju zināšanām un to apriti, ir informācijas un komunikācijas tehnoloģijas. Datorizācijas apjoms un uzņēmumu,

organizāciju un iedzīvotāju pieeja internetam ir būtisks mūsdienu attīstības faktors un labklājības rādītājs. Tas raksturo privātu un juridisku personu pieeju informācijai.

Covid-19 izraisītā ārkārtas stāvokļa dēļ iedzīvotāji un uzņēmumi pārorientējas uz attālināto darbu, kura nodrošināšanai interneta pieejamība ir būtisks faktors. Centrālās statistikas pārvaldes (CSP) ikgadējās aptaujas par informāciju un komunikāciju tehnoloģiju lietošanu uzņēmumos un mājsaimniecībās rāda, ka interneta pieejamība katru gadu turpina pieaugt. 2019. gadā internets biežāk bija pieejams Latvijas pilsētu mājsaimniecībās (87,6 %), bet lauku teritorijās – 80,2 % mājsaimniecību. Visbiežāk internets ir pieejams Rīgas reģiona (89,8 %) un Zemgales reģiona (86,8 %) mājsaimniecībās, bet visretāk – Latgales reģiona mājsaimniecībās (77,8 %).

Interneta pieslēgumu Ludzas novadā piedāvā: SIA “TET”, SIA “TELE2”, SIA “LMT”, SIA “BITE Latvija”, SIA “Baltcom”, SIA “E-Vels”, SIA “Smartnet”.

Ludzas novada bibliotēkās ir bezmaksas piekļuve internetam un WiFi, tā nodrošinot iespēju ikvienam Latvijas iedzīvotājam bez maksas izmantot informācijas tehnoloģiju sniegtās iespējas – datortehniku un internetu, kā arī saņemt konsultācijas to lietošanā jebkurā pašvaldības publiskajā bibliotēkā.

Bezmaksas bezvadu lokālais tīkls ir pieejams ne tikai novada bibliotēkās, bet arī citās sabiedriskās vietās: sporta laukumos, kultūras namos, atpūtas vietās.

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (VARAM) sadarbībā ar pašvaldībām un Latvijas Pašvaldību savienību 2015. gadā uzsāka Valsts un pašvaldību vienoto klientu apkalpošanas centru (VPVKAC) tīkla izveidi. Ludzas novadā VPVKAC darbojas 4 vietās:

- Blontu pagasta VPVKAC, Blontos, Blontu pagastā, LV–5706;
- Kārsavas pilsētas VPVKAC, Kārsavā, Vienības ielā 53, LV–5717;
- Ludzas pilsētas VPVKAC, Ludzā, Raiņa ielā 16, LV–5701;
- Zilupes pilsētas VPVKAC, Zilupē, Raiņa ielā 13, LV–5751.

Ludzas novada VPVKAC mērķis ir sniegt informāciju un konsultēt privātpersonas un uzņēmējus par pašvaldības sniegtajiem pakalpojumiem, to saņemšanas kārtību, procedūru un nepieciešamajiem dokumentiem, kā arī sniegt konsultācijas par valsts iestāžu pakalpojumiem un valsts iestāžu e–pakalpojumu lietošanu.

2020. gadā Ludzas novada pašvaldība īstenoja projektu “Video konferences zāles izveide Ludzas novada pašvaldībā, izveidojot jaunu bezkontakta vai autonomu risinājumu, kas samazina klātienē saskarsmes nepieciešamību”. Covid-19 pandēmijas ierobežojumu dēļ pašvaldības darbs tika organizēts attālināti. Attālinātā darba un sadarbības formāti neizbēgami prasīja pielāgot arī darba vietas pašvaldībā. Projekta gaitā tika veikti Ludzas novada pašvaldības 2. stāva zāles atjaunošanas darbi un iegādāts, uzstādīts video, audio konferences aprīkojums, lai attālinātā darba režīmā nodrošinātu nepārtrauktu darba procesu (domes sēžu, komiteju darbu), izmantojot mūsdienu tehnoloģiskās iespējas.

5.3. Enerģētika

5.3.1. Siltumapgāde

Ludzas novadā tiek izmantoti dažādi tehniskās siltumapgādes veidi: centralizēta siltumapgādes sistēma, lokālā apkure un individuālā apkure. Karstā ūdens apgāde tiek nodrošināta vai nu centralizēti vai arī individuāli. Kā kurināmā veids siltumapgādes nodrošināšanai pārsvarā tiek izmantota koksne – malka, granulas un šķelda, atsevišķi uzņēmumi izmanto arī šķidro kurināmo (dīzeļdegvielu), akmeņogles un kūdras.

Centralizētā siltumapgāde Ludzas novadā tiek nodrošināta Kārsavā, Ludzā, Zilupē, Malnavas

pagasta Malnavas ciematā un Rundēnu pagasta Rundēnos, kā arī daļā pagastu centru dzīvojamās kvartālos.

Ludzā siltumapgādi nodrošina:

- SIA “Ludzas Bio-Enerģija” – siltuma ražotājs;
- SIA “LUDZAS APSAIMNIEKOTĀJS” – siltuma ražotājs (katlumāja „Lauktechnikas” mikrorajonā) un siltuma piegādātājs.

Apkurei pieslēgto daudzdzīvokļu dzīvojamo māju skaits ir 91 dzīvojamā māja un 25 juridiskās personas, t.sk., „Lauktechnikas” rajonā – 4 dzīvojamās mājas. Kopumā apkurei pieslēgti 2457 dzīvokļi, t.sk. „Lauktechnikas” rajonā – 88 dzīvokļi. 1731 dzīvokļi pieslēgti karstā ūdens lietošanai. Visām daudzdzīvokļu mājām ir uzstādīti jaunie siltummezgli un siltumenerģijas skaitītāji, lai iedzīvotāji var sekot līdzi siltumenerģijas patēriņam (izņemot divas mājas „Lauktechnikas” mikrorajonā).

Ludzas siltumapgādes sistēma sastāv no divām atsevišķām apakšsistēmām :

- SIA “Ludzas Bio-Enerģija” katlu māja, kas atrodas Rūpniecības ielā 2b, Ludzā, uzsāka darbību 2000. gada beigās. SIA “Ludzas Bio-Enerģija” katlu māja piegādā un pārdod SIA “LUDZAS APSAIMNIEKOTĀJS” siltumenerģiju, kas nepieciešama apkures un karstā ūdens nodrošināšanai Ludzas patērētājiem. Katlu mājā ir uzstādīti 2 katli ar kopējo jaudu 14 MW: šķeldas katls KW-6000 ar jaudu 7 MW pamatslodzes noseģšanai un šķidrā kurināmā katls Logano S 815-7700 ar jaudu 7 MW „pīķa” slodzes noseģšanai. Kā pamatkurināmais tiek izmantoti vietējie atjaunojamie resursi: šķelda un skaidas – līdz 15000 t gadā, kā arī dīzeļdegviela – līdz 400 t gadā atkarībā no saražotā siltuma daudzuma. Šķeldas katls nosedz 97 – 99 % no kopējās siltuma slodzes. Katlu māja vidēji saražo apmēram 30000 MWh siltumenerģijas, ko iepērk Ludzas novada pašvaldība. SIA “Ludzas Bio-Enerģija” siltuma ražošanas iekārtas ir pieslēgtas Ludzas pilsētas siltumapgādes sistēmai, kura pieder Ludzas novada pašvaldībai. Kopējais siltumtrases garums ir 9140 m.
- „Lauktechnikas” mikrorajonu apkurina SIA “LUDZAS APSAIMNIEKOTĀJS” pārziņā esošā katlumāja, kas atrodas Latgales šķērsielā 2c, Ludzā. Katlu mājā ir uzstādīti 2 katli: AGB-500 (2016. gadā) un AK-300 MW (2011. gadā) ar kopējo jaudu 0,8 MW, kurināmais – malka. Siltumtrašu garums ir 418 m, kopējā apkurināmā platība 3791,53 m².

Kārsavā siltumenerģijas ražošanu, pārvadi un sadali, kā arī tirdzniecību veic pašvaldības SIA “KĀRSAVAS NAMSAIMNIEKS”. Līdz 2021. gada martam apkure pilsētā tika nodrošināta ar divām katlu mājām un diviem nesaistītiem apkures lokiem. Piesaistot Kohēzijas fonda līdzekļus un Valsts kases aizņēmumu, 2019. gadā tika izbūvēts jauns siltumtrases posms, kas savieno abus apkures lokus un pievienots jaunajai katlu mājai Telegrāfa ielā 37, kas tika nodota ekspluatācijā 2021. gada 26. februārī. Katlumājā uzstādīti 2 apkures katli – AGB 1.5MW-07(P)/3AV un AGB 1.0 MW-07(P)/3AV ar kopējo jaudu 2,5 MW, kur par kurināmo tiek izmantoti vietējie atjaunojamie energoresursi – koksnes šķelda. Saražotā siltumenerģija tiek piegādāta 19 daudzdzīvokļu mājām (kopējā apkurināmā platība 17 778 m²) un 16 juridisko personu ēkām/ iestādēm. Visos objektos ir uzstādīti siltummezgli un siltumenerģijas skaitītāji, 10 juridisko personu objektos ir uzstādīti siltummaiņi. Siltumtīklu kopējais garums – 4,28 km.

Zilupē siltumapgādi nodrošina pašvaldības SIA “Zilupes LTD”, kas ir gan siltuma ražotājs, gan piegādātājs. Kā kurināmā veids siltumapgādes nodrošināšanai pārsvarā tiek izmantota koksne – malka. Apkurei pieslēgtas 10 daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas un 5 juridiskās personas. Kopumā apkurei pieslēgti 159 dzīvokļi. Karstā ūdens apgāde netiek nodrošināta.

Malnavas ciematā centralizēto siltumapgādi nodrošina Malnavas koledža. Apkurei pieslēgtas 5 daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas (100 dzīvokļi), kopējā apkurināmā platība – 5133 m², pansionāts “Mūsmājas” – apkurināmā platība 1223 m². 2021. gada augustā sākusies siltumtrases izbūve Malnavas pagastā. Projektā paredzētas trīs neatkarīgas izbūves kārtas. Pirmajā un otrajā kārtā tiek paredzēts pārbūvēt esošos kanāla siltumtīklus. Trešajā kārtā tiek paredzēts izbūvēt jaunu siltumtīklu atzaru objektam Jaunajā iela 1, kur atrodas Malnavas PII “Sienāzītis” un Malnavas pagasta pārvalde.

Energoefektivitātes nolūkos daudzas ēkas tiek siltinātas. Iedzīvotāji siltina individuālās dzīvojamās mājas, arī pašvaldības ēkas tiek siltinātas, realizējot dažādus projektus. Galvenokārt notiek izglītības iestāžu un administratīvo ēku siltināšana, kā arī kultūras iestāžu ēku siltināšana.

Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta līdzfinansēta projekta “Kompleksi risinājumi siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai Malnavas pagasta pirmsskolas izglītības iestādē Sienāzītis” rezultātā nosiltināta bērnudārza ēka Malnavā.

2013. – 2014. gadā Ciblas novada pašvaldībā īstenoja vērienīgu projektu “Oglekļa dioksīda emisiju samazināšana, uzlabojot Ciblas novada pašvaldības Blontu pirmsskolas izglītības iestādes ēkas energoefektivitāti”, ko finansēja Klimata pārmaiņu finanšu instruments; tika veikta jumta nomaiņa, radiatoru nomaiņa, ventilācijas sistēmas ierīkošana, fasādes renovācija.

2015. gadā projekta “Kompleksi risinājumi siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanai Ciblas vidusskolā” gaitā tika veikti Ciblas vidusskolas sienu, cokola un jumta siltināšanas darbi, nomainītas durvis, ierīkota ventilācijas sistēma, pārbūvēta apkures sistēma.

Par pašvaldības līdzekļiem tika veikti energoefektivitātes paaugstināšanas darbi Kārsavas pirmsskolas izglītības iestādē: tika nomainīts jumta segums, veikta apkures sistēma, veikta ēkas siltināšana. Bijušās Kārsavas novada pašvaldības ēkā tika nomainīta apkures sistēma.

Mežvidu pamatskolā ierīkota lokālā apkures sistēma ar konteinertipa apkures katlu.

5.3.2. Elektroapgāde un ielu apgaismojums

Ludzas novadā elektroenerģiju piegādā, izmantojot 110 kV augstsprieguma elektrolīniju. AS “Augstsprieguma tīkls” pārziņā ir 330 kV un 110 kV elektropārvades līnijas un augstsprieguma tīklu transformatora apakšstacijas:

- apakšstacija Nr. 93 (110 kV gaisvadu elektrolīnijas) “Ludza”, Latgales ielā 240 C, Ludzā;
- apakšstacija Nr. 94 (110 kV gaisvadu un 330 kV gaisvadu elektrolīnijas) “Kārsava”, Šosejas ielā 1C, Kārsavā;
- apakšstacija Nr. 99 (110 kV gaisvadu elektrolīnijas) “Zilupe”, Lauku ielā 6B, Zilupē.

Apdzīvotās vietas savieno 20 kV elektropārvades līnijas ar 20/0,4 kV transformatoru apakšstacijām, no kurām atiet 0,4 kV līnijas līdz elektroenerģijas patērētājiem. Novada patērētājiem elektroenerģija tiek pievadīta pa 20/0,4 kV sistēmu un rūpniecības nozaru 6/0,4 kV tīklu.

Ludzas novada teritorijā elektroapgādi nodrošina AS “Latvenergo” meitassabiedrība AS “Sadales tīkls”, kura veic ikdienas uzturēšanas darbus, novērš tehniskās avārijas un modernizē esošās elektrolīnijas piešķirtā finansējuma ietvaros. Liels darbs tiek ieguldīts, lai katru gadu samazinātu elektroenerģijas zudumus elektropārvades līnijās.

Novada teritorijā ir laba situācija ar elektroapgādi – ir labs tīkla pārklājums, visām apdzīvotajām vietām ir nodrošināta elektrības padeve.

Ludzas ielu apgaismojuma uzturēšanas pakalpojumus sniedz uzņēmēji, kuri tiek izvēlēti publisko iepirkumu kārtībā. Kārsavā un Zilupē ielu apgaismojuma uzturēšanas pakalpojumus nodrošina

pilsētu pārvaldes.

Novada pagastu ciematu teritorijās ir nodrošināts ielu apgaismojums, daļā ciematu ir izbūvēts daļējs ielu apgaismojums. Ciematos apgaismojuma sistēma ir novecojusi, to nepieciešams atjaunot.

Ludzas galvenajās tranzīta ielās 2020.-2021. gadā tika nomainīti nātrija (Na) gaismekļi uz gaismu izstarojošu diožu (LED) tipa gaismekļiem ar viedām tehnoloģijām – automātisku spilgtuma regulāciju atkarībā no cilvēku/automobiļu klātbūtnes un gaisa piesārņojuma un laika apstākļu moduli, kā arī izbūvēta viedā sistēma – nomainīto gaismekļu pārvaldība elektroniski informāciju sistēmā.

Ludzas ielu apgaismojuma tīkla raksturojošie lielumi:

- ielu apgaismojuma gaismekļu skaits – 812 gab., no tiem 539 augstspiediena nātrija lampas un 273 LED gaismekļi;
- ielu apgaismojuma tīkli ar kailvadiem – 1,9 km;
- ielu apgaismojuma tīkli ar kailvadiem (kopēja uzkarē, viens fāzes alumīnija vads) – 13,01 km;
- ielu apgaismojuma tīkli ar piekarkabeli (kopējā uzkarē, viena fāzes dzīsla) – 3,6 km;
- ielu apgaismojuma tīkli (kabeļu līnijas) – 23,1 km;
- ielu apgaismojuma pieslēguma (barošanas) vietas – 18 gab..

Par pašvaldības līdzekļiem Malnavas ciemā ielu apgaismes ķermeņi tika nomainīti uz energoefektīvu apgaismojumu.

5.3.3. Gāzes saimniecība

Ludzas novadu nešķērso maģistrālie un sadales dabasgāzes vadi. Ludzas novads nav savienots ar Latvijas centralizētajiem dabasgāzes tīkliem, tādēļ novada iedzīvotājiem nav pieejama dabasgāze. Sašķidrinātās gāzes patērētāji ir novada iedzīvotāji, kuri to izmanto sadzīves un apkures vajadzībām. Pakalpojums ir pieejams divos veidos: no gāzes rezervuāriem un no individuālajiem gāzes baloniem un rezervuāriem.

Sašķidrināto gāzi no rezervuāriem izmanto daudzdzīvokļu māju iemītnieki Ludzā, Kārsavā un Zilupē, kā arī Malnavas ciematā. Šajās daudzdzīvokļu mājās ir uzstādīti gāzes skaitītāji. Pārējā novada teritorijā gan privātmāju iedzīvotāji, gan daudzdzīvokļu māju iedzīvotāji, kuriem nav pieejama gāzes padeve no rezervuāriem, izmanto gāzes balonus.

Tabula 5.4.

Gāzes apgādei pieslēgtie dzīvokļi Ludzas novadā 2021. gada martā	
Pilsēta	Gāzes apgādei pieslēgto dzīvokļu skaits
Ludza	1920
Kārsava	127
Zilupe	6

Avots: SIA “Latvijas Propāna gāze” dati

SIA “LUDZAS APSAIMNIEKOTĀJS”, SIA “KĀRSAVAS NAMSAIMNIEKS” un SIA “Zilupes LTD” darbojas kā starpnieki sašķidrinātās gāzes pakalpojuma sniegšanā, iegādājoties gāzi no SIA “Latvijas Propāna gāze” un piegādājot to saviem klientiem.

Gāzes uzpildes pakalpojumi autotransportam un māsaimniecībām ir pieejami DUS “Virši

Ludza” Cirmas pagastā un DUS “Virši Kārsava” Malnavas pagastā (balonu apmaiņa), AS “Viada Baltija” DUS “Ludza” Ludzā un SIA “EAST – WEST TRANSIT” DUS “Latvijas Nafta” Ludzā.

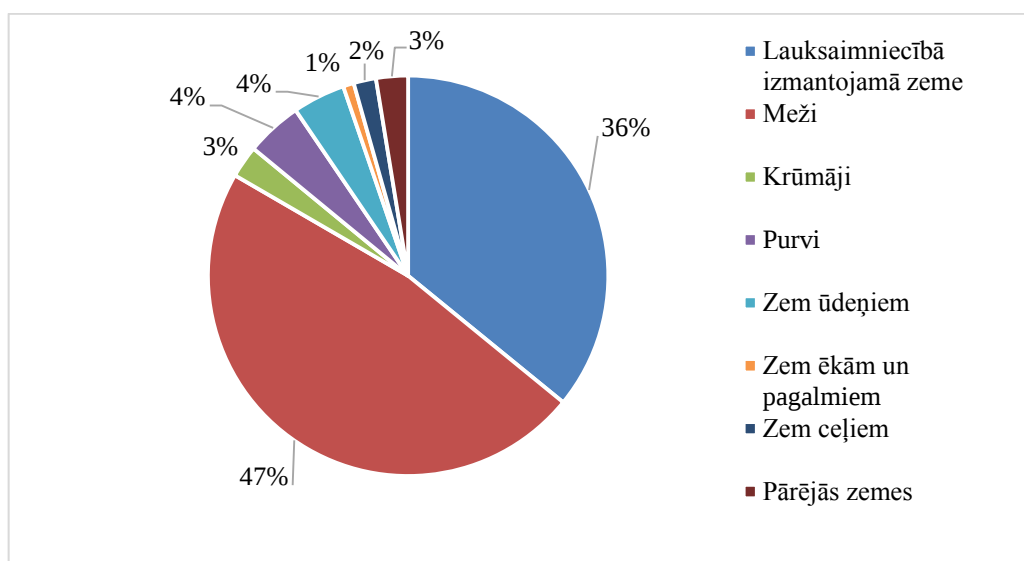
Pēdējos gados gāzes patērētāju skaits lēnām samazinās. Iedzīvotāji savās mājāsaimniecībās izvēlas alternatīvu enerģijas avotu – elektroenerģiju. Gāzes patērētāju skaita pieaugums tuvākajos gados netiek prognozēts.

6. Nekustamā īpašuma raksturojums

6.1. Zemes

Zemes sadalījumā pa izmantošanas veidiem Ludzas novada lauku teritorijās dominē meži, kas aizņem 113648 ha jeb 47 % no novada kopplatības, un lauksaimniecībā izmantojamās zemes – 85920 ha jeb 36 % no novada kopplatības (skatīt 6.1. attēlu).

Lielu novada lauku teritorijas platību aizņem zeme zem ūdeņiem – 10154 ha jeb 4 %, savukārt purvi un mitrāji aizņem 10883 ha jeb 4 % no novada kopplatības. Ludzas novada purvos ir nozīmīgi kūdras krājumi, taču liela daļa purvu iekļauti īpaši aizsargājamās dabas teritorijās – dabas liegumos un dabas parkos.

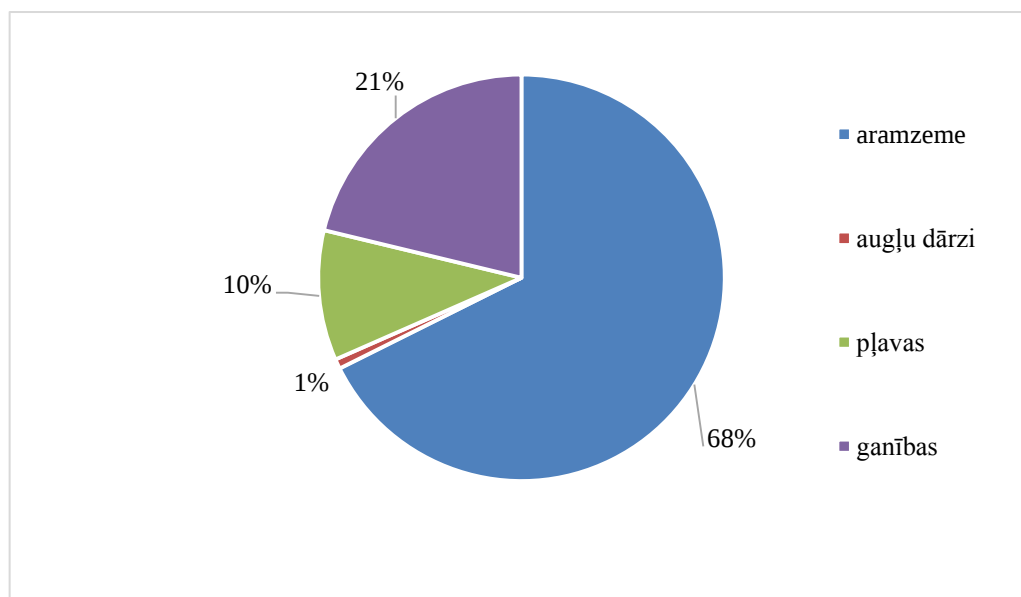


Attēls 6.1. Zemes sadalījums pa izmantošanas veidiem novada lauku teritorijā 01.03.2021. (Ludzas novada pašvaldības dati)

No lauksaimniecībā izmantojamajām zemēm, kā redzams 6.2. attēlā, vislielāko īpatsvaru aizņem aramzeme – 58113 ha jeb 68 %, ganības 18244 ha – 21 %. Pārējo lauksaimniecībā izmantojamo zemi aizņem pļavas – 18243 ha un augļu dārzi – 669 ha.

Ludzas novadā ir apzinātas lauksaimniecībā neizmantojamās zemes, kuras ir aizaugušas vai ir applūstošas teritorijas. Tā kā par neoptām lauksaimniecības zemēm to īpašniekiem tiek piemērots lielāks nekustamā īpašuma nodoklis, zemju īpašnieki cenšas veikt šo zemju atgriešanu lauksaimnieciskajā apritē, novācot apaugumu, vai arī apmežo.

Ludzas novadā ir novecojušas un bojātas meliorācijas sistēmas, kā rezultātā netiek pietiekami novadīti noteces un filtrācijas ūdeņi. Lauksaimniecības un meža zemju kvalitātes uzlabošanai nepieciešams veikt bojāto meliorācijas sistēmu rekonstrukciju, kā arī jaunu sistēmu izbūvi.



Attēls 6.2. Lauksaimniecībā izmantojamo zemju sadalījums novada lauku teritorijā 01.03.2021. (Ludzas novada pašvaldības dati)

Ludzas novada pašvaldībai piekritis un īpašumā esošā zeme ir 8921,5 ha.

Informācija par Ludzas novada zemes sadalījumu pēc nekustamā īpašuma lietošanas mērķa ir apkopota Tabulā 6.1.

Tabula 6.1.

Ludzas novada pašvaldības zemes sadalījums pēc nekustamā īpašuma lietošanas mērķa

Nr.p.k.	Nekustamā īpašuma lietošanas mērķu grupa	Kopplatība, ha
1.	Lauksaimniecības zeme	134870,7
2.	Mežsaimniecības zeme un īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, kurās saimnieciskā darbība ir aizliegta ar normatīvo aktu	88205,9
3.	Ūdens objektu zeme	7127,1
4.	Derīgo izrakteņu ieguves teritorijas	671,4
5.	Dabas pamatnes un rekreācijas nozīmes zeme	518,7
6.	Individuālo dzīvojamo māju apbūves zeme	983,8
7.	Daudzdzīvokļu māju apbūves zeme	210,7
8.	Komercedarbības objektu apbūves zeme	80
9.	Sabiedriskās nozīmes objektu apbūves zeme	722
10.	Ražošanas objektu apbūves zeme	343,88
11.	Satiksmes infrastruktūru objektu apbūves zeme	3799,55
12.	Inženiertehniskās apgādes tīklu un objektu apbūves zeme	186,2

Avots: Ludzas novada pašvaldības dati 01.03.2021.

Kā redzams tabulā 6.1., vislielāko platību aizņem zemes ar lietošanas mērķi – lauksaimniecības zeme – 57 %, ar lietošanas mērķi – meža zemes – 37 %. No apbūves zemēm lielāko platību

aizņem satiksmes infrastruktūras zeme – 60 %, individuālo dzīvojamo māju zemes – 15,6 %, ražošanas teritorijas – 5,4 %, komercapbūves teritorijas – 1,3%.

6.2. Dzīvojamais fonds

Ludzas novada pašvaldības dzīvojamo fondu veido 226 daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas (skatīt tabulu 6.2.), kurās atrodas 940 dzīvokļi un ar tiem funkcionāli saistītās palīgēkas. 178 dzīvojamās mājas (kopējā platība 154 583,31 m²) atrodas Ludzā, 48 dzīvojamās mājas (kopējā platība 14 236,28 m²) atrodas Zilupē, 58 dzīvojamās mājas (kopējā platība 26 980,59 m²) – Kārsavas teritorijā; pārējās atrodas novada pagastu teritorijās.

Tabula 6.2.

Pašvaldības dzīvojamā fonda raksturojums				
Dzīvojamās mājas				
Dzīvojamo māju skaits	Labiekārtotās dzīvojamās mājas		Nelabiekārtotās un ar daļējām ērtībām dzīvojamās mājas	
	155		203	
Dzīvokļi				
Dzīvokļu skaits	Privatizēti dzīvokļi pilsētā		Neprivatizēti dzīvokļi pilsētā	
	Labiekārtoti dzīvokļi	Nelabiekārtoti dzīvokļi	Labiekārtoti dzīvokļi	Nelabiekārtoti dzīvokļi
	2494	458	704	646
Kopējā platība	139417 m ²	14190 m ²	34330 m ²	36208 m ²

Avots: Ludzas novada pašvaldības dati 01.03.2021.

Kārsavā 7 dzīvokļi uzskaitīti kā dzīvošanai nederīgi, to kopējā platība – 196,8 m².

Ludzā ir 7 sociālie dzīvokļi (kopējā platība 616,42 m²), kuros ir 26 istabas, un ir noslēgti 19 sociālo dzīvokļu īres līgumi. Sociālajos dzīvokļos ir izmitinātas 38 personas, no tiem: 5 invalīdi, 2 bāreņi un 24 darba spējīgie (to skaitā 15 bezdarbnieki).

Viens no lielākajiem dzīvojamo māju apsaimniekotājiem ir pašvaldības SIA “LUDZAS APSAIMNIEKOTĀJS”, kas apsaimnieko Ludzas teritorijā esošās daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas. Zilupē daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas apsaimnieko SIA “Zilupes LTD”, Kārsavā – SIA “KĀRSAVAS NAMSAIMNIEKS”. Daudzdzīvokļu dzīvojamo māju apsaimniekošanai ir izveidotas arī dzīvokļu īpašnieku biedrības:

- biedrība “Kaija” apsaimnieko māju Stacijas ielā 93, Ludzā;
- biedrība “Mūsu māja 106” – māju Latgales ielā 106, Ludzā;
- biedrība “Mūsu māja 149” – māju Latgales ielā 149, Ludzā;
- biedrība “Jauna Gaisma” – māju Skolas ielā 18, Ludzā;
- SIA “SAR Projekti” – dzīvojamo māju Latgales ielā 28A, Ludzā;
- Biedrība “Rendoles” – dzīvojamo māju Brigu pagastā, Ludzas novadā;
- SIA “Bidrija” – dzīvojamās mājas Lauderu pagastā;
- Biedrība “Kļavu 7” – vienu māju Kārsavas pilsētā, Kļavu ielā 7;
- Biedrība “Baltās akācijas” – vienu māju Mežvidu pagastā, Saules ielā 4;
- Biedrība “Punktiņi” – vienu māju Mežvidu pagastā, Mežvidu ciemā;

- Biedrība “18 lodziņi” – vienu māju Salnavas pagastā, Parka ielā 33.

Novada pagastu teritorijās esošās daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas apsaimnieko pagastu pārvaldes. Dažas mājas apsaimnieko pašas mājas iedzīvotāji (biedrība nav izveidota). Lauderu pagastā divas daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas nav uzskaitē, tām nav sakārtoti īpašuma dokumenti.

Pašvaldības dzīvojamais fonds ir nolietojies, tam nepieciešami pārbūves darbi un energoefektivitātes nodrošināšanas pasākumi. Pašvaldībai trūkst nepieciešamo finanšu līdzekļu, lai veidotu jaunu dzīvojamo fondu.

7. Vides aizsardzība

7.1. Gaisa kvalitāte

Saimnieciskās darbības rezultātā rodas dažādu vielu izmeši gaisā:

- stacionāro avotu izmeši, kas rodas siltumapgādes procesā: no katlu mājām, rūpnīcām;
- mobilo avotu izmeši, kas rodas no autotransporta, dzelzceļa.

Ludzas novada teritoriju šķērso autotransporta un dzelzceļa koridori, kuri savieno Eiropas Savienību ar Krievijas Federāciju. Izmeši no mobilajiem avotiem tiek kontrolēti periodiski: uz ceļiem un uzņēmumos, sadarbībā ar CSDD autotransporta tehnisko apskāšu laikā iegūtajiem un aprēķinu ceļā apkopotajiem datiem. Ņemot vērā to, ka mobilā gaisa piesārņojuma avotu daudzums un tā pārvietošana nav precīzi nosakāma, gaisa piesārņojošo vielu daudzums, kas atmosfērā emitē, ir nosakāms orientējoši.

Precīzāka informācija ir pieejama pie stacionārajiem gaisa piesārņotājiem. Pozitīva tendence ir tā, ka siltuma ražotāji veic siltuma ražošanas iekārtu uzlabošanu un modernizāciju, kas būtiski samazina gaisa piesārņojošo vielu ietekmi uz apkārtējo vidi.

Ludzas novadā pašlaik tiek normēti un uzskaitīti stacionārie izmešu avoti, taču netiek aplūkoti decentralizētie siltumapgādes objekti: privātmāju katlumājas vai apkures katli, kokapstrādes cehu emisiju daudzums, kā arī izmeši, kas radušies lauksaimniecībā no lopkopības, minerālmēsļu un pesticīdu lietošanas. Valsts statistikā un LVĢMC Valsts statistikas pārskatā "Nr.2-GAISS" tiek apkopoti dati par lielākajiem stacionārajiem emisiju avotiem, taču reālais gaisa piesārņojuma līmenis paliek nezināms.

Ludzas novadā nav tādu teritoriju, kuras būtiski ietekmētu atmosfēras gaisa kvalitāti. Sakarā ar to, ka Ludzas novadā nav attīstīta rūpniecība, galvenie gaisa piesārņotāji ir katlumājas. Novada lielākie kurināmā izmantotāji atrodas pilsētās.

Visjaudīgākā katlu māja pieder SIA "Ludzas Bio-Enerģija" un atrodas Ludzas teritorijā. Tā nodrošina siltumapgādi Ludzas iestādēm un daudzdzīvokļu māju sektoram.

Tabula 7.1.

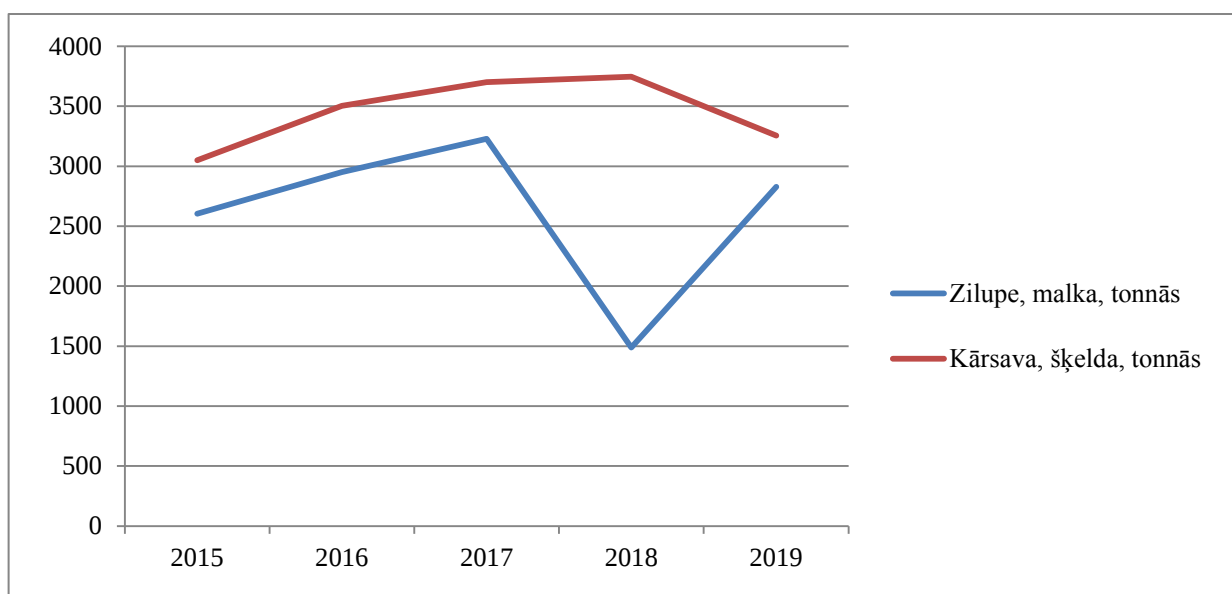
Izmantotā kurināmā sadalījums Ludzas katlu mājā 2015.-2019. gadā

Kurināmā veids	2015	2016	2017	2018	2019
Dīzeļdegviela, tonnās	0,521	21,56	40,24	20,882	21,118
Šķelda, tonnās	8681,32	10019,88	11115,48	10558,84	10009,08

Avots: LVĢMC Valsts statistikas pārskats

Kārsavā un Zilupē katlu mājās kā kurināmo izmanto malku un šķeldu.

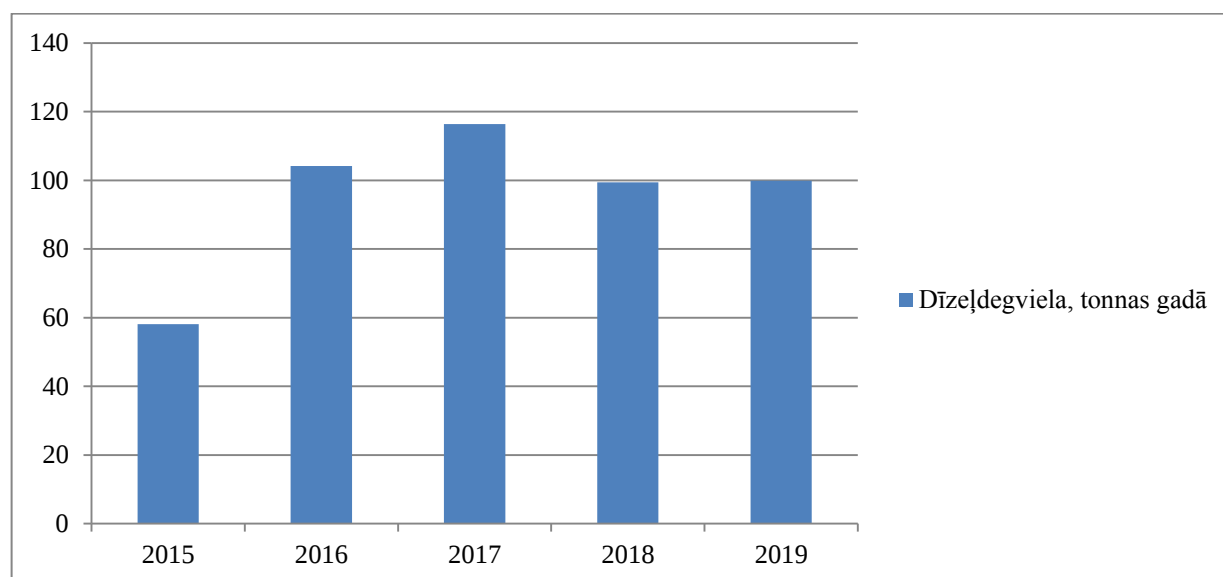
2018. gada 2. martā tika noslēgts līgums starp SIA "KĀRSĀVAS NAMSAIMNIEKS" un Centrālo finanšu un līgumu aģentūru par Eiropas Savienība fonda projekta Nr. 4.3.1.0/17/A/065 "Jaunas katlumājas celtniecība Kārsavā" īstenošanu. Projekta rezultātā veikta jaunas un mūsdienīgas katlu mājas izbūve Telegrāfa ielā 37, Kārsavā. 2021. gada sākumā Kārsavā ir atklāta jaunizbūvētā katlu māja.



Attēls 7.1. **Kurināmā daudzums Zilupes un Kārsavas pilsētās** (Avots: LVĢMC Valsts statistikas pārskats)

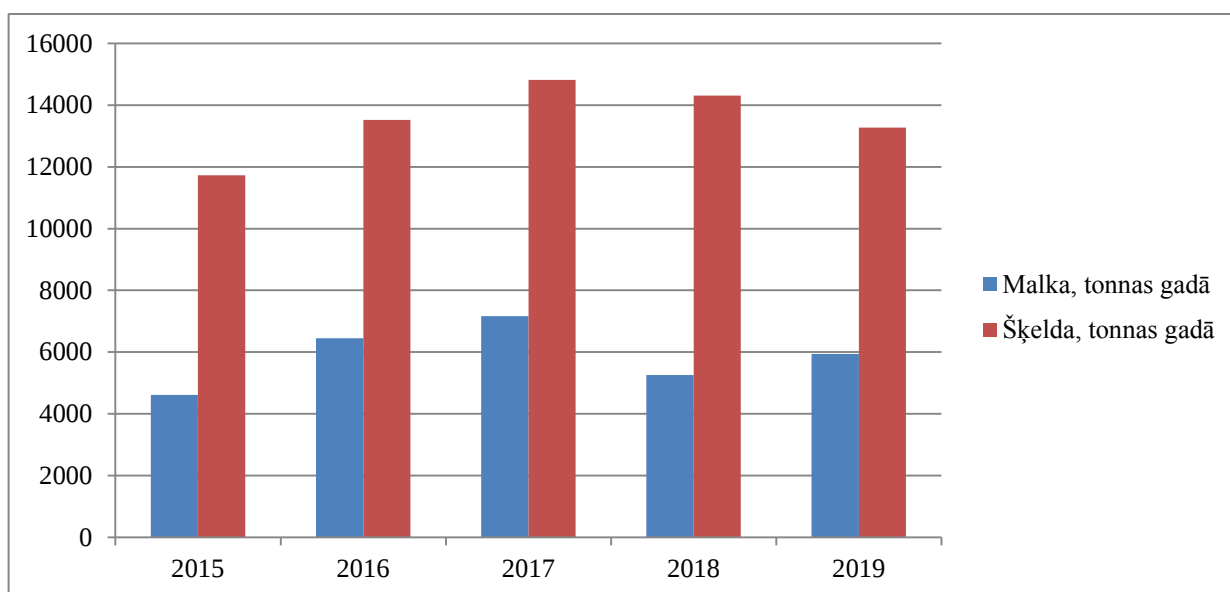
Novadā kā kurināmo izmanto arī dīzeļdegvielu, līdz 2017. gadam tika izmantotas arī ogles, taču šobrīd ogļu kurināmais vairs netiek izmantots. Pēdējais apjomīgākais ogļu izmantošanas gads bija 2015., kad izlietotas 1491,31 tonnas ogļu.

Kopējais kurināmā apjoms, ko izlieto visās pašvaldības iestādēs un daudzdzīvokļu māju siltumapgādei, ir atspoguļots 7.2. un 7.3. attēlos.



Attēls 7.2. **Dīzeļdegvielas apjoms kurināmajā 2015.-2019. gads** (Avots: LVĢMC Valsts statistikas pārskats)

Dīzeļdegvielas izmantošana novada katlu mājā ir apmēram 100 tonnas gadā. Tās apjoms ieņem ievērojamu daļu kopējā kurināmā daudzumā.



Attēls 7.3. *Malkas un šķeldas apjomi, 2015.-2019. gads* (Avots: LVĢMC Valsts statistikas pārskats)

Vietējā kurināmā izmantošana un siltumenerģijas ražošanas efektivitātes paaugstināšana ļauj ilgtermiņā saglabāt konkurētspējīgus siltumenerģijas ražošanas tarifus. Vietējiem kokapstrādes un mežizstrādes uzņēmumiem ir iespēja gūt papildus ieņēmumus, pārdodot ražošanas atlikumus. Koksnes kurināmais tiek ražots vietējā reģionā, kā rezultātā nauda un nodokļi paliek Latvijā.

7.2. Ūdens kvalitāte un ūdenssaimniecība

7.2.1. Virszemes ūdeņu kvalitāte

Virszemes ūdeņu kvalitāti ietekmē piesārņojošo vielu iekļūšana ūdenstilpēs vai ūdenstecēs. Ūdens ekosistēmu degradāciju, izraisot eutrofikāciju, varētu veicināt slāpekļa un fosfora savienojumi, kas nonāk ūdens objektos no punktveida avotiem (notekūdeņi, kas tiek savākti no ciemu notekūdeņu attīrīšanas iekārtām) un no difūzajiem avotiem (viensētām, kas nav pieslēgtas kanalizācijas sistēmai, notece no lauksaimniecības zemēm utt.).

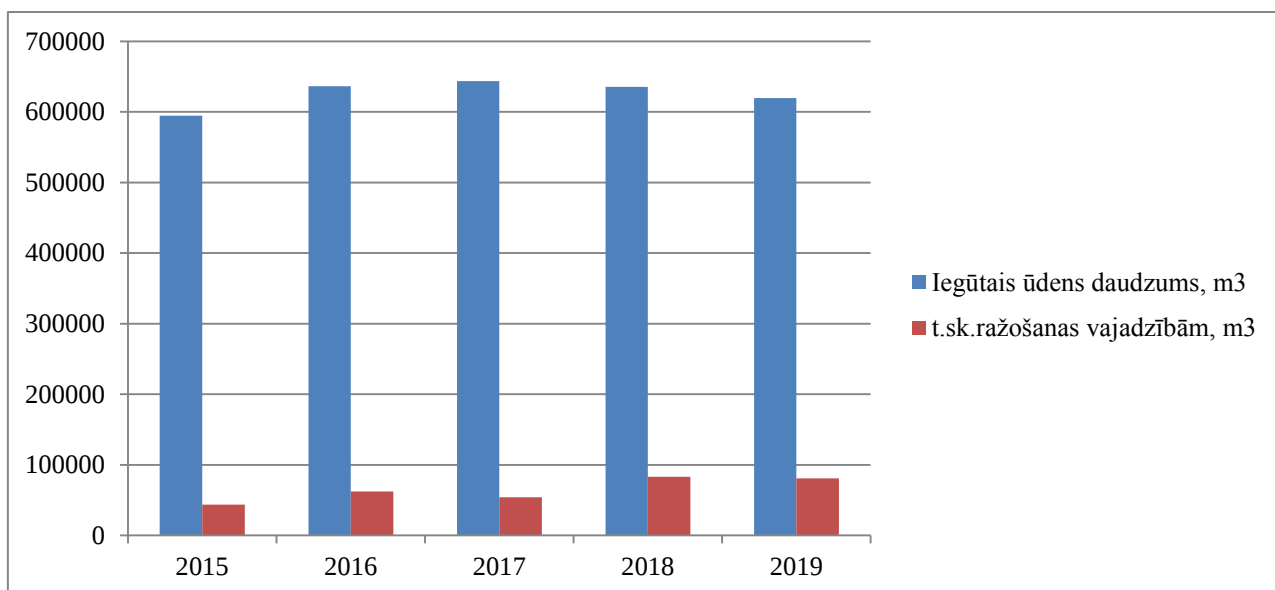
Saskaņā ar 2002. gada 12. marta MK noteikumiem Nr.118 "Noteikumi par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti" upes un upes posmi, kas atbilst prasībām par prioritāriem zivju ūdeņiem, novadā ir šādi: Ludza – no Lielā Ludzas ezera līdz valsts robežai (ieskaitot posmu gar robežu); Rītupe – no Kārsavas – Goliševas ceļa līdz valsts robežai (ieskaitot posmu gar robežu); Zilupe – no Pasiēnes līdz valsts robežai. Visas upes ir karpveidīgo zivju ūdeņi.

Novada ezeri, kas noteikti par prioritārajiem zivju ūdeņiem, ir: Cirma, Lielais Ludzas un Nirzas ezers. Šie ezeri ir karpveidīgo zivju ezeri.

7.2.2. Ūdensapgādes sistēma

Pie dzeramajiem pazemes ūdeņiem pieskaita pazemes saldūdeņus ar hlorīdu un sulfātu koncentrāciju zemāku par 250 mg/l, permanganāta oksidējamību zemāku par 5 mg O₂/l neatkarīgi no dzelzs koncentrācijas. Tāds ir pazemes ūdens raksturojums, kura dabiskais sastāvs ir maksimāli tuvs 2017. gada 14. novembra Ministru kabineta noteikumos Nr. 671 "Dzeramā ūdens obligātās nekaitīguma un kvalitātes prasības, monitoringa un kontroles kārtība" izvirzītajām prasībām.

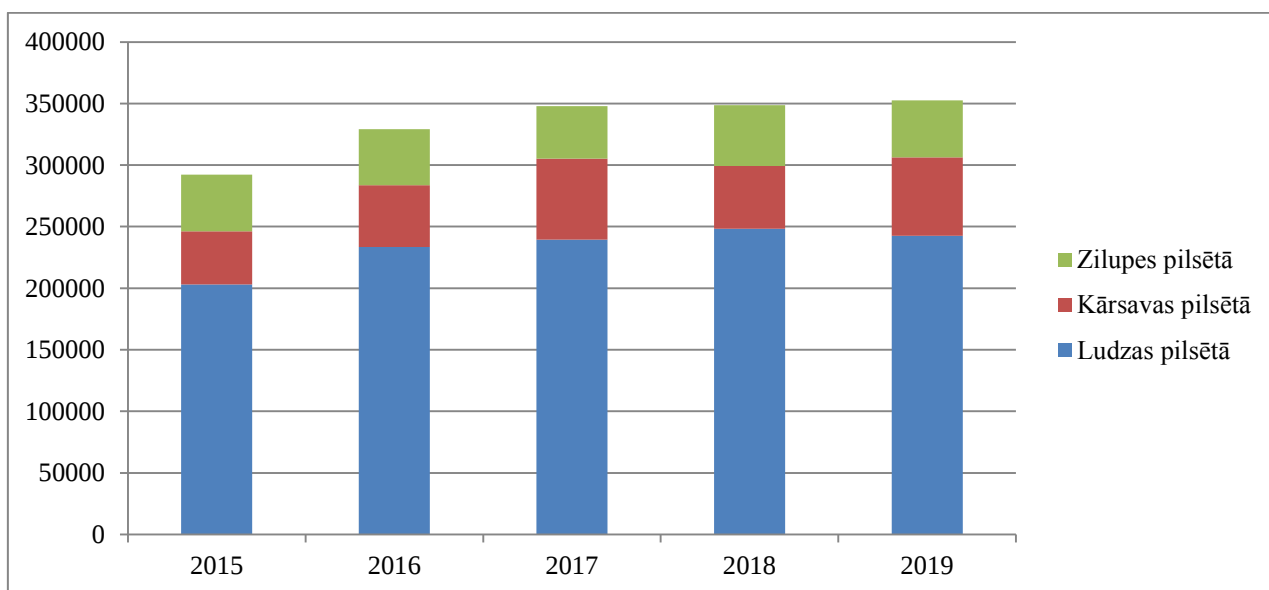
Ludzas novadā dzeramā ūdens vajadzībām izmanto pazemes ūdeņus. Dzeramais ūdens pilnībā tiek nodrošināts no pazemes ūdens resursiem. Tie tiek iegūti no Pļaviņu – Daugavas ūdens horizonta. Vidējais patēriņš mēnesī uz vienu iedzīvotāju ~ 2-3 m³ ūdens.



Attēls 7.4. **Iegūtā ūdens daudzums no artēziskajiem urbumiem** (Avots: LVĢMC Valsts statistikas pārskats)

Ik gadu tiek iegūts vairāk kā 610 tūkstoši kubikmetru ūdens, no tiem ražošanas vajadzībām vidēji izmantoti apmēram 80 tūkstoši kubikmetru ūdens, kas vidēji sastāda 12-15 % no kopējā iegūtā ūdens daudzuma.

Lielākie ūdens patērētāji atrodas pilsētās, jo tajās attiecīgi dzīvo lielāks iedzīvotāju skaits.



Attēls 7.5. **Iegūtā ūdens daudzums novada pilsētās, kubikmetros, 2015.-2019. gads** (Avots: LVĢMC Valsts statistikas pārskats)

Kopējais ūdens patēriņš novada trijās pilsētās ir apmēram 350 tūkstoši kubikmetri ūdens gadā, lielāko daļu no tā patērē Ludzā.

Ludzas novadā darbojas 44 ūdensapgādes urbumi, no kuriem tiek iegūts ūdens pašvaldības iestāžu vajadzībām un iedzīvotāju dzeramā ūdens nodrošināšanai.

Tabula 7.2.

Ūdensapgādes urbumu uzskaitījums novada teritorijā

Nr. p.k.	Teritoriālā vienība	Urbuma atrašanās vieta	Ūdens ieguvējs un attīrītājs
1.	Ludza	Kreiči, Isnaudas pagasts	SIA "LUDZAS APSAIMNIEKOTĀJS"
2.	Ludza	Stroda iela 46, Ludza	SIA "LUDZAS APSAIMNIEKOTĀJS"
3.	Ludza	Skolas iela 41, Ludza	SIA "LUDZAS APSAIMNIEKOTĀJS"
4.	Ludza	Skolas iela 54, Ludza	SIA "LUDZAS APSAIMNIEKOTĀJS"
5.	Ludza	Zvirgzdenes iela 54, Ludza	SIA "LUDZAS APSAIMNIEKOTĀJS"
6.	Ludza	Tālavijas iela 128A, Ludza	SIA "LUDZAS APSAIMNIEKOTĀJS"
7.	Ludza	Krāslavas iela 3, Ludza	SIA "LUDZAS APSAIMNIEKOTĀJS"
8.	Kārsava	Sporta iela 4a, Kārsava	SIA "KĀRSAVAS NAMSAIMNIEKS"
9.	Zilupe	Domes iela 12a, Zilupe	SIA "Zilupes LTD"
10.	Blontu pagasts	c.Blonti, Blontu pagasts	Blontu pagasta pārvalde
11.	Blontu pagasts	c.Blonti, Blontu pagasts	Blontu pagasta pārvalde
12.	Brīgu pagasts	c.Brīgi, Brīgu pagasts	Brīgu pagasta pārvalde
13.	Ciblas pagasts	c.Felicianova, Sporta komplekss, Ciblas pagasts	Ciblas pagasta pārvalde
14.	Ciblas pagasts	c.Felicianova, Ciblas pagasts	Ciblas pagasta pārvalde
15.	Ciblas pagasts	c.Cibla, Ciblas pagasts	Ciblas pagasta pārvalde
16.	Cirmas pagasts	c.Tutāni, Cirmas pagasts	Cirmas pagasta pārvalde
17.	Cirmas pagasts	Garbari, Cirmas pagasts	Cirmas pagasta pārvalde
18.	Goliševas pagasts	c.Goliševa, Goliševas pagasts	Goliševas pagasta pārvalde
19.	Isnaudas pagasts	c.Isnauda, Isnaudas pagasts	Isnaudas pagasta pārvalde
20.	Isnaudas pagasts	c.Martiši, Isnaudas pagasts	Isnaudas pagasta pārvalde
21.	Istras pagasts	c.Vecslabada, Istras pagasts	Istras pagasta pārvalde
22.	Lauderu pagasts	c.Lauderi, Lauderu pagasts	SIA "Bidrija"
23.	Līdumnieku pagasts	c.Līdumnieki, Līdumnieku pagasts	Līdumnieku pagasta pārvalde
24.	Malnavas pagasts	c.Malnava, Malnavas pagasts	Malnavas pagasta pārvalde
25.	Malnavas pagasts	Lemešova, Malnavas pagasts	Malnavas pagasta pārvalde
26.	Mežvidu pagasts	c.Mežvidi, Mežvidu pagasts	Mežvidu pagasta pārvalde
27.	Mežvidu pagasts	c.Otrie Mežvidi, Mežvidu pagasts	Mežvidu pagasta pārvalde
28.	Mērdzenes pagasts	c.Mērdzene, Mērdzenes pagasts	Mērdzenes pagasta pārvalde

29.	Nirzas pagasts	c.Kušneri, Nirzas pagasts	Nirzas pagasta pārvalde
30.	Nirzas pagasts	c.Nirza, Nirzas pagasts	Nirzas pagasta pārvalde
31.	Ņukšu pagasts	c. Gaveiki, Ņukšu pagasts	Ņukšu pagasta pārvalde
32.	Ņukšu pagasts	c.Ņukši, Ņukšu pagasts	Ņukšu pagasta pārvalde
33.	Pasienes pagasts	c.Pasiene, Pasienes pagasts	SIA "Zilupes LTD"
34.	Pasienes pagasts	c.Šuškova, Pasienes pagasts	SIA "Zilupes LTD"
35.	Pildas pagasts	c.Pilda, Pildas pagasts	Pildas pagasta pārvalde
36.	Pureņu pagasts	c.Auziņi, Pureņu pagasts	Pureņu pagasta pārvalde
37.	Pureņu pagasts	c. Kivdolova, Pureņu pagasts	Pureņu pagasta pārvalde
38.	Pušmucovas pagasts	c.Pušmucova, Pušmucovas pagasts	Pušmucovas pagasta pārvalde
39.	Rundēnu pagasts	c.Rundēni, Rundēnu pagasts	Rundēnu pagasta pārvalde
40.	Salnavas pagasts	c.Salnova, Salnavas pagasts	Salnavas pagasta pārvalde
41.	Zaļesjes pagasts	c.Zaļesje, Zaļesjes pagasts	SIA "Zilupes LTD"
42.	Zvirgzdenes pagasts	c.Ezersala, Zvirgzdenes pagasts	Zvirgzdenes pagasta pārvalde
43.	Zvirgzdenes pagasts	c.Lucmuiža, Zvirgzdenes pagasts	Zvirgzdenes pagasta pārvalde
44.	Zvirgzdenes pagasts	c.Zvirgzdene, Zvirgzdenes pagasts	Zvirgzdenes pagasta pārvalde

Avots: LVGMC Valsts statistikas pārskats

Pilsētās apmēram 70 % no iedzīvotājiem ir pieejama centralizētās ūdensapgādes sistēma, ciematos tā pieejama 60-80 % ciematu iedzīvotāju, taču lauku teritorijās iedzīvotāji galvenokārt izmanto akas un personīgos dziļurbumus.

2017. gadā par pašvaldības līdzekļiem sakārtota Malnavas ūdenssaimniecības sistēma, izbūvējot jaunas notekūdeņu attīrīšanas ietaises, kā arī veikti darbi Goliševas ūdenssaimniecības sakārtošanas jomā – rezultātā izbūvēts jauns ūdensvads 900 m garumā.

2021. gadā Kārsavā tika izbūvēts ūdensvads 1222,44 metru garumā vairākos ielu posmos par pašvaldības aizņēmuma līdzekļiem un SIA "KĀRSAVAS NAMSAIMNIEKS" līdzekļiem.

Centralizēto ūdensapgādes sistēmu izmanto arī uzņēmumi un iestādes.

7.2.3. Kanalizācijas sistēma

Sadzīves kanalizācija

Ludzas novada pilsētās un ciematos ir centralizētās kanalizācijas sistēmas, kuru pakalpojumus izmanto apmēram 50 % no pilsētas un ciemu iedzīvotājiem.

Lielākais kanalizāciju tīkls ir Ludzā. Ludzā ir viena neatkarīga kanalizācijas sistēma, kura sastāv no pašteces kanalizācijas tīkla, vienpadsmit kanalizācijas sūkņu stacijām, kanalizācijas spiedvadiem un notekūdeņu bioloģiskajām attīrīšanas iekārtām BIO-2800, kas atrodas Ludzas novada Isnaudas pagasta Kreičos. Sadzīves notekūdeņi no Ludzas tiek savākti kanalizācijas

sistēmā un novadīti uz notekūdeņu attīrīšanas iekārtām. Kanalizācijas pašteses tīkla garums Ludzā ir 26,95 km, un kanalizācijas spiedvada tīkla garums – 5,88 km.

Sadzīves notekūdeņi no apdzīvotajām vietām galvenokārt tiek savākti kanalizācijas sistēmā, novadīti uz notekūdeņu attīrīšanas iekārtām (NAI) un pēc attīrīšanas – ūdenstecēs vai ūdenstilpēs. Tabulā 7.3. ir uzskaitīta 31 notekūdeņu attīrīšanas iekārta, kuras uztur un apkalpo pašvaldības pagastu pārvaldes un pašvaldības kapitālsabiedrības.

Tabula 7.3.

Ludzas novada centralizētās kanalizācijas attīrīšanas iekārtas

Nr.p.k.	Teritoriālā vienība	NAI atrašanās vieta	Attīrīšanas ierīces tips
1.	Ludza	Kreiči, Isnaudas pagasts	BIO-2800, Lielais Ludzas ezers
2.	Kārsava	Alejas iela, Kārsava	BIO 414, meliorācijas grāvis, Rītupe
3.	Zilupe	Mērnīku iela 14, Zilupe	BIO-700, Zilupes upe
4.	Blontu pagasts	c.Blonti, Blontu pagasts	BIO-100, meliorācijas grāvis
5.	Brīgu pagasts	c.Brīgi, Brīgu pagasts	BIO-100, meliorācijas grāvis 500 m
6.	Ciblas pagasts	c.Felicianova, Ciblas pagasts	BIO 200, Ludzas upe
7.	Ciblas pagasts	c.Cibla, Ciblas pagasts	BIO 200, Ludza upe
8.	Cirmas pagasts	c.Tutāni, Cirmas pagasts	BIO-200, meliorācijas grāvi
9.	Goliševas pagasts	c.Goliševa, Goliševas pagasts	Mehāniskās attīrīšanas iekārtas, biodīķi
10.	Isnaudas pagasts	c.Istalsna, Isnaudas pagasts	BIO-50, Istalsnas upe
11.	Isnaudas pagasts	c.Martiši, Isnaudas pagasts	BIO M 100, meliorācijas grāvis, Runtortas ezers
12.	Istras pagasts	c.Vecslabada, Istras pagasts	BIO-100, meliorācijas grāvis, Istras upe
13.	Lauderu pagasts	c.Lauderi, Launderu pagasts	BIO DRY S 45, meliorācijas grāvis
14.	Līdumnieku pagasts	c.Līdumnieki, Līdumnieku pagasts	BIO 100, meliorācijas grāvis, Ludzas upe
15.	Malnavas pagasts	c.Malnava, Malnavas pagasts	BIO 50, meliorācijas grāvis
16.	Mežvidu pagasts	c.Mežvidi, Mežvidu pagasts	BIO 100, meliorācijas grāvis
17.	Mērdzenes pagasts	c.Pudinava, Mērdzenes pagasts	EKO BIO, meliorācijas grāvis
18.	Mērdzenes pagasts	c.Mērdzene, Mērdzenes pagasts	BIO M 50, Rītupe
19.	Nirzas pagasts	c.Raipole, Nirzas pagasts	BIO-ORIS35, grāvis
20.	Nirzas pagasts	c.Nirza, Nirzas pagasts	BIO – 200, Nierzas ezers
21.	Ņukšu pagasts	c.Gaveiki, Ņukšu pagasts	Mehāniskās attīrīšanas iekārtas, meliorācijas grāvis
22.	Ņukšu pagasts	c.Ņukši, Ņukšu pagasts	BIO-150, Ludzas upe

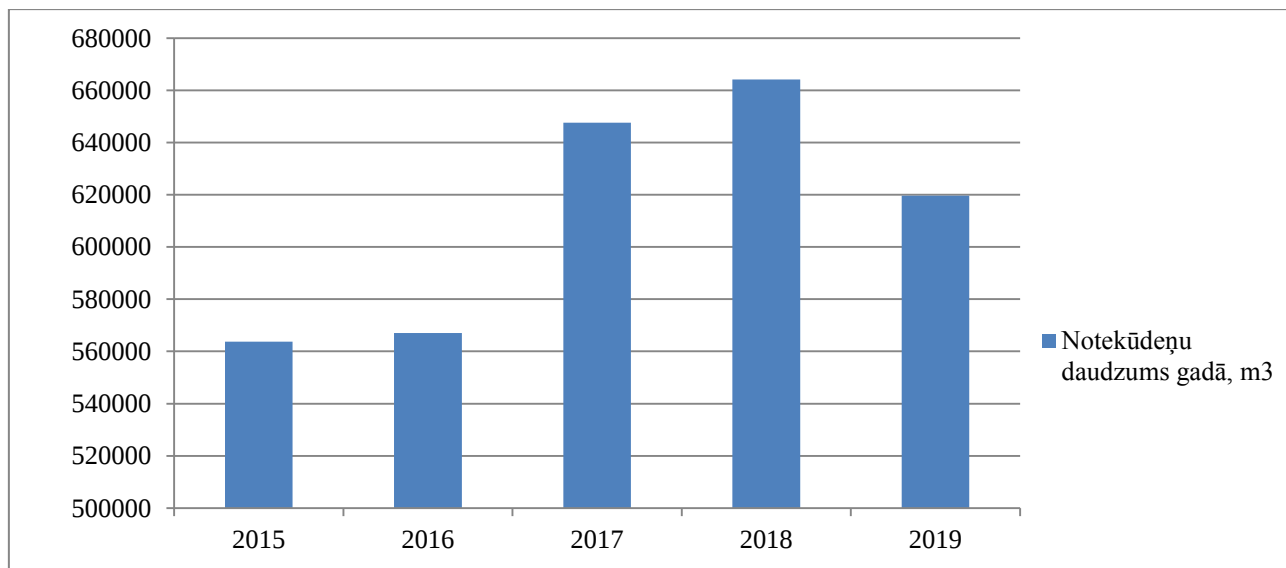
23.	Pasienes pagasts	c.Pasiene, Pasienes pagasts	BIO 100, meliorācijas grāvis, Zilupes upe
24.	Pasienes pagasts	c.Šuškova, Pasienes pagasts	NAI Picobell XXL, meliorācijas grāvis
25.	Pildas pagasts	c.Pilda, Pildas pagasts	BIO-200, grāvis
26.	Pureņu pagasts	c.Kivdolova, Pureņu pagasts	Meliorācijas grāvis
27.	Pušmucovas pagasts	c.Pušmucova, Pušmucovas pagasts	BIO 100, meliorācijas grāvis
28.	Rundēnu pagasts	c.Rundēni, Rundēnu pagasts	BIO – 200, meliorācijas grāvis
29.	Salnavas pagasts	c.Salnova, Salnavas pagasts	BIO M 50, meliorācijas grāvis
30.	Zvirgzdenes pagasts	c.Ezersala, Zvirgzdenes pagasts	NAI B 40, meliorācijas grāvis
31.	Zvirgzdenes pagasts	c.Lucmuiža, Zvirgzdenes pagasts	Komunālās NAI

Avots: LVĢMC Valsts statistikas pārskats

Pēc tabulas 7.3. datiem redzams, ka lielākā daļa no novadā esošajām notekūdeņu attīrīšanas iekārtām ir bioloģiskās notekūdeņu attīrīšanas iekārtas.

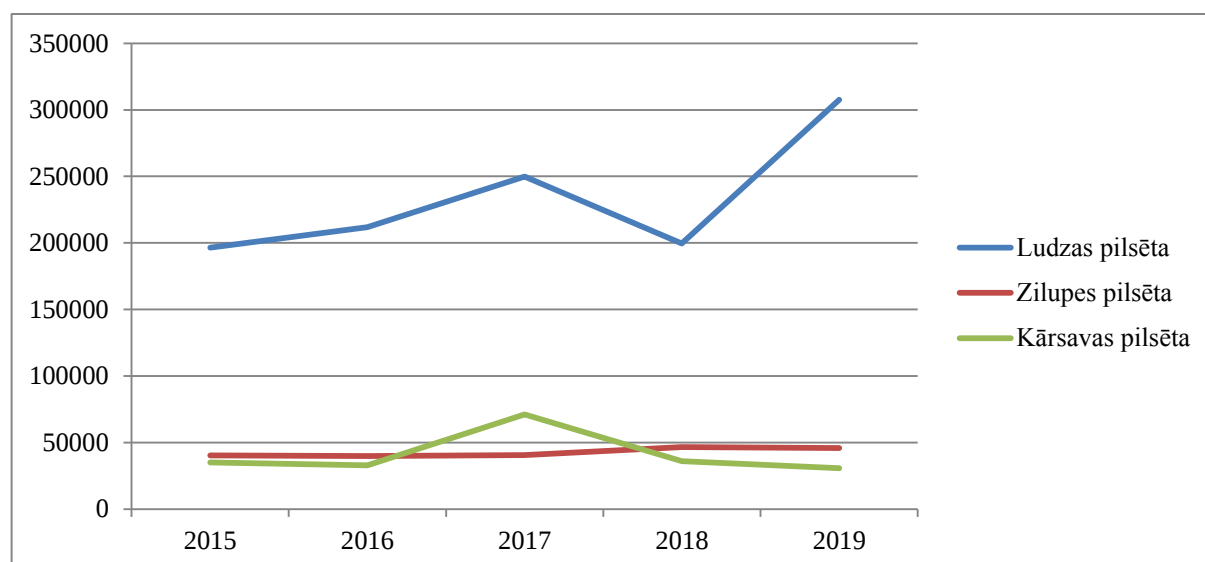
Vislielākais bioloģisko notekūdeņu daudzums tiek attīrīts Kreiču NAI Isnaudas pagastā. Kreiču NAI tiek attīrīti Ludzā radītie bioloģiskie notekūdeņi.

7.6. attēlā ir apkopoti dati par notekūdeņu daudzumu, kas tiek savākts un attīrīts novadam piederošajās notekūdeņu attīrīšanas iekārtās.



Attēls 7.6. **Notekūdeņu daudzums gadā, 2015.-2019. gads** (Avots: LVĢMC Valsts statistikas pārskats)

Novada pilsētu notekūdeņu attīrīšanas iekārtās tiek pieņemts arī citu ūdens operatoru izlietotais ūdens, piemēram, no ražošanas uzņēmumiem, kas iegūst ūdeni savos dziļurbumos. Tādēļ ir iespējams, ka attīrīto notekūdeņu daudzums pārsniedz pašvaldības urbemos iegūtā ūdens daudzumu.



Attēls 7.7. Novada pilsētās radīto notekūdeņu daudzums, 2015.-2019.gads (Avots: LVGMC Valsts statistikas pārskats)

Nelielos ciematos vai pie atsevišķām mājām pilsētās un dažām dzīvojamām mājām un lopu kūtīm ciemos notekūdeņu savākšanai izmanto individuālus notekūdeņu savākšanas un attīrīšanas risinājumus – kanalizācijas krājbedres. Tie rada Nkop un Pkop slodzi uz virszemes ūdenstecēm un ūdenstilpēm, kā arī norāda uz centralizētas notekūdeņu savākšanas un attīrīšanas nepieciešamību vietās, kur tas tehniski un ekonomiski iespējams. Iespējamais risinājums ir jaunu pieslēgumu veidošana vai jaunu mazo notekūdeņu attīrīšanas iekārtu būvniecība, notekūdeņu attīrīšanā izmantojot alternatīvās tehnoloģijas – mākslīgās mitrzes, infiltrāciju, dīkus ar fosfora ķīmisku izgulsnēšanu u.tml.

Lauku viensētām un ciemu dzīvojamajām mājām kanalizācijas sistēmu lielākoties nav.

Kanalizācijas sistēmas, notekūdeņu attīrīšanas iekārtas un izmantojamās attīrīšanas tehnoloģijas daudzviet ir novecojušas. Pagastu pārvalžu komunālie dienesti, kas nodarbojas ar ūdensapgādes un kanalizācijas jautājumiem, visbiežāk veic cauruļvadu plīsumu un aizsērējumu novēršanu, notekūdeņu attīrīšanas iekārtu un kanalizācijas sūkņu apkalpošanu, bet nav spējīgi veikt tehnoloģiskā režīma uzlabošanas, sistēmas rekonstrukcijas pasākumus.

2021. gada maijā tika pabeigta SIA “LUDZAS APSAIMNIEKOTĀJS” īstenotā vērienīgā Eiropas Savienības Kohēzijas fonda līdzfinansētā projekta “Ūdenssaimniecības pakalpojumu attīstība Ludzas pilsētā” īstenošana. Projekta gaitā būvdarbi tika veikti divos objektos:

- Ūdenssaimniecības pakalpojumu attīstība Ludzā – kanalizācijas tīklu un kanalizācijas sūkņu staciju būvniecība – uzbūvēti 13,6 km pašteses kanalizācijas tīklu un kanalizācijas spiedvadu, kā arī veikta 8 kanalizācijas sūkņu staciju būvniecība;
- Ūdensapgādes tīklu paplašināšana un atjaunošana Ludzā – ūdensapgādes tīklu būvniecība – uzbūvēti 6,6 km ūdensapgādes tīklu.

Projekta īstenošanas rezultātā pilsētā ir palielinājusies ūdensapgādes pakalpojumu un notekūdeņu savākšanas pakalpojumu pieejamība, kas nodrošina kvalitatīvu dzīves vidi pilsētas iedzīvotājiem. Palielinoties ūdensapgādes pakalpojumu pārklājumam, ir nodrošināta pilnvērtīga un tīra dzeramā ūdens piegāde. Turklāt, palielinoties notekūdeņu savākšanas pakalpojumu pieejamībai, samazināsies virszemes ūdeņu piesārņojums ūdenstecēs un gruntsūdenī no pārplūstošām nosēdbedrēm, nepietiekoši attīrītiem notekūdeņiem un septiķiem.

Izmantojot Eiropas Savienības un Kohēzijas fonda līdzfinansējumu, SIA “KĀRSAVAS NAMSAIMNIEKS” realizēja projektu “Ūdenssaimniecības pakalpojumu attīstība Kārsavā,

2. kārtā”. Projekta īstenošanas rezultātā tika uzbūvēta kanalizācija Lauku ielā, Malnavas ielā, Sporta ielā no Smilšu ielas līdz Telegrāfa ielai, Avotu ielā no Stacijas līdz Sporta ielai. Kopējais inženierbūves garums ir 1797 metri.

Ludzas novada pašvaldība uzlabo kanalizācijas pakalpojumu infrastruktūru arī lauku teritorijās, kur centralizēti kanalizācijas pakalpojumi nav pieejami.

2021. gada augustā uzsākta projekta “Kanalizācijas tīkla būvniecība Martišu ciemā, Isnaudas pagastā, Ludzas novadā” īstenošana. Projekta gaitā tiek veikta kanalizācijas sistēmas infrastruktūras izbūve Isnaudas pagasta Martišu ciemā (Saules, Jaunā, Bērzu, Liepu un Ludzas ielā):

- 1) pašteses kanalizācijas izbūve – 2123 m,
- 2) spiedvada izbūve – 172 m,
- 3) kanalizācijas sūkņu stacijas pārbūve Liepu ielā Martišos – KSS-1;
- 4) jaunas kanalizācijas sūkņu stacijas izbūve Saules ielā – KSS-2.

Lietus ūdens kanalizācija

Ludzas novada pilsētās darbojas slēgta un vaļēja tipa lietus ūdens kanalizācijas sistēma. Pārsvārā lietus ūdeņi bez attīrīšanas tiek novadīti vietējos ūdens novadīšanas grāvjos. Pilsētas lietus ūdens kanalizācijas sistēmu apsaimniekošana tiek nodrošināta ielu ikdienas uzturēšanas gaitā, Ludzas novada pašvaldībai slēdzot līgumu ar iepirkuma rezultātā izraudzīto piegādātāju.

Daudzviet lietus novadīšanas komunikācijas ir jāatjauno vai jāizbūvē no jauna. Daudzās ielās nav nodrošināta lietus ūdens savākšana, grāvji ir aizauguši un caurtekas bojātas, vietām iedzīvotāji tos aizbēruši, un tie netiek regulāri apkopti. Lietus un sniega kušanas ūdeņi dabīgā ceļā pa ceļu virsmām, laukumiem, ielu tehnēm notek reljefa zemākajās vietās, un tās vietas, kur nav novadgrāvju, tiek appludinātas. Neatbilstoša cauruļvadu un caurteku diametra, kā arī meliorācijas grāvju sliktā stāvokļa dēļ tiek appludinātas dzīvojamo māju un sabiedrisko vietu teritorijas pilsētās.

Ludzas novada lauku teritorijā darbojas vaļējā tipa lietus ūdens kanalizācijas sistēma – novadgrāvji un caurtekas, un lielākā daļa šo būvju ir kritiskā stāvoklī. Pārsvārā lietus ūdens novadīšana laukos ir tieši saistīta ar meliorācijas sistēmām. Saskaņā ar LR Meliorācijas likuma 3. pantu: “Zemes īpašniekam vai tiesiskajam valdītājam ir tiesības veikt zemes meliorāciju, ievērojot normatīvajos aktos par meliorācijas sistēmas būvniecību noteiktās prasības, un pienākums ekspluatēt un uzturēt meliorācijas sistēmu atbilstoši attiecīgu normatīvo aktu prasībām”. Lielākā daļa meliorācijas sistēmu Ludzas novadā atrodas privātīpašumos un netiek uzturētas atbilstoši LR normatīvo aktu prasībām, kā rezultātā tiek appludinātas un pārpurvotas lielas teritorijas, bojāti un izskaloti valsts un pašvaldības ceļi.

Ludzas novada pašvaldība nodrošina lietus ūdens novadīšanas sistēmas uzturēšanu, rīkojot iepirkumus un noslēdzot līgumus par pagastu ielu un ceļu ikdienas uzturēšanu ar piegādātājiem katram novada pagastam. Izvēlētais piegādātājs maina caurtekas, atjauno grāvjus. Nepietiekamā finansējuma dēļ tiek remontētas tikai tās lietus ūdens komunikācijas, kuras ir avārijas stāvoklī.

Lai uzlabotu lauku ceļu stāvokli, t.sk. lietus ūdens novadīšanu, Ludzas novada pašvaldība īstenoja projektus Latvijas Lauku attīstības programmas 2014.-2020. gadam pasākuma “Pamatpakalpojumi un ciematu atjaunošana lauku apvidos” ietvaros, pārbūvējot vairākus novada pašvaldības ceļu posmus.

7.3. Atkritumu apsaimniekošana

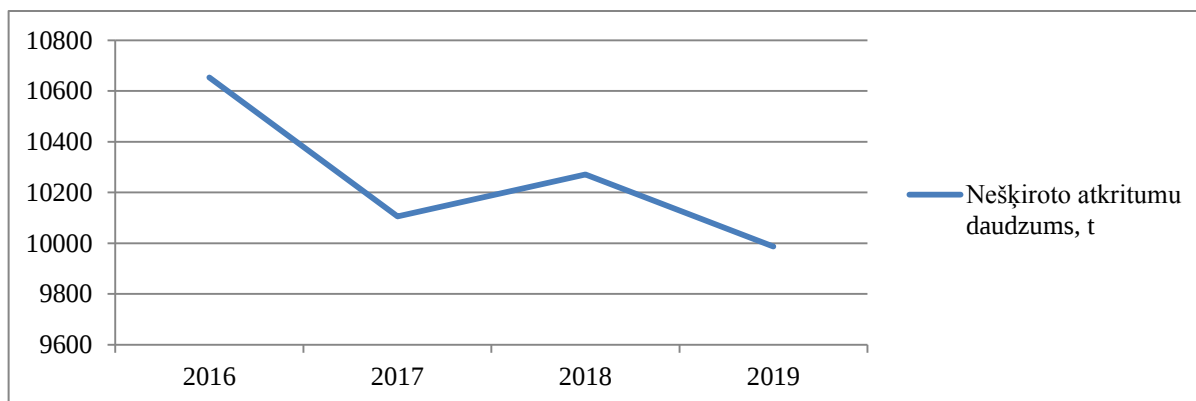
7.3.1. Sadzīves atkritumi

Latvijā sadzīves atkritumu apsaimniekošanas galvenās problēmas ir atkritumu izgāztuvju lielais skaits un to negatīvā ietekme uz vidi. Atkritumu izbēršana neatļautās vietās rada pazemes un virszemes ūdens piesārņojumu, kā arī augsnes un ainavas degradāciju.

Īstenojot Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānu 2006. - 2012. gadam, tika slēgtas visas Ludzas novadā esošās sadzīves atkritumu izgāztuves un veikti rekultivācijas darbi – izgāztuves virsma ir nosepta ar pietiekoši biezu grunts slāni, apkārtnē ir labiekārtota. Rekultivācijas rezultātā problemātiskajās teritorijās iegūta sakopta ainava un zemes gabali sagatavoti turpmākai izmantošanai.

SIA “LUDZAS APSAIMNIEKOTĀJS” nodrošina atkritumu savākšanu un pārvadāšanu Ludzā un Briģu, Cirmas, Isnaudas, Istras, Nirzas, Ņukšu, Pildas, Pureņu un Rundēnu pagastā. SIA “ALAAS” nodrošina atkritumu savākšanu un pārvadāšanu Kārsavā un Blontu, Ciblas, Goliševas, Līdumnieku, Malnavas, Mērdzenes, Mežvidu, Pušmucovas, Salnavas, Zvirgzdenes pagastā. Zilupē un Lauderu, Pasienes, Zaļesjes pagastā atkritumu savākšanu nodrošina SIA “Clean R”. Sadzīves atkritumi tiek transportēti uz SIA “ALAAS” sadzīves atkritumu apglabāšanas poligonu “Križevņiki”, kas atrodas Ozolaines pagastā, Rēzeknes novadā. 2016. gada 10. oktobrī SIA “LUDZAS APSAIMNIEKOTĀJS” saņēma Valsts vides dienesta Rēzeknes reģionālās vides pārvaldes atkritumu apsaimniekošanas atļauju Nr. RE13AA0002.

Nesankcionētu atkritumu izgāztuvju Ludzas novadā nav.



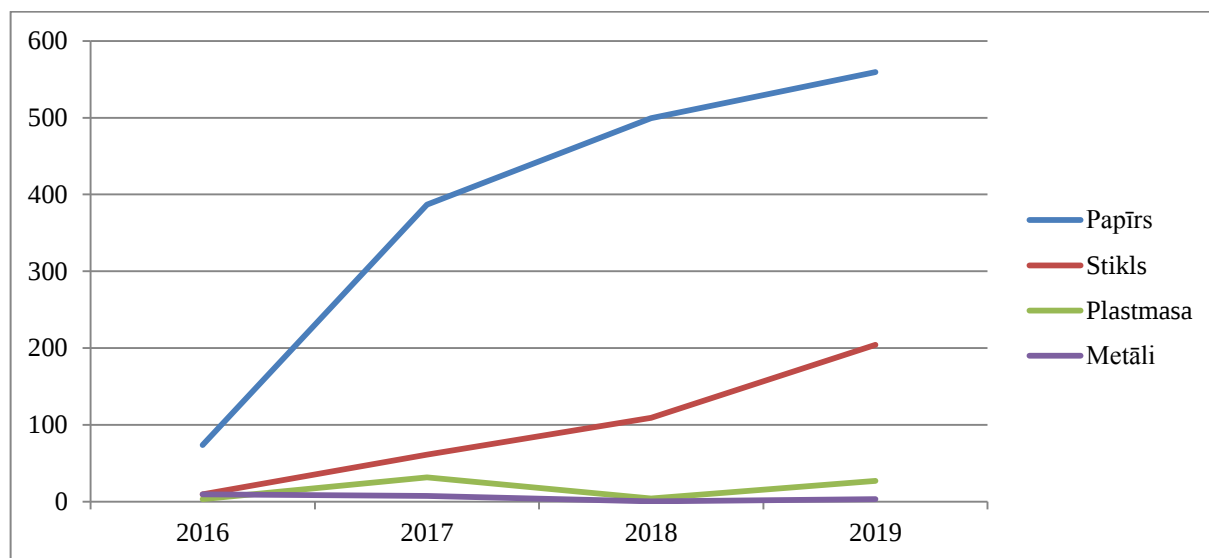
Attēls 7.8. *Cieto sadzīves atkritumu daudzums novadā* (Avots: LVGMC Valsts statistikas pārskats)

Vidējais cieto sadzīves atkritumu daudzums novadā ir 10 tūkstoši tonnu gadā, kas tiek savākti un nogādāti uz atkritumu poligonu. Atkritumu daudzums ir mainīgs, galvenie ietekmējošie faktori ir: cilvēku skaita izmaiņas, iedzīvotāju paradumu maiņa (šķirošanas akcijas), labklājības līmenis (pērkot vairāk, vairāk rodas atkritumu).

Ludzas novadā ir trīs šķirotu atkritumu savākšanas laukumi. Viens no tiem atrodas Rūpniecības ielā 2a, Ludzā. Laukumā Ludzas novada iedzīvotājiem ir iespēja nodot liela izmēra, metāla, stikla, papīra, koksnes un tekstila atkritumus. Savākto atkritumu šķirošanas darbība ir atļauta tikai noliktavas telpās. Teritorijā ievesto šķirošanai paredzēto atkritumu un sašķirotu atkritumu uzglabāšana atļauta tikai noliktavas telpās un teritorijā konteineros īpaši aprīkotā vietā. Vēl divi laukumi šķirotu atkritumu savākšanai ir izveidoti K. Barona ielā 49, Ludzā, un Kreičos, Isnaudas pagastā.

Ludzā 2017. gadā nodota ekspluatācijā sadzīves atkritumu šķirošanas līnija un uzcelta noliktava. Tiek plānots uzlabot šķirošanas centra laukumu Rūpniecības ielā 2a, izveidojot ūdensnecaurīdīgu pārklājumu. Atklātā šķirošanas līnija dod iespēju SIA “LUDZAS

APSAIMNIEKOTĀJS” necelt iedzīvotājiem atkritumu utilizēšanas maksas, neskatoties uz to, ka strauji cēlies dabas resursu nodoklis un maksa par atkritumu noglabāšanu poligonos.



Attēls 7.9. Šķirotu atkritumu daudzums, tonnās (Avots: LVGMC Valsts statistikas pārskats)

2019. gadā šķirotie papīra, stikla un plastmasas atkritumi tika nodoti SIA “Eco Baltia Vide”; metāli – SIA “ATITA”.

Šķirotu atkritumu apjoms palielinās, to ietekmē pastāvīgs informatīvs darbs ar iedzīvotājiem, skolēnu šķirošanas akcijas, makulatūras vākšanas akcijas u.tml. pasākumi. Šobrīd tiek šķirti mazāk kā 10 % no kopējā sadzīves atkritumu svara.

Valstī pieņemts Atkritumu apsaimniekošanas plāns 2021. - 2028. gadam, kas izstrādāts atbilstoši Atkritumu apsaimniekošanas likuma prasībām, no tā izrietošajiem MK noteikumiem un atbilstošām direktīvām. Plāna īstenošanas termiņš ir 8 gadi.

Plāns pēctecīgi turpina Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā 2013. - 2020. gadam noteiktos rīcībpolitikas virzienus, kā arī nosaka jaunus virzienus un pasākumus, kuri nepieciešami, lai sasniegtu starptautiskajos un nacionālajos politikas plānošanas dokumentos un normatīvajos aktos noteiktās saistības un mērķus. Plāns nosaka, ka 2025. gadā pārstrādātiem jābūt 55 % no savāktajiem sadzīves atkritumiem, līdz ar to Ludzas novada pašvaldības un atkritumu apsaimniekošanas uzņēmumu uzdevums ir veicināt iedzīvotāju izpratni par atkritumu šķirošanas nepieciešamību.

Ludzas novada teritorijā ir aizliegts apglabāt dzīvnieku izcelsmes atkritumproduktus. Nepieciešamības gadījumā ir jāslēdz līgums ar firmām, kam ir licence ar to nodarboties.

Ludzas novada teritorijā nav izveidots laukums bioloģisko atkritumu savākšanai un uzglabāšanai, kompostēšanai. Perspektīvā ir nepieciešama šāda laukuma izbūve.

7.3.2. Bīstamie atkritumi

Bīstamie atkritumi ir: svina akumulatori, eļļu atkritumi (eļļas filtri, atstrādātā eļļa, ar naftas produktiem piesārņota augsne u.c.), luminiscentās lampas, medicīnas atkritumi, galvanisko procesu atlikumi, krāsu atlikumi u.c.

Elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumi (EEIA) veido sadzīves elektriskās un elektroniskās iekārtas (tosteri, plītiņas, ledusskapji, radio un TV aparāti, datori, utt.). Latvijā ar EEIA savākšanu nodarbojas AS “BAO”. Ludzas novadā EEIA savāc SIA “LUDZAS APSAIMNIEKOTĀJS” u.c. uzņēmumi.

Nolietotie transporta līdzekļi ir īpašs atkritumu veids, kuru apsaimniekošana saskaņā ar Nolietotu transportlīdzekļu apsaimniekošanas likumu ir jānodrošina transportlīdzekļu īpašniekam, kuram jebkurš tā īpašumā esošs nolietots transportlīdzeklis ir jānodod apstrādes uzņēmumam, kurš darbojas saskaņā ar VVD reģionālās vides pārvaldes izsniegtās atļaujas nosacījumiem.

Lietotās baterijas un akumulatorus pieņem pārstrādei vairāki uzņēmumi, t.sk. pašvaldības SIA “LUDZAS APSAIMNIEKOTĀJS”. Dažādos uzņēmumos, tirdzniecības centros ir uzstādīti konteineri, kur var nodot izlietotās baterijas.

Specifiskie medicīnas atkritumi rodas ārstniecības iestādēs, un tie ir gan vienreizējās lietošanas šļirces, gan pārsienamais materiāls, gan medikamenti, kuriem beidzies derīguma termiņš u.c.. Arī šo atkritumu apsaimniekošanai ir īpašas prasības un to nokļūšana sadzīves atkritumu izgāztuvēs ir jāierobežo.

Ludzas novadā bīstamo atkritumu pieņemšanas un uzglabāšanas punkts, ko apsaimnieko pašvaldības SIA “LUDZAS APSAIMNIEKOTĀJS”, atrodas 2,5 km no Ludzas pilsētas – Isnaudas pagasta Kreiču ciemā, neapdzīvotā vietā uz pašvaldības zemes. Pieņemšanas un uzglabāšanas iekārta izveidota bijušās katlu mājas telpās. Iekārta atrodas Ludzas pilsētas notekūdeņu attīrīšanas iekārtu BIO-2800 aizsargjoslā.

Tabula 7.4.

SIA “LUDZAS APSAIMNIEKOTĀJS” savākto bīstamo atkritumu daudzums Ludzas novadā (t/gadā)

Atkritumu veids	2018. gads	2019. gads	Operators/komersants, kam nodod
Nehlorētas minerālās motoreļļas, pārnesuma eļļas un smēreļļas	0,105	1,3085	SIA “Corvus Co”
Nolietotās riepas	0,52	0,361	SIA “Nordic Recycling”
Eļļas filtri	0,042	0,032	SIA “Corvus Co”
Svina akumulatori	0,26	0	n/d
Absorbenti, filtru materiāli, slaucīšanas materiāls un aizsargtērpi, kuri ir piesārņoti ar bīstamām vielām	0,06	0	n/d
Citotoksiskie un citostatiski medikamenti	0,005	0	n/d
Luminiscentās spuldzes un citi dzīvsudrabu saturošie atkritumi	0,1148	0	n/d
Nederīgas iekārtas, kas satur bīstamus komponentus	0,007	0	n/d

Avots: LVGMC Valsts statistikas pārskats

Iedzīvotāji izmanto iespēju pašiem nogādāt un bez maksas nodot bīstamos atkritumus. Tas veicina to, ka bīstamie atkritumi tiek pareizi uzglabāti un nodoti tālākai apstrādei, samazinot varbūtību, ka tie tiek ievietoti pie sadzīves atkritumiem vai izmesti tam neparedzētās vietās.

7.4. Potenciāli piesārņotās vietas

Atbilstoši likumam “Par piesārņojumu” Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs ziņā par piesārņotām un potenciāli piesārņotām vietām valstī apkopo Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu informācijas sistēmā. Ludzas novada teritorijā reģistrētas 138 piesārņotās vietas.

Potenciāli piesārņotās vietas ir uzskaitītas [Attīstības dokumentu datu bāzē](#).

Plānojot saimniecisko darbību piesārņoto vietu teritorijās, jāveic augsnes un gruntsūdeņu analīzi un jānovērš piesārņojums pirms darbības uzsākšanas.

8. Sabiedriskā kārtība un drošība

2021. gada sākumā Valsts policijas Latgales reģiona pārvaldes Ludzas iecirknī strādā 42 policijas darbinieki (bez piekomandētām amatpersonām, t.i., Satiksmes uzraudzības rotas un Organizētās noziedzības un noziegumu ekonomikas jomā apkarošanas nodaļas darbiniekiem, atļaujas sistēmas inspektoru amatiem, dokumentu pārvaldības speciālistiem).

2020. gadā Ludzas iecirkņa darbinieki sabiedriskās kārtības nodrošināšanas jomā sastādīja 787 administratīvā pārkāpuma protokolus un uzsāka 523 administratīvā pārkāpuma procesus, ceļu satiksmes uzraudzības jomā – 1256 administratīvā pārkāpuma protokolus un 1320 administratīvā pārkāpuma procesus. 2019. gadā sabiedriskās kārtības nodrošināšanas jomā sastādīja 1748 administratīvā pārkāpuma protokolus un ceļu satiksmes uzraudzības jomā – 3034 administratīvā pārkāpuma protokolus.

2020. gadā Ludzas iecirkņa apkalpojamajā teritorijā reģistrēti 13 sevišķi smagi noziedzīgi nodarījumi (atklāti juridiski 3), 123 smagi noziedzīgi nodarījumi (atklāti juridiski 67), mazāk smagi 443 noziedzīgi nodarījumi (atklāti juridiski 262), 38 kriminālpārkāpumi (atklāti juridiski 21). 2019. gadā reģistrēti 13 sevišķi smagi noziedzīgi nodarījumi (atklāti juridiski 8), 72 smagi noziedzīgi nodarījumi (atklāti juridiski 29), mazāk smagi 380 noziedzīgi nodarījumi (atklāti juridiski 204), 24 kriminālpārkāpumi (atklāti juridiski 12).

Tabula 8.1.

Noziedzīgi nodarījumi Latgales reģiona pārvaldē

	2016. gads		2017. gads		2018. gads		2019. gads		2020. gads	
	KP	NN	KP	NN	KP	NN	KP	NN	KP	NN
Valstī kopā	43245	45837	42737	45176	39397	42393	36517	39434	34775	38423
t.sk. atklāti	9697	13551	9204	12782	8839	1275	8490	12163	8196	12010
Kopā Latgales RP	5669	6339	5561	6106	5166	6050	4773	5385	4569	5304
t.sk. atklāti	1536	2281	1549	2167	1507	2443	1490	2155	1334	2113
Balvu iecirknis	419	483	448	530	456	531	400	465	328	363
Daugavpils iecirknis	2355	2633	2226	2449	2136	2316	1855	2072	1799	2171
Krāslavas iecirknis	430	475	490	552	350	385	317	430	342	372
LRP KRIMPB	542	599	359	409	250	302	249	284	187	212
Ludzas iecirknis	494	657	490	530	498	532	481	523	548	658
Preiļu iecirknis	405	488	529	586	524	1018	568	654	519	639
Rēzeknes iecirknis	1024	1004	1019	1050	952	966	903	957	846	889

Avots: Valsts policijas Latgales reģiona pārvaldes Ludzas iecirknis

Kā redzams tabulā 8.1., 2016. gadā Valsts policijas Ludzas iecirknī reģistrēti 657 noziedzīgi nodarījumi, un 2020. gadā rādītājs ir ļoti līdzīgs – 658. Laika posmā no 2017. gada līdz 2019. gadam noziedzīgiem nodarījumiem bija tendence samazināties, bet 2020. gadā tomēr atkal pieaugt.

Tabula 8.2.

Noziedzīgu nodarījumu atklāšana

	2016. gads	2017. gads	2018. gads	2019. gads			2020. gads		
	NN	NN	NN	NN kopā	t.sk. atklāti	Izbeigti NN	NN kopā	t.sk. atklāti	Izbeigti NN
Kopā Latgales RP	6339	6106	6050	5385	2155	3274	5304	2113	3382
t.sk. atklāti	483	530	531	465	284	264	363	180	222
Balvu iecirknis	2633	2449	2316	2072	602	1445	2171	615	1528
Daugavpils iecirknis	475	552	385	430	190	234	372	150	277
Krāslavas iecirknis	599	409	302	284	101	158	247	64	134
Ludzas iecirknis	657	530	532	523	253	314	658	353	351
Preiļu iecirknis	488	586	1018	654	295	262	639	334	274
Rēzeknes iecirknis	1004	1050	966	957	430	597	889	425	596

Avots: Valsts policijas Latgales reģiona pārvaldes Ludzas iecirknis

Kā redzams tabulā 8.2., 2020. gadā no visiem noziedzīgiem nodarījumiem ir atklāti tikai 53,6 %, 2019. gadā – 48,4 %. Tas nozīmē, ka gandrīz puse no visiem noziedzīgiem nodarījumiem netiek atklāti.

Tabula 8.3.

Noziedzīgu nodarījumu struktūra Ludzas iecirknī

	2018. gads	2019. gads	2020. gads
Slepkavības (Krimināllikuma 116. pants)	0	1	0
Tīši smagi miesas bojājumi (Krimināllikuma 125. pants)	1	3	
Tīši viegli miesas bojājumi (Krimināllikuma 130. pants)	15	14	14
Miesas bojājumi aiz neuzmanības (Krimināllikuma 131. pants)	0	0	2
Laupīšanas (Krimināllikuma 176. pants)	4	2	6
Zādzības (Krimināllikuma 180. un 175. pants)	136	145	180
Mantas tīša bojāšana (Krimināllikuma 185. pants)	44	44	48
Narkotikas (Krimināllikuma 253. pants)	29	29	21
Akcīzes preces (Krimināllikuma 221. pants)	37	45	42
Šaujamieroči (Krimināllikuma 233. pants)	19	13	18
Nelikumīgas darbības ar naudas dokumentiem (Krimināllikuma 193. pants)	10	7	36

Avots: Valsts policijas Latgales reģiona pārvaldes Ludzas iecirknis

Kā redzams 8.3. tabulā, katru gadu no kopējā noziedzīgo nodarījumu skaita lielāko īpatsvaru sastāda zādzības.

Tabula 8.4.

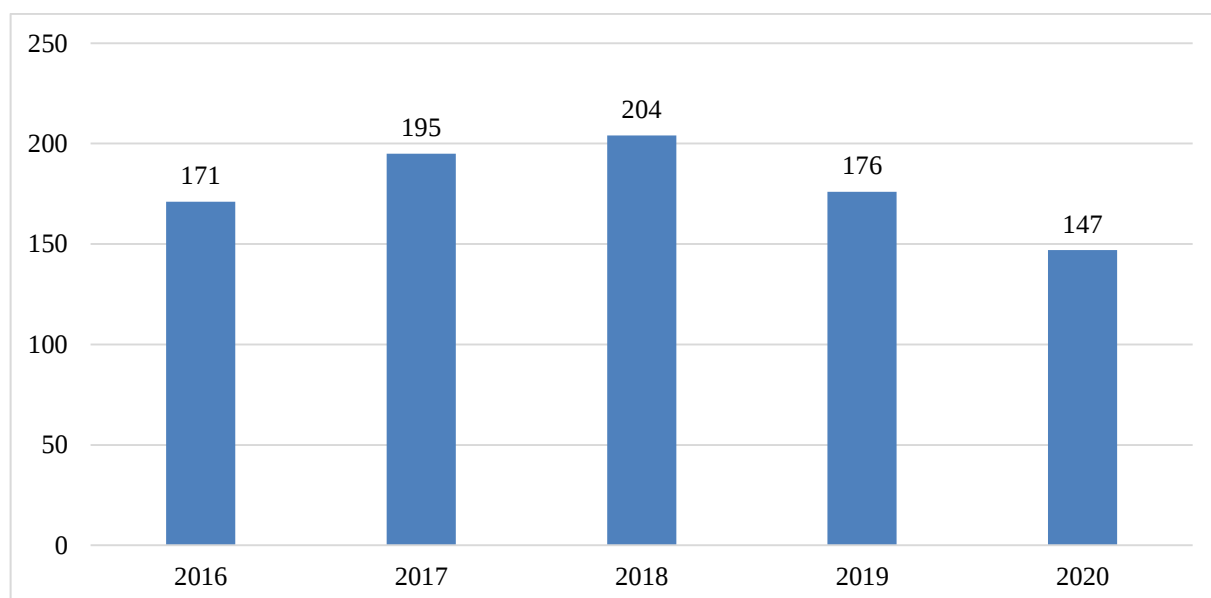
Ceļu satiksmes negadījumu skaits Ludzas novada teritorijā 2016.-2020. gadā

Gads	CSNg skaits kopā	Ievainotie	Bojāgājušie
2016	235	29	3
2017	245	37	1
2018	277	48	1
2019	255	32	6
2020	256	36	4

Avots: Valsts policijas Latgales reģiona pārvaldes Ludzas iecirknis

Ceļu satiksmes negadījumu skaits Ludzas novada teritorijā ir svārstīgs pa gadiem (skatīt tabulu 8.4.). Visaugstākais rādītājs ir bijis 2018. gadā, kad arī ceļu satiksmes negadījumos ievainoto skaits ir bijis visaugstākais. Visdrūmākā statistika ar bojāgājušajiem ir bijusi 2019. gadā.

Administratīvo pārkāpumu lietas Ludzas novada teritorijā izskata Ludzas novada pašvaldības Administratīvā komisija, komisijas locekļus ievēl novada dome. Administratīvā komisija izskata iesniegumus, pieņem lēmumus, kontrolē un nodrošina administratīvo pārkāpumu lietās pieņemto lēmumu pareizu izpildi. Kā var redzēt 8.1. attēlā, izskatīto iesniegumu un pieņemto lēmumu skaits pēdējos gados ir samazinājies, kas skaidrojams ar izmaiņām piemērojamajos normatīvajos aktos.



Attēls 8.1. Ludzas novada pašvaldības Administratīvās komisijas izskatīto iesniegumu un pieņemto lēmumu skaits (Ludzas novada pašvaldības dati)

2021. gada nogalē Ludzas novada pašvaldība plāno izveidot Pašvaldības policiju, tā būs Ludzas novada pašvaldības centrālās administrācijas struktūrvienība. Sākotnēji tā tiks izveidota tikai Ludzā; vēlāk pašvaldības policija pakāpeniski tiks pilnveidota un inspektori strādās gan Zilupē, gan Kārsavā. Visā novada teritorijā sabiedriskā kārtība tiks nodrošināta sadarbībā ar Valsts policijas Latgales reģiona pārvaldes Ludzas iecirkni.

SIA “Apsardzes serviss” nodrošina visus apsardzes un drošības pakalpojumus Ludzas novada pašvaldībā.

2017.-2020. Interreg V-A Latvijas – Lietuvas pārrobežu sadarbības programmas īstenotā projekta (īstenoja Valsts robežsardze) “Sinergijas drošības platformas izveide Austrumlatvijas un Lietuvas pierobežā” ietvaros Ludzā tika uzstādītas nakts un dienas video novērošanas sistēmas ar transportlīdzekļu identifikācijas iespējām, Kārsavā: tīkla datu serveris, darba stacija ar monitoru, sociālais stends un 8 video novērošanas kameras (1 Goliševā, 1 Mērdzenē, 6 Kārsavā).

Projekta sadarbības partneriem tika organizēti pieredzes apmaiņas braucieni uz Lietuvu (Ignalinu).

Arī citur novadā, lai nodrošinātu drošību un kontrolētu sabiedrisko kārtību, atsevišķās vietās ir izvietotas videonovērošanas kameras.

Civilā aizsardzība

Ludzas novada iedzīvotāju drošība ir atkarīga no valsts, pašvaldību, komersantu un iestāžu spējām īstenot pasākumus avārijas, katastrofas vai ārkārtējas situācijas gadījumā. Viens no svarīgākajiem valsts pastāvēšanas un attīstības priekšnosacījumiem ir iespējamo apdraudējumu apzināšanas un risku novērtējums. Ārkārtējo situāciju un katastrofu pārvaldība ieņem svarīgu un nozīmīgu vietu valsts drošības sistēmā, kura tiek regulēta ar daudzu normatīvo aktu un plānošanas dokumentu palīdzību, un to galvenais uzdevums ir nodrošināt valsts un sabiedrības drošību, labklājību un stabilu attīstību.

Atbilstoši civilo aizsardzību reglamentējošu normatīvo aktu prasībām Ludzas novada pašvaldības dome ir izveidojusi Ludzas sadarbības teritorijas civilās aizsardzības komisiju. Komisijas sastāvā ir iekļautas Ludzas novada pašvaldības atbildīgās amatpersonas, kā arī Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta, Valsts vides dienesta, Valsts policijas, Valsts robežsardzes, Valsts robežsardzes Aviācijas pārvaldes, Valsts meža dienesta, AS “Sadales tīkls”, Pārtikas un veterinārā dienesta, Latvijas Republikas Zemessardzes un SIA “Ludzas medicīnas centrs” pārstāvji.

Ludzas sadarbības teritorijas civilās aizsardzības komisijas locekļu pienākumi ir:

- ierosināt komisijas priekšsēdētājam sasaukt komisiju apdraudējumos vai pasākumos, kuros attiecīgās institūcijas amatpersona ir reaģēšanas un seku likvidēšanas darbu vadītājs;
- ierosināt komisijas priekšsēdētājam sasaukt komisiju, ja izskatāmais jautājums skar attiecīgās institūcijas kompetenci un ir saistīts ar katastrofu pārvaldīšanu, katastrofu pārvaldīšanas koordinēšanu vai civilo aizsardzību;
- sniegt priekšlikumus komisijas nolikuma izstrādei, papildināšanai vai precizēšanai;
- sniegt priekšlikumus sadarbības teritorijas civilās aizsardzības plāna izstrādei, papildināšanai vai precizēšanai;
- sniegt informāciju komisijai par katastrofas draudiem, katastrofas iespējamo attīstību, kā arī par situāciju katastrofas vietā;
- sniegt informāciju komisijai par veiktajiem pasākumiem apdraudējuma pārvarēšanā;
- sniegt informāciju komisijai par attiecīgās institūcijas atbildīgajā glabāšanā esošajām valsts materiālajām rezervēm;
- koordinēt attiecīgās institūcijas rīcību, kā arī informēt institūciju un reaģēšanas un seku likvidēšanas darbu vadītāju par komisijā pieņemtajiem lēmumiem;
- piedalīties ekspertu grupās, preses konferencēs, kā arī vietēja, reģionāla un valsts mēroga civilās aizsardzības un katastrofas pārvaldīšanas mācībās.

Saskaņā ar Civilās aizsardzības un katastrofu pārvaldīšanas likumu, 2017. gada 10. novembra Ministru kabineta noteikumu Nr. 658 “Noteikumi par civilās aizsardzības plānu struktūru un tajos iekļaujamo informāciju” prasībām un atbilstoši 2017. gada 29. septembra Ministru kabineta noteikumu Nr. 582 “Noteikumi par pašvaldību sadarbības teritorijas civilās aizsardzības komisijām” prasībām tiks izstrādāts Ludzas sadarbības teritorijas civilās aizsardzības plāns.

Civilās aizsardzības plāna mērķis ir apzināt iespējamus apdraudējumus Ludzas novadā, plānot un realizēt preventīvos, gatavības, reaģēšanas un neatliekamās sekas likvidēšanas pasākumus, lai novērstu vai samazinātu pastāvošos draudus riska zonā esošajiem iedzīvotājiem, iespējamo kaitējumu īpašumam un videi.

9. Sociālā drošība un sociālie pakalpojumi

Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības sniegšanu, kā arī pakalpojumu administrēšanu Ludzas novada teritorijā nodrošina pašvaldības iestāde Ludzas novada Sociālais dienests (turpmāk tekstā – Sociālais dienests). Sociālā dienesta darbības mērķi ir palīdzēt personām, ģimenēm un personu grupām atrisināt vai mazināt sociālās problēmas, attīstot pašas personas resursus un iesaistot atbalsta sistēmas, sniegt materiālu atbalstu krīzes situācijās nonākušām trūcīgām ģimenēm (personām), lai apmierinātu to pamatvajadzības un veicinātu darba spējīgo personu līdzdarbību savas situācijas uzlabošanā, kā arī attīstīt un sniegt iedzīvotājiem sociālos pakalpojumus, pamatojoties uz sociālā darbinieka vai sociālā darba speciālista veikto personas individuālo vajadzību un resursu novērtējumu. Sociālais dienests klientus pieņem Ludzas, Kārsavas, Zilupes un katra pagasta pārvaldē, nodrošinot pakalpojumu pieejamību klientu dzīvesvietas tuvumā.

Sociālā dienesta klienti visbiežāk saskaras ar šādām problēmām: bezdarbs, zems ienākumu līmenis, dažāda veida atkarības, vardarbība, sociālo prasmju trūkums, saslimšanas un dažādas krīzes situācijas.

Viens no sociālās palīdzības īstenošanas galvenajiem līdzekļiem ir sociālie pabalsti, kas tiek piešķirti trūcīgām, maznodrošinātām ģimenēm, bērniem pēc ārpusģimenes aprūpes, citiem sociāli neaizsargātiem iedzīvotājiem. Pašvaldība nodrošina atbalstu arī personām ar invaliditāti, daudz bērnu ģimenēm, vientuļiem pensionāriem, pensionāriem, piešķirot pašvaldības brīvprātīgās iniciatīvas pabalstus (skatīt tabulu 9.1.).

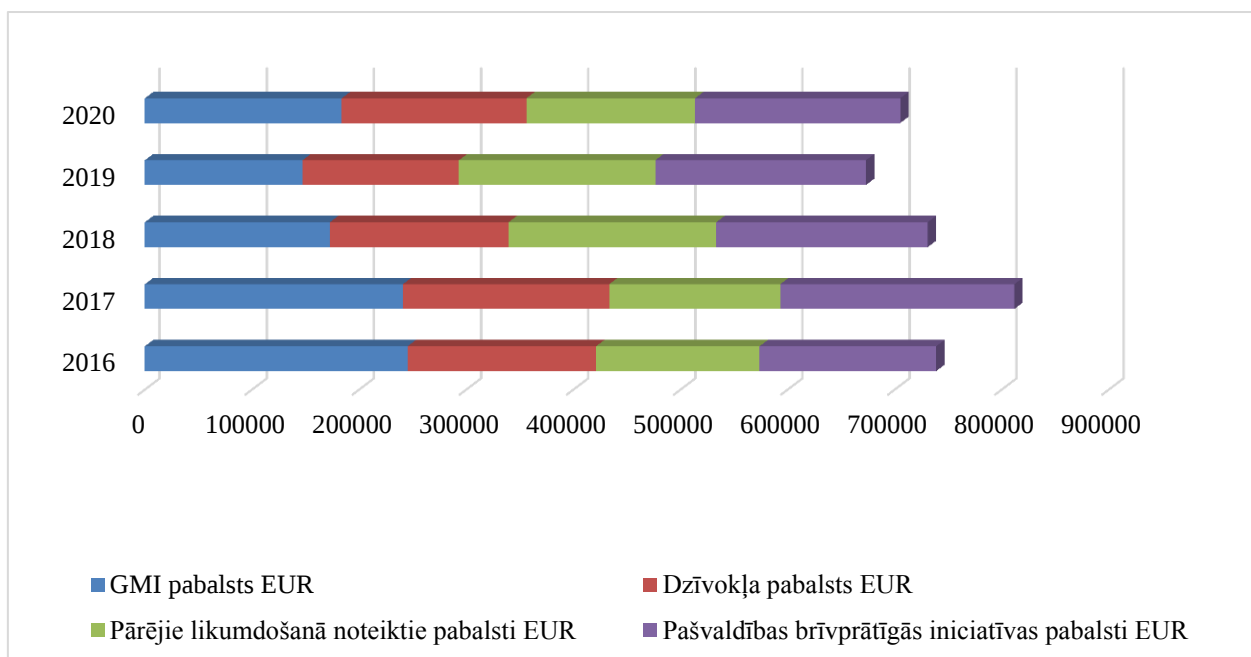
Tabula 9.1.

Pašvaldības sociālos pabalstos un brīvprātīgo iniciatīvu pabalstos izmaksātā summa (EUR)

Gads	Garantētā minimālā ienākuma pabalsts	Dzīvokļa pabalsts	Pārējie pabalsti ar ienākumu izvērtēšanu, un likumdošanā noteiktie	Pašvaldības brīvprātīgās iniciatīvas pabalsti	Kopā
2016. gads	245316,02	175918,25	152609,59	165049,36	738893,35
2017. gads	240816,67	192578,01	159645,20	218750,64	811790,24
2018. gads	172703,08	166754,13	193901,19	197596,07	730954,21
2019. gads	147168,13	146049,62	183275,79	196643,51	673136,85
2020. gads	183832,57	172314,09	157476,11	191550,92	705173,63

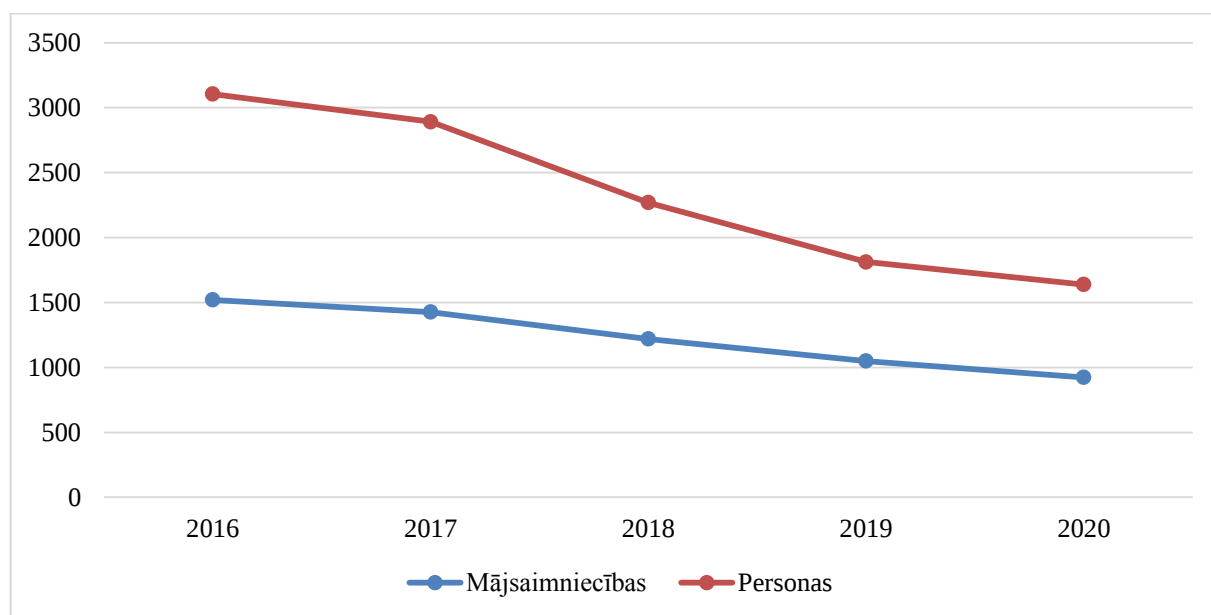
Avots: Ludzas novada Sociālā dienesta dati

Analizējot sociālo pabalstu izmaksu dinamiku pa gadiem, redzams, ka izmaksājamā summa pēc 2017. gada pakāpeniski samazinājās, kaut gan 2020. gadā atkal tika novērots pieaugums, ko var saistīt ar pandēmijas Covid-19 radīto krīzi, kā arī ar trūcīgo personu un trūcīgo ģimeņu skaita samazināšanos.



Attēls 9.1. Pašvaldības sociālos pabalstos un brīvprātīgo iniciatīvu pabalstos izmaksātā summa (EUR)
(Ludzas novada Sociālā dienesta dati)

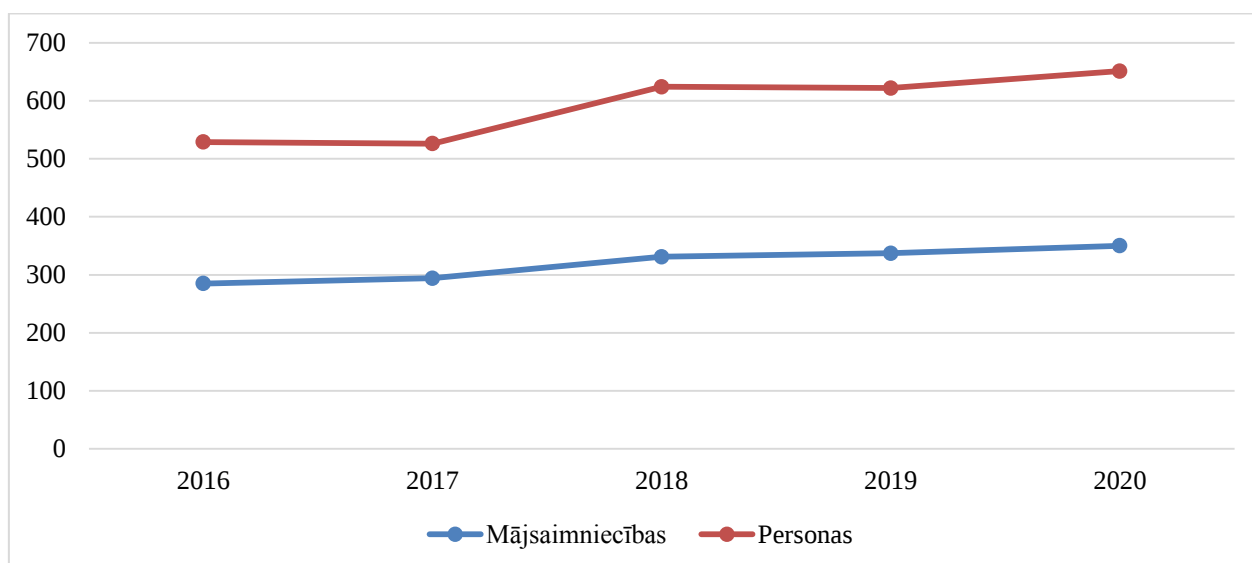
2016. gadā Ludzas novadā trūcīgās ģimenes statuss bija piešķirts 1520 mājsaimniecībām, kurās bija 3105 personas, bet 2020. gadā – 924 mājsaimniecībām, kurās dzīvoja 1638 personas. Apskatot statistikas datus par laika posmu no 2016. gada līdz 2020. gadam, var secināt, ka Ludzas novadā reģistrēto trūcīgo personu skaitam ir tendence samazināties (skatīt 9.2. attēlu).



Attēls 9.2. Trūcīgo personu un mājsaimniecību ģimeņu skaits Ludzas novadā 2016.-2020. gadā (Ludzas novada Sociālā dienesta dati)

2016. gadā Ludzas novadā maznodrošinātās ģimenes statuss bija piešķirts 285 mājsaimniecībām, kurās bija 529 personas, bet 2020. gadā – 350 mājsaimniecībām, kurās dzīvoja 651 persona. Apskatot datus par laika posmu no 2016. gada līdz 2020. gadam, var secināt, ka Ludzas novadā reģistrēto maznodrošināto mājsaimniecību un personu skaits ir palielinājies, kas izskaidrojams ar to, ka bijušajā Ciblas novadā 2016.-2017. gadā nebija ieviests maznodrošinātās

ģimenes/personas statuss, kā arī kopumā vērojams neliels klientu skaita pieaugums (skatīt 9.3. attēlu).



Attēls 9.3. *Maznodrošināto personu un mājsaimniecību skaits Ludzas novadā 2016.-2020. gadā (Ludzas novada Sociālā dienesta dati)*

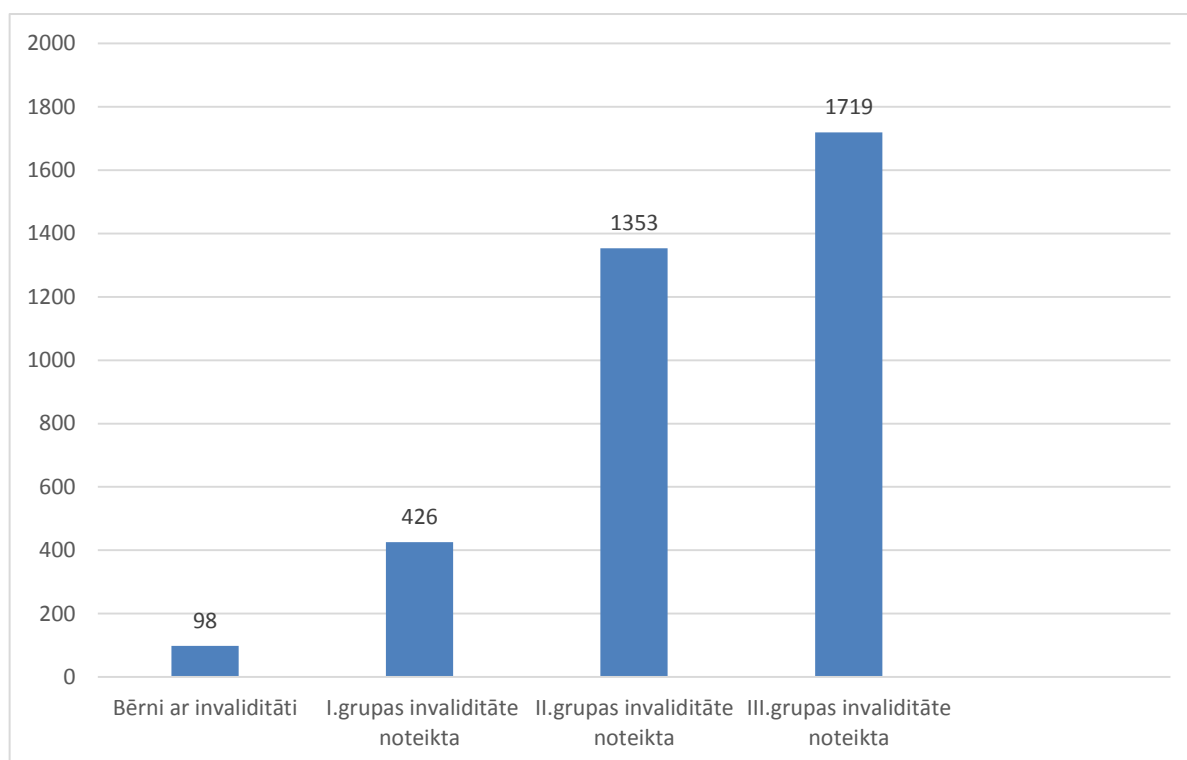
Pēdējos gados uzlabojusies savstarpējā datu apmaiņas sistēma starp iestādēm. Sociālajam dienestam ir pieejamas aktuālās datu bāzes, kurās ir iegūstama informācija par personu ienākumiem, īpašumu piederību, ziņas par banku kontu esamību u.c. informācija, kas ir būtisks atbalsts sociālā darba speciālistiem, izvērtējot atbilstību trūcīgas vai maznodrošinātas mājsaimniecības statusam.

Sociālā dienesta darbinieki veic sociālo darbu ar sociālā riska ģimenēm, kurās aug bērni. Pārsvārā šajās ģimenēs pastāv alkohola atkarības problēmas, nepietiekošas sociālās prasmes, bezdarbs, materiālo resursu trūkums. Šai klientu mērķgrupai tiek pievērsta īpaša uzmanība, daudz darba un resursu tiek ieguldīts klientu motivēšanā, psihosociālā darba veikšanā, sociālās palīdzības un sociālo pakalpojumu nodrošināšanā. Darbā ar sociālā riska ģimenēm ļoti svarīga starpinstitutionālā sadarbība ar Bāriņtiesu, izglītības, veselības aprūpes iestādēm, Valsts policiju u.c..

2020. gadā Ludzas novadā bija 86 vidēja un augsta riska ģimenes ar bērniem, kam tika sniegts sociālais atbalsts. 2020. gadā Labklājības ministrijas realizētā projekta gaitā Ludzas novadā darbu uzsāka 2 ģimenes asistenti, kuri apguvuši īpašu apmācību kursu un šobrīd nodrošina pakalpojumu septiņām ģimenēm, kurām ir nopietnas sociālās funkcionēšanas problēmas.

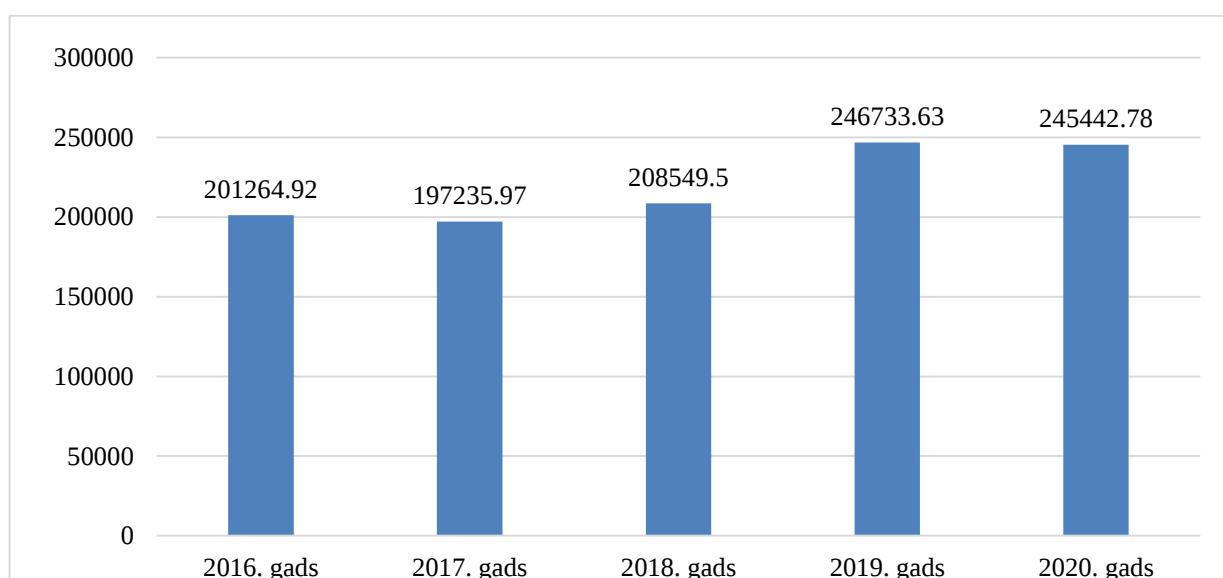
Diemžēl joprojām novadā ir liels ārpusģimenes aprūpē esošo bērnu skaits. 24 bērni ir ievietoti audžuģimenēs, 68 atrodas aizbildniecībā, 2 bērni – Valsts ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā “Kalkūni”, 2 bērni – Madonas novada bērnu un jauniešu ārpusģimenes aprūpes un atbalsta centrā “Ozoli”.

Ludzas novadā 3561 personai ir noteikta invaliditāte, tie ir 15,28 % no kopējā Ludzas novada iedzīvotāju skaita. Tas nozīmē – novadā ir ļoti liels skaits personu ar nopietnām veselības problēmām.



Attēls 9.4. *Personu ar invaliditāti skaits Ludzas novadā 2020. gada decembrī (VSAA dati)*

Pakalpojuma „Aprūpe mājās” gaitā tiek sniegta palīdzība pensijas vecuma personām un personām ar invaliditāti, kuras funkcionālo traucējumu dēļ nespēj patstāvīgi veikt ikdienas mājas darbus vai personīgo aprūpi. Sociālā palīdzība tiek sniegta gadījumos, kad šīs grupas personas dzīvo vienas vai kad tām nepieciešamo aprūpi sava veselības stāvokļa dēļ nevar nodrošināt ar tām kopā dzīvojošie ģimenes locekļi vai citas personas.

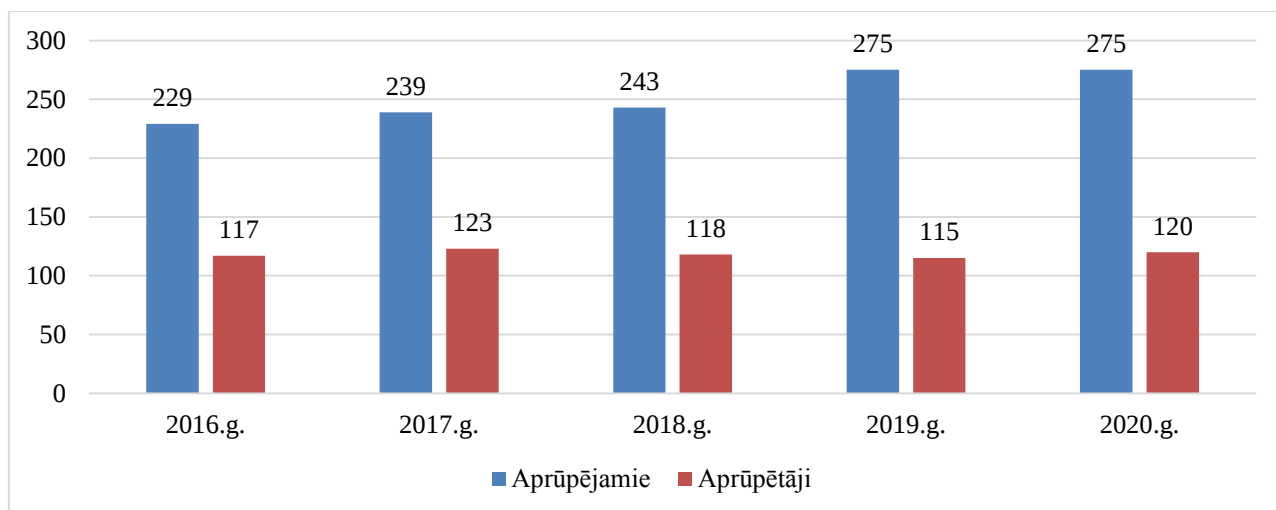


Attēls 9.5. *Aprūpei mājās izlietotie līdzekļi 2016.-2020. gadā (Ludzas novada Sociālā dienesta dati)*

Personām, kuras nespēj pilnvērtīgi un patstāvīgi funkcionēt vecuma vai funkcionālo traucējumu dēļ, bet kuras spēj turpināt dzīvi savā ierastajā vidē, sociālais dienests nodrošina pakalpojumu „Aprūpe mājās”. Šis pakalpojums tiek nodrošināts klientiem, kuriem nepieciešami pirmā, otrā, trešā aprūpes līmeņa pakalpojumi, atkarībā no klientu vajadzībām un funkcionālo traucējumu

smaguma pakāpes, kā arī klientam nepieciešamo pakalpojumu klāsta. Iedzīvotājiem ar ļoti smagiem funkcionālajiem traucējumiem, kuriem nepieciešama diennakts aprūpe, kas atbilst ceturtā līmeņa aprūpes pakalpojumam, tiek piedāvāti ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumi institūcijā.

Ludzas novadā 2020. gadā pakalpojums „Aprūpe mājās” tika nodrošināts 275 klientiem, pakalpojumu sniedza 120 aprūpētāji. Apskatot pakalpojuma „Aprūpe mājās” nodrošināšanas dinamiku, var secināt, ka klientu skaits piecu gadu laikā ir pieaudzis, bet aprūpētāju skaits nav būtiski palielinājies, jo pakalpojumu nodrošina gan individuālie aprūpētāji, gan aprūpētāji, kuri sniedz pakalpojumu vairākiem klientiem. Kārsavā un Mežvidu pagastā darbojas mobilā aprūpes grupa. Daudzi aprūpētāji ir ieguvuši aprūpētāja kvalifikāciju, pārsvarā izmantojot Nodarbinātības valsts aģentūras piedāvātās iespējas. Aprūpētāji regulāri piedalās profesionālās pilnveides pasākumos, kurus organizē Sociālais dienests. Pakalpojumam „Aprūpe mājās” izlieto līdzekļu apjoms ir palielinājies no 201 264,92 EUR 2016. gadā līdz 245 442,78 EUR 2020. gadā (skatīt 9.6. attēlu).

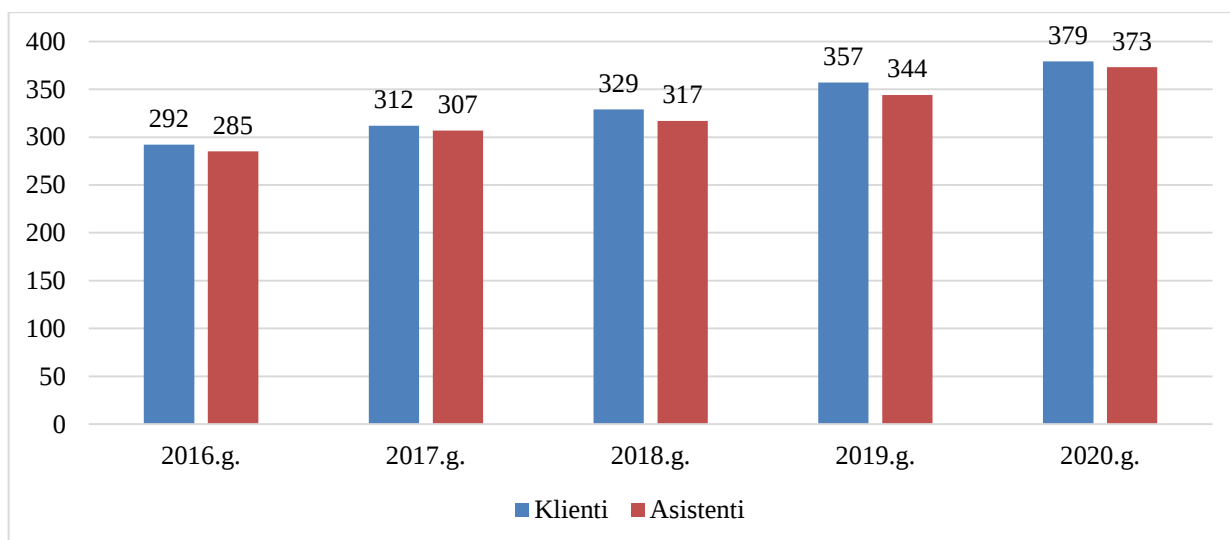


Attēls 9.6. *Aprūpētāju un aprūpējamo skaits Ludzas novadā 2016.-2020. gadā (Ludzas novada Sociālā dienesta dati)*

Ludzas novadā darbojas divas ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas: Sociālās aprūpes centrs (SAC) “Ludza” Cirmas pagasta Garbaros un pansionāts “Mūsmājas” Malnavas pagasta Malnavā. Ludzas novada Isnaudas pagasta Istalsnā 2020. gadā durvis vērā Ludzas novada SAC “Ludza” filiāle. SAC “Ludza” īstenotā projekta “Aprīkojuma iegāde kvalitatīvas klientu aprūpes un rehabilitācijas nodrošināšanai sociālās aprūpes centrā “Ludza”” gaitā iegādāts jauns aprīkojums. Iestādes nodrošina mājokli, diennakts aprūpi un sociālo rehabilitāciju personām, kuras nespēj sevi aprūpēt un kam nepieciešamais aprūpes apjoms pārsniedz pakalpojuma „Aprūpe mājās” iespējas. SAC “Ludza” var nodrošināt ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus 77 personām: 36 personām Garbaros, 41 personai Istalsnā; pansionātā “Mūsmājas” ir vietas 32 personām. Kopumā ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus Ludzas novada pašvaldības iestādēs var nodrošināt 109 personām. Ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumi tiek nodrošināti arī SIA “Zilupes veselības un sociālās aprūpes centrs”, Priežu ielā 9, Zilupē, vietu skaits institūcijā – 40.

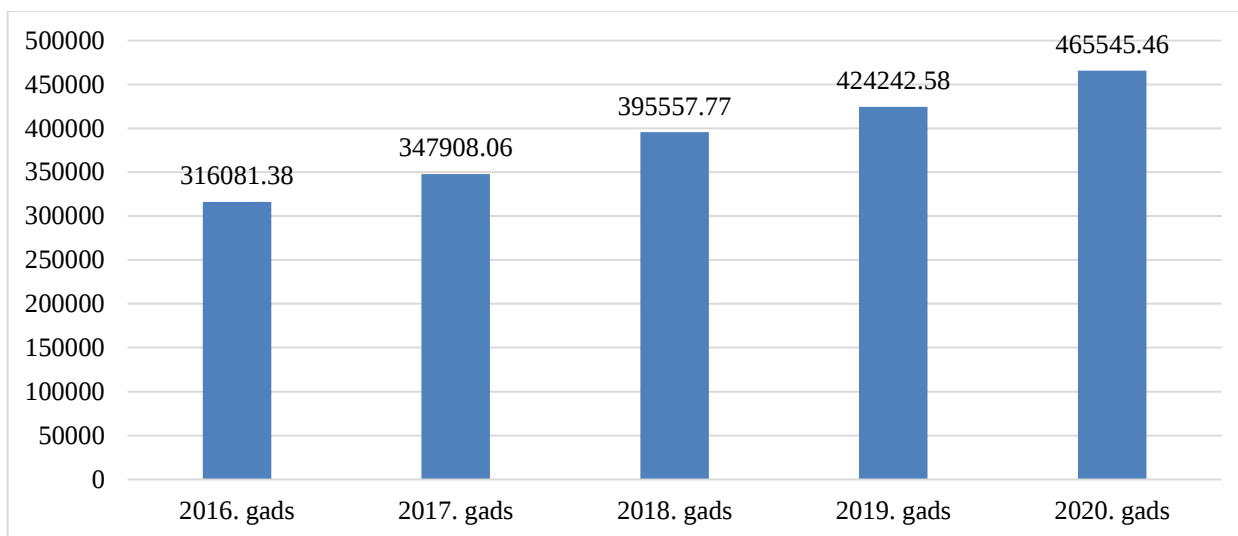
Personām, kuras funkcionālo traucējumu dēļ nevar pašas sevi aprūpēt un kurām ārstēšanās stacionārā nav pamatota ar medicīniskām indikācijām, pieejama īslaicīga sociālā aprūpe (sociālās gultas) SIA “Ludzas medicīnas centrs” un SIA “Kārsavas slimnīca”, tādējādi nodrošinot tām nepieciešamo diennakts sociālo un veselības aprūpi.

Personām ar I un II grupas invaliditāti, kurām ir indikācijas asistenta pakalpojuma nodrošināšanai, tiek nodrošināts asistenta pakalpojums. Asistenta pakalpojuma mērķis ir veicināt personu ar invaliditāti mobilitāti un iesaistīšanos sabiedriskajā dzīvē, kā arī atslogot personu ar invaliditāti ģimenes locekļus. Asistenta pakalpojums paredzēts kā atbalsts ārpus mājokļa personai ar ļoti smagu vai smagu invaliditāti, lai mazinātu invaliditātes sekas, palīdzot personai nokļūt uz darbu, izglītības iestādi, veikalu, dienas aprūpes centru u.tml., uz dažādiem sociāliem un sabiedriskiem pasākumiem, uz ārstniecības iestādēm un dažādām institūcijām. Ar asistenta palīdzību personas ar I un II grupas invaliditāti var apmeklēt teātri, koncertu, sporta spēles vai citu brīvā laika pavadīšanas vietu, iesaistīties pasākumā un nokļūt atpakaļ mājās.



Attēls 9.7. Asistenta pakalpojuma saņēmēju un asistentu skaits Ludzas novadā 2016.-2020. gadā (Ludzas novada Sociālā dienesta dati)

Asistenta pakalpojums Ludzas novada pašvaldībā ar katru gadu kļūst arvien pieprasītāks. To apliecina statistikas dati, kas parāda, ka 2016. gadā pakalpojums tika nodrošināts 292 personām, bet 2020. gadā – jau 379 personām (skatīt 9.7. attēlu). Arī izlieto to līdzekļu apjoms ir pieaudzis no 316 081,38 EUR 2016. gadā līdz 465 545,46 EUR 2020. gadā (skatīt 9.8. attēlu).



Attēls 9.8. Asistenta pakalpojuma nodrošināšanai izlietotie līdzekļi 2016.-2020. gadā (Ludzas novada Sociālā dienesta dati)

Sociālā dienesta darbinieki ir apguvuši dažādu grupu vadīšanas metodes un ieguvuši tiesības vadīt nodarbības trūcīgām, maznodrošinātām un sociāli mazaizsargātām personām/mājsaimniecībām.

Ludzas novadā ir pieejami sociālie dzīvokļi. Ludzā: Parku ielā 42 (pašlaik te dzīvojamo telpu īres līgumi noslēgti ar 16 personām), Stacijas ielā 14 (2 dzīvokļi), Tālavijas ielā 54 (1 dzīvoklis), Tālavijas ielā 134 (1 dzīvoklis), Stacijas ielā 66 (1 dzīvoklis), Latgales ielā 247 (1 dzīvoklis), kā arī sociālā dzīvojamā māja "Raipole" Raipolē Nirzas pagastā (20 personām) un Veco ļaužu māja "Lauči" Zvirgzdenes pagastā (8 personām).

Sociālajā dienestā klientiem ir pieejama psiholoģiskā palīdzība: konsultēšana, korekcijas nodarbības, izpēte, diagnostika, grupu nodarbības un apmācības.

Sociālā dienesta darbinieki ir apguvuši dažādu grupu vadīšanas metodes un ieguvuši tiesības vadīt grupu nodarbības "Sargeņģelis" ģimenēm ar bērniem līdz 2 gadu vecumam, grupu nodarbības "Bērnu emocionālā audzināšana" pirmsskolas vecuma bērnu vecākiem, grupu nodarbības "Ceļvedis, audzinot pusaudzi" pusaudžu vecākiem, grupu nodarbības vardarbību veikušām personām un personām, kurām pastāv vardarbīgas uzvedības risks.

Ludzas novada Sociālais dienests sadarbībā ar Latgales plānošanas reģionu ir iesaistījies Eiropas Sociālā fonda projektā "Deinstitucionalizācijas pasākumu īstenošana Latgales reģionā", kura laikā tika izvērtētas personu ar garīga rakstura traucējumiem un bērnu ar funkcionālajiem traucējumiem individuālās vajadzības un izstrādāts atbalsta plāns sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu nodrošināšanai. Atbalsta plāni tika izstrādāti 62 personām ar garīga rakstura traucējumiem un 47 bērniem ar funkcionālajiem traucējumiem. Projekta gaitā tiek nodrošināts aprūpes pakalpojums bērniem ar funkcionālajiem traucējumiem, sociālās rehabilitācijas pakalpojumi bērniem ar funkcionālajiem traucējumiem un viņu likumiskajiem pārstāvjiem.

2020. gada jūlijā darbu uzsāka Ludzas novada Sociālā dienesta Daudzfunkcionālais sociālo pakalpojumu centrs, kurš tika izveidots SAM 9.3.1. "Attīstīt pakalpojumu infrastruktūru bērnu aprūpei ģimeniskā vidē un personu ar invaliditāti neatkarīgai dzīvei un integrācijai sabiedrībā" projekta ietvaros ar Eiropas Reģionālā attīstības fonda (ERAF) finansējumu. Centrā tiek nodrošināti šādi dienas aprūpes pakalpojumi:

- bērniem ar funkcionālajiem traucējumiem (20 personām);
- sociālās rehabilitācijas pakalpojumi bērniem ar funkcionālajiem traucējumiem (30 personām);
- dienas aprūpes centra pakalpojumi personām ar garīga rakstura traucējumiem (20 personām);
- specializētās darbnīcas personām ar garīga rakstura traucējumiem (16 personām).

Daudzfunkcionālais sociālo pakalpojumu centrs ir izveidots, lai nodrošinātu klientiem sabiedrībā balstītos sociālos pakalpojumus, samazinot risku nokļūt ilgstošās sociālās aprūpes institūcijā, kā arī uzlabojot klientu sociālo funkcionēšanu sabiedrībā.

2021. gadā arī Kārsavā tika izveidots Daudzfunkcionālais sociālo pakalpojumu centrs, īstenojot ERAF projektu „Daudzfunkcionālā sociālo pakalpojumu centra personām ar garīga rakstura traucējumiem un bērniem ar funkcionāliem traucējumiem izveide Kārsavas novadā”. Centrs nodrošina šādus dienas aprūpes pakalpojumus:

- bērniem ar funkcionālajiem traucējumiem (8 personām);
- sociālās rehabilitācijas pakalpojumi bērniem ar funkcionālajiem traucējumiem (12 personām);
- dienas aprūpes centra pakalpojumi personām ar garīga rakstura traucējumiem (10 personām);

- specializēto darbnīcu pakalpojumi personām ar garīga rakstura traucējumiem (6 personām).

Projekta “Ģimenes atbalsta centriņa “Paspārne” izveide sociālo pakalpojumu nodrošināšanai Salnavas pagastā” gaitā, izmantojot Lauku attīstības programmas 2014.-2020.gadam līdzekļus, Salnavas pagastā iegādāts aprīkojums nelielam ģimenes atbalsta centram: gultas, virtuves iekārta ar aprīkojumu, veļas mašīna.

Ludzas novada pašvaldība nodrošina atskurbtuves pakalpojumus Ludzā. Pašreiz tos, pēc pašvaldības pasūtījuma, sniedz Latvijas Sarkanais Krusts saskaņā ar iepirkuma līgumu.

Sociālo jautājumu risināšanā Sociālais dienests sadarbojas ar vairākām valsts, pašvaldību iestādēm un nevalstiskajām organizācijām, tajā skaitā Ludzas novada Bāriņtiesu, SIA “Ludzas medicīnas centrs”, Valsts policiju, Valsts probācijas dienestu, Nodarbinātības valsts aģentūru, Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūru, Sarkanā Krusta Ludzas komiteju, Ludzas Invalīdu biedrību u.c.

10. Izglītība

Kvalitatīva izglītība ir viens no Latvijas izaugsmes stūrakmeņiem. Lai veidotos uz izglītību un zināšanām balstīta sabiedrība, būtiska loma ir izglītības sistēmai un izveidotajam skolu tīklam, jo tieši skolu programmas liek pamatu cilvēka zināšanām, mērķtiecīgumam, prasmei mācīties un izaugsmes potenciālam.

Saskaņā ar likumu “Par pašvaldībām” pašvaldību uzdevums ir nodrošināt pirmsskolas, pamatskolas un vidusskolas finansēšanu un pieejamību tām. Ludzas novada pašvaldības darbība izglītībā vērsta uz to, lai nodrošinātu kvalitatīvu, ikvienam novada iedzīvotājam pieejamu, mūsdienu prasībām atbilstošu, kā arī novada ekonomisko un sociālo attīstību veicinošu izglītību mūža garumā.

Ludzas novadā tiek piedāvāta un nodrošināta:

- vispārējā izglītība – pirmsskolu, pamatskolu, vidusskolu vispārējās izglītības mācību iestādēs;
- speciālā izglītība – integrēta vispārējās izglītības iestādēs;
- interešu izglītība – Ludzas novada Bērnu un jauniešu centrā, Zilupes Bērnu un jauniešu interešu centrā “Zilupe”, vispārējās izglītības un profesionālās ievirzes izglītības iestādēs;
- profesionālās ievirzes izglītība – mākslas, mūzikas un sporta skolās;
- profesionālā izglītība – Daugavpils būvniecības tehnikuma mācību vietā Ludzā, Rēzeknes tehnikuma mācību vietā Zilupē, Malnavas koledžā.

10.1. Pirmsskolas izglītības iestādes

Ludzas novadā ir 10 pirmsskolas izglītības iestādes (PII):

- Ludzas pilsētas PII “Namiņš”;
- Ludzas pilsētas PII “Pasaciņa”;
- Ludzas pilsētas PII “Rūķītis”;
- Istras pagasta PII;
- Briģu pagasta PII;
- Blontu PII;
- Ciblas PII;
- Zilupes PII;
- Kārsavas pilsētas PII “Taurenītis”;
- Malnavas pagasta PII “Sienāzītis”.

Kā arī pirmsskolas grupas četrās pamatskolās:

- Mežvidu pamatskolā;
- Mērdzenes pamatskolā;
- Pildas pamatskolā;
- Salnavas pamatskolā.

2020./2021. mācību gadā pirmsskolas izglītības programmas apgūst 780 izglītojamie.

Tabula 10.1.

Izglītojamo skaits Ludzas novada pirmsskolas izglītības iestādēs

Nr. p.k.	Izglītības iestādes nosaukums	Izglītojamo skaits 2016./2017. māc. g.	Izglītojamo skaits 2017./2018. māc.g.	Izglītojamo skaits 2018./2019. māc. g.	Izglītojamo skaits 2019./2020. māc. g.	Izglītojamo skaits 2020./2021. māc. g.	Maksimālā ietilpība
1.	Ludzas pilsētas PII “Rūķītis”	82	80	79	81	80	75
2.	Ludzas pilsētas PII “Namiņš”	114	121	120	119	119	136

3.	Ludzas pilsētas PII "Pasaciņa"	207	212	221	217	190	230
4.	Istras pagasta PII	17	13	10	11	14	24
5.	Pildas pagasta PII	32	25	34	30	26	50
6.	Brīgu pagasta PII	38	34	31	29	33	32
7.	Blontu PII	45	43	54	56	53	65
8.	Cīblas PII	32	34	30	26	28	60
9.	Zilupes PII	67	68	69	61	56	80
10.	Kārsavas pilsētas PII "Taurenītis"	80	82	78	74	65	60
11.	Malnavas pagasta PII "Sienāzītis"	46	50	58	65	60	65
12.	Aizgāršas grupa (slēgta ar 01.09.2018.)	14	9	-	-	-	-
13.	Mežvidu pagasta PII "Saulīte" (ar 01.09.2017. pievienota Mežvidu pamatskolai)	39	-	-	-	-	-
14.	Mežvidu pamatskola	-	33	33	30	25	40
15.	Salnavas pamatskola	13	11	8	9	10	22
16.	Mērdzenes pamatskola	27	25	26	24	21	50

Avots: Valsts izglītības informatizācijas sistēma dati.

Analizējot tabulas 10.1. datus, redzams, ka Ludzas novada pirmsskolas izglītības iestāžu (PII) izglītojamo skaita dinamika ir mainīga – Ludzas pilsētas PII audzēkņu skaits pieaug, bet Kārsavas, Zilupes un lauku teritoriju PII audzēkņu skaits samazinās.

Ludzas pilsētas PII "Rūķītis" īsteno četras speciālās pirmsskolas izglītības programmas, uzņem izglītojamos no trīs gadu vecuma, pamatojoties uz medicīniski pedagoģiskās komisijas atzinumu. Diennakts pirmsskolas izglītības grupas ir atvērtas Brīgu, Malnavas, Mežvidu un Pildas pamatskolā.

Tabula 10.2.

Pedagogu skaits Ludzas novada pirmsskolas izglītības iestādēs

Nr. p.k.	Izglītības iestādes nosaukums	Pedagogu skaits 2016./2017. māc. g.	Pedagogu skaits 2017./2018. māc. g.	Pedagogu skaits 2018./2019. māc. g.	Pedagogu skaits 2019./2020. māc. g.	Pedagogu skaits 2020./2021. māc. g.
1.	Ludzas pilsētas PII "Rūķītis"	17	17	17	15	17
2.	Ludzas pilsētas PII "Namiņš"	17	17	18	18	17
3.	Ludzas pilsētas PII "Pasaciņa"	28	29	29	29	30
4.	Istras pagasta PII	3	3	3	3	3
5.	Pildas pagasta PII	5	4	4	4	4

6.	Brigu pagasta PII	5	6	6	6	6
7.	Blontu PII	8	8	8	8	8
8.	Ciblas PII	6	6	6	6	6
9.	Zilupes PII	11	11	11	11	11
10.	Kārsavas pilsētas PII "Taurenītis"	10	10	10	10	9
11.	Malnavas pagasta PII "Sienāzītis"	7	8	8	8	8
12.	Aizgāršas grupa (slēgta ar 01.09.2018.)	1	1	-	-	-
13.	Mežvidu PII "Saulīte" (ar 01.09.2017. pievienota Mežvidu pamatskolai)	6	-	-	-	-
14.	Mežvidu pamatskola	-	5	5	5	5
15.	Salnavas pamatskola	1	1	1	1	1
16.	Mērdzenes pamatskola	3	3	3	3	3

Avots: VIIS dati

Pirmsskolas izglītības iestāžu pedagogu skaits pēdējos gados praktiski nav mainījies (skatīt tabulu 10.2.). Visiem pedagogiem ir atbilstoša augstākā pedagogiskā izglītība. Lai pilnveidotu savas prasmes, Ludzas pilsētas PII "Pasaciņa" pedagogi iesaistījušies Eiropas Sociālā fonda projektā "Kompetenču pieeja mācību saturā".

Nepietiekama bērnu skaita dēļ 2018. gadā ir slēgta Aizgāršas pirmsskolas izglītības grupa, 2017. gadā Mežvidu PII reorganizēta un pievienota Mežvidu pamatskolai, un ar 2021. gada 1. septembri reorganizēta Pildas PII un izveidotas pirmsskolas izglītības grupas pie Pildas pamatskolas.

Pēdējo piecu gadu laikā liela uzmanība tiek pievērsta pirmsskolas izglītības iestāžu materiāli tehniskās bāzes pilnveidei, tiek sakārtota pirmsskolas izglītības iestāžu infrastruktūra. 2020. gadā nobruģēts celiņš pie Ludzas PII "Namiņš", plānots ierīkot sporta laukumu ar mīksto segumu sporta aktivitātēm.

Pašvaldība arī pievērš uzmanību pirmsskolas iestāžu ēku siltināšanai. Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta līdzfinansētu projektu ietvaros jau ir siltinātas Malnavas pagasta PII "Sienāzītis" un Blontu pirmsskolas izglītības iestādes ēkas. Par pašvaldības līdzekļiem tika veikti energoefektivitātes paaugstināšanas darbi Kārsavas PII: tika nomainīts jumta segums, veikta apkures sistēmas nomaiņa, veikta ēkas siltināšana. Mežvidu pamatskolā ierīkota lokālā apkures sistēma ar konteinertipa apkures katlu

2021. gadā plānots piedalīties SAM 4.2.2. projektu konkursā ar projektu "Energoefektivitātes paaugstināšana Ludzas pilsētas PII "Pasaciņa" ēkā". Ludzas pilsētas PII "Pasaciņa" ir viena no lielākajām (izglītojamo skaita ziņā) Ludzas novada pirmsskolas izglītības iestādēm. Ēkai ir augsts energoresursu patēriņš, apkures sistēma darbojas ar zemu lietderības koeficientu, iekštelpās ir nevienmērīga siltumenerģijas sadale, nav pietiekama telpu ventilācija. Projekta laikā plānots veikt plašu energoefektivitāti paaugstinošu pasākumu kompleksu: fasādes, pagraba pārseguma, cokola, bēniņu siltināšanu, durvju nomaiņu, ventilācijas un apgaismojuma sistēmu pārbūvi, kā

arī paredzēts nomainīt dīzeļdegvielas apkures katlu un veidot AER apkures sistēmu, kas nodrošinās gan šīs ēkas apkurināšanu, gan karstā ūdens sagatavošanu.

Plānots veikt tehniskās dokumentācijas izstrādi arī PII "Namiņš" ēkas energoefektivitātes paaugstināšanai.

10.2. Vispārējās izglītības iestādes

Ludzas novadā 2020./2021. mācību gadā darbojas 11 vispārējās izglītības mācību iestādes – 5 vidusskolas un 6 pamatskolas:

- Ludzas pilsētas vidusskola (līdz 2021.gada 1. augustam – Ludzas pilsētas ģimnāzija);
- Ludzas 2. vidusskola;
- Ciblas vidusskola;
- Kārsavas vidusskola;
- Zilupes vidusskola;
- Ludzas Mūzikas pamatskola (pamatizglītības 1. posma 1.- 4. klašu izglītības programma);
- Mežvidu pamatskola;
- Mērdzenes pamatskola;
- Pildas pamatskola;
- Pušmucovas pamatskola;
- Salnavas pamatskola.

Vispārīzglītojošās izglītības programmas apgūst 1964 skolēni.

Tabula 10.3.

Izglītojamo, absolventu un pedagogu skaits Ludzas novada vispārējās izglītības iestādēs

Nr. p.k.	Izglītības iestādes nosaukums	2016./2017. mācību gads		2017./2018. mācību gads		2018./2019. mācību gads		2019./2020. mācību gads		2020./2021. mācību gads	
		Skolēnu skaits	Pedagogu skaits	Skolēnu skaits	Pedagogu skaits	Skolēnu skaits	Pedagogu skaits	Skolēnu skaits	Pedagogu skaits	Skolēnu skaits	Pedagogu skaits
1.	Ludzas pilsētas ģimnāzija/ Ludzas pilsētas vidusskola (sākot ar 01.08.2021.)	519	57	527	56	493	54	508	55	507	54
2.	Ludzas 2. vidusskola	438	49	449	50	453	53	510	50	518	53
3.	Istras vidusskola	49	14	22	9	-	-	-	-	-	-
4.	Nirzas pamatskola	53	12	34	12	-	-	-	-	-	-
5.	Pildas pamatskola	77	17	63	14	73	14	69	15	71	17
6.	Ludzas novada vakara vidusskola	114	18	107	21	115	17	-	-	-	-
7.	Ludzas Mūzikas pamatskola (1.-4. klases)	86	25	87	25	84	22	81	22	83	27
8.	Ciblas vidusskola	128	23	129	23	111	23	117	23	103	23
9.	Pušmucovas pamatskola	61	12	55	12	46	12	46	11	44	11
10.	Ezersalas speciālā	24	20	17	18	18	17	13	17	-	-

	pamatskola										
11.	Zilupes vidusskola	357	49	326	46	310	40	277	40	235	39
12.	Kārsavas vidusskola	290	34	275	35	265	37	262	36	275	36
13.	Mežvidu pamatskola	59	13	60	14	54	11	51	12	50	10
14.	Mērdzenes pamatskola	58	14	59	14	53	14	54	15	58	15
15.	Salnavas pamatskola	42	14	37	14	38	14	33	14	20	13

Avots: VIIS dati

Analizējot izglītojamo skaita dinamiku vispārējās izglītības iestādēs (skatīt tabulu 10.3.), var secināt, ka Ludzas novada skolās skolēnu skaits pakāpeniski samazinās. Un palielinās apvienoto klašu skaits, taču ir problemātiski nodrošināt kvalitatīvu izglītību, strādājot apvienotajās klasēs.

Pildas pamatskolā ir 7 klašu komplekti, apvienotas ir 3. un 4. klase, 5. un 6. klase.

Pušmucovas pamatskolā ir 4 klašu komplekti, ir apvienotās 1. un 2. klase, 4. un 5. klase, 6. un 7. klase, 8. un 9. klase, nav 3. klases.

Mežvidu pamatskolā ir 6 klašu komplekti, apvienotas ir 1. ar 3. klasi, 2. ar 4. klasi, 5. ar 6. klasi.

Mērdzenes pamatskolā ir 7 klašu komplekti, apvienotas ir 4. ar 5. klasi, 8. ar 9. klasi.

Salnavas pamatskolā nav 1. un 2. klases, ir 3 klašu komplekti, apvienotas ir 3. ar 4. un 6. klasi, 5. ar 7. klasi.

Ciblas vidusskolā ir 10 klašu komplekti, apvienota 1. un 3. klase, nav 10. klases.

Skolēnu skaita samazinājums ir saistāms ar iedzīvotāju skaita samazināšanos. Svarīgākie iemesli skaita samazinājumam ir iedzīvotāju ekonomiskā migrācija un mazs dzimstības koeficients.

2018. gadā slēgta Zilupes vidusskolas struktūrvienība – Pasiene pamatskola, Istras vidusskola un Nirzas pamatskola, 2019. gadā slēgta Ludzas novada vakara vidusskola, 2020. gadā – Ezersalas speciālā pamatskola.

Ludzas novada vispārējās izglītības iestādēs 2020./2021. mācību gadā strādā 298 pedagogi. Pedagogu atbalstam ar metodiskā darba nodrošināšanai strādā 13 mācību jomu koordinatori, regulāri tiek organizēti semināri visu mācību priekšmetu skolotājiem un skolu administrācijai, kā arī praktiskās nodarbības jaunāko atziņu un inovāciju ieviešanai pedagogiskajā procesā.

Kompetenču pieeja, kas balstīta uz indivīda prasmju, zināšanu un attieksmes izmantošanu uzdevumu veikšanā un problēmu risināšanā, ir viena no galvenajām pārmaiņām mūsdienu izglītībā, kas ieviešama novada izglītības iestāžu ikdienas darbā. Lai to nodrošinātu, nepieciešama pedagogu un administrācijas profesionālās kompetences pilnveide, kā arī izglītības iestāžu mācību vides būtiska uzlabošana. Novada skolu pedagogi iesaistījušies Izglītības un zinātnes ministrijas īstenotajos Eiropas Sociālā fonda līdzfinansētajos projektos “Atbalsts vispārējās izglītības pedagogu nodrošināšanai prioritārajos mācību priekšmetos” un “Pedagogu konkurētspējas veicināšana izglītības sistēmas optimizācijas apstākļos”. Zilupes vidusskolas un Pildas pamatskolas pedagogi iesaistījušies Eiropas Sociālā fonda projektā “Kompetenču pieeja mācību saturā”. Regulāri tiek organizēti semināri pirmsskolu un visu mācību priekšmetu pedagogiem, izglītības iestāžu administrācijai. Izglītības iestāžu pedagogi nepārtraukti pilnveido savas zināšanas un prasmes, apmeklēj seminārus un kursus, mācās pašmācības ceļā. Izglītības

iestāžu vadības komanda pilnveido savas zināšanas skolvadības jautājumos, par vispārējās izglītības iestādes darba organizāciju, tai skaitā par iekšējo normatīvo aktu izstrādi.

Izglītojamie ar speciālajām vajadzībām veiksmīgi iekļaujas vispārējā izglītībā. 2020./2021. mācību gadā 8 novada skolās, pamatojoties uz pedagoģiski medicīniskās komisijas atzinumiem, mācās 41 izglītojamais ar speciālajām vajadzībām. Izglītības iestādēs (arī pirmsskolas izglītības iestādēs) ir pieejams atbalsta personāls: logopēdi, psihologi, speciālie pedagogi, pedagoga palīgi, karjeras konsultanti, bibliotekāri, sociālie pedagogi, kā arī medmāsas – Ludzas pilsētas vidusskolā, Ludzas 2. vidusskolā, Kārsavas vidusskolā, Ludzas pilsētas pirmsskolas izglītības iestādēs “Rūķītis”, “Pasaciņa”, “Namiņš”.

Lai sniegtu atbalstu skolēniem nākotnes profesijas izvēlē, novada pašvaldība īsteno Eiropas Sociālā fonda atbalstīto projektu Nr. 8.3.5.0/16/I/001 “Karjeras atbalsts vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs”.

Lai nodrošinātu izglītības pakalpojumu daudzveidību, kas balstīti uz individuālās mācību pieejas attīstību un ieviešanu, tādējādi uzlabojot izglītojamo kompetences un mācību sasniegumus, kā arī nodrošinātu pedagogu profesionālo pilnveidi pēc katras izglītības iestādes aktualitātēm un izvirzītajām prioritātēm, no 2017./2018. mācību gada novada pašvaldības izglītības iestādēs tiek īstenots Eiropas Sociālā fonda projekts “Atbalsts izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai”.

Visas novada skolas aktīvi darbojas projektā “Latvijas skolas soma”. Valsts finansētās atbalsta programmas “Latvijas skolas soma” mērķis ir nodrošināt Latvijas skolas vecuma bērniem un jauniešiem valsts garantētās izglītības iegūšanas ietvaros iespēju klātienē pieredzēt Latviju, izzināt un iepazīt Latvijas vērtības, kultūrtelpu un attiecības dinamiskā un jēgpilnā darbībā, tādējādi spēcīnot piederības sajūtu un valstisko identitāti. Programma atbalsta iespēju visiem 1.–12. klašu skolēniem, kā arī profesionālās izglītības iestāžu audzēkņiem teorētiskās zināšanas papildināt ar klātienē dažādos pasākumos, muzejos, teātros, koncertzālēs, uzņēmumos un citviet gūtu pieredzi. Tā ir valsts simtgades dāvana vairāk nekā 200 000 Latvijas bērniem un jauniešiem.

Projekts Nr. 8.3.4.0./16/I/001 “Atbalsts priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšanai” tiek īstenots Ciblas un Kārsavas vidusskolā, Mežvidu, Mērdzenes, Pušmucovas un Salnavas pamatskolā. Projekta mērķis: samazināt priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu, īstenojot preventīvus un intervences pasākumus vispārējās izglītības un profesionālās izglītības iestāžu izglītojamiem.

Liela uzmanība tiek pievērsta skolu materiāli tehniskās bāzes uzlabošanai.

2020. gadā Ludzas pilsētas ģimnāzijas 2. korpusā nomainīti logi, nobruģēti gājēju celiņš, ierīkots apgaismojums un videonovērošanas sistēma starp Ludzas pilsētas ģimnāzijas abiem korpusiem. Izstrādāta tehniskā dokumentācija ventilācijas ierīkošanai skolas 2. korpusa virtuves un ēdamzāles telpās.

Ciblas vidusskolā 2015. gadā tika īstenots Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projekts “Kompleksi risinājumi siltumnīcefekta gāzu emisijas mazināšanai”. Šī Ciblas vidusskolas ēkas energoefektivitātes paaugstināšanas projekta gaitā tika veikti skolas ēkas sienu, cokola un jumta siltināšanas darbi, nomainītas durvis, ierīkota ventilācijas sistēma, pārbūvēta apkures sistēma.

Ar mērķi mazināt jauniešu sociālās atstumtības risku un vispārējās izglītības mācību iestādēs integrēt jauniešus ar funkcionāliem traucējumiem tiek īstenoti vairāki Eiropas Sociālā fonda projekti.

2017. - 2019. gadā specifiskā atbalsta mērķa 8.1.2. ietvaros ir īstenots Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansētais projekts “Ludzas vispārējās izglītības iestāžu mācību vides modernizācija”. Projekta gaitā ir veikta Ludzas pilsētas ģimnāzijas ēkas un Ludzas dienesta viesnīcas pārbūve, gan Ludzas pilsētas ģimnāzija, gan Ludzas 2. vidusskola aprīkota ar mēbelēm

ergonomiskas mācību vides izveidei un abās izglītības iestādēs tika pielāgota informācijas un komunikāciju tehnoloģiju risinājumu ieviešana un aprīkojuma iegāde. Projekta gaitā tika sakārtota arī sporta infrastruktūra: atjaunots Ludzas pilsētas ģimnāzijas stadiona futbola laukuma zālājs un sporta laukuma vingrošanas zona, un 2020. gadā ir uzcelts un darbojas Ludzas pilsētas ģimnāzijas peldbaseins. Peldbaseinā tiek nodrošinātas mācību priekšmeta “Sports” nodarbības.

2019. gadā specifiskā atbalsta mērķa 4.2.2. ietvaros tika īstenots projekts “Ludzas novada Pildas pamatskolas ēkas energoefektivitātes paaugstināšana”.

2020. gadā Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai Latvijas Lauku attīstības programmas 2014.-2020. gadam apakšpasākuma “Darbību īstenošana saskaņā ar sabiedrības virzītās vietējās attīstības stratēģiju” ietvaros tika īstenots projekts “Bērnu rotaļu laukuma ierīkošana pie Ludzas novada Pildas pamatskolas”.

2021. gadā, pateicoties novadnieka Juliana Mekša (14.01.1916. - 21.01.2014.) dāvinājumam 62 166 EUR apmērā, un ar Ludzas novada pašvaldības līdzfinansējumu tapa jauns moderns bērnu un jauniešu rotaļu laukums pie Ludzas pilsētas vidusskolas (bijusī Ludzas pilsētas ģimnāzija) 2. korpusa.

Pašvaldība nodrošina bezmaksas ēdināšanu gan pirmsskolas izglītības iestāžu audzēkņiem, gan skolēniem, sniedz finansiālu atbalstu un piešķir stipendijas vidusskolēniem par labām sekmēm mācībās, naudas balvas par sasniegumiem olimpiādēs, konkursos, sacensībās, atbalsta jauniešus.

Skolēnus uz skolām nogādā 10 pašvaldības autobusi un 4 vieglās automašīnas. Šos transporta pakalpojumus 2020./2021. mācību gadā izmanto 160 skolēni. Vidējās transporta izmantošanas izmaksas 1 skolēna nokļūšanai no dzīvesvietas līdz izglītības iestādei un atpakaļ dienā sasniedz 3,00 EUR, pie nosacījuma, ka brauc visi skolēni. Skolu autobusu parks ir nolietojies, bieži jāveic remonts, tāpēc ir nepieciešams atjaunot skolu autobusu parku.

10.3. Profesionālās ievirzes izglītības iestādes

Profesionālās ievirzes izglītības programmas piedāvā piecas novada izglītības iestādes:

- Ludzas novada Sporta skola;
- J. Soikāna Ludzas mākslas skola;
- Kārsavas Mūzikas un mākslas skola;
- Ludzas Mūzikas pamatskola;
- Zilupes Mūzikas un mākslas skola.

Ludzas Mūzikas pamatskolas darbības mērķis ir veidot izglītības vidi, organizēt un īstenot izglītības ieguves procesu, kas nodrošinātu profesionālās ievirzes mūzikas izglītības programmās noteikto mērķu sasniegšanu pamatizglītības pakāpē. Skola nodrošina iespēju iegūt profesionālās ievirzes izglītības pamatzināšanas un prasmes mūzikā, sagatavo izglītojamos mūzikas profesionālās vidējās izglītības programmu apguvei, kā arī veicina profesionālās ievirzes izglītības kvalitātes nodrošināšanas sistēmas izveidi. Mūzikas pamatskolā var apgūt 11 izglītības programmas, kurās 2020./2021. mācību gadā mācās 181 audzēkņi.

2020./2021. mācību gadā skolā strādā 28 pedagogi, no tiem 19 strādā profesionālās ievirzes mūzikas izglītības programmās.

Ludzas Mūzikas pamatskola aktīvi piedalās Valsts Kultūrkapitāla fonda mērķprogrammas “Mūzikas un dejas mākslas izglītības iestāžu materiāli tehniskās bāzes uzlabošana” projekta konkursos, ir iegādāti trīs pianīni, koncertakordeons un vijole.

J.Soikāna Ludzas mākslas skola īsteno profesionālās ievirzes programmas. Profesionālās ievirzes izglītības programmas “Vizuāli plastiskā māksla” mērķi ir:

- nodrošināt audzēkņiem iespēju sagatavoties profesionālās vidējās izglītības ieguvei vizuāli plastiskās mākslas, lietišķās mākslas un dizaina programmās;
- nodrošināt mākslinieciskās darbības pieredzi un attīstīt jaunrades spējas, kas sekmē bērnu, pusaudžu, jauniešu veidošanos par brīvu, atbildīgu un radošu personību.

Programmas saturs tiek īstenots caur šādiem mācību priekšmetiem: zīmēšana, gleznošana kompozīcija, mākslas valodas pamati, veidošana, darbs materiālā, vasaras prakse - plenērs. Trešajā mācību gadā audzēkņi pēc izvēles var padziļināti apgūt floristikas, keramikas, kokapstrādes, tekstilmākslas, sakrālās mākslas pamatus. Skola ir piesaistījusi audzēkņus lauku teritorijās, apmācību nodrošina Nautrēnu filiāle Rēzeknes novadā, atsevišķas klases Ciblā, Pušmucovā un Pildā.

2020./2021. m.g. mācības J.Soikāna Ludzas mākslas skolā ir uzsākuši 248 audzēkņi. No tiem 210 audzēkņi apgūst profesionālās ievirzes izglītības programmu, bet 38 audzēkņi sagatavošanas grupā apgūst interešu izglītības programmu “Mākslinieciskās fantāzijas akadēmija”.

Mākslas skolas audzēkņi veiksmīgi piedalās Latvijas profesionālās ievirzes Mākslas skolu konkursos.

2015. gadā tika pabeigti mākslas skolas 1. un 2. stāva renovācijas darbi, īstenojot Latvijas – Lietuvas - Baltkrievijas pārrobežu sadarbības programmas projektu “Izglītības apstākļu uzlabošana mākslas mantojuma saglabāšanai Latvijā un Baltkrievijā pārrobežu sadarbības ietvaros”.

2020. gadā uzsākta Latvijas – Lietuvas – Baltkrievijas pārrobežu sadarbības programmas līdzfinansētā projekta “Tradicionālo prasmju saglabāšana un popularizēšana jauno amatnieku apmācībā pārrobežu sadarbībā starp Latvijas, Lietuvas un Baltkrievijas pierobežas reģioniem” (Nr. ENI-LLB-2-283; CraftWays) īstenošana. Skolā tika atjaunots kokapstrādes kabinets pagrabstāvā, tika iegādāti darbgaldi, kokapstrādes instrumenti. Ludzas novada pašvaldība ir projekta vadošais partneris.

Skola regulāri veiksmīgi piedalās Valsts Kultūrkapitāla fonda projektu konkursos.

Mākslas skolas pagalmā atrodas vecas ēkas, kuras jādemontē vai jāizskata iespējas tās atjaunot; nepieciešams labiekārtot skolas pagalmu.

Kārsavas Mūzikas un mākslas skola īsteno profesionālās ievirzes izglītības programmas. Tās darbības mērķis ir profesionālās ievirzes mūzikas, vizuāli plastiskās mākslas un dejas izglītības programmu īstenošana pamatizglītības pakāpē. Skolas finansējums notiek līdzīgi kā vispārējās izglītības iestādēm: Kultūras ministrija caur mērķdotācijām nodrošina pedagogu algas; pašvaldība un vecāku līdzfinansējums palīdz uzturēt materiāli tehnisko bāzi. Kārsavas Mūzikas un mākslas skolā var apgūt 12 profesionālās ievirzes izglītības programmas, kurās 2020./2021. m.g. mācās 226 audzēkņi. No tiem 93 audzēkņi apgūst profesionālās ievirzes mūzikas izglītības programmas, 107 audzēkņi – vizuāli plastisko mākslu, un 26 audzēkņi – dejas pamatus. 2020./2021.m.g. skolā strādā 20 pedagogi, no tiem 13 – mūzikas izglītības programmās, 5 – vizuāli plastiskās mākslas, un 2 – dejas pamatu izglītības programmā. Kārsavas Mūzikas un mākslas skolai ir izveidojušās labas tradīcijas: skolas audzēkņi regulāri piedalās gan reģionālajos, gan valsts, gan starptautiskajos konkursos, piedalās mūzikas festivālos un koncertos novadā, kā arī ārpus novada un valsts robežām.

Zilupes Mūzikas un mākslas skola īsteno deviņas profesionālās ievirzes izglītības programmas. 2020./2021. m.g. mācības Zilupes Mūzikas un mākslas skolā ir uzsākuši 95 audzēkņi (20 dejas

programmā, 34 mākslas programmā, 41 mūzikas programmās). No tiem valsts finansējumam pieteikti 85 audzēkņi (15 dejas, 29 māksla, 41 mūzika), pašvaldības finansējums – 10 audzēkņiem. Skolā strādā 11 pedagogi. Audzēkņi aktīvi iesaistās pilsētas un novada sabiedriskajā dzīvē, sniedz koncertus, ar panākumiem piedalās dažādos konkursos, festivālos.

Ludzas novada Sporta skolas darbības mērķis ir īstenot profesionālās ievirzes sporta izglītības programmas un interešu izglītības programmas sportā, veicināt bērnu un jauniešu brīvā laika lietderīgu pavadīšanu. Skola, īstenojot profesionālās ievirzes un interešu izglītības programmas sportā, risina šādus galvenos uzdevumus:

- nodrošina iespējas bērnu un jauniešu fiziskajai un intelektuālajai attīstībai, veselības uzlabošanai, demokrātijas izpratnes un vadības iemaņu veidošanai, profesionālās ievirzes, spēju un talantu izkopšanai, pašizglītībai, profesijas izvēlei;
- nodrošina talantīgo jauniešu augstākās sporta meistarības pilnveidošanas iespējas attiecīgajā programmā.

Ludzas novada Sporta skola īsteno četras licencētas profesionālās ievirzes izglītības programmas: handbolā, futbolā, svarcelšanā un vieglatlētikā, kā arī trīs interešu izglītības programmas: atlētiskā vingrošana, futbols, vieglatlētika.

2020./2021. mācību gadā Ludzas novada Sporta skolā mācās 531 audzēknis, kuri apgūst profesionālās ievirzes izglītības programmas 41 grupā: svarcelšanas nodaļā – 5 grupas, vieglatlētikas nodaļā – 11 grupas, handbola nodaļā – 19 grupas, futbola nodaļā – 6 grupas. Interešu izglītības programmās sportā nodarbojas 31 audzēknis.

Pašvaldība sakārto infrastruktūru arī profesionālās ievirzes izglītības iestādēs. 2020. gadā Ludzas Mūzikas pamatskolā nomainīti logi, Ludzas novada Sporta skolā un J.Šoikāna Ludzas mākslas skolā uzstādīti jauni apkures katli, skolām iegādāta jauna datortehnika. Ludzas Mūzikas pamatskolai izstrādāta tehniskā dokumentācija vides pieejamības nodrošināšanai.

10.4. Interešu izglītības iestādes

Interešu izglītības programmas Ludzas novadā īsteno **Ludzas novada Bērnu un jauniešu centrs**, kurš nodrošina ārpusskolas brīvā laika lietderīgu pavadīšanu, fizisko un garīgo attīstību, individuālo talantu izkopšanu. Bērnu un jauniešu centrs (turpmāk tekstā – BJC) veic darbu trīs jomās: metodiskais darbs, pulciņu darbs un pasākumi bērniem un jauniešiem. BJC darbības mērķis ir veicināt pozitīvi virzītas, garīgi bagātas, radošas, zinātkāras personības veidošanu, kas būtu aktīva, darbīga un konkurētspējīga mainīgajā pasaulē.

2020./2021. mācību gadā BJC organizē 48 interešu izglītības pulciņus, kur izglītības programmas grupās apgūst 507 audzēkņi. Visplašākais interešu izglītības programmu piedāvājums ir kultūrizglītībā. Ar katru gadu paplašinās tehniskās jaunrades programmu skaits.

BJC atbild ne tikai par pulciņu darbu novadā, bet arī par kultūras un izglītības pasākumiem. Centrā aktīvi darbojas popgrupas “Cielaviņa”, “Spices”, “Dziedi labprāt”; jauniešu tautas deju kolektīvi “Žiks” un “Žeperi”; moderno deju grupas “Fouette”, “Dance Dream”, “Petitt”, “Break Dance”; sarīkojumu un sporta deju studijas “Steps” un “Frīda”, teātra studija “Pepilota”, kustību teātra grupa. Par Ludzas novada pašvaldības un BJC vizītkarti ir kļuvuši tradicionālie pasākumi: Starptautiskais bērnu un jauniešu muzikālais festivāls “Saules lietus Latgalē”, deju svētki “Sanāksim, sadancosim!”, BJC mācību gada noslēguma pasākums “Pietura”. BJC cenšas ieviest Ludzas novada kultūras dzīves aprītē jaunus pasākumus: videofilmu konkurss jauniešiem “Filmu nakts”, mūzikas pasākums ar vietējo un viesu roka grupu piedalīšanos “Little Rock”, jauniešu forumi un diskusijas, netradicionālās vides sakopšanas talkas, labdarības akcija “Dosim cerību!”.

Interešu izglītības programmas Zilupē īsteno **Bērnu un jauniešu interešu centrs “Zilupe”**, kurš nodrošina ārpusskolas brīvā laika lietderīgu pavadīšanu, fizisko un garīgo attīstību, individuālo

talantu izkopšanu. Centra darbības mērķis ir veicināt pozitīvi virzītas, garīgi bagātas, radošas, zinātkāras personības veidošanu, kas būtu aktīva, darbīga un konkurētspējīga mainīgajā pasaulē.

2020./2021.m.g. mācību gadā Zilupes BJC organizē interešu izglītības pulciņu darbu, kur izglītības programmas apgūst 290 audzēkņi. Visplašākais interešu izglītības programmu piedāvājums ir kultūrizglītībā un sportā.

Interesu izglītību īsteno arī vispārizglītojošās izglītības iestādes: Ludzas pilsētas vidusskola, Ludzas 2. vidusskola, Kārsavas vidusskola, Ciblas vidusskola, Mežvidu pamatskola, Mērdzenes pamatskola, Salnavas pamatskola, Pušmucovas pamatskola, kā arī profesionālās ievirzes izglītības iestādes – Kārsavas Mūzikas un mākslas skola, Ludzas Mūzikas pamatskola, Ludzas novada Sporta skola. Izglītības iestādēs izglītojamiem ir iespēja bez maksas piedalīties dažādos interešu izglītības pulciņos kultūrizglītības, vides interešu izglītības, sporta interešu izglītības, tehniskās jaunrades u.c. jomās.

Ludzas pilsētas vidusskolā, Ludzas 2. vidusskolā, Kārsavas vidusskolā, Ciblas vidusskolā, Zilupes vidusskolā, Pildas pamatskolā un Pušmucovas pamatskolā aktīvi darbojas jaunsargu vienības, ko vada pieredzējuši instruktori.

10.5. Profesionālās izglītības iestādes

2015. gadā Ludzas novada pašvaldība ir noslēgusi sadarbības līgumu ar profesionālās izglītības kompetences centru **Daugavpils būvniecības tehnikums**. Ludzas 2. vidusskola ir tehnikuma izglītības programmu īstenošanas vieta. Tehnikums īsteno divas programmas: krāšņu podnieki un apdares darbu tehniķi.

Tehnikuma audzēkņiem pašvaldība nodrošina prakses vietas.

Zilupē atrodas **Rēzeknes tehnikuma** izglītības programmu īstenošanas vieta, kur īsteno šādas mācību programmas:

- arodizglītības programmas “Ēdināšanas pakalpojumi” (kvalifikācija – konditora palīgs) un “Būvdarbi” (kvalifikācija – apdares darbu strādnieks);
 - profesionālās vidējās izglītības programmas „Ēdināšanas pakalpojumi” (kvalifikācija – pavārs) un “Autotransports” (kvalifikācija – automehāniķis).
- Pašlaik mācību vietā Zilupē mācās 88 izglītojamie, strādā 15 skolotāji.

10.6. Profesionālā izglītība/pirmā līmeņa profesionālā augstākā izglītība

Malnavas koledža (turpmāk – koledža) ir valsts dibināta Izglītības un zinātnes ministrijas pārraudzībā esoša izglītības iestāde, kas personām pēc vidējās izglītības ieguves nodrošina iespēju iegūt pirmā līmeņa profesionālo augstāko izglītību un ceturto profesionālās kvalifikācijas līmeni. Šobrīd koledža īsteno pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības studiju programmas, profesionālās vidējās izglītības, arodizglītības, tālākizglītības, neformālās izglītības programmas, arī kvalifikācijas piešķiršanu ārpus formālās izglītības. Interesentiem tiek piedāvāts apgūt teorētiskās un praktiskās zināšanas šādās programmās:

- studiju programmā “Autotransports”, kvalifikācija – autoservisa speciālists;
- studiju programmā “Uzņēmējdarbība lauksaimniecībā”, kvalifikācija – uzņēmējdarbības speciālists lauksaimniecībā;
- izglītības programmā “Autotransports”, kvalifikācija – automehāniķis;
- izglītības programmā “Lauksaimniecība”, kvalifikācija – lauksaimniecības mehānizācijas tehniķis;
- izglītības programmā “Augkopība”, kvalifikācija – augkopības tehniķis;
- izglītības programmā “Lopkopība”, kvalifikācija – lopkopības tehniķis;
- izglītības programmā “Augkopība”, kvalifikācija – augkopības tehniķis;

- arodizglītības programmā “Dārzkopis”, kvalifikācija – dārzkopis;
- arodizglītības programmā “Lopkopis”, kvalifikācija – lopkopība.

10.7. Mūžizglītība

Mūžizglītības mērķis ir nodrošināt mūžizglītības pieejamību iedzīvotājiem neatkarīgi no viņu vecuma, dzimuma, iepriekšējās izglītības, dzīves vietas, ienākumu līmeņa, etniskās piederības, funkcionāliem traucējumiem, kā arī veidot pieaugušajiem kvalitatīvas izglītības piedāvājumu, kas nodrošina ilgtspējīgas kompetences darbam, pilsoniskai līdzdalībai, personības izaugsmei. Mūžizglītība sekmē uz augstām prasmēm balstītu konkurētspējīgas zināšanu ekonomikas un demokrātiskas sabiedrības attīstību Latvijā.

Kompetenču nodrošināšana notiek visu mūžu, ikdienas mācīšanās veidā, kā arī tiek nodrošināta, personai iesaistoties sākotnējā formālajā izglītībā (pirmsskola, pamatskola, vidusskola, augstskola) un neformālajā izglītībā (papildu mācībās programmās, ko piedāvā dažādas valsts, pašvaldību un privātās izglītības iestādes, piemēram, valodas kursi). Formālā un neformālā izglītība tiek nodrošināta personām visa mūža garumā. Sasniedzot attiecīgo vecumu (25 gadi), personai, kas piedalās izglītības procesā, izglītību sauc arī par pieaugušo izglītību.

Tādējādi mūžizglītība ir princips, kuru ievērojot, nodrošina visu pakāpju un dimensiju personas izglītības procesu, nodrošinot pēc iespējas tuvāk dzīves vietai pieejamu formālu un neformālu izglītību, kā arī informāciju par tās pieejamību un iespējām to izmantot.

Šobrīd Ludzā plānveidīgi notiek pieaugušo apmācība dažādu mācību centru filiālēs, Nodarbinātības valsts aģentūrasursos. Šīs iestādes ir noslēgušas sadarbības un nomas līgumus par telpu un materiālās bāzes izmantošanu ar Ludzas pilsētas izglītības iestādēm, kuru pedagogi iesaistās tālākizglītības programmu īstenošanā.

NVA organizētajās apmācībās lielākie atbalsta saņēmēji ir bezdarbnieki, darba meklētāji vai citas sociālās atstumtības riskam pakļautās iedzīvotāju grupas, ar mērķi paaugstināt kvalifikāciju un prasmes atbilstoši darba tirgus pieprasījumam.

Pašvaldība kā partneris ir iesaistījies Eiropas Sociālā fonda projektā “Nodarbināto personu profesionālās kompetences pilnveide”.

Mūžizglītības uzdevumus pilda arī bibliotēkas. Ludzas novada pašvaldība dod iespēju iegādāties Latvijā izdoto literatūru, kā arī tiek iepirkti ārzemēs izdotie Ludzas novadam aktuālie izdevumi. Jebkuram interesentam ir iespēja izmantot ne tikai Ludzas novada bibliotēku grāmatu krājumu un dažādas datu bāzes, bet arī ar Starpbibliotēku abonementa starpniecību – Latvijas Nacionālās, Latvijas akadēmiskās un citu bibliotēku krājumus un datu bāzes. Tās tiek izmantotas mācībām, profesionālā līmeņa paaugstināšanai, hobiju attīstībai un citām vajadzībām.

Novadā attīstāms interešu izglītības un profesionālās ievirzes izglītības programmu piedāvājums, kas paplašinātu iespējas izvēlēties profesiju un indivīda karjeru visa mūža garumā. Neformālās izglītības projektu īstenošana sniegtu atbalstu jauniešu nodarbinātības sekmēšanā un nodrošinātu ātrāku iekļaušanos darba tirgū.

Ludzas novadā tiek apzinātas specifiskas pieaugušo izglītības vajadzības, kas atbilstu darba devēju interesēm. Pieaugušo izglītības pieejamība un kvalitātes paaugstināšana sekmētu konkurētspējīgas ekonomikas attīstību novadā, nodrošinātu izglītotu esošo darbaspēku. Lai sekmētu pieaugušo iesaisti izglītībā, nepieciešams veicināt pieaugušo izglītības pakalpojumu sniedzēju sadarbību. Jāuzlabo sadarbība starp darba devēju, pašvaldību un izglītības institūcijām. Pieaugušo izglītības nodrošināšanai jāveido Pieaugušo vai tālākizglītības centrs novadā.

11. Kultūra

11.1. Kultūras nami

Visplašākajā nozīmē kultūra veido indivīda un sabiedrības vērtību, zināšanu un prasmju sistēmu, nodrošinot kopienas un sabiedrības pastāvēšanu un identitātes veidošanu. Visbiežāk par kultūrai piederīgu uzskata tikai tās redzamāko daļu – mākslu un kultūras mantojumu. Taču kultūras telpu veido visa sabiedriskā vide ar tās daudzveidīgajām garīgajām un materiālajām izpausmēm. No kultūrvides daudzveidības, bagātības un pieejamības, no aktīvu un radošu indivīdu līdzdalības tās veidošanā ir atkarīga ne tikai indivīda personības un dzīves kvalitāte, bet arī sabiedrības un valsts izaugsme.

Ludzas novads var lepoties ar senām un izkoptām dejošanas, dziedāšanas un teātra mākslas tradīcijām, kas rūpīgi tiek koptas, saglabātas un nodotas nākamajām paaudzēm. Novada teritorijā ir 21 kultūras iestāde: 19 Kultūras nami – Ludzā, Isnaudā, Nirzā, Ņukšos, Pildā, Rundēnos, Vecslabadā, Zilupē, Pasienē, Blontos, Ciblā, Zvirgzdenē, Pušmucovā, Kārsavā, Goliševā, Salnavā, Mežvidos, Mērdzenē, Lauderis, 1 klubs – Istalsnā un 1 kultūras nodaļa Malnavā (darbojas Malnavas pagasta pārvaldes telpās).

Novadā darbojas vairāk nekā 70 tautas un amatiermākslas kolektīvi – kori, vokālie ansambļi, folkloras kopas, tautas deju, līnijdeju, seno un mūsdienu deju kolektīvi, amatiereteātri un kapelas. Ludzas novada tautas/kultūras nami ir vietējās sabiedrības kultūras dzīves attīstītāji – Dziesmu un deju svētku organizācijas un norises nodrošinātāji, kā arī pārstāv amatiermākslu un kultūras vērtību, tradīciju pārmantošanu visās nozarēs.

Kultūras namu vadītāji organizē, koordinē un nodrošina kolektīvu darbību, iesaista tos vietējās, reģionālās, valsts un starptautiskās kultūras norisēs, piedalās Valsts Kultūrkapitāla fonda un Latgales Kultūras projektu konkursos, piesaistot papildus finansējumu pasākumiem. Finanšu piesaiste kultūras pasākumiem notiek arī, pateicoties biedrībām, kuras sadarbojas ar novada pašvaldību.

Pašvaldības teritorijā ir iespēja organizēt kultūras un atpūtas pasākumus ārpus telpām 10 brīvdabas estrādēs – Ludzā, Isnaudā, Istalsnā, Zilupē, Ciblā, Zvirgzdenē, Mērdzenē, Salnavā, Goliševā, Kārsavā.

Pēdējo gadu laikā (Ludzas, Ciblas, Kārsavas pašvaldība) ir piesaistījušas LEADER programmas finansējumu kultūras namu infrastruktūras sakārtošanai, iegādāti tērpi amatierkolektīviem, mūzikas instrumenti, videoprojektori, mobilā skatuve, skaņas un gaismas aparatūra.

Tabula 11.1.

Amatierkolektīvi 2021. gadā

Nosaukums	Pašvaldības kolektīvi, skaits
Ludzas kultūras nams	Jauktais koris "Austrumstīga" Pūtēju orķestris "Ludza" Senioru vokālais ansamblis "Sarmas zieds" 2 folkloras kopas "Dzeipori" un "Dzeiporeņš" 2 tautas deju kolektīvi: vecākās paaudzes deju kolektīvs (F grupa) "Atvasara", vidējās paaudzes deju kolektīvs (D grupa) "Reizē!" Sieviešu vokālais ansamblis "Iedvesma" Senioru deju kopa "Priecīgās vecmāmiņas" Baltkrievu vokālais ansamblis "Kriņica" Krievu vokālais ansamblis "Kruževa" Poļu vokālais ansamblis

Isnaudas pagasta kultūras nams	Vokālais sieviešu ansamblis "Nemiers" Folkloras kopa "Isnauda" Vidējās paaudzes deju kolektīvs (D grupa) "Isnauda" Pieaugušo amatierteātris "Isnauda" Bērnu amatierteātris "Kaktuss" Deju kopa "Pērle"
Istalsnas klubs	Jauktais vokālais ansamblis "Reimari" Dramatiskais pulciņš "Soveji"
Istras pagasta kultūras nams	Vokālais sieviešu ansamblis "Kaprīze" Tautas drāmas kolektīvs "Nezolotaja molodež" Leļļu teātris "Teremok"
Nirzas pagasta kultūras nams	Folkloras kopa "Raipole"
Ņukšu pagasta kultūras nams	Folkloras kopa "Rīkšova" Bērnu folkloras kopa "Rīkšoveņa" Vidējās paaudzes deju kolektīvs (E grupa) "Klip-Klap" Pieaugušo amatierteātris Sieviešu vokālais ansamblis "Olūteņš"
Pildas pagasta kultūras nams	Pūtēju orķestris "Pilda" Bērnu deju grupas "Ritms" Līnijdeju grupa "Soli pa solim"
Zilupes pilsētas kultūras nams	Jauniešu tautas deju kolektīvs "Tracis" Vidējās paaudzes tautas deju kolektīvs "Zilupes dancis" Sieviešu vokālais ansamblis "Fortuna" Amatierteātris "Vivat" Estrādes deju studija "Impulse"
Pasienes pagasta kultūras nams	Amatierteātris
Lauderu pagasta kultūras nams	Sieviešu vokālais ansamblis "Ivuška"
Ciblas pagasta kultūras nams	Folkloras kopa "Ilža" Deju kopa "EversS" 2 vokālie ansambļi
Zvirgzdenes pagasta kultūras nams	Folkloras kopa "Saime" Kapela - mazais vokāli instrumentālais kolektīvs
Blontu pagasta kultūras nams	Folkloras kopa "Madara" Sieviešu deju kopa "Kaprīze" Amatierteātris "Aduks" Sieviešu vokālais ansamblis
Pušmucovas pagasta kultūras nams	Etnogrāfiskais ansamblis "Olūti" Jauniešu tautas deju kolektīvs "Māra"
Kārsavas pilsētas kultūras nams	Bērnu deju kolektīvs "Vilcieniņš" Sieviešu vokālais ansamblis "Skerco" Senioru vokālais ansamblis "Sendienas" Senioru deju kolektīvs "Senleja" Vidējās paaudzes deju kolektīvs "Spryksti" Vīru vokālais ansamblis "Akkords" Drāmas kopa "Kuorsovīši" Krievu drāmas kopa BJT "Studija Aplis" Meiteņu vokālais ansamblis "Bellcanto" Kārsavas novada senioru deju kolektīvs "Ūdrupe"

	Eksotisko deju grupa "Samia"
Salnavas pagasta kultūras nams	Salnavas etnogrāfiskais ansamblis Kapela "Sābri" Salnavas Danču muzikanti Vidējās paaudzes deju kolektīvs "Salnava" Jauniešu deju kolektīvs "Salnaviņa" Jauniešu deju kolektīvs "Vaļasprieki" Salnavas amatierteātris Garīgo dziesmu ansamblis "Pieskāriens" Meiteņu vokālais ansamblis "Kamenes" Vokāli instrumentālais ansamblis p.s. SALA
Mežvidu pagasta kultūras nams	Līnijdeju grupa "Chilly cha chat" Vīru vokālais ansamblis "Ozoli" Sieviešu vokālais ansamblis "Rasa" Jauktais vokālais ansamblis "Bolss" Sieviešu vokālais ansamblis "Vēja balss" Folkloras kopa "Mežvidi" Vidējās paaudzes deju kolektīvs "Bītīt, matos"
Mērdzenes pagasta kultūras nams	Sieviešu koris "AUSTRA" Etnogrāfiskais ansamblis "MĀRGA" Vidējās paaudzes deju kolektīvs "LUSTE" Amatierteātra grupa
Malnavas pagasta pārvalde	Jauktais vokālais ansamblis "Konsonanse" Kapela "Malnavas muzikanti" Vidējās paaudzes tautas deju kolektīvs (D grupa) "Jedritvai" Bozovas etnogrāfiskais ansamblis
Goliševas pagasta kultūras nams	Sieviešu vokālais ansamblis "Straujupīte"

Avots: Ludzas novada pašvaldības dati

Ludzas novada teritorijā ir nodrošināta iespēja dejot, dziedāt un muzicēt, bet, neskatoties uz amatierkolektīvu un to dalībnieku skaita pieaugumu, vērojamas arī negatīvas tendences – pieredzējušu, profesionālu, kvalificētu darbinieku trūkums, kuri prastu gan ar svaigām idejām organizēt radošo dzīvi, gan vadīt kultūras namu, izstrādāt un īstenot projektus un piesaistīt auditoriju. Sevišķi traucējoši faktori ir kultūras darbinieku zemais prestižs sabiedrībā un mazais atalgojums.

Visas četras pašvaldības, kuras apvienojās tagadējā Ludzas novadā bija aktīvi izmantojušas Lauku attīstības programmas pasākumu "Darbību īstenošana saskaņā ar sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju" aktivitātē 19.2.1. "Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas". Bijusī Kārsavas novada pašvaldība iegādājās krēslus 3 kultūras namiem, koncerttērpus Kārsavas novada sieviešu korim "Austra", kā arī tērpus citu amatierkolektīvu dalībniekiem, iegādājās jaunus mūzikas instrumentus, iegādājās apgaismošanas aparāturu kultūras namiem, projektorus un lielformāta ekrānus. Ciblas novada pašvaldība atbalstīja folkloras kopu "Saime", tai iegādājoties mūzikas instrumentus.

11.2. Bibliotēkas

Reģionu bibliotēku mērķis ir nodrošināt pieejamību jebkurai informācijai un publikācijai, lai ikvienam interesentam būtu iespēja iegūt zināšanas visu līmeņu izglītībai, profesijai un kvalitatīvai brīvā laika pavadīšanai neatkarīgi no viņa vecuma, sociālā statusa vai nacionālās piederības.

Ludzas novada bibliotēku darbību raksturojošie rādītāji ir apkopoti tabulā 11.2.

Tabula 11.2.

Ludzas novada bibliotēku darbības raksturojums, 2020. gads

Nosaukums	Darbinieku skaits	Lasītāju skaits	Apmeklējumu skaits	Izsniegumu skaits	Krājumi gada beigās	Datoru skaits lasītavā
Ludzas pilsētas galvenā bibliotēka	16	2515	27656	60987	50667	29
Blontu pagasta bibliotēka	1	146	2333	2400	4111	8
Brigu pagasta bibliotēka	1	189	1471	3456	6027	5
Ciblas pagasta bibliotēka	1	151	1663	3461	4390	6
Ciblas pagasta Felicianovas bibliotēka	1	108	868	2951	4790	4
Cirmas pagasta bibliotēka	1	185	1305	2308	4970	4
Golišēvas pagasta bibliotēka	1	104	1176	2649	4149	4
Isnaudas pagasta Isnaudas bibliotēka	1	128	1576	3435	4512	4
Isnaudas pagasta Istalsnas bibliotēka	1	92	1341	3154	4168	4
Istras pagasta bibliotēka	1	146	1310	3875	4227	5
Kārsavas pilsētas bibliotēka	5	643	7473	19274	17759	12
Lauderu pagasta bibliotēka	1	102	1364	3956	3866	4
Līdumnieku pagasta bibliotēka	1	74	1290	3989	4037	5
Mežvidu pagasta bibliotēka	1	118	945	2706	6404	5
Mežvidu pagasta Ranču bibliotēka	1	67	665	1190	2946	3
Mērdzenes pagasta bibliotēka	1	188	1071	3076	3296	7
Malnavas pagasta Nesteru bibliotēka	1	36	543	1300	2844	3
Nirzas pagasta bibliotēka	1	83	1102	2768	4831	4

Ņukšu pagasta bibliotēka	1	125	1855	2547	4603	5
Pasienes pagasta bibliotēka	1	99	3832	4645	3989	4
Pildas pagasta bibliotēka	1	124	860	1426	3936	5
Pureņu pagasta bibliotēka	1	99	1398	2867	4722	4
Pušmucovas pagasta bibliotēka	1	179	1685	2901	4617	7
Rundēnu pagasta bibliotēka	1	101	2257	3518	3872	4
Salnavas pagasta bibliotēka	1	171	1349	2454	5480	5
Zaļesjes pagasta bibliotēka	1	112	2237	4396	4627	4
Zilupes pilsētas bibliotēka	3	584	8484	16953	20110	10
Zvirgzdenes pagasta bibliotēka	1	97	864	2040	4368	4
Kopā:	49	6766	79973	170682	198318	168

Avots: Ludzas pilsētas galvenās bibliotēkas statistikas apkopojums

Bibliotēku uzdevumi ir: resursu ieguve un datu apstrāde, uzkrāšana un saglabāšana, piekļuves nodrošināšana neatkarīgi no resursu atrašanās vietas, informācijas un uzzīņu sniegšana lietotājiem, viņu izglītošana, sadarbība ar citām reģionā esošajām kultūras un izglītības iestādēm, bibliotēku krājumu un pakalpojumu publicitātes pasākumu organizēšana.

Novadā darbojas 28 publiskās un 14 vispārējās un profesionālās ievirzes skolu bibliotēkas. Vienpadsmit reģiona bibliotēkas ir atvērtas apmeklētājiem 40 stundas nedēļā, divpadsmit – 30 stundas nedēļā, piecas – 20 stundas nedēļā. Pagastu bibliotēku darba laiks nereti ir pakārtots lietotāju vajadzībām – apmeklētāju pieņemšana notiek arī vakaros un brīvdienās. Vairāku bibliotēku vadītāji praktizē grāmatu piegādāšanu uz mājām veciem, slimiem cilvēkiem, kā arī, pēc iepriekšējas vienošanās, bibliotēku vadītāji brīvdienās apkalpo studentus. Visās bibliotēkās bez maksas pieejami sabiedriskie interneta pieejas punkti. Reģiona bibliotēkās ir savākts un sistematizēts plašs un interesants novadpētniecības materiālu klāsts.

Pirms 2021. gada administratīvi teritoriālās reformas Ludzas novada pašvaldība atjaunoja 10 pagastu bibliotēku (9 pagastos) materiāli tehnisko bāzi, iegādājoties 30 datorkomplektus, 10 drukāšanas iekārtas, Cirmas pagasta bibliotēkai tika iegādāts portatīvais dators un digitālā fotokamera.

Līdz ar jaunā Ludzas novada izveidošanu ir jāizvērtē bibliotēku tehniskais nodrošinājums un pēc iespējas jāatjauno to materiāli tehniskā bāze.

Ludzas pilsētas galvenā bibliotēka (LPGB) ir Ludzas novada pašvaldības kultūras, izglītības un informācijas iestāde, kura veic Ludzas novada galvenās bibliotēkas funkcijas:

- koordinē informācijas un komunikācijas tehnoloģiju ieviešanu un bibliotēku informācijas sistēmas darbību;
- veido elektroniskās datu bāzes un kopkatalogu;
- sniedz konsultatīvu un metodisku palīdzību profesionālajos jautājumos;
- veic depoizītbibliotēkas funkcijas;
- organizē bibliotēku darbinieku tālākizglītības un apmācības pasākumus;
- apkopo bibliotēku statistiskos rādītājus;
- palīdz sagatavoties un koordinē bibliotēku akreditācijas gaitu;
- izstrādā bibliotēku normatīvos dokumentus;
- sniedz metodisko palīdzību skolu bibliotēkām un Malnavas koledžas bibliotēkai.

LPGB darbojas:

- pieaugušo lasītāju apkalpošanas nodaļa, kurā ietilpst: abonementa daļa, lasītava, interneta lasītava;
- bērnu apkalpošanas nodaļa, kurā ietilpst abonements ar lasītavas, internetpiekļuves un spēļu zonām;
- krājumu komplektēšanas un apstrādes nodaļa.

Plānots attīstīt nestacionāro bibliotekāro apkalpošanu pilsētu robežās. Bibliotēka aktīvi darbojas, piesaistot finansējumu ar vietējo un starptautisko projektu palīdzību.

LPGB gan lokālajiem, gan attālajiem lietotājiem sniedz informācijas pakalpojumus: tiešsaistē tiek piedāvātas abonētās un pašu veidotās datubāzes, tāpat ir pieejams pakalpojums – “3td e-grāmatu bibliotēka”. Ikvienam lasītājam ir iespēja bez maksas lasīt latviešu autoru un tulkotos darbus e-grāmatas formātā tiešsaistē viedierīcē vai datorā.

LPGB veido novada bibliotēku elektronisko kopkatalogu, elektronisko novadpētniecības datu bāzi. Informācija par bibliotēku aktivitātēm, jaunieguvumiem, darbību reglamentējošiem dokumentiem un pakalpojumu klāstu ir pieejama bibliotēkas tīmekļa vietnē www.ludzasbiblio.lv.

LPGB ēkas otrajā stāvā ir nepieciešama pārbūve. 2009. gadā bibliotēkas trešā stāva telpas tika kapitāli izremontētas. Diemžēl nav nodrošināta bibliotēkas pieejamība visām iedzīvotāju grupām. Trūkst konferenču telpas lielāku pasākumu rīkošanai, kas varētu piesaistīt lielāku apmeklētāju loku.

2018.-2019. gadā Ludzas novada pašvaldība īstenoja Interreg V-A Latvijas – Lietuvas pārrobežu sadarbības programmas 2014. – 2020. gadam līdzfinansētu projektu “Interaktīvās izglītības telpa – efektīvs nelabvēlīgu ģimeņu bērnu sociālās integrācijas veids” jeb OPEN UP (Nr. LLI-263), kura gaitā LPGB organizēja dažādas izglītojošas, interaktīvas un izklaidējošas nodarbības bērniem (kopā projektā iesaistījās 412 dažādi bērni), novada bibliotekāri piedalījās starptautiskajos semināros un mācību braucienā uz Vāciju, tika iegādāts aprīkojums. Ludzas novada pašvaldība šajā projektā bija vadošais partneris.

Izmantojot iepriekš minētā OPEN UP projekta pieredzi, Ludzas novada pašvaldība izstrādāja projekta pieteikumu “Ģimenes stiprināšana ar bibliotēkas sadarbības palīdzību kā ieguldījums sociāli-ekonomiskajā attīstībā Ludzas novadā, Rokišķu rajonā un Jēkabpils pilsētā” (HOME; LLI-422), kuru 2020. gadā arī atbalstīja Interreg V-A Latvijas – Lietuvas pārrobežu sadarbības programma 2014. – 2020. gadam. HOME projekta ietvaros LPGB organizēs nodarbības vietējām ģimenēm, iekārtos spēļu istabu, cenšoties paplašināt bibliotēkas apmeklētāju loku, kļūstot par jaunu māmiņu satikšanās vietu. Bibliotēka ieguva portatīvos datorus un citu aprīkojumu. Arī šajā projektā Ludzas novada pašvaldība ir vadošais partneris.

11.3. Muzejs

Ludzas Novadpētniecības muzejs (LdNM) – sabiedrībai kalpojošā pētnieciskā un izglītojošā iestāde, kas vāc, glabā, pēta un popularizē Austrumlatgales materiālās un nemateriālās kultūras vērtības, Latgales dabas bagātības un daudzveidību, tautas celtniecības pieminekļus, kā arī Latgales reģiona lauksaimniecības tradīcijas. LdNM ir vecākais muzejs Latgalē, kurš 2018.gadā atzīmēja savu 100 gadu jubileju. LdNM ir arī Austrumlatgalē vienīgā zinātniski pētnieciskā iestāde, kura cenšas aktualizēt neeksponētās krājuma daļas pētniecību, nodrošinot to pieejamību plašai sabiedrībai, realizējot plānoto ekspozīciju un izstāžu koncepcijas. Muzeja misija ir ar muzejiskiem līdzekļiem iesaistīties Latvijas tēla veidošanā, celt vietējā sabiedrībā nacionālo pašapziņu, kā arī audzināt patriotiskās jūtas un pietāti pret dzimtā novada skaisto dabu un bagāto kultūrvēsturisko mantojumu, saglabājot un pētot Austrumlatgales materiālās un nemateriālās kultūras vērtības no vissenākajiem laikiem līdz mūsdienām.

Ar savu zinātnisko un izglītojošu darbību muzeja darbinieki paplašina apmeklētāju zināšanas un izpratni par reģiona vēsturi, materiālo un nemateriālo kultūras mantojumu. Ar muzejiskiem līdzekļiem tiek popularizētas un godinātas personas, kuras ir nozīmīgas reģiona un valsts vēsturē, un liecības par viņiem rūpīgi tiek glabātas LdNM krājumā.

Ludzas Novadpētniecības muzejs ir Ludzas novada pašvaldības iestāde, un pamatfunkciju veikšanai tā saņem novada pašvaldības finansējumu. Muzeja darbības pamats ir Ludzas novada domes 2015. gada 26. martā apstiprinātais Ludzas Novadpētniecības muzeja Nolikums. 2020. gadā muzejs tika akreditēts uz 5 gadiem, un tika izsniegta akreditācijas apliecība Nr. 88A4 kā apliecinājums valsts atzīta muzeja darbībai līdz 2025. gada 6. jūlijam.

2021. gada 1. janvārī muzeja krājumā, kurš aptver laika posmu no vissenākajiem laikiem līdz mūsdienām, glabājas 39 573 krājuma vienības (skatīt tabulu 11.3.). Krājuma vienību kopskaits laika posmā no 2015. līdz 2020. gadam ir pieaudzis par 1892 vienībām. Krājuma papildinājuma vislielākā daļa ir dāvinājumi – 1818 vienības. Intensīvs darbs noritēja, ievadot datus par krājuma priekšmetiem Nacionālā muzeju krājuma kopkatalogā. 2015. - 2020. gadā ievadīto vienību skaits – 7800. Visvairāk krājuma vienību ievadīts Dokumentu, Fotogrāfiju, Iespieddarbu un Numismātikas kolekcijā.

Tabula 11.3.

Muzeja krājumu skaita izmaiņas pa gadiem	
Gads	Krājuma vienību skaits
2016	38337
2017	38867
2018	39239
2019	39393
2020	39573

Avots: Ludzas novada pašvaldības dati

Ludzas Novadpētniecības muzeja Brīvdabas un etnogrāfijas nodaļas veidošana uzsākta 1957. gadā. Nodaļā izvietotie lauku celtniecības objekti – “Dūmistaba”, “Zemnieku māja”, “Rija”, “Vējdzirnavas” jeb bučenes, “Jaunsaimnieka māja”, “P. Vilcāna keramikas darbnīca” – raksturo Ludzas novada galvenās lauku celtniecības tradīcijas 19. gs. beigās – 1940. gados.

Ekspozīcijas ļauj iejusties zemnieku ikdienas ritumā, sadzīvē un ir latgaļu saimes rakstura un kultūras tradīciju atspoguļotājas.

2017. gada 20. maijā tika atklāta Brīvdabas un etnogrāfijas nodaļas objekta “Jaunsaimnieka māja” ekspozīcija. Māja celta 1930. gados un spilgti ataino celtniecības tradīcijas pēc sādžu sistēmas sairšanas un zemnieku iziešanas viensētās.

Muzeja Brīvdabas teritorijā apmeklētājiem nav pieejama Keramikas darbnīca, kurai nepieciešama restaurācija.

No 2016. gada 22. janvāra muzejam ir jauna struktūrvienība – Ludzas Lielā sinagoga. Apmeklētājiem tā durvis vērā 2016. gada 11. augustā. 2017. gadā Ludzas Lielā sinagoga saņēma šādas balvas:

- konkursā “Latvijas Būvniecības Gada balva” sinagoga ir novērtēta kā Latvijas labākā restaurētā ēka 2016. gadā;
- konkursā “Latvijas Arhitektūras gada balva 2017” kategorijā “Restaurācijas” sinagoga saņēma augstāko Latvijas arhitektūras balvu – sudraba ananasu – un nacionālās žūrijas atzinību – Zelta nozīmīti;
- Latvijas Muzeju biedrības (LMB) konkursā Ludzas Novadpētniecības muzejam pasniegta LMB gada balva “Zelta puteklis 2016” nominācijā “Gada ekspozīcija 2016. līdz 11-50 darbiniekiem”.

LdNM apmeklētājiem piedāvā 6 ekspozīcijas:

1. “Varoņa atgriešanās mājās”;
2. “Dabas ekspozīcija”;
3. Vēstures ekspozīcija (izvietota vairākās ekspozīciju zālēs un aptver laika posmu no aizvēstures līdz 1918. gadam);
4. Brīvdabas un etnogrāfijas ekspozīcija;
5. “Novadnieku galerija”;
6. Ekspozīcijas Ludzas Lielajā sinagogā.

Apmeklētāju piesaistei muzejā īstenota plaša un daudzveidīga kultūrizglītojošā programma: tematiskie pasākumi (jaunlaulātajiem “Kāzas muzejā” u.c.), izstādes, muzejpedagoģiskās programmas, tematiskās ekskursijas, akcijas u.c.. Muzeja izstāžu politika balstās uz muzeja krājuma zinātniskās izpētes darba rezultātiem, sadarbību ar citiem Latvijas muzejiem, māksliniekiem un citām institūcijām.

LdNM ekspozīcijas un izstādes darba laiks mainās atkarībā no sezonas. Pēc vajadzības, muzejs atvērts arī svētku dienās, kā arī ārpus darba laika.

Apmeklētāju skaits pa gadiem:

- 2016. gadā – 12411 (t.sk. 2607 sinagogas apmeklētāji);
- 2017. gadā – 10337 (t.sk. 1821 sinagogas apmeklētāji);
- 2018. gadā – 10751 (t.sk. 1506 sinagogas apmeklētāji);
- 2019. gadā – 8762 (t.sk. 1518 sinagogas apmeklētāji);
- 2020. gadā – 5938 (t.sk. 1189 sinagogas apmeklētāji).

Diemžēl 2020. un 2021. gadā apmeklētāju skaits saruka, kas pamatojams ar ārkārtējās situācijas ierobežojumiem valstī, kuri tika ieviesti saistībā ar Covid-19. Muzejs apmeklētājiem tika slēgts vairākos laika posmos.

Muzeja kolektīvs pratis saglabāt kā vietējo apmeklētāju, tā arī tūristu interesi par muzeju. 2016. gadā muzejā un Brīvdabas nodaļā tika novadītas 195 ekskursijas, 2017.g. – 103, 2018.g. – 119, 2019.g. – 120, 2020.g. – 57 ekskursija. Izstāžu skaits muzejā: 2016.g. – 18, 2017.g. – 19, 2018.g. – 20, 2019.g. – 22, 2020.g. – 15. 2020. gadā muzejā tika organizēti 6 pasākumi, kurus

apmeklēja 829 cilvēki. Uzņemot Ludzā amatierateātru brīvdabas izrāžu festivāla “Vezums” dalībniekus, tradicionāli šis vairāku dienu pasākums notiek muzeja brīvdabas teritorijā.

Ludzas novadā var iepazīties ar dažādām vēsturisku materiālu kolekcijām:

- etnogrāfijas kolekcija Ludzas amatnieku centrā;
- 2. Pasaules kara relikviju privātkolekcija Līdumniekos;
- novadpētniecības materiālu krātuve Ciblā;
- novadpētniecības materiālu krātuve Pušmucovā;
- Kārsavas apkaimes vēsture – rakstu krājuma “Kārsavas stāsti” pastāvīgā ekspozīcija kultūrvēsturiskajā centrā “Līču mājas” Kārsavā;
- Malnavas koledžas vēstures ekspozīcija koledžas telpās (darbojas kopš 1996. gada, pamatā uzkrāta skolas vēsture par pašu skolu, pedagogiem un absolventiem).

12. Sports

Ludzas novada sporta dzīves organizācijas galvenais mērķis ir fiziski, garīgi un emocionāli attīstītas personības veidošana, veselīga dzīvesveida un aktīva brīvā laika pavadīšanas popularizēšana, kā arī sportistu sagatavošana augstiem sasniegumiem. Uzdevums sporta nozarē – saglabāt, uzlabot, uzturēt, atjaunot un efektīvi izmantot visu sporta infrastruktūru.

Ludzas novada Sporta skolas direktores vietnieka pieaugušo sportā pienākumos ietilpst šādi uzdevumi: novada mērogā organizēt, piesaistīt un koordinēt sportiska, aktīva un veselīga dzīvesveida veicināšanas pasākumus, koordinēt sporta un aktīvās atpūtas pasākumu organizēšanu un norisi, informēt sabiedrību par novada sportistu sasniegumiem un citām ar sportu saistītām aktualitātēm novadā u.c.

Ludzas novadā darbojas vairāki sporta klubi (SK):

- SK “Latgols” (P. Miglinīka iela 34, Ludza), tā sastāvā ietilpst dažādu sporta veidu komandas – volejbola, hokeja, futbola, makšķerēšanas, kā arī handbola sieviešu, vīriešu un veterānu komandas;
- SK “Kuorsova” (Vienības iela 74A – 15, Kārsava), kas nodrošina biedrības komandu un pārstāvju piedalīšanos dažāda ranga sporta sacensībās novadā, Latvijā un ārpus tās;
- Šaha klubs “Kaīsa” (Liepājas iela 37 – 20, Ludza);
- Rikšotāju braucēju sporta klubs “Pegazs” (Liepu iela 2-18, Feliciana, Ciblas pagasts), amatieru sporta komanda, kas nodarbojas ar rikšotāju zirgu trenēšanu un sacensību organizēšanu.

Sporta infrastruktūra vislabāk ir attīstīta novada pilsētās – Ludzā, Kārsavā un Zilupē. Iespējas nodarboties ar sportu ir nodrošinātas arī visos novada pagastos.

Tabula 12.1.

Ludzas novada pašvaldības apsaimniekošanā esošie sporta objekti

SPORTA ZĀLES	
1.	Kārsavas vidusskolas sporta zāle (Vienības iela 101, Kārsava) – vieglatlētika, futbols, volejbols, handbols. Zāles platība 30x16 m.
2.	Ludzas novada Sporta skolas sporta zāle (P. Miglinīka iela 27A, Ludza) – handbols, futbols, vieglatlētika. Zāles platība 36x18 m.
3.	Ludzas 2. vidusskolas sporta halle un trenāžieru zāle (Miglinīka iela 34A, Ludza) – handbols, futbols, volejbols, vingrošana, cīņas sporta veidi, svarcelšana, fitness. Platība 50x30 m.
4.	Mežvidu pamatskolas sporta zāle (Mežvidi, Mežvidu pagasts) – minihandbols, futbols. Platība 20x15m.
5.	Mērdzenes pamatskolas sporta zāle (Mērdzene, Mērdzenes pagasts) – minihandbols, futbols, volejbols, trenāžieru zāle. Platība 25x18m.
6.	Pildas pamatskolas sporta zāle (Pilda, Pildas pagasts) – minihandbols, basketbols, minifutbols (platība 17,80x8,60m), trenāžieru telpa, galda tenisa spēles telpa.
7.	Salnavas pamatskolas sporta zāle (Salnava, Salnavas pagasts) – minihandbols, futbols. Platība 20x15m.
8.	Zilupes vidusskolas sporta zāle (Skolas iela 1, Zilupe) – handbols, futbols, vieglatlētika, trenāžieru zāle. Zāles lielums 36x18 m.
STADIONI	
1.	Ciblas vidusskolas stadions (Skolas iela 2a, Cibla, Ciblas pagasts) – vieglatlētika (gumijas segums), futbols, āra trenāžieri.
2.	Kārsavas vidusskolas stadions (Vienības iela 99, Kārsava) – vieglatlētika, futbols (mākslīgais laukums 60x40m), slidotava (35 x 20m), tenisa korts, volejbols, strītbols (4 grozi), pludmales volejbols (2 laukumi), āra trenāžieri, ielu vingrošanas ierīces, ģērbtuves, tualetes, sporta inventārs.
3.	Ludzas pilsētas vidusskolas stadions (Blaumaņa iela 4, Ludza) – vieglatlētika, futbols, teniss, āra

	trenažieri un ielu vingrošanas iekārtas.
4.	Ludzas novada Sporta skolas stadions (Sporta ielā 21A, Ludza) – vieglatlētika, futbols, skeitparks. Platība 60x120 m.
5.	Pušmucovas pamatskolas stadions (Pušmucova, Pušmucovas pagasts) – futbola laukums (70x45m), pludmales volejbola laukums, skrejceliņš 250 m.
6.	Zilupes pilsētas stadions (Baznīcas iela 17, Zilupe) - vieglatlētika, futbols.
SPORTA LAUKUMI	
1.	Goliševas pagasta sporta laukums (Goliševa, Goliševas pagasts) – futbols, pludmales volejbols, āra ielu vingrošanas iekārtas (platība 40x20 m).
2.	Mežvidu pamatskolas sporta laukums (Mežvidi, Mežvidu pagasts) – vieglatlētika, futbols, pludmales volejbols, āra treniņi un ielu vingrošanas ierīces (platība 40x20 m).
3.	Mērdzenes pamatskolas sporta laukums (Mērdzene, Mērdzenes pagasts) – vieglatlētika, futbols (platība 40x20 m).
4.	Pildas pamatskolas sporta laukums (Pilda, Pildas pagasts) – vieglatlētika, futbols, volejbols, handbols un teniss (platība 8666 m ²).
5.	Salnavas pamatskolas sporta laukums (Salnava, Salnavas pagasts) – vieglatlētika, futbols, pludmales volejbols, āra treniņi un ielu vingrošanas iekārtas (platība 40 x 20m)
6.	Sporta laukums Istras pagasta centrā – vieglatlētika, futbols, volejbols.
7.	Sporta laukums Nirzas pagasta centrā – vieglatlētika, futbols, volejbols.
8.	Laukums pie Ludzas Mazā ezera – pludmales volejbols, pludmales futbols, pludmales handbols.
9.	Pludmales volejbola laukums Lucmuižā (Zvirgzdenes pagasts) pie Ludzas Lielā ezera.
TRENAŽIERU ZĀLES	
1.	Trenažieru zāle (Sporta iela 21, Ludza). Zāles platība – 10 x 15 m (dušas, ģērbtuves, tualetes, sporta inventārs).
2.	Trenažieru zāle Cirmas pagasta Tutānos.
3.	Trenažieru zāle Rundēnu pagasta Rundēnos.
CITA INFRASTRUKTŪRĀ	
1.	Svarcelšanas zāle (Sporta iela 21, Ludza). Zāles platība – 12x13 m (dušas, ģērbtuves, tualetes, sporta inventārs), medicīnas kabinets.
2.	Manēža (Sporta iela 21A, Ludza) – vieglatlētika, svarcelšana (dušas, ģērbtuves, tualetes, sporta inventārs). Manēžas platība 20x60 m, aplis 150 m, skrejceliņš 60 m.
3.	Ciblas sporta komplekss (Sporta iela 1, Felicianova, Ciblas pagasts) – handbola laukums (36x18 m), basketbols, volejbols, badmintons, treniņu telpa (6x6 m), 2 ģērbtuves, dušas, sporta inventārs.
4.	Ludzas pilsētas ģimnāzijas peldbaseins (P.Miglinika iela 27B). Peldbaseina kompleksu veido divi peldbaseini, trīs pirtis un SPA vanna. Sporta peldbaseinā ir 4 celiņi, tā izmērs – 25 m x 11 m, dziļums 1,35-1,95 m. Bērnu peldbaseina izmērs – 10 m x 4,4 m, dziļums 0,8 m.
5.	Ludzas pilsētas vidusskolas atklātā slidotava (P.Miglinika iela 27A, Ludza) – slidošana, hokejs.
6.	Licencēta autokrosa trase “Makašāni” (J.Soikāna ielā 45 un J.Soikāna ielā 47, Ludzā) – autokross, folkreiss.
7.	Kārsavas tenisa korti (Vienības iela 64, Kārsava) – teniss, strītbols.
8.	Skriešanas, slēpošanas un pastaigu trase “Zīdūns” (Malnava) – 1306,9 m.
9.	Zilupes pilsētas parks (Sporta iela 1, Zilupe) – minifutbola laukums, hokeja laukums.
10.	Sadarbības līguma ietvaros SK “Kuorsova” izmanto arī Malnavas koledžas sporta zāli (platība 20x4m) volejbolam un futbolam, ka arī stadionu – futbolam (platība 70x100 m).

Avots: Ludzas novada pašvaldības dati

Sporta infrastruktūru var izmantot ikviens novada iedzīvotājs, pielāgojoties iepļānotajam treniņu grafikam un sporta veidam.

Izglītības pārvalde ik gadu novadā organizē vismaz 25 masu pasākumus. Lielākā daļa no tiem tiek plānoti 100 un vairāk dalībniekiem.

Rūpējoties par aktīva dzīvesveida cienītājiem un uzlabojot sporta infrastruktūru Ludzā, tapa jauns vingrošanas, basketbola laukums un skeitparks. Tāpat noasfaltēts sporta laukums pie peldbaseina, kuru ziemas laikā izmanto slidošanai, bet vasarā – strītbolam.

2020. gadā Ludzas 2. vidusskolas hallē atjaunots grīdas segums un apgaismojums. Sakārtota un sertificēta Makašānu autotrase Ludzā.

2021. gadā tika īstenots projekts “Pildas pamatskolas stadiona skrejceliņu seguma atjaunošana”, iesaistot finansējumu no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai Latvijas Lauku attīstības programmas 2014.-2020.gadam apakšpasākuma “Darbību īstenošana saskaņā ar sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju”.

Izmantojot to pašu finansējumu, bijusī Ciblas novada pašvaldība aprīkoja rotaļu laukumus Blontos, Pušmucovā un Ciblā. Bijusī Kārsavas novada pašvaldība īstenoja projektu “Bērnu atpūtas zonas izveide Mežvidu ciemā”, kura rezultātā tika izveidots 1 bērnu rotaļu laukums. Cita projekta ietvaros – “Aprīkojuma iegāde sabiedrisko aktivitāšu dažādošanai visām paaudzēm Kārsavas novadā” – tika uzstādīti trenāžieri 4 pagastos un izveidoti 2 rotaļu laukumi. 2017. gadā tika izveidoti nelieli bērnu rotaļu laukumi Ludzas novada Cirmas pagasta Tutānos un Rundēnos.

Pie Ciblas vidusskolas ir uzstādīti āra trenāžieri – šim mērķim 2015. gadā bijusī Ciblas novada pašvaldība bija ieguvusi biedrības “LabieDarbi.lv” finansējumu.

Neskatoties uz to, ka jau vairākās vietās tika izbūvēti bērnu rotaļu laukumi un āra trenāžieru laukumi, šis darbs jāturpina, izveidojot jaunus laukumus un aprīkojot tos ar interesantām un pievilcīgām konstrukcijām. Nepieciešams veikt arī esošo laukumu apsekošanu, jo daļa no uzstādītā aprīkojuma jau ir nolietojusies pēdējo 10 gadu laikā.

Pastāvīgi jāturpina ierīkot un atjaunot velomaršrutu celiņus, jāveido tūrisma takas, jāaprīko un jāuztur atpūtas vietas pie ezeriem, jāizveido hokeja laukums pie Felicianovas sporta kompleksa.

Nepieciešama arī lielās sporta infrastruktūras uzlabošana:

- jāpārbūvē Ludzas novada Sporta skolas stadions Sporta ielā 21, Ludzā (2020./2021. gads – dokumentācijas izstrāde, 2022./2023. gads – stadiona pārbūve);
- jānomaina vieglatlētikas manēžas jumts un grīdas segums;
- jāsilina svarcelšanas zāle un jānomaina grīda 1. stāvā (Sporta ielā 21, Ludzā);
- jāizstrādā Kārsavas daudzfunkcionālās sporta halles būvniecības būvprojekts.

13. Veselības aprūpe

Viena no pašvaldības funkcijām ir nodrošināt veselības aprūpes pieejamību.

2021. gada sākumā veselības aprūpi Ludzas novada iedzīvotājiem nodrošina 29 ģimenes ārstu prakses, 7 no tām Ludzā, 3 Kārsavā, 2 Zilupē un 18 reģistrētas lauku teritorijās. 4 ārstu prakses zobārstniecībā Ludzā, 1 Zilupē, 2 Kārsavā, 1 Ciblas pagasta Felicjanovā.

Izglītības iestādēs PII “Namiņš”, PII “Pasaciņa”, PII “Rūķītis”, PII “Sienāzītis”, PII “Taurenītis”, Zilupes PII, Ludzas 2. vidusskolā, Ludzas novada Sporta skolā, Salnavas, Mērdzenes, Mežvidu pamatskolā, Kārsavas vidusskolā ambulatoros pakalpojumus sniedz iestādes medmāsa. Ciblas un Zilupes vidusskolā ambulatoros pakalpojumus nodrošina vietējie ģimenes ārsti.

Novada lauku teritorijā – Briģos, Cirmā (Tutānu c.), Isnaudā (Istalsnas c.), Nirzā, Ņukšos, Pureņos (Kivdolovas c.), Mežvidos, Malnavā, Salnavā, Goliševā, Pušmucovā, Lucmuižā, Blontos, Līdumniekos un Ciblā darbojas feldšeru - vecmāšu punkti (FVP). Lauku ambulances darbojas Mērdzenē, Pildā, Pasienē.

Blontu FVP ir aprīkots LEADER programmas ietvaros. Pārējos punktos aprīkojums ir vairāk vai mazāk nolietojies, taču pakalpojumi iedzīvotājiem tiek sniegti. Laužu feldšeru – vecmāšu punkta telpas neatbilst normatīvo aktu prasībām, tāpēc tās nevar izmantot FVP pakalpojumu sniegšanai, bet tās tiek iznomātas ģimenes ārstam.

SIA “Kārsavas slimnīca”, kur kapitāldaļas 100% pieder pašvaldībai, nodrošina primāro un sekundāro ambulatoro medicīnisko palīdzību.

SIA “Zilupes veselības un sociālās aprūpes centrs”, kur kapitāldaļas 100% pieder pašvaldībai, sniedz ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus abu dzimumu pilngadīgām personām, pensijas vecuma personām un invalīdiem ar fiziska rakstura traucējumiem.

2019. gadā Veselības ministrija noteica jaunus slimnīcu līmeņu noteikšanas kritērijus. Atbilstoši tiem visas Latvijas slimnīcas kopš 2020. gadam iedala piecos līmeņos. SIA “Ludzas medicīnas centrs” atbilst pirmā (zemākā) līmeņa kritērijiem. Tajā sniedz ambulatoros, diagnostikas, laboratoriskās izmeklēšanas, terapijas un hronisko pacientu aprūpes pakalpojumus.

Saskaņā ar SIA “Ludzas medicīnas centrs” statūtu grozījumiem, kuri tika veikti 2016. gada janvārī, 58% SIA kapitāldaļas pieder Veselības ministrijai, 42% SIA kapitāldaļas pieder Ludzas novada pašvaldībai.

2019. gadā SIA “Ludzas medicīnas centrs” specifiskā atbalsta mērķa 9.3.2. “Uzlabot kvalitatīvu veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību, jo īpaši sociālās, teritoriālās atstumtības un nabadzības riskam pakļautajiem iedzīvotājiem, attīstot veselības aprūpes infrastruktūru 3. kārtā” ietvaros īstenoja ERAF projektu “Kvalitatīvu veselības aprūpes pakalpojumu pieejamības uzlabošana SIA “Ludzas medicīnas centrs” attīstot veselības aprūpes infrastruktūru”. Projekta gaitā tika iegādātas medicīniskās tehnoloģijas aprūpes nodaļai, dienas stacionāram, funkcionālās diagnostikas, ftiziopneimonologa kabinetam, diagnostiskās radioloģijas nodaļai, dermatologa, otolaringologa, ķirurga un ginekologa kabinetiem. Savukārt, lai nodrošinātu ambulatoro veselības pakalpojumu pieejamību, izbūvēts āra lifts pie poliklīnikas ēkas.

Pakāpeniski tiek sakārtota infrastruktūra, 2021. gadā notiek jumta seguma nomaiņas darbi slimnīcas vecā korpusa ēkai, plānots piedalīties specifiskā atbalsta mērķa 4.2.2. projektu konkursā “Atbilstoši pašvaldības integrētajām attīstības programmām sekmēt energoefektivitātes paaugstināšanu un atjaunojamo energoresursu izmantošanu pašvaldību ēkās” un veikt energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumus Ludzas poliklīnikas ēkā.

2019. gadā izstrādāts un iesniegts projekta pieteikums “Narkoloģiskās rehabilitācijas centra labiekārtošana”, kuru finansē ASV Bruņoto spēku pavēlniecība Eiropā.

Ludzas novada teritorijā atrodas Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta Latgales reģionālā centra (NMPD) četri brigāžu punkti – Ludzā, Kārsavā un Zilupē un Rundēnu ciemā. Pakalpojumu kopā sniedz 5 brigādes – Ludzā divas, pārējos punktos pa vienai. Tādējādi tiek nodrošināta NMPD brigādes ierašanās pie slimnieka 15 minūšu laikā pilsētā un 25 minūšu laikā lauku teritorijā, līdz ar to neatliekamā medicīniskā palīdzība novada iedzīvotājiem ir pieejama.

Ludzas novadā darbojas 9 aptiekas, kurās pacienti var saņemt arī valsts kompensējamus medikamentus. 5 aptiekas atrodas Ludzā, 3 Kārsavā un viena Zilupē. Aptieku atrašanās pilsētās sadārdzina medikamentu iegādi lauku iedzīvotājiem, jo tiem papildus jātērē laiks un ceļa izdevumi, lai nokļūtu līdz aptiekai. Ludzas novadā vienīgā diennakts aptieka – “Zilupes aptieka un Ko” – darbojas Zilupē.

Lai uzlabotu iedzīvotāju vispārējo veselības stāvokli, pašvaldība 2016. gadā iestājusies Nacionālajā veselīgo pašvaldību tīklā. Dalība tajā sniedz papildus iespējas piesaistīt metodisko un finansiālo atbalstu veselību veicinošo pasākumu organizēšanai.

Pateicoties Specifiskā atbalsta mērķim 9.2.4. “Uzlabot pieejamību veselības veicināšanas un slimību profilakses pakalpojumiem, jo īpaši nabadzības un sociālās atstumtības riskam pakļautajiem iedzīvotājiem”, ko finansē Eiropas Sociālais fonds, Ludzas novada teritorijā tiek īstenoti divi projekti: “Sabiedrības veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumu īstenošana Ludzas novadā” un “Veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi Kārsavas novada iedzīvotājiem”. To īstenošana sākusies vēl pirms administratīvi teritoriālās reformas. Projektu gaitā tiek organizētas jogas nodarbības, bezmaksas nodarbības bērniem baseinā, vasaras nometnes bērniem, fiziski aktīvas ekskursijas senioriem, lekcijas par veselīgu uzturu, vingrošanas nodarbības iedzīvotājiem virs 54 gadiem visos pagastos un bērniem no 4 līdz 6 gadu vecumam, tiek organizētas volejbola nodarbības un citi pasākumi. Kārsavas novada pašvaldība iegādājusies arī inventāru nūjošanas nodarbībām.

2014. gadā tika īstenots projekts veselības pakalpojumu pilnveidošanai Blontu feldšeru – vecmāšu punktā, iegādājoties kušetes un mēraparātus. Šim mērķim bijusī Ciblas novada pašvaldība bija izmantojusi Lauku attīstības programmas 2014.-2020. gadam piešķirto finansējumu (pasākuma “Darbību īstenošana saskaņā ar sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju” aktivitāte 19.2.1. “Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas”).

.

14. Tūrisms

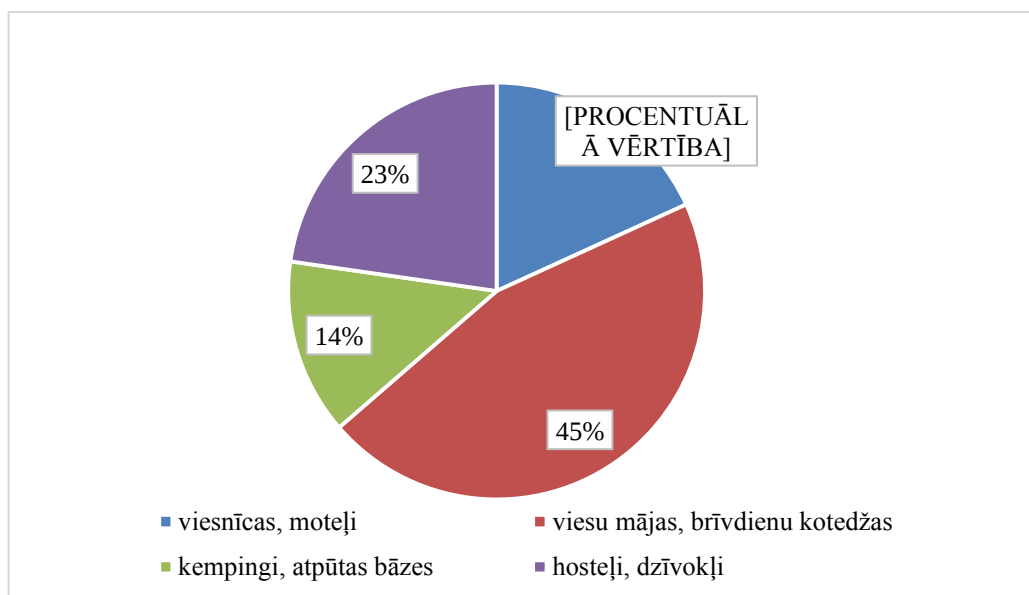
Par tūrisma nozares pirmsākumu Ludzas novadā uzskatāms 1997. gads, kad tika nodibināta pirmā tūrisma organizācija – bezpeļņas sabiedriska organizācija “Ludzas lauku tūrisma aģentūra” un tika atvērtas divas pirmās viesu mājas – “Ezerzemes” un “Nirzas ezers”.

2009. gada 1. septembrī tika nodibināts Ludzas novada tūrisma informācijas centrs (turpmāk tekstā TIC), kurš ir Ludzas novada pašvaldības iestāde, un tas sadarbojas ar Latgales reģiona tūrisma asociāciju “Ezerzeme”. Ludzas novada TIC speciālisti ne tikai informē un sniedz dažāda veida palīdzību novada tūristiem par apskates objektiem, bet arī koordinē tūrisma nozares darbu novadā, strādā pie jaunu piedāvājumu veidošanas, sadarbībā ar uzņēmējiem piedalās normatīvo dokumentu izstrādē un apspriešanā, projektu plānošanā, sagatavošanā un realizācijā, kā arī dažādu pasākumu un mārketinga aktivitāšu organizācijā, tai skaitā pašvaldības tēla veidošanā.

No 2016. līdz 2020. gadam tika realizētas daudzveidīgas mārketinga aktivitātes, ik gadu drukāti dažādi informatīvie materiāli 4 valodās. Lai piesaistītu gan Latvijas, gan ārvalstu ceļotājus, izveidota Ludzas tūrisma interneta mājas lapa: www.visitludza.lv, kā arī Ludzas vietnes sociālajos tīklos, tiek aktīvi piesaistīti blogeri, Instagram un citi mūsdienīgas reklāmas instrumentu speciālisti Ludzas novada popularizēšanai. Informācija par Ludzas novada objektiem un tūrisma piedāvājumiem vēl ir izvietota vismaz 10 dažādās internetvietnēs, tai skaitā Latgales tūrisma tīmekļa vietnēs www.visitlatgale.com un www.latgale.travel, valsts tūrisma vietnē www.latvia.travel, pārrobežu publikācijās: www.balticlakes.lt, www.belladvina.com, starptautiskajās – www.culinary-heritage.com u.c. Uzstādīti reklāmas banneri Latvijas- Krievijas robežas robežpārejas punktos, vairāki informatīvie stendi pilsētās un pagastos, kā arī aicinājums apmeklēt vecāko Latvijas pilsētu – uz autoceļa A12 Maskava - Rīga pirms Ludzas pilsētas norādes zīmes.

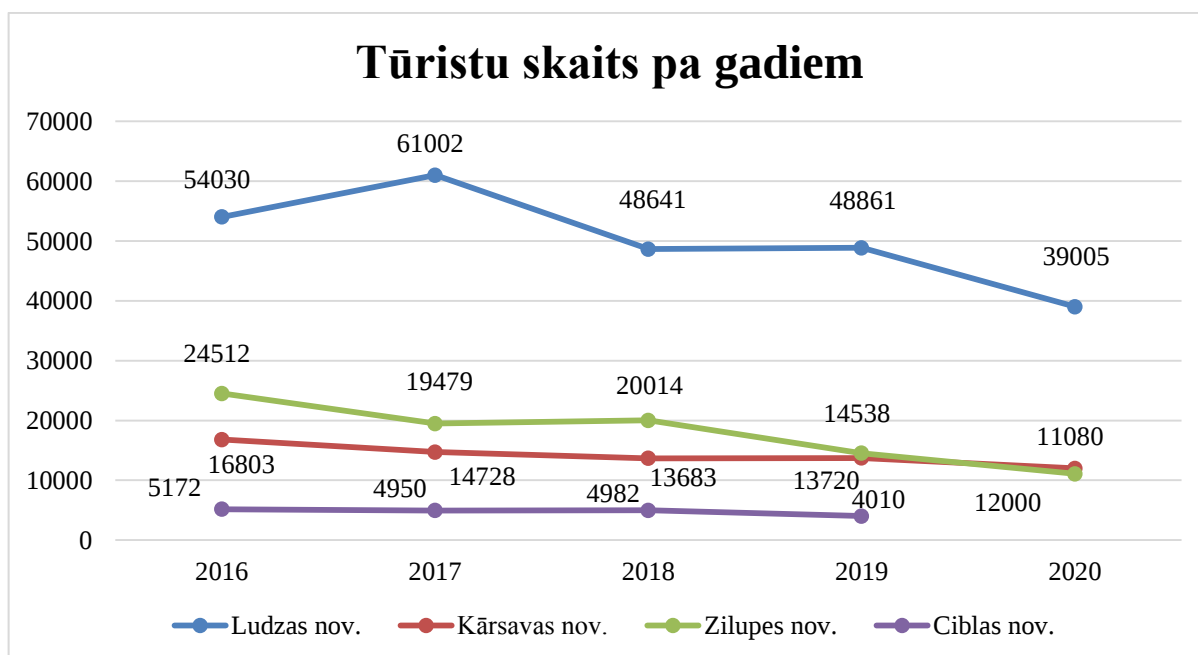
TIC piedāvājumi: dažādu garumu un veidu ekskursiju maršruti pa novadu, tai skaitā 14 velomaršruti un 3 reģionālie (Nr. 36 Pierobežas un Nr. 34 Ziemeļlatgales *Rypoļ vasals*), un 1 starptautiskais *Eurovelo* velomaršruts; 10 takas gājējiem, tai skaitā “Latgales Ezertaka”; 5 laivu maršruti; kompleksais piedāvājums Ludzas vecpilsētas iepazīšanai ar iespējām izvēlēties interesējošos un piemērotākos objektus, atbilstoši ceļotāju segmentiem, interesēm un vecumiem, pastaiga pa vecpilsētu ar objektu karti “Atver Ludzu!”, papildinātās realitātes ekskursija ar 3D virtuālo animāciju par Ludzas pili viduslaikos, ekskursija ar plostu Mazajā Ludzas ezerā, tai skaitā gan Dziedošais plosts ar Tihovsku ģimenes uzstāšanos, gan latgaliskās vakariņas uz plostā, stāsts ar līdzdarbošanos Ludzas amatnieku centrā un meistardarbnīcās, Ludzas novada tautas tērpu kolekcija, bērnu atraktīvā tūre “Lūcijas nakts pasakas”, Tematiskās dienas un Ezeru koncerti, *Road Games* digitālā spēle “Iepazīsti Ludzu”, dalība reģionālajos kompleksajos piedāvājumos un vairāk kā 10 reģionālajos un Latvijas maršrutos.

Laika posmā no 1997. gada līdz 2021. gadam naktsmītņu skaits novada teritorijā ir desmitkārtšojies, ir nodibināti 17 jauni tūrisma uzņēmumi (14 naktsmītnes, 2 viesnīcas, 1 lauku māja, 2 viesu mājas, 2 atpūtas bāzes, 3 brīvdienu mājas, 1 motelis, 1 brīvdienu dzīvoklis un 1 brīvdienu istaba, 1 dienesta viesnīca). Naktsmītnēs kopumā ir 380 gultasvietas.



Attēls 14.1. *Naktsmītņu sadalījums Ludzas novadā (Ludzas novada pašvaldības dati)*

Ludzas novada apmeklētāju skaits 24 gadu laikā, kopš 1997. gada, ir pieaudzis vairāk kā uz pusi, 2019. gadā sasniedzot vairāk kā 48000 tūristu. 2020. gadā pandēmijas dēļ apmeklētāju skaits samazinājās līdz 39 000. Mainoties pieprasījumam, šajos gados vairākkārtīgi ir mainīties arī piedāvājums tūristiem. Daudzi uzņēmumi ir izbeiguši darbību, to vietā radušies citi, vienus maršrutus un projektus nomainot ar citiem, parādījušies regulāri un populāri pasākumi, kurus apmeklē tūristi: Lielais latgaļu tirgus jūnijā, Klaidoņu dienas un Ludzas pilsētas svētki augustā, Kārsavas lielais tirgus, Nakts sēņošana, Rikšotāju sacensības Ciblas novadā, Tauriņu nakts Grebla kalnā, Upes svētki Zilupē. Uzņēmēji ir kļuvuši profesionālāki un to piedāvājumi kvalitatīvāki, ar specializāciju, balstoties uz pieredzi un ik gadu organizētajām apmācībām par visdažādākajām tūrisma tēmām, kurās uzņēmējus iepazīstina ar vērtīgāko pieredzi saimniekošanā un piedāvājuma veidošanā.



Attēls 14.2. *Tūristu skaits Ludzas novadā 2016.-2020. gadā (Ludzas novada pašvaldības dati)*

Ludzas novada teritorija ir piemērota tūrisma nozares attīstībai, un tautsaimniecības nozaru vidū tā ir viena no prioritātēm. Šīs teritorijas ir bagātas ar dabas un kultūrvēstures resursiem, kas dod

iespējas veidot jaunus, unikālus un autentiskus tūrisma produktus, jo sevišķi aktīvā un dabas tūrisma jomā, iekļaujoties reģionālo un starptautisko maršrutu tīklā. Tūrismam nepieciešamās infrastruktūras pilnveidošanā ir ieinteresēta vietējā sabiedrība, kas atbalsta tūrisma nozares attīstību kopumā, saskatot tajā garantu savas labklājības pieaugumam, saudzīgi un ilgtspējīgi izmantojot resursus. Pirmkārt, Ludzas novads ir interesants ceļotājiem kā Latvijas austrumu pierobeža ar autentisku savdabīgu kultūrvidi un gleznainām ainavām, kā iespēja iepazīt (apiet, apbraukt, apjāt) Latviju gar pašu robežu. Kā savdabīgi tūristu magnēti, paralēli atpazīstamākajai Ludzas vecpilsētai, kalpo Zilupes Grebļa kalna teritorija kā unikālu dabas un vēstures vērtību vieta, Kārsavas – Malnavas apkārtnē ar oriģināliem, latgaliskiem uzņēmēju piedāvājumiem un sakrālo mantojumu, kā arī Ciblas – Līdumnieku puse kā pierobeža ar interesantiem dabas un vēstures objektiem.

Ludzas novadā tūrisma resursu lielākā daļa koncentrēta dienvidu daļā, īpaši izceļot Latgales augstienes krāšņās ainavas, ezerus un dabas bagātības, kas veido vairākas tūrisma teritorijas novadā ar izveidotām atpūtas vietām, makšķerēšanas vietām un viesu uzņemšanas vietām (skatīt pielikumu [Attīstības dokumentu datu bāzē](#)). Populārākās vietas ceļotāju skatījumā ir vecākā Latvijas pilsēta Ludza, pilsētībūvniecības pieminekļi. Tā piesaista ar Livonijas ordeņa pilsdrupām – vertikālo pilsētas dominanti un krāšņu senatnes liecinieku, ar vecpilsētas īpašo, Latgalei raksturīgo, koka apbūvi un ielu plānojumu. Ludzas Novadpētniecības muzejs, Ludzas lielā sinagoga, katoļu, pareizticīgo, vecticībnieku un luterāņu baznīca, pilsētas parks un gleznainās ainavas Mazā Ludzas ezera un Lielā Ludzas ezera krastos ir populāri ludzāniešu un pilsētas viesu vidū. 7. vietā 10 Latvijas tūristu iemīļotāko uzņēmumu vidū ierindojies Ludzas amatnieku centrs (“Latviskais mantojums” zīmes laureāts un Eiropas kulinārā mantojuma tīkla biedrs), kur amatnieki meistardarbnīcās darbojas un stāsta par Latgales amatniecības vēsturi un dzīvesveidu. Veiksmīgi darbojas Ludzas amatnieku centra „Latgaļu kukņa” ar latgaliešu kulinārā mantojuma ēdieniem un vietējo ražotāju veikaliņš „Radeits Latgolā Cymuss”.

Kārsavas pusē Malnavas muižas ansamblis ar parku un mājas restorāns “Dzīles”, „Latgolys šmakovkas muzejs” un Nūmēnes skatu tornis. Ciblā popularitāti ieguvusi Eversmuižas taka un muzejs, Baložu sēta, Līdumnieku peldošā pirts, Zilupes pusē – Pasienu katoļu baznīca, Draudzības kurgāns un Latvijas tālākais austrumu punkts Austras koks, un Grebļa kalna dabas teritorija (skatīt pielikumu [Attīstības dokumentu datu bāzē - Tūrisma objekti](#)).

2020. gads tūrismam bija izaicinājums, jo viss gads pagāja pandēmijas apstākļos un pieņemtie ierobežojumi ietekmēja arī tūrisma nozares darbību. Tūrisma pakalpojumu pieprasījumā šis gads ieviesa spēcīgas izmaiņas, izvirzot priekšplānā dabas un aktīvo tūrismu, īpašā pieredzējuma, personīgo stāstu un nišu interešu tūrismu. Pieaug prasības pēc augsta komforta un mūsdienu tehnoloģijām atbilstošas komunikācijas un mārketinga, kvalitatīvas apkalpošanas. Arvien vairāk tiek apmeklētas dabas un pastaigu takas, tai skaitā garie vairākdienu maršruti, velo un laivu maršruti, pieaug vēlme apceļot Latviju gar valsts robežu. Tūristu grupu īpatsvars strauji samazinās, pieaugot ģimeņu ar bērniem, senioru pāru un nelielu draugu kompāniju mērķa grupām. Ja pēdējos gados tūristu sadalījumā ārzemnieku skaits bija pieaudzis līdz 35-40 % no visiem ceļotājiem (no vairāk kā 45 valstīm), tad 2020. gadā tas bija vairs tikai 4,6 %, pie tam pārsvarā tie bija kaimiņu valstu Lietuvas un Igaunijas ceļotāji. Arvien vairāk pieauga vēlme pēc brīvdabas pasākumiem un izklaidēm svaigā gaisā, tai skaitā gastronomiskām un kultūras aktivitātēm brīvā dabā. Vairāk kā 4 reizes salīdzinājumā ar 2019. gadu pieauga apmeklētāju skaits aktīvās atpūtas un izklaides uzņēmumiem un tūrisma objektiem ar nebijušu, autentisku, iesaistošu produktu piedāvājumu, uz izglītošanu un labsajūtu orientētiem uzņēmumiem, ar augstu kvalitāti un individuālu, personalizētu pieeju. Tūristus interesē radoši, autentiski, ērti, labiekārtoti, ar sakārtotu infrastruktūru, viegli atrodamu un nopērkami tūrisma produkti un vietas, ar efektīgu un mūsdienīgu mārketingu. Kā aktuālākā tuvākajā laikā ir īstenojama prioritāte – vietējā tūrisma veicināšana vietējo vērtību un dzīvesveida kontekstā.

Veiksmīgākai tūrisma attīstībai Ludzā jāizstrādā detalizēts Ludzas vecpilsētas attīstības plāns, par prioritātēm nosakot Ludzas vecpilsētas koka apbūves un vēstures pieminekļu autentisku saglabāšanu un atjaunošanu, tādējādi veidojot vecpilsētas ainavisko promenādi un speciālas pilsētas panorāmas skatu vietas. Īpaša uzmanība jāpievērš Mazā Ludzas un Lielā Ludzas ezera krastiem, veidojot atpūtas un pastaigu vietas, kā promenādi Mazā Ezerkrasta ielā līdz atpūtas vietai “Zaldātu radziņš”, kas ļauj pilnībā izbaudīt mazpilsētas šarmu un ūdeņu klātbūtni. Turpmākajos gados plānots ne tikai pilnībā pabeigt Ludzas Livonijas ordeņa pilsdrupu konservāciju, bet arī labiekārtot šo teritoriju: izbūvēt skatu torni, uzstādīt informācijas stendu un interaktīvu fotografēšanās stendu, restaurēt kāpnes, ierīkot apgaismojumu, kas pilskalnā ļautu organizēt lielus pasākumus tumšajā diennakts laikā. Kā pastaigu promenādi pārbūvēt Lielā ezerkrasta ielu gar pilskalnu, attīstot atpūtas vietas/ peldvietas/ laivu piestātnes aprīkojuma un komforta līmeni.

Kārsavas un Zilupes apkārtnē jāveido par īpašo kultūrvēsturisko vietu ar dažādu vēsturisko un autentisko piedāvājumu, kas stāsta par pierobežas īpašo vēsturisko kultūrvidi.

Novadā nepieciešami oriģināli interaktīvi vides objekti, stāsti par ievērojamākajiem cilvēkiem, kas atstājuši Ludzas novadā vai pasaulē būtisku ieguldījumu kultūras, zinātnes vai kādā citā nozarē. Būtiski ir izveidot pilsētā un novadā daudzveidīgai kultūrvidei, autentiskām tradīcijām atbilstošus, vizuāli viegli uztveramus oriģinālus objektus, kas ļautu tūristam veiksmīgāk iepazīt lokālo vēsturi un raksturu. Jaunie tūristi meklē tematiskus, viņu speciālām interesēm atbilstošus, personalizētus un viedus pakalpojumus ar augstu kvalitāti, pašiem iesaistoties pakalpojuma radīšanā un gūstot neaizmirstamu pieredzējumu. Tūristu vidū pieaug ceļotāju skaits, kuri turpina strādāt izbrauciena laikā, savienojot atpūtu ar darbu, vienmēr cenšoties atpūtas laikā nostiprināt vai uzlabot veselību, pilnveidoties, tai skaitā ar dažādām garīgām praksēm. Eiropas tirgū pieprasītāki kļūst dažādi dabas, veselības, labjūtes, interešu un dzīvesveida tūrisma produkti, kas nodrošina prasību pēc distancēšanās. Šajā aspektā ļoti svarīga ir publiskā privātā partnerība, mazo uzņēmēju atbalsts.

Sakarā ar to, ka vidēji tūrists “noveco”, jādomā par senioriem piemērotiem labsajūtas produktiem ar ērti lietojamu, komfortablu aprīkojumu. Jāturpina attīstīt aktīvā tūrisma piedāvājumi – dažādu garumu un grūtības pakāpju maršruti, laivu maršruti, aktīvie un tematiskie maršruti ar viedo aprīkojumu, peldvietas, dažādas atrakcijas un netradicionālas aktivitātes (piedzīvojumu trases, zirgu izjādes, ekstrēmās sacensības). Svarīgi radīt piedāvājumu arī dabas ainavu mīļotājiem, pētniekiem, putnu novērotājiem, makšķerniekiem, fototūristiem utt.. Būtiski būtu papildināt tūrisma piedāvājumu klāstu un pakalpojumus, iesaistot uzņēmējus, kas spēj sniegt lauku saimniecību jeb “Lauku labumu” un labjūtes, arī interešu piedāvājumus. Jācenšas veidot reģionāla, valsts un starptautiska mēroga maršrutus, iekļaujoties tādos starptautiskos tūrisma tīklos, kā *Eiropaveļo*, kas ir populārs Eiropā un Ziemeļvalstīs. Lai veiksmīgāk sakārtotu infrastruktūru starptautiski atzītu tūrisma piedāvājumu veidošanai un sekmīgākam mārketingam, īpaši svarīgi ir sadarboties ar kaimiņu novadiem – nelielu galamērķu veidošanai, ar Latgales novadiem – Latgales klastera veidošanai, un ar citu valstu partneriem – starptautiski atpazīstamu, lielu tūrisma piedāvājumu, maršrutu, pakalpojumu veidošanai.

Novadā nepieciešams izveidot mūsdienu prasībām atbilstošus kempingus un glempingus, brīvdienu mājas, kas kalpotu par kvalitatīvām un ērtām ārzemju ceļotāju apmešanās vietām. Jau šobrīd ir vērojams pietiekoši liels kempingu treileru pieplūdums Latgalē un Ludzas novada teritorijā, taču ceļotājiem nav piemērotu nakšņošanas kempingu vietu. Jāattīsta arī augstas kvalitātes luksusa naktsmītņu piedāvājums ar pievienoto vērtību.

Ir jāpārvērtē esošie resursi un ieguldījumi un jāsaprot, ka modernu un pieprasītu tūrisma produktu mēs varēsim radīt tikai tad, ja līdztekus tradicionāliem resursiem ieviesīsim un izmantosim jaunās tehnoloģijas un informācijas sistēmas, ieskaitot virtuālo un papildināto

realitāti, digitālos pavadņus, mākslīgo intelektu, robotus, hibrīdas komunikācijas formas un citas inovācijas. Prioritāte ir tūrisma tematisko, ģeogrāfisko puduru atbalstam; viedo risinājumu ieviešanai dabas objektos un ceļojumu galamērķos; tūrisma produktu tehnoloģiskām inovācijām un digitāliem risinājumiem.

Arī mārketinga klūs aizvien digitalizētāks un personalizētāks. Tas būs tā saucamais viedais tūrisms. Nākamajos gados lielāka uzmanība jāvelta digitāliem mūsdienīgiem reklāmas risinājumiem, tai skaitā maršrutu kartes un informācija jāizvieto tādos portālos un „outdoors” karšu lapās, kuras bieži lieto tūristi. Detalizēta mārketinga stratēģija, komunikāciju plāns, arī zīmols apvienotajam Ludzas novadam noteikti ir jāizstrādā jau pirmajos gados, lai veiksmīgi organizētu reklāmas pasākumus, veidotu veiksmīgu novada tēlu. Priekšlikumus par Ludzas novada tūrisma attīstību un TIC plānotās darbības skatīt [Attīstības dokumentu datu bāzes pielikumā: Priekšlikumi stratēģiskās attīstības virzieniem tūrismā Ludzas novadam.](#)

Apzinoties, ka tūrisms ir viena no novada attīstības prioritātēm, Ludzas novada pašvaldība ir īstenojusi vairākus projektus un ir iecerējusi realizēt jaunas idejas.

2021. gadā tika īstenots projekts “Pontonu tilta ierīkošana no Mazā Ezerkrasta ielas līdz Ludzas pludmalei “Radziņš” A.Upīša ielā 16, Ludzā pāri Mazajam Ludzas ezeram”. Finansējums šim projektam ir konkursā “Ģimenei draudzīgākā pašvaldība 2020” iegūtā naudas balva 25 000 EUR apmērā un pašvaldības līdzfinansējums. Pontonu tilts ir 289 m garš, un droši var apgalvot, ka tā ir Latvijā garākā pastaigu taka virs ūdens, kas savieno kluso vecpilsētas daļu ar aktīvās atpūtas zonu. Tas ir gan jauns tūrisma objekts, gan arī interesants objekts dabas vērotājiem un baudītājiem, jo šeit var sastapt un redzēt vairākas putnu sugas. 2020. gadā ierīkots jauns rotaļu laukums pludmalē “Radziņš”.

2021. gadā uzsākta tehniskās dokumentācijas izstrāde “Lielā Ezerkrasta ielas pārbūve un krastmalas labiekārtošana Ludzā”. Projekta gaitā paredzēts sakārtot brauktuvi, ierīkot apgaismojumu un izveidot promenādi, radot arī jaunu tūrisma objektu. Iecerētā promenāde savienos vairākas tūrisma un pastaigu takas, pilnveidojot gājēju pastaigu tīklu. Iecere nosacīti tiks sadalīta divās daļās: promenādes pastaigas ārtelpa ar bruģētām takām, mazām arhitektūras formām un pilsētas parka dizaina elementiem un neformālās pludmales atmosfēras zona ar peldvietu, bērnu laukumu un svinīgo kāzu lapeni, makšķernieku vietu laivu nolaišanai, grila lapenēm un zālāju. Paredzēta arī vasaras sezonas kafejnīca ar āra terasi, WC cilvēkiem ar īpašām vajadzībām. Šis pakalpojumu bloks tiks papildināts arī ar autostāvvietu un velo stāvvietu.

Ludzas parks ir iecienīta atpūtas vieta gan ludzāniešiem, gan tūristiem. Parkā katru gadu tiek uzlabota un pilnveidota infrastruktūra, nobruģēti parka celiņi, un uzstādīti jauni soliņi, ierīkotas atpūtas vietas. 2019. – 2022. gadā sadarbībā ar Krievijas Federācijas Sebežas rajona administrāciju tiek īstenots Latvijas – Krievijas pārrobežu sadarbības programmas 2014. – 2021. gadam līdzfinansētais projekts “Inovatīvu interaktīvu metožu ieviešana pilsētas dabas objektu uzlabošanai un videi draudzīgākas apziņas veidošanai sabiedrībā un dabas tūrisma sektorā Latgales reģionā un Pleskavas apgabalā” (NATTOUR), kura ietvaros tika izveidota āra klase, pārbūvēti celiņi, uzstādīts tematisks sols “Āra bibliotēka”, tiks uzstādīti spēļu stendi, mazās arhitektūras formas, kā arī pie 15 kokiem tiks uzstādītas plāksnes ar to aprakstiem.

Plānots ir izstrādāt tehnisko dokumentāciju parka teritorijas labiekārtošanai un estrādes pārbūvei.

Bijusī Kārsavas novada pašvaldība bija aktīvi iesaistījusies biedrības “Ludzas rajona partnerība” projektu konkursos (Lauku attīstības programmas 2014.-2020. gadam pasākuma “Darbību īstenošana saskaņā ar sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju” aktivitāte 19.2.1. “Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas”) un īstenojusi vairākus projektus, kuri bija saistīti ar vides pielāgošanu tūrisma un atpūtas mērķiem. Projekta “Kārsavas pilsētas diĶa ekoloģiskā stāvokļa atjaunošana un teritorijas labiekārtošana” gaitā iztīrīts pilsētas diĶis, labiekārtota teritorija ar

bruģētiem celiņiem un soliņiem, uzstādītas apgaismojuma laternas, ierīkota strūklaka, izvietotas atkritumu urnas un iestādīti dekoratīvie augi. Projekta “Zīdūņa parka labiekārtošana” gaitā izveidota pastaigu taka ar dažādiem aktīvās atpūtas elementiem: šūpolēm, pakāpieniem, izveidota ugunsкура vieta, uzstādītas teltis kokos. Nākotnē plānots realizēt projektu “Pastaigu takas izveide gar Šņitkas krastiem”, piesaistot šo finansējumu.

15. Publiskā pārvalde

15.1. Novada pašvaldības pārvalde

15.1.1. Pašvaldības struktūra un funkcijas

Ludzas novada pašvaldība tika izveidota 2021. gada 1. jūlijā, kad administratīvi teritoriālās reformas rezultātā apvienojās 25 teritoriālās vienības – Blontu pagasts, Briģu pagasts, Ciblas pagasts, Cirmas pagasts, Goliševas pagasts, Isnaudas pagasts, Istras pagasts, Kārsavas pilsēta, Lauderu pagasts, Līdumnieku pagasts, Ludzas pilsēta, Malnavas pagasts, Mežvidu pagasts, Mērdzenes pagasts, Nirzas pagasts, Ņukšu pagasts, Pasienes pagasts, Pildas pagasts, Pureņu pagasts, Pušmucovas pagasts, Rundēnu pagasts, Salnavas pagasts, Zaļesjes pagasts, Zilupes pilsēta, Zvirgzdenes pagasts. Ludzas novada pašvaldības administratīvais centrs ir Ludzas pilsēta.

Pašvaldība darbojas saskaņā ar likumu “Par pašvaldībām”, kas reglamentē tās kompetenci, tiesības un pienākumus.

Pašvaldības iedzīvotāju pārstāvību nodrošina to ievēlēts pašvaldības lēmējorgāns – Ludzas novada pašvaldības dome (turpmāk tekstā – dome) 15 deputātu sastāvā. Dome atbilstoši kompetencei ir atbildīga par pašvaldības institūciju tiesisku darbību un finanšu līdzekļu izlietojumu.

Lai nodrošinātu savu darbību un izstrādātu domes lēmumprojektus, no pašvaldības deputātiem tika ievēlētas pastāvīgas komitejas (katrā 5 locekļi):

- Finanšu pastāvīgā komiteja;
- Sociālo, izglītības un kultūras jautājumu pastāvīgā komiteja;
- Teritoriālā un attīstības pastāvīgā komiteja.

Atsevišķu pašvaldības funkciju pildīšanai dome ir izveidojusi:

- komisijas:
 1. Vēlēšanu komisiju;
 2. Administratīvo komisiju;
 3. Atbalsta sportam pieteikumu izvērtēšanas komisiju;
 4. Administratīvo aktu strīdu komisiju;
 5. Dzīvojamo māju privatizācijas komisiju;
 6. Iepirkumu komisiju;
 7. Pašvaldības īpašuma privatizācijas komisiju;
 8. Pašvaldības īpašuma atsavināšanas komisiju;
 9. Dzīvokļu komisiju;
 10. Komisiju pamatlīdzekļu paredzamā atlikušā lietderīgās lietošanas laika noteikšanai;
 11. Pašvaldības īpašuma novērtēšanas komisiju;
 12. Ludzas novada pašvaldības ētikas komisiju;
 13. Uzņēmējdarbības licencēšanas komisiju;
 14. Darījumu ar lauksaimniecības zemēm izvērtēšanas komisiju;
 15. Nekustamā īpašuma iznomāšanas un nomas tiesību izsoles komisiju;
 16. Medību koordinācijas komisiju;
 17. Pašvaldības stipendiju piešķiršanas komisiju;
 18. Pedagoģiski medicīnisko komisiju;
 19. Interesu un pieaugušo neformālās izglītības programmu licencēšanas komisiju;
 20. Starpinsitucionālās sadarbības grupu.

● padomes:

1. Uzņēmēju konsultatīvo padomi;
2. Atzinības raksta apbalvošanas padomi.

Pašvaldības administrācijas funkcijas pilda pašvaldības iestāde “Ludzas novada pašvaldības centrālā administrācija” (turpmāk tekstā – pašvaldības centrālā administrācija), kas nodrošina domes pieņemto lēmumu izpildi, organizē pašvaldības pārvaldību, domes lēmumprojektu sagatavošanu un to virzību, pārvaldes vienību darba organizēšanu, atbild par normatīvo aktu ievērošanu un to piemērošanu pašvaldības darbā, un tā sastāv no:

1. Administratīvās nodaļas;
2. Attīstības un plānošanas nodaļas;
3. Būvvaldes;
4. Dzimtsarakstu nodaļas;
5. Finanšu un grāmatvedības nodaļas;
6. Juridiskās nodaļas;
7. Informācijas tehnoloģiju nodaļas;
8. Nekustamā īpašuma pārvaldības nodaļas.

Pašvaldības centrālās administrācijas vadītājs ir Ludzas novada pašvaldības izpilddirektors. Pašvaldības centrālā administrācija darbojas uz domes apstiprināta nolikuma pamata. Centrālās administrācijas struktūrvienības darbojas, pamatojoties uz pašvaldības centrālās administrācijas nolikumu un centrālās administrācijas vadītāja apstiprinātiem centrālās administrācijas struktūrvienību nolikumiem.

Pašvaldība ir kapitāla daļu turētāja šādās kapitālsabiedrībās:

- sabiedrība ar ierobežotu atbildību “LUDZAS APSAIMNIEKOTĀJS”;
- sabiedrība ar ierobežotu atbildību “KĀRSĀVAS NAMSAIMNIEKS”;
- sabiedrība ar ierobežotu atbildību “Ludzas medicīnas centrs”;
- sabiedrība ar ierobežotu atbildību “Kārsavas slimnīca”;
- sabiedrība ar ierobežotu atbildību “Zilupes veselības un sociālās aprūpes centrs”;
- sabiedrība ar ierobežotu atbildību “ZILUPES LTD”;
- sabiedrība ar ierobežotu atbildību “BIDRIJA”;
- sabiedrība ar ierobežotu atbildību “ALAAS”.

Pašvaldība ir kapitāla daļu turētāja privātajā kapitālsabiedrībā sabiedrībā ar ierobežotu atbildību “Ludzas tūrisma aģentūra”.

Pašvaldības interešu pārstāvēšanai un tiesību aizstāvēšanai, sadarbības sekmēšanai, kā arī novada teritorijas attīstības veicināšanai pašvaldība ir dalībnieks šādās biedrībās (nodibinājumos):

- biedrībā “Latvijas Pašvaldību savienība”;
- biedrībā “Latgales reģiona attīstības aģentūra”;
- biedrībā “Eiropareģions “Ezeru zeme””;
- biedrībā “Latvijas Pilsētu savienība”;
- Latvijas pašvaldību izpilddirektoru asociācijā;
- iestādē “Latgales pašvaldību daudzozaru sabiedrisko pakalpojumu regulators”;
- biedrībā “Eiropareģions “Pleskava, Livonija”;
- biedrībā “Ludzas rajona partnerība”;
- biedrībā Latgales reģiona Tūrisma asociācija “Ezerzeme”;
- biedrībā “Reģionālo attīstības centru apvienība”;
- biedrībā “Latvijas Handbola federācija”;
- biedrībā “Latvijas Viegatlētikas savienība”;

- biedrībā "Latvijas Futbola federācija";
- biedrībā "Latvijas Svarcelšanas federācija".

Pašvaldības sniegto pakalpojumu pieejamību pašvaldības teritoriālajās vienībās nodrošina šādas pagastu un pilsētu pārvaldes:

1. Blontu pagasta pārvalde;
2. Briģu pagasta pārvalde
3. Ciblas pagasta pārvalde;
4. Cirmas pagasta pārvalde;
5. Goliševas pagasta pārvalde;
6. Isnaudas pagasta pārvalde;
7. Istras pagasta pārvalde;
8. Kārsavas pilsētas pārvalde;
9. Lauderu pagasta pārvalde;
10. Līdumnieku pagasta pārvalde;
11. Malnavas pagasta pārvalde;
12. Mežvidu pagasta pārvalde;
13. Mērdzenes pagasta pārvalde;
14. Nirzas pagasta pārvalde;
15. Ņukšu pagasta pārvalde;
16. Pasienes pagasta pārvalde;
17. Pildas pagasta pārvalde;
18. Pureņu pagasta pārvalde;
19. Pušmucovas pagasta pārvalde;
20. Rundēnu pagasta pārvalde;
21. Salnavas pagasta pārvalde;
22. Zilupes pilsētas pārvalde;
23. Zvirgzdenes pagasta pārvalde.

Nemot vērā novada teritorijas lielumu un iedzīvotāju skaitu, sekmīgai funkciju īstenošanai pašvaldības dome ir izveidojusi šādas iestādes, kas darbojas uz domes apstiprinātu nolikumu pamata:

1. Ludzas novada pašvaldības centrālā administrācija;
2. Kārsavas pilsētas pārvalde;
3. Zilupes pilsētas pārvalde;
4. Blontu pagasta pārvalde;
5. Briģu pagasta pārvalde
6. Ciblas pagasta pārvalde;
7. Cirmas pagasta pārvalde;
8. Goliševas pagasta pārvalde;
9. Isnaudas pagasta pārvalde;
10. Istras pagasta pārvalde;
11. Lauderu pagasta pārvalde;
12. Līdumnieku pagasta pārvalde;
13. Malnavas pagasta pārvalde;
14. Mežvidu pagasta pārvalde;
15. Mērdzenes pagasta pārvalde;
16. Nirzas pagasta pārvalde;
17. Ņukšu pagasta pārvalde;
18. Pasienes pagasta pārvalde;
19. Pildas pagasta pārvalde;

20. Pureņu pagasta pārvalde;
21. Pušmucovas pagasta pārvalde;
22. Rundēnu pagasta pārvalde;
23. Salnavas pagasta pārvalde;
24. Zvirgzdenes pagasta pārvalde;
25. Ludzas novada Izglītības pārvalde;
26. Ludzas pilsētas pirmsskolas izglītības iestāde "Namiņš";
27. Ludzas pilsētas pirmsskolas izglītības iestāde "Pasaciņa";
28. Ludzas pilsētas pirmsskolas izglītības iestāde "Rūķītis";
29. Istras pagasta pirmsskolas izglītības iestāde;
30. Briģu pagasta pirmsskolas izglītības iestāde;
31. Ciblas pirmsskolas izglītības iestāde;
32. Blontu pirmsskolas izglītības iestāde;
33. Zilupes pirmsskolas izglītības iestāde;
34. Kārsavas pilsētas pirmsskolas izglītības iestāde "Taurenītis";
35. Malnavas pagasta pirmsskolas izglītības iestāde "Sienāzītis";
36. Ludzas pilsētas vidusskola;
37. Ludzas 2.vidusskola;
38. Kārsavas vidusskola;
39. Zilupes vidusskola;
40. Ciblas vidusskola;
41. Pildas pamatskola;
42. Pušmucovas pamatskola;
43. Mežvidu pamatskola;
44. Mērdzenes pamatskola;
45. Salnavas pamatskola;
46. Ludzas novada Sporta skola;
47. J.Soikāna Ludzas mākslas skola;
48. Ludzas Mūzikas pamatskola;
49. Zilupes Mūzikas un mākslas skola;
50. Kārsavas Mūzikas un mākslas skola;
51. Ludzas novada Bērnu un jauniešu centrs;
52. Bērnu un jauniešu interešu centrs "Zilupe";
53. Ludzas novada Sociālais dienests;
54. Ludzas novada Bāriņtiesa;
55. Ludzas Novadpētniecības muzejs;
56. Ludzas novada tūrisma informācijas centrs;
57. Ludzas Tautas nams;
58. Ludzas pilsētas galvenā bibliotēka;
59. Ludzas novada Sociālās aprūpes centrs "Ludza";
60. Pansionāts "Mūsmājas";
61. Ludzas novada vēlēšanu komisija.

Ludzas novada pašvaldībā nodarbināti 2056 darbinieki, tajā skaitā 437 pedagogi. Lai paaugstinātu pašvaldības administratīvo kapacitāti, pašvaldības iestāžu vadītāji un darbinieki regulāri apmeklē dažādus kursus, seminārus, studē augstākajās mācību iestādēs, piedalās pieredzes apmaiņas braucienos.

Komunikācijā ar novada iedzīvotājiem, Latvijas un Eiropas iedzīvotājiem Ludzas novada pašvaldība izmanto vairākus komunikācijas kanālus:

- pašvaldībai ir sava tīmekļa vietne www.ludzasnovads.lv, ar kuras starpniecību tiek izplatīts pašvaldības oficiālais viedoklis un informācija, kā arī sniegta regulāra informācija par aktualitātēm novadā, valstī un Eiropā. Papildus pašvaldība vēl izmanto sociālos tīklus Facebook;
- ar mērķi izzināt novada iedzīvotāju viedokli, sekmēt iedzīvotāju līdzdalību un pilsonisko aktivitāti tiek organizētas diskusijas, aptaujas, kultūras, sporta un biznesa pasākumi;
- tiek sagatavoti radio raidījumi par novada aktualitātēm;
- tiek sagatavoti TV sižeti un video rullīši (sižetus iespējams noskatīties Latgales reģionālās televīzijas tīmekļa vietnē, kā arī kanālā YouTube jebkurā laikā, video rullīši tiek veidoti reklāmas akcijām, apsveikumiem, konkrētiem pasākumiem);
- kā svarīgākos kanālus komunikācijai ar klientiem Ludzas novada pašvaldībā var minēt klātieni pie pakalpojuma sniedzēja, Ludzas, Blontu, Kārsavas, Zilupes VPVKAC, klātieni centrālajā administrācijas ēkā, pilsētu un pagastu pārvaldēs, kā arī telefonsarunas un e-pastu.

15.1.2. Apvienojamo pašvaldību budžets 2020. gadā

15.1.2.1. Ciblas novads

Ciblas novada pašvaldības 2020. gada budžets tika izstrādāts, pamatojoties uz LR likumiem “Par pašvaldību budžetiem” un “Likums par budžetu un finanšu vadību”, un saskaņā ar pašvaldības 2015. gada 26. novembra “Noteikumiem par Ciblas novada budžeta izstrādāšanas kārtību”.

Pašvaldības budžetu izstrādāja saskaņā ar naudas plūsmas principu. Ciblas novada pašvaldības budžets 2020. gadam sastāvēja no pamatbudžeta, ziedojumiem un dāvinājumiem, ko veidoja attiecīgas ieņēmumu un izdevumu daļas, kā arī 2019. gada speciālā budžeta atlikums 109 364,58 EUR apmērā.

Budžeta ieņēmumi 2020. gada sākumā bija plānoti 3 079 047 EUR. Plānotais budžeta ieņēmumu pieaugums pret 2019. gada sākotnējo budžetu, atskaitot mērķdotācijas, – 6,43%. Budžeta līdzekļu atlikums 2020. gada sākumā bija 657 219 EUR, kas, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, palielinājies divkārt. Tam ir vairāki iemesli:

- faktiskie valsts garantētie nodokļu ieņēmumi un dotācija no Pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fonda (PFIF) pārsniedza plānotos par 79 658 EUR;
- pašvaldības nekustamā īpašuma pārdošana par 160 000 EUR;
- sakarā ar gaidāmo administratīvi teritoriālo reformu tika atlikta plānotā projekta “Multifunkcionālā laukuma izveide” realizācija 120 000 EUR apmērā;
- saistībā ar ārkārtējo situāciju Covid-19 izplatības ierobežošanai bija izveidojusies ievērojama līdzekļu ekonomija kultūras jomā.

Plānotie budžeta izdevumi 2020. gadā – 3 681 266 EUR. Budžeta izpilde ievērojami pārsniedza plānoto, jo budžeta gada laikā tika realizēti vairāki projekti, kuru realizācijas izmaksas gada sākumā nebija konkretizētas, mērķdotācija pedagogu atalgojumam bija paredzēta tikai astoņiem mēnešiem, un iedzīvotāju ienākuma nodoklis un dotācija no PFIF pārsniedza prognozēto. Bez tam budžeta izpildes procentu ļoti ietekmēja pašvaldības nekustamā īpašuma pārdošana par 160 000 EUR un transfertu ieņēmumi no Ludzas novada pašvaldības projekta “Konkurētspējīgas uzņēmējdarbības vides nodrošināšana Austrumlatgales pierobežas novadu teritorijā” realizācijai 446 959 EUR apmērā.

Pašvaldības budžeta ieņēmumu lielāko īpatsvaru sastādīja valsts budžeta transferti, tai skaitā dotācija no PFIF – 1 105 815 EUR. 26,9 % ieņēmumu sastādīja nodokļu ieņēmumi, 13,1 % – pašvaldību budžetu transferti, un tikai 6,9 % ieņēmumu veidoja pašvaldības budžeta iestāžu ieņēmumi.

Budžeta ieņēmumu izpilde atspoguļota tabulā 15.1.

Tabula 15.1.

Ciblas novada budžeta ieņēmumi 2020. gadā

Rādītājs	EKK kods	2019.gada budžeta izpilde	Plānotais budžets 2020. gadam	2020. gada budžeta izpilde	Izpilde % pret plānoto	Izpilde % pret 2019. gadu
Ieņēmumi kopā		3775734	3079047	4069763	132	108
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis	1.1.0.0	991868	841761	885414	105	89
Nekustamā īpašuma nodoklis	4.1.0.0	207469	173782	206646	119	100
Nodokļi par pakalpojumiem un precēm	5.0.0.0	3784	3000	3525	118	93
Pašvaldību nodevas un kancelejas nodevas	9.0.0.0	1715	1500	1424	95	83
Naudas sodi un sankcijas		240	250	105	42	44
Pārējie nenodokļu ieņēmumi	12.0.0.0	9372	10200	8111	80	87
Ieņēmumi no valsts (pašvaldību) īpašuma iznomāšanas, pārdošanas un no nodokļu pamatparāda kapitalizācijas	13.000	921	40500	174166	430	
Valsts budžeta transferti	18.0.0.0	2255017	1838054	2162580	118	96
Pašvaldību budžetu transferti	19.0.0.0	208084	70000	532196	760	256
Budžeta iestāžu ieņēmumi	21.0.0.0	101048	100000	95596	96	95

Avots: Ludzas novada pašvaldības dati

Tabula 15.2.

Ciblas novada budžeta izdevumi atbilstoši funkcionālajām kategorijām

Rādītājs	EKK kods	2019. gada budžeta izpilde	Plānotais budžets 2020. gadam	2020. gada budžeta izpilde	Izpilde % pret plānoto	Izpilde % pret 2019. gadu
Izdevumi kopā		2990060	3681266	3924500	107	131
Vispārējie valdības dienesti	01.000	356160	379755	391747	103	110
Ekonomiskā darbība	04.000	98880	381660	250561	66	253
Vides aizsardzība	05.000	134077	216485	199514	92	149

Teritoriju un mājokļu apsaimniekošana	06.000	281094	493665	915915	186	326
Veselība	07.000	59118	71905	61181	85	103
Atpūta, kultūra un reliģija	08.000	264553	353392	255960	72	97
Izglītība	09.000	1479821	1356964	1501632	111	101
Sociālā aizsardzība	10.000	316357	427440	347990	81	110

Avots: Ludzas novada pašvaldības dati

Vislielākais izdevumu īpatsvars 2020. gadā bija izglītībai – atskaitot mērķdotācijas, tas sastādīja 52 %. Komunālās saimniecības uzturēšanai izlietoti 213 084 EUR jeb 12 %. Ar katru gadu palielinājās līdzekļu ieguldījums sociālajā jomā. Sociālo pabalstu apjoms salīdzinājumā ar 2019. gadu palielinājies par 24,8 %. Saistībā ar Nodarbinātības valsts aģentūras pasākumu “Algotie sabiedriskie darbi”, kura rezultātā nodarbināti daudzi maznodrošinātie iedzīvotāji, pabalstu apmērs salīdzinājumā ar plānoto samazinājās par 40 000 EUR. Vairāk kā trīs reizes pret iepriekšējo gadu un gandrīz divas reizes salīdzinājumā ar plānoto palielinājās izlietoto līdzekļu apjoms teritoriju attīstībai. Tas saistīts ar vairākiem pārskata gadā realizētajiem infrastruktūras attīstības projektiem. Ekonomisko darbību galvenokārt raksturo autoceļu uzturēšanai paredzēto līdzekļu izlietojums. Pārskata gadā 60 000 EUR no autoceļu uzturēšanai paredzētā finansējuma bija plānots izlietot ceļu pārbūves projektu līdzfinansēšanai, taču projekti tika īstenoti, nepiesaistot autoceļu fonda līdzekļus, līdz ar to neizmantotie līdzekļi palika atlikumā uz gada beigām. 2020. gadā kultūras jomu ļoti spēcīgi ietekmēja ārkārtējā situācija un pasākumi Covid-19 izplatības ierobežošanai, jo nenotika lielākie no plānotajiem kultūras pasākumiem, tāpēc palika neizmantoti 97 432 EUR.

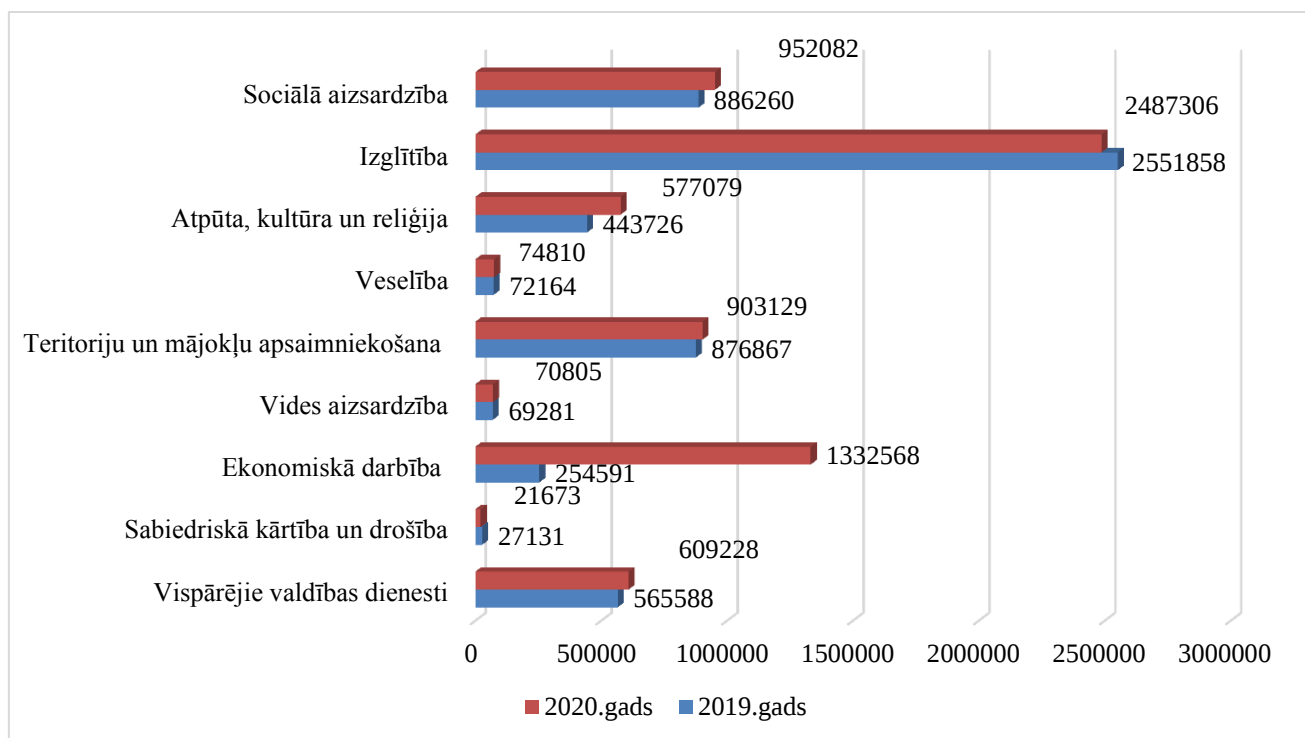
Pārskata gadā Covid-19 izplatības ierobežošanas vajadzībām pašvaldībā izlietoti 13 120 EUR, un kopumā uz budžetu tam nebija būtiskas ietekmes.

15.1.2.2. Kārsavas novads

Kārsavas novada pašvaldība budžetu izstrādāja saskaņā ar naudas plūsmas principu. Kārsavas novada pašvaldības budžets 2020. gadam sastāvēja no pamatbudžeta un ziedojumu un dāvinājumu budžeta, ko veidoja attiecīgas ieņēmumu un izdevumu daļas.

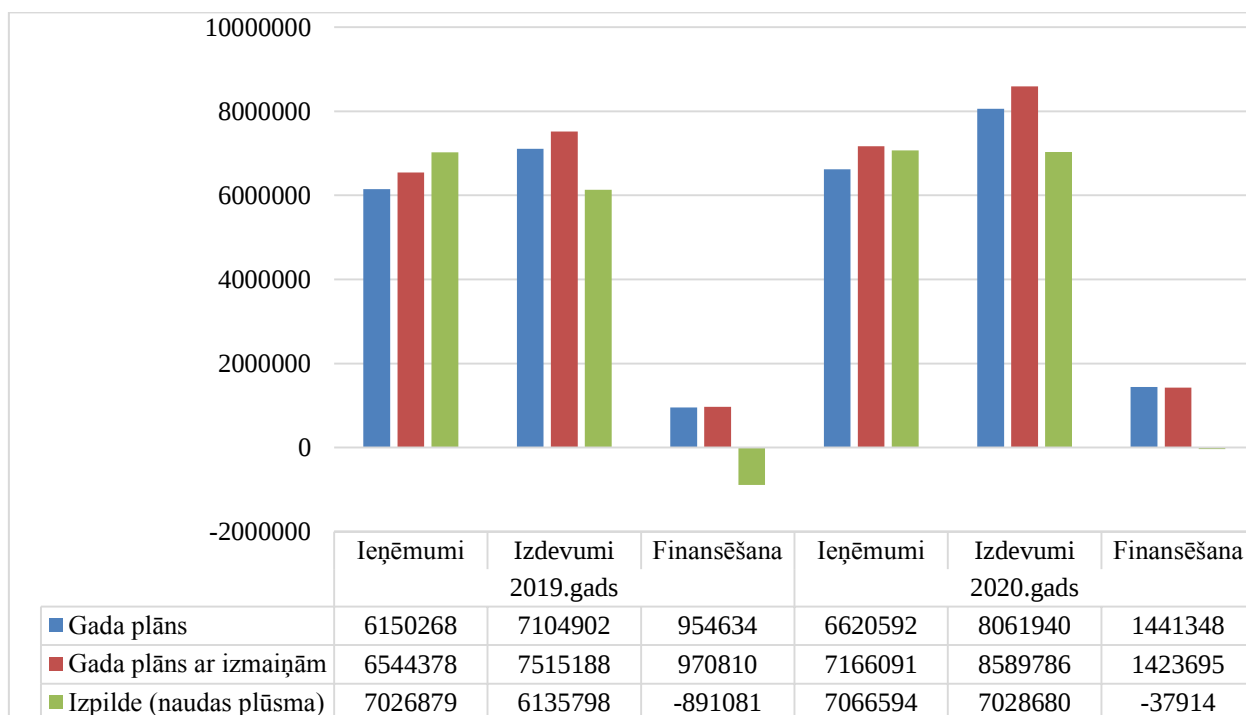
Kārsavas novada pašvaldības 2020. gada 30. janvāra saistošie noteikumi Nr.1 “Par Kārsavas novada pašvaldības budžetu 2020. gadam” tika izstrādāti, balstoties uz 2016. gada 24. marta instrukciju “Kārsavas novada pašvaldības budžeta izstrādāšanas, apstiprināšanas, izpildes un kontroles kārtība”.

Kārsavas novada pašvaldības kopbudžeta izpilde atspoguļota 15.1. attēlā.



Attēls 15.1. *Kārsavas novada pašvaldības budžeta izdevumi atbilstoši funkcionālajām kategorijām 2019. gadā un 2020. gadā (EUR) (Ludzas novada pašvaldības dati)*

Kārsavas novada pašvaldības budžeta ieņēmumi, izdevumi un finansiālā bilance atspoguļota 15.2. attēlā.



Attēls 15.2. *Kārsavas novada pašvaldības budžeta ieņēmumi, izdevumi un finansiālā bilance 2019. gadā un 2020. gadā (EUR) (Ludzas novada pašvaldības dati)*

2020. gadā Kārsavas novada pašvaldības ieņēmumi bija 7 066 594 EUR vērtībā, kas ir par 0,6 % vairāk nekā 2019. gadā. 2020. gadā pašvaldības izdevumi bija 7 028 680 EUR vērtībā, kas ir par

14,6 % vairāk nekā 2019. gadā. Detalizētāka informācija skatāma gada pārskata budžeta izpildes pārskatu veidlapās.

2020. gadā budžetā nodokļu ieņēmumi bija 2 400 420 EUR jeb 34,0 % no kopējiem ieņēmumiem, nenodokļu ieņēmumi – 97 379 EUR jeb 1,4 % no kopējiem ieņēmumiem, maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi – 339 544 EUR jeb 4,8 % no kopējiem ieņēmumiem, un transfertu ieņēmumi – 4 229 101 EUR jeb 59,8 % no kopējiem ieņēmumiem, ziedojumu un dāvinājumu ieņēmumi – 150 EUR.

Salīdzinot ar 2019. gadu, 2020. gadā nodokļu ieņēmumi samazinājušies par 217 401 EUR jeb 8,3 %; nenodokļu ieņēmumi – par 81 986 EUR jeb 45,7 %; maksas pakalpojumu ieņēmumi – pieauguši par 6 490 EUR jeb 1,9 %; transfertu ieņēmumi – pieauguši par 646 784 EUR jeb 18,1 %; ziedojumu un dāvinājumu ieņēmumi – samazinājušie par 623 EUR jeb 80,6 %.

2020. gadā proporcionāli lielākā nodokļu ieņēmumu daļa bija ienākumi no iedzīvotāju ienākuma nodokļa, kas pašvaldības budžetā 2020. gadā sastādīja 2 028 088 EUR jeb 84,5 % no nodokļu ieņēmumiem. Šie ieņēmumi salīdzinājumā ar 2019. gadu samazinājušies par 225 945 EUR jeb 12,9 %.

2020. gadā no kopējiem izdevumiem vispārējo valdības dienestu izdevumi bija 609 228 EUR un veidoja 8,7 %; sabiedriskās kārtības un drošības izdevumi – 21 673 EUR un veidoja 0,3 %; ekonomiskās darbības izdevumi – 1 332 568 EUR un veidoja 19,0 %; vides aizsardzības izdevumi – 70 805 EUR un veidoja 1,0 %; teritoriju un mājokļu apsaimniekošanas izdevumi – 903 129 EUR un veidoja 12,8 %; veselības izdevumi – 74 810 EUR un veidoja 1,1%; atpūta, kultūra un reliģija izdevumi – 577 079 EUR un veidoja 8,2 %; izglītības izdevumi – 2 487 306 EUR un veidoja 35,4 %; sociālās aizsardzības izdevumi – 952 082 EUR un veidoja 13,5 %.

Salīdzinot ar 2019. gadu, 2020. gadā vispārējo valdības dienestu izdevumi pieauguši par 43 640 EUR jeb 7,7 %; sabiedriskās kārtības un drošības izdevumi – samazinājušies par 5 458 EUR jeb 20,2 %; ekonomiskās darbības izdevumi – pieauguši par 1 077 977 EUR jeb 5,2 reizes; vides aizsardzības izdevumi – pieauguši par 1 524 EUR jeb 2,2 %; teritoriju un mājokļu apsaimniekošanas izdevumi – pieauguši par 26 263 EUR jeb 3,0 %; veselības izdevumi – pieauguši par 2 646 EUR jeb 3,7 %, atpūta, kultūra un reliģija izdevumi salīdzinājumā ar 2019. gadu pieauguši par 133 353 EUR jeb 30,1 %; izglītības izdevumi – samazinājušies par 64 552 EUR jeb 2,5 %; sociālās aizsardzības izdevumi – pieauguši par 65 822 EUR jeb 7,5 %.

2020. gadā Kārsavas novada pašvaldības ieņēmumu izpilde bija 7 066 594 EUR jeb 98,6 % no pārskata periodam plānotā. Starpība starp ieņēmumu plānu un izpildi pārskata periodā bija 99 497 EUR jeb 1,4 %. Starpību veidoja transfertu ieņēmumi 288 496 EUR, jo netika realizēti ES projekti un līdz ar to ieņēmumos netika iekasēti ES fondu līdzekļi, to starpā:

- ELFLA projekts “Aprīkojuma iegāde Kārsavas KN” – 42 632 EUR;
- ELFLA projekts “Muzeja izveide Līču mājas telpās” – 45 000 EUR;
- ELFLA projekts “Zīdūņa parka labiekārtošana” – 36 000 EUR;
- ERAF projekts “Dienas aprūpes centra izveide pieaugušām personām ar garīga rakstura traucējumiem un bērniem ar funkcionāliem traucējumiem Kārsavas novadā” – 27 999 EUR;
- ERAF projekts Nr. 5.6.2.0/20/I/007 “Konkurētspējīgas uzņēmējdarbības vides nodrošināšana Austrumlatgales pierobežas novadu teritorijā” – 91 149 EUR (sadarbības projekts).

Nodokļu ieņēmumu izpilde pārsniedza plānu par 115 159 EUR jeb 5,0 % no pārskata periodā plānotā, nenodokļu ieņēmumu izpilde pārsniedz plānu par 199 77 EUR jeb 25,8 % no pārskata periodā plānotā, maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi pārsniedz plānotos ieņēmumus par 53 863 EUR jeb 18,9 % no pārskata periodā plānotā.

2020. gadā vispārējo valdības dienestu izdevumi bija 609 228 EUR jeb 91,4 % no plānotā; sabiedriskās kārtības un drošības izdevumi – 21 673 EUR jeb 26,9 % no plānotā; ekonomiskās

darbības izdevumi –1 332 568 EUR jeb 75,8 % no plānotā; vides aizsardzības izdevumi – 70 805 EUR jeb 69,8 % no plānotā; teritoriju un mājokļu apsaimniekošanas izdevumi – 903 129 EUR jeb 74,4 % no plānotā; veselības izdevumi –74 810 EUR jeb 74,4 % no plānotā; atpūta, kultūra un reliģija izdevumi – 577 079 EUR jeb 71,8 % no plānotā; izglītības izdevumi – 2 487 306 EUR jeb 88,6 % no plānotā; sociālā aizsardzības izdevumi – 852 082 EUR jeb 85,0 % no plānotā.

Budžeta korekcijas ir neizbēgamas gada laikā vairāku iemeslu dēļ. Katra posteņa virzība ir nepārtraukti jāuzrauga, kā arī vienmēr ir atšķirības no plānotām un izpildītām summām. Neatkarīgi no posteņu izmaiņu iemesliem ir jāveic plānu grozījumi, lai labotu situāciju.

Efektīva budžeta izpildes procesa organizēšanai un budžeta izpildes nodrošināšanai veiktās aktivitātes ieņēmumu jomā:

- palielināti Valsts Kultūrkapitāla fonda (VKKF) projekta “Tehniskā nodrošinājuma modernizācija Kārsavas Mūzikas un mākslas skolā” ieņēmumi – 2 437 EUR;
- palielināti ERAF līdzfinansētā projekta Nr. 5.6.2.0/20/I/007 “Konkurētspējīgas uzņēmējdarbības vides nodrošināšana Austrumlatgales pierobežas novadu teritorijā” aktivitātes “Kārsavas pilsētas Malnavas ielas posma no Skolas ielas līdz autoceļam A13 pārbūve” ieņēmumi – 263 783 EUR;
- palielināti ESF Projekta “Atbalsts priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšanai” (PUMPURS) ieņēmumi no valsts finansējuma – 9 200 EUR;
- palielināta mērķdotācija 257 196 EUR apmērā vispārējās pamatizglītības un vispārējās vidējās izglītības, mūzikas un mākslas skolas iestāžu pedagogu darba samaksai un valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām no 01.09.2020. līdz 31.12.2020.;
- palielināti ieņēmumi 2 192 EUR apmērā piemaksas nodrošināšanai pašvaldības izglītības iestāžu pedagogiem par attālinātā mācību procesa nodrošināšanu.

Efektīva budžeta izpildes procesa organizēšanas un budžeta izpildes nodrošināšanas jomā veiktas būtiskākās aktivitātes izdevumu jomā:

- palielināti VKKF projekta “Tehniskā nodrošinājuma modernizācija Kārsavas Mūzikas un mākslas skolā” izdevumi – 2 437 EUR;
- palielināti ERAF līdzfinansētā projekta Nr. 5.6.2.0/20/I/007 “Konkurētspējīgas uzņēmējdarbības vides nodrošināšana Austrumlatgales pierobežas novadu teritorijā” aktivitātes “Kārsavas pilsētas Malnavas ielas posma no Skolas ielas līdz autoceļam A13 pārbūve” izdevumi – 292 419 EUR;
- palielināti ESF Projekta “Atbalsts priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšanai” (PUMPURS) izdevumi no valsts finansējuma – 9 200 EUR;
- palielināti izdevumi 257 196 EUR apmērā vispārējās pamatizglītības un vispārējās vidējās izglītības, mūzikas un mākslas skolas iestāžu pedagogu darba samaksai un valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām no 01.09.2020. līdz 31.12.2020.;
- palielināti ceļu pārbūves pamatlīdzekļu izdevumi – 104 800 EUR;
- palielināti izdevumi 2 192 EUR apmērā piemaksas nodrošināšanai pašvaldības izglītības iestāžu pedagogiem par attālinātā mācību procesa nodrošināšanu 2020. gadā.

Efektīva budžeta izpildes procesa organizēšanas un budžeta izpildes nodrošināšanas jomā veiktas būtiskākās aktivitātes finansēšanas jomā:

- palielināta 132 606 EUR apmērā kapitāla daļu iegāde SIA “KĀRSAVAS NAMSAIMNIEKS” pašvaldības investīciju projekta “Ūdens trases izbūve Kārsavas pilsētas Sporta, Avotu un Lauku ielās” realizēšanai;
- plānots saņemt 28 636 EUR ilgtermiņa aizņēmumu Valsts kasē ERAF līdzfinansētā projekta Nr.5.6.2.0/20/I/007 “Konkurētspējīgas uzņēmējdarbības vides nodrošināšana Austrumlatgales pierobežas novadu teritorijā” aktivitātes “Kārsavas pilsētas Malnavas ielas posma no Skolas ielas līdz autoceļam A13 pārbūve” realizēšanai;

- plānots saņemt 104 800 EUR ilgtermiņa aizņēmumu Valsts kasē pašvaldības investīciju projekta “Parka ielas seguma atjaunošana, Estrādes ielas bruģēšana un segas maiņa ietvei uz estrādi” realizēšanai.

15.1.2.3. Ludzas novads

Ludzas novada pašvaldības 2020. gada budžets sastāvēja no pamatbudžeta un ziedojumu un dāvinājumu budžetiem, kurus veido pēc naudas plūsmas principa.

Ludzas novada pašvaldības budžets 2020. gadam tika izstrādāts un apstiprināts, pamatojoties uz likumu “Par valsts budžetu 2020. gadam” un Ludzas novada pašvaldības izpilddirektora 2019. gada 2. oktobra rīkojumu Nr.3.1.1.5/63 “Par novada budžeta projektu 2020.gadam”.

2016. gada 5. maijā Ludzas novada pašvaldības izpilddirektors apstiprinājis Instrukciju “Ludzas novada pašvaldības budžeta izstrādāšanas, apstiprināšanas, izpildes un kontroles kārtība”.

Ludzas novada pašvaldības budžets ir finanšu instruments Ludzas novada pašvaldības politikas īstenošanai atbilstoši likumos “Par pašvaldībām” un “Par valsts un pašvaldību finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanu” noteiktajām normām.

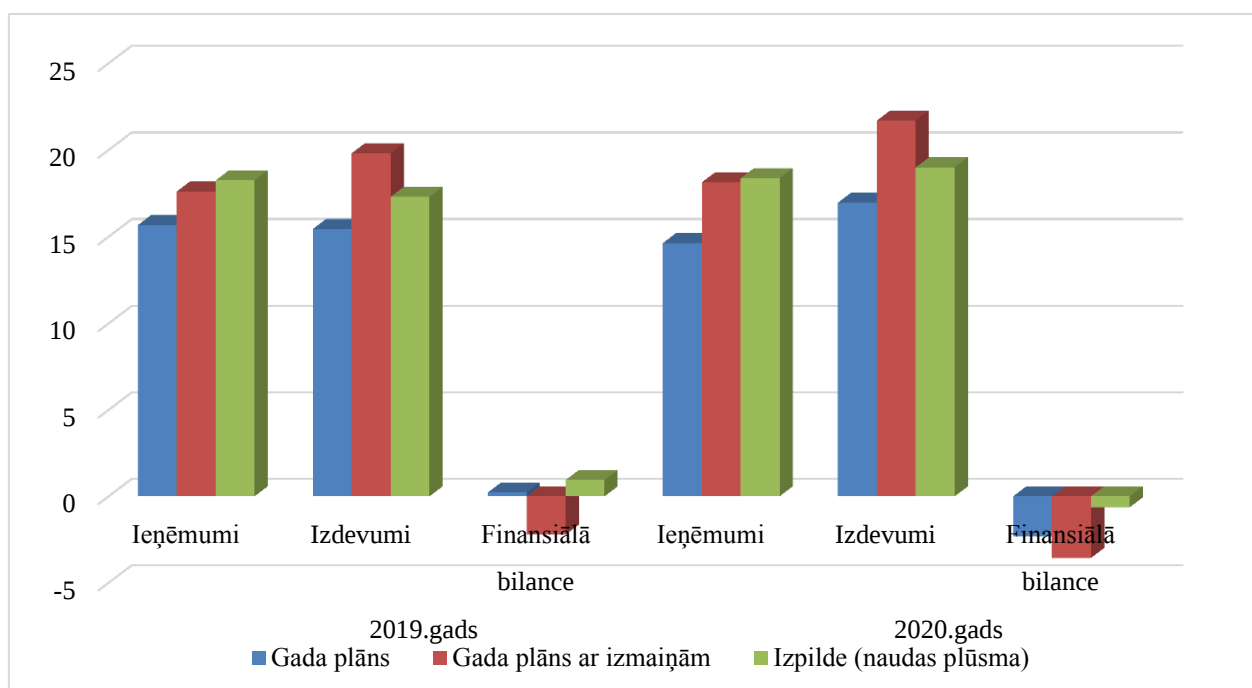
Ludzas novada pašvaldības budžets ir dokuments, kas ietver:

- skaitlisku informāciju par pašvaldības budžeta ieņēmumiem atbilstoši MK noteiktajai budžeta ieņēmumu klasifikācijai;
- datus par iepriekšējā saimnieciskā gada līdzekļu atlikumu, kā arī datus par budžeta deficīta finansēšanu atbilstoši MK noteiktajai budžeta finansēšanas klasifikācijai;
- katrai budžeta finansētai institūcijai programmas, apakšprogrammas vai projekta īstenošanai piešķirto līdzekļu apmēru saskaņā ar Ludzas novada pašvaldības noteikto budžeta izdevumu klasifikāciju atbilstoši ekonomiskajām un funkcionālajām kategorijām;
- informāciju par visām pašvaldības saistībām, t.sk. ilgtermiņa saistībām, sniegtajiem galvojumiem un parāda saistībām atbilstoši Ministru kabineta noteiktajai parāda uzskaites klasifikācijai;
- informāciju par ziedojumiem un dāvinājumiem;
- paskaidrojuma rakstu pie Ludzas pašvaldības budžeta;
- citu informāciju, ko dome atzīst par nepieciešamu.

Budžeta ieņēmumi apstiprināti pa ieņēmumu veidiem klasifikācijas kodu griezumā, un izdevumi – pēc izdevumu klasifikācijas kodiem:

- 1) klasifikācijas kodā 1000 “Atlīdzība”;
- 2) klasifikācijas kodā 2000 “Preces un pakalpojumi”;
- 3) klasifikācijas kodā 3000 “Subsīdijas un dotācijas”;
- 4) klasifikācijas kodā 4000 “Procentu izdevumi”;
- 5) klasifikācijas kodā 5000 “Pamatkapitāla veidošana”;
- 6) klasifikācijas kodā 6000 “Sociālie pabalsti”;
- 7) klasifikācijas kodā 7000 “Uzturēšanas izdevumu transferti, pašu resursu maksājumi, starptautiskā sadarbība”;
- 8) klasifikācijas kodā 8000 “Dažādi izdevumi, kas veidojas pēc uzkrāšanas principa un klasificēti iepriekš”;
- 9) klasifikācijas kodā 9000 “Kapitālo izdevumu transferti”.

2020. gada pašvaldības kopbudžeta ieņēmumi, ieskaitot ieņēmumus no ziedojumiem un dāvinājumiem, sastādīja 18,374 milj. EUR, kas ir par 0,7 % vairāk salīdzinājumā ar 2019. gadu.



Attēls 15.3. *Ludzas novada pašvaldības kopbudžeta ieņēmumi, izdevumi un finansiālā balance 2019.-2020. gadā (milj. EUR) (Ludzas novada pašvaldības dati)*

Pamatbudžeta izpildes pārskatā veikts tehnisks labojums, palielināts pārējo ieņēmumu par nomu un īri (ieņēmumu klasifikācijas kods 21.3.8.9.) plāns par 56 079 EUR un izdevumu plāns par 56 079 EUR (funkcionālās klasifikācijas kods 06.100 “Mājokļu attīstība”, izdevumu klasifikācijas kods 2000 “Preces un pakalpojumi”), jo saņemts skaidrojums no Valsts kases, ka savstarpējais ieskaits par īres maksas peļņas daļas izlietojumu atspoguļojams arī naudas plūsmā. Pamatojoties uz Ludzas novada domes 2015. gada 22. oktobra lēmumu “Par deleģēšanas līguma noslēgšanu” (protokols Nr.14, 28.§), 2015. gada 23. novembrī ar SIA “LUDZAS APSAIMNIEKOTĀJS” noslēgts līgums Nr. P-450/2015 par dzīvojamā un nedzīvojamā fonda apsaimniekošanu un pārvaldīšanu. Pamatojoties uz Ludzas novada domes 2020. gada 26. novembra lēmumu “Par dzīvojamā un nedzīvojamā fonda apsaimniekošanas un pārvaldīšanas līguma termiņa pagarinājumu” (protokols nr. 19, 23.§), noslēgta Vienošanās Nr. 3 par grozījumiem līgumā, ar kuru līguma darbības termiņš pagarināts līdz 2024. gada 23. novembrim.

2020. gadā procentuāli lielāko ieņēmumu daļu jeb 61,3 % no kopējo ieņēmumu apjoma veidoja valsts budžeta transferti, kas salīdzinājumā ar 2019. gadu palielinājušies par 1,517 milj. EUR jeb 18,4 %, t.sk. pašvaldības budžetā saņemtā dotācija no pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fonda, kura veido 41 % no kopējā valsts budžeta transfertu apjoma, kas salīdzinājumā ar 2019. gadu palielinājušies par 0,77 milj. EUR jeb 20 %. Valsts budžeta transfertu gada plāna izmaiņas veidoja papildus mērķdotācijas pedagogu darba samaksai par periodu no 1. septembra līdz 31. decembrim, kā arī projektu īstenošanai saņemtie līdzekļi.

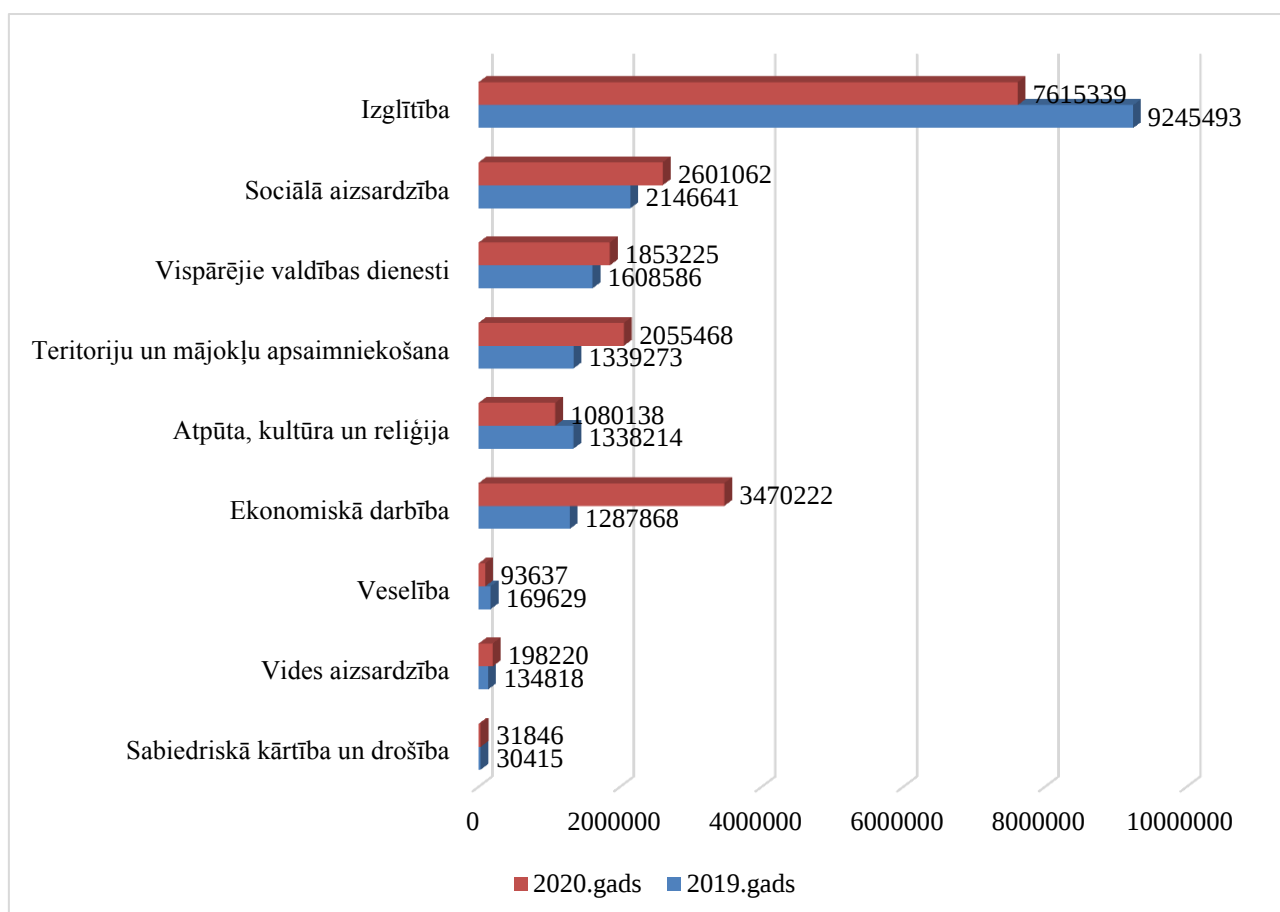
Papildus saņemti transferti ES politikas instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansētajiem projektiem 1,9 milj. EUR apmērā, jo 2020. gadā uzsākta vairāku ES fondu projektu īstenošana. ERAF projekta “Konkurētspējīgas uzņēmējdarbības vides nodrošināšana Austrumlatgales pierobežas novadu teritorijā” īstenošanai saņemts avansa maksājums 0,8 milj. EUR; ERAF projekta “Uzņēmējdarbību veicinošas infrastruktūras izveide rūpniecisko teritoriju atjaunošanai” – avansa maksājums 0,66 milj. EUR. Saņemti arī īstenoto projektu noslēguma maksājumi: projektam “Ludzas vispārējās izglītības iestāžu mācību vides modernizācija” – 193 tūkst. EUR, projektam “Transporta infrastruktūras attīstība Ludzas pilsētā” – 91 tūkst. EUR.

Pašvaldības budžeta nodokļu ieņēmumi veidoja 30,3 % no kopējo ieņēmumu apjoma, un salīdzinājumā ar 2019. gadu kopsummā tie samazinājušies par 0,761 milj. EUR jeb 12,1 %, t.sk. samazinājušies ieņēmumi no iedzīvotāju ienākuma nodokļa – par 0,742 milj. EUR, ieņēmumi no nekustamā īpašuma nodokļa – par 2 tūkst. EUR, no azartspēļu nodokļa – par 39 tūkst. EUR, bet dabas resursu nodokļa ieņēmumi saņemti 22,6 tūkst. EUR apmērā. 2020. gadā iekasēti nekustamā īpašuma nodokļa iepriekšējo gadu parādi 40,9 tūkst. EUR apmērā, tomēr uz 31.12.2020. bija izveidojies parāds (kopā ar pamatparāda palielinājumu un nokavējuma naudu) – 92,9 tūkst. EUR, kurš salīdzinājumā ar 2019. gadu ir samazinājies par 7,3 tūkst. EUR.

Lai nodrošinātu atsevišķiem pašvaldības īstenotajiem projektiem pašvaldības līdzfinansējumu un priekšfinansējumu, kā arī papildus finansējumu pašvaldības iestādēm un pasākumiem, pašvaldība 2020. gadā pārdeva īpašumus – kopsummā par 0,233 milj. EUR, kas salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu bija par 0,426 milj. EUR mazāk, jo 2019. gadā vairāk tika pārdoti mežu īpašumi, bet 2020. gadā – zemes īpašumi. 2019. gadā ieņēmumi no mežu īpašumu pārdošanas veidoja 73 % no kopējiem ieņēmumiem no īpašumu pārdošanas, bet 2020. gadā – tikai 5,5 %.

Ieņēmumi no iestāžu sniegtajiem maksas pakalpojumiem un citi pašu ieņēmumi izpildīti par 105,8 %, kopsummā papildus gūti ieņēmumi par 38,3 tūkst. EUR. Papildus ieņēmumi gūti no šādiem ieņēmumu veidiem: par telpu nomu, zemes nomu, par komunālajiem pakalpojumiem (ar 2020. gada 1. aprīli paaugstināti ūdensapgādes un kanalizācijas tarifi pagastu administratīvajās teritorijās). Salīdzinot ar 2019. gadu, ieņēmumi palielinājušies par 137,5 tūkst. EUR, jo iekļauta SIA “LUDZAS APSAIMNIEKOTĀJS” īres maksas peļņas daļa 56 tūkst. EUR apmērā, palielinājās ieņēmumi par personu uzturēšanos sociālās aprūpes centrā “Ludza” – par 53,3 tūkst. EUR, jo centram ir papildus telpas ēkā Isnaudas pagastā; un par 18,6 tūkst. EUR palielinājušies ieņēmumi no pašvaldībai piekritīgās zemes nomas.

No biedrības “Latgales reģionu attīstības aģentūra” netika saņemts plānotais maksājums, 2019. gadā veiktais priekšfinansējums 18,4 tūkst. EUR skeitparka ierīkošanas projektam.



Attēls 15.4. **Ludzas novada pašvaldības kopbudžeta izdevumi atbilstoši funkcionālajām kategorijām 2019.-2020.gadā (EUR)** (Ludzas novada pašvaldības dati)

Kopbudžeta izdevumi, iekļaujot ziedojumus un dāvinājumus, 2020. gadā bija 18 999 157 EUR, kas ir par 9,8 % vai 1 698 220 EUR vairāk nekā 2019. gadā.

Izpildvaras uzturēšanas izdevumi 2020. gadā bija 1 788 795 EUR, par 242 228 EUR vairāk nekā iepriekšējā gadā. 2020. gadā tika izveidots Klientu apkalpošanas centrs, kurš darbību uzsāka 1. oktobrī, šim nolūkam tika ierīkotas telpas, veikti remontu palīgtelpās un telpās ēkas 1. stāvā. Klientu apkalpošanas centra aprīkojumam un uzturēšanas izdevumiem izlietoti 19,5 tūkst. EUR.

Īstenots projekts “Video konferences zāles izveide Ludzas novada pašvaldībā, izveidojot jaunu bezkontakta vai autonomu risinājumu, kas samazina klātienē saskarsmes nepieciešamību”, kopējās projekta izmaksas – 155 tūkst. EUR.

Apstiprinot gada budžetu, tika izveidots rezerves fonds izdevumiem neparedzētiem gadījumiem 50 000 EUR apmērā, gada laikā dažādiem neparedzētiem gadījumiem novirzīti līdzekļi 5 442 EUR apmērā.

Kopbudžeta sadaļā “Ekonomiskā darbība” izdevumi apgūti par 77,3 % (precizētais plāns – 4 491 873 EUR, izpilde – 3 470 222 EUR).

Nav apgūti budžeta līdzekļi 12 415 EUR apmērā, kurus veido ieņēmumi no ūdenstilpju un zvejas tiesību nomas.

Autoceļu (ielu) uzturēšanai un kapitālajiem remontiem izlietoti autoceļu fonda līdzekļi 545 450 EUR un pamatbudžeta līdzekļi 1 028 697 EUR, t.sk. aizņēmumi no Valsts kases – 522 799 EUR. Autoceļu fonda līdzekļu atlikums uz gada beigām – 75 880 EUR, t.sk. 25 627 EUR tika plānoti kā līdzfinansējums tilta remontam Pildas pagastā.

Centrālā finanšu un līgumu aģentūra 2020. gadā nav veikusi projekta “Infrastruktūras attīstība uzņēmējdarbības veicināšanai Ludzas, Kārsavas un Ciblas novados” noslēguma pārbaudi un nav apstiprinājusi projekta partneru izdevumus, tāpēc vadošais projekta partneris – Ludzas novada pašvaldība – nav veikusi maksājumus Kārsavas un Ciblas pašvaldībai 75 978 EUR apmērā un nav atmaksājusi valsts budžetam iepriekšējos gados saņemtos neizlietotos projekta līdzekļus 519 260 EUR apmērā. Šī projekta gaitā Ludzas novada pašvaldība veica ūdenssaimniecības infrastruktūras un sadzīves kanalizācijas tīklu izbūvi Banonejas ceļa posmā. Būvdarbi uzsākti 2019. gada nogalē un pabeigti 2020. gadā, 2020. gadā apgūtie līdzekļi notekūdeņu apsaimniekošanā – 62 418 EUR, ūdensapgādē – 28 815 EUR.

Nav īstenoti ERAF projekta “Kulinārā mantojuma un tradicionālo amatniecības prasmju saglabāšana un popularizēšana” publicitātes un delegāciju uzņemšanas pasākumi, rezultātā nav apgūti projekta līdzekļi 21 126 EUR apmērā.

Kopbudžeta sadaļā “Vides aizsardzība” izdevumi apgūti par 84,7 % (precizētais plāns – 233 956 EUR, izpilde – 198 220 EUR).

Ludzas novada pašvaldība saskaņā ar Saistošajiem noteikumiem piešķir līdzfinansējumu projektēšanas un būvniecības izmaksu daļējai segšanai – nekustamo īpašumu pieslēgšanai centralizētajām ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmām Ludzā un novada pagastu teritorijās. No plānotajiem līdzekļiem notekūdeņu apsaimniekošanā šim mērķim apgūti 54,5 % vai 21 796 EUR (ekonomija – 18 204 EUR), un ūdensapgādē – 22,7 % vai 4 542 EUR (ekonomija – 15 458 EUR).

Kopbudžeta sadaļā “Teritoriju un mājokļu apsaimniekošana” izdevumi apgūti par 89,3 % (precizētais plāns – 2 301 949 EUR, izpilde – 2 055 468 EUR).

Novada lauku teritorijās noslēgti seši daudzdzīvokļu dzīvojamo māju apsaimniekošanas līgumi, uzkrātie līdzekļi sastāda 11 405 EUR. Remontdarbi no māju uzkrājuma fonda veikti tikai daudzdzīvokļu mājai Cirmas pagastā 1 497 EUR apmērā, saņemot arī pašvaldības līdzfinansējumu 1 497 EUR apmērā.

Nav pabeigta Ludzas novada teritorijas plānojuma 2013.-2024. gadam grozījumu izstrāde, līgumsumma – 3 789 EUR.

Tikai 2019. gada nogalē uzsākts īstenot Latvijas-Krievijas pārrobežu sadarbības programmas projekts NATTOUR (LV-RU-030) – pilsētas dabas objektu uzlabošana parkā, jo ielga tehniskās dokumentācijas pārstrāde un publiskā iepirkuma organizēšana. 2020. gadā veikti būvdarbi 173,3 tūkst. EUR apmērā un citas aktivitātes 10,2 tūkst. EUR apmērā, neizlietotais finansējums – 98 tūkst. EUR, no tā 60 tūkst. EUR – pamatlīdzekļu iegādei.

2020. gadā uzsākta ERAF projekta “Degradētās teritorijas revitalizācija un ražošanas zonas izveide Ludzas pilsētā” īstenošana. Saņemts projekta līdzekļu avanss 42 922 EUR apmērā, kas izlietots jauna elektropieslēguma ierīkošanai Krāslavas ielā 1A, Ludzā. 2020. gadā projekta tehniskajai dokumentācijai izlietoti pašvaldības līdzekļi 42 695 EUR apmērā.

Budžeta sadaļā “Veselība” izdevumi 2020. gadā bija 93 637 EUR, kas ir par 85,2 % jeb 75 992 EUR mazāk nekā 2019. gadā. Sakarā ar ārkārtējo situāciju Covid-19 izplatības dēļ netika īstenotas visas plānotās projekta “Sabiedrības veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumu īstenošana Ludzas novadā” aktivitātes, 2020. gadā līdzekļi apgūti par 26,5 %, neapgūti 13,8 tūkst. EUR, salīdzinot ar 2019. gadu samazinājums ir 74,4 tūkst. EUR.

Kopbudžeta plānotie izdevumi atpūtai, kultūrai un reliģijai 2020. gadā apgūti par 78,8 % (precizētais plāns – 1 370 255 EUR, izpilde – 1 080 138 EUR). Salīdzinot ar 2019. gada kopbudžeta izdevumiem 1 338 214 EUR, izdevumi samazinājušies par 258 076 EUR. Šīs nozares izdevumu samazinājumu visvairāk ietekmējusi 2020. gada ārkārtējā situācija saistībā ar

Covid-19 izplatību, jo kultūras iestādes nedarbojās un pasākumi notika tikai vasaras mēnešos, tāpēc izveidojās līdzekļu ekonomija atlīdzībai, izdevumiem par komunālajiem pakalpojumiem un izdevumiem pasākumu organizēšanai.

2019. gada 29. decembrī pašvaldība apstiprināja nolikumu "Par pašvaldības atbalstu sporta veicināšanai Ludzas novadā" (domes sēdes protokols Nr.18.,14.§), saskaņā ar šo nolikumu izdevumi 2020. gadā tiek atspoguļoti kā dotācijas.

2020. gada 2. pusgadā uzsākts projekts "Ģimenei draudzīgas bibliotēkas izveide kā ieguldījums sociāli ekonomiskajā attīstībā Ludzas novadā, Rokišķu rajonā un Jēkabpils pilsētā" (HOME; LLI-422). Ārkārtējā situācija Covid-19 izplatības dēļ ietekmēja plānotā finansējuma apgūšanu. Finansējums apgūts 26 % apmērā, nav iegādāti pamatlīdzekļi 21,8 tūkst. EUR apmērā, nenotika pasākumi un braucieni pie projekta partneriem.

2020. gadā netika realizēti plānotie Ludzas pilskalna teritorijas labiekārtošanas būvdarbi (projekts "Rīteiropas vērtības"), nav apgūti 149 542 EUR. Tika veikta būvprojekta aktualizācija un būvdarbu iepirkuma procedūra tiks pabeigta tikai 2021. gadā.

Saskaņā ar Ludzas Lielās sinagogas kapitālā remonta un rekonstrukcijas projekta īstenošanas nosacījumiem izveidotā rezerve 2020. gadam 5 000 EUR apmērā, tā nav izmantota, nav izmantoti arī ziedojumi 1 232 EUR apmērā.

Dažādu kultūras pasākumu organizēšanai izveidojusies līdzekļu ekonomija 20 907 EUR apmērā, jo pasākumos vairāk bija iesaistīti novada pašdarbnieki nevis viesmākslinieki.

Saskaņā ar noteikumiem "Noteikumi par kārtību, kādā piešķiramas naudas balvas par izciliem sasniegumiem kultūrā un sportā, un naudas balvu apmēru" plānotie līdzekļi 8 200 EUR apmērā nav izlietoti, balvas par sasniegumiem 2019. gadā piešķirtas un izmaksātas 2020. gada sākumā.

Kopbudžeta sadaļā "Izglītība" izdevumi apgūti par 91,6% (precizētais plāns – 8 316 289 EUR, izpilde – 7 615 339 EUR).

Sešu pirmsskolas izglītības iestāžu uzturēšanai izlietoti 1 644 196 EUR, kas ir par 68 806 EUR mazāk nekā 2019. gadā, jeb izdevumi apgūti par 93,3 %. Nav apgūti izdevumi atlīdzībai – 46 360 EUR, precēm un pakalpojumiem – 41 001 EUR, kapitālajiem izdevumiem – 30 522 EUR. Iestādēm 2020. gadā izveidojusies ekonomija 11 108 EUR apmērā par komunālajiem pakalpojumiem, un 7 894 EUR – ēdināšanas izdevumiem, salīdzinot ar precizētajiem izdevumu plāniem.

Nav apgūti plānotie izdevumi PII "Pasaciņa" apkurei nepieciešamās dīzeļdegvielas iegādei – izlietots par 5 034 EUR mazāk, jo ziemas bija siltas un apkurei bija vajadzīgs mazāks daudzums kurināmā. Nav pabeigti projektēšanas darbi PII "Pasaciņa" ēkas siltināšanai 18 850 EUR apmērā.

Vispārizglītojošo skolu uzturēšanai izlietoti 3 710 119 EUR, precizētie izdevumi 3 987 855 EUR apgūti par 93 %.

Sakarā ar skolu slēgšanu uz ārkārtas situācijas laiku un darbinieku darba nespējas laiku 2020. gadā izveidojusies izdevumu ekonomija atlīdzībai – 55 981 EUR, precēm un pakalpojumiem – 91 496 EUR, t.sk. izdevumi par komunālajiem pakalpojumiem – 31 151 EUR, nav apgūti kapitālie izdevumi – 127 484 EUR.

Vislielākie kapitālie izdevumi ir Ludzas pilsētas ģimnāzijas peldbaseina būvniecības izmaksas, akts par būves pieņemšanu ekspluatācijā parakstīts 2019. gada 30. decembrī, apmaksa par decembra mēnesī izpildītajiem darbiem un noslēguma norēķina izdevumi veikti 2020. gadā – 636 174 EUR. Peldbaseins atklāts apmeklētājiem 2020. gada 15. februārī. 2020. gada ieņēmumi par peldbaseina izmantošanu – 58 437 EUR.

2019. gada nogalē Ludzas pilsētas ģimnāzijā uzsākti divi *Erasmus* skolu partnerības projekti, bet 2020. gada ārkārtas situācija neļāva īstenot projektu aktivitātes: skolu apmaiņas braucienus un viesu uzņemšanu, plānotie izdevumi nav apgūti 35 686 EUR apmērā.

Pildas pamatskolā uzsākta pamatskolas telpu pārbūve, pielāgojot tās Pildas pirmsskolas izglītības iestādes vajadzībām, būvdarbu izmaksas 2020. gadā – 91 tūkst. EUR. LEADER projekta “Pildas pamatskolas stadiona skrejceļa atjaunošana” īstenošana notika 2021. gadā, plānotais finansējums – 37 552 EUR.

2020. gadā saņemts Juliana Mekša dāvinājums (mantojums) bērnu rotaļu laukuma ierīkošanai, uzsākti projektēšanas darbi, līdzekļi 62 167 EUR apmērā izmantoti 2021. gadā.

Bērnu un jauniešu interešu izglītības četru iestāžu uzturēšanai izdevumi apgūti par 86,8 % (precizētais plāns – 1 775 997 EUR, faktiskā izpilde – 1 540 801 EUR).

Sakarā ar to, ka ieilga projekta saskaņošanas process ar projekta partneriem, 2020. gadā nav apgūti J. Soikāna Ludzas mākslas skolas īstenotā Latvijas – Lietuvas – Baltkrievijas pārrobežu sadarbības programmas līdzfinansēta projekta “Jauni amatnieki par tradicionālo iemaņu saglabāšanu un attīstību Latvijas, Lietuvas un Baltkrievijas pārrobežu sadarbībā” (CraftWays; ENI-LLB-2-283) oktobra mēnesī saņemtais projekta avansa maksājums 86 744 EUR un plānotais pašvaldības priekšfinansējums 27 592 EUR apmērā, t.sk. atlīdzībai – 10 697 EUR, precēm un pakalpojumiem – 19 747 EUR, kapitālajiem izdevumiem – 46 348 EUR, un plānotajiem avansa maksājumiem partneriem pārskaitīti tikai 15 470 EUR (plānotie maksājumi partneriem (transferti) – 52 968 EUR).

Ludzas novada Sporta skolā un J. Soikāna Ludzas mākslas skolā pirms 2020./2021. gadu apkures sezonas veikti apkures sistēmas remontdarbi, esošos apkures katlus nomainot uz koksnes granulu apkures katliem. Līdz ar to izveidojusies līdzekļu ekonomija atlīdzībai kurinātājiem, un Sporta skolā – izdevumiem kurināmā iegādei.

Nav izlietoti līdzekļi 39 395 EUR apmērā Sporta skolas stadiona “Vārpa” rekonstrukcijas projektēšanai, veikts tikai energoaudits – 605 EUR.

Transporta daļas uzturēšanai izlietoti 264 404 EUR. Izveidojusies līdzekļu ekonomija degvielas iegādei – 9 660 EUR pret precizēto plānu. Salīdzinot ar pirmatnējo plānu, gada laikā izdevumi degvielai samazināti par 32 435 EUR, novirzot šo summu citu pasākumu finansēšanai. Iegādātas divas vieglās automašīnas, izdevumi – 38 622 EUR.

Nav izlietots projekta “Karjeras atbalsts vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs” finansējums 10 246 EUR apmērā, t.sk. atlīdzībai – 6 969 EUR un pārējiem izdevumiem – 3 277 EUR, jo projekta starpposma maksājumu summas saņemtas oktobra mēnesī. Projekta “Atbalsts izglītojamiem individuālo kompetenču attīstībai” neapgūtie līdzekļi – 16 888 EUR, t.sk. atlīdzībai – 13 931 EUR un pārējiem izdevumiem – 2 958 EUR. Šo projektu saņemtie pēdējie starpposmu maksājumi tika paredzēti izdevumiem 2021. gadā.

Norēķiniem par izglītības iestāžu sniegtajiem savstarpējiem norēķiniem izlietoti 257 589 EUR, par 9 296 EUR vairāk nekā 2019. gadā, palielinājušās citu pašvaldību skolu un pirmsskolas izglītības iestāžu uzturēšanas izmaksas.

Kopbudžeta sadaļā “Sociālā aizsardzība” izdevumi apgūti par 92,3 % (precizētais plāns – 2 817 231 EUR, izpilde – 2 601 062 EUR).

Izdevumi par asistentu pakalpojumu nodrošināšanu apgūti par 92,9 %, neapgūtā summa ir 20 242 EUR (pakalpojumu apmaksai par decembra mēnesi). Pakalpojuma sniegšanas administratīvajiem izdevumiem izlietoti 19 529 EUR.

Funkcionālās klasifikācijas kodā 10.100 atspoguļoti arī ERAF projekta “Daudzfunkcionālā sociālo pakalpojumu centra izveide Ludzā” īstenošanas izdevumi. 2020. gadā centra izveidošanai (ēkas pārbūve un telpu aprīkojums) izlietoti 387 401 EUR. Centrs darbību uzsāka 2020. gada 1. jūlijā, tā uzturēšanas izdevumi 2020. gadā – 52 990 EUR, t.sk. atlīdzībai – 37 136 EUR.

Ar 2020. gadu funkcionālās klasifikācijas kodā 10.200 atspoguļoti arī izdevumi sociālajam pakalpojumam „Aprūpe mājās”, kuri 2019. gadā tika atspoguļoti kodā 10.900. Salīdzinot ar 2019.gadu (izpilde – 120 914 EUR), izdevumi palielinājušies par 17 256 EUR, jo palielinājies aprūpējamo skaits un samaksa par 2020. gada decembra mēnesi veikta decembrī.

Sociālās aprūpes centrs “Ludza”, sākot ar 2020. gada janvāri, uzņēma jaunus iemītniekus filiālē Isnaudas pagasta Istalsnā. Jaunās filiāles ēkas 1. stāvā ir ierīkotas 25 vietas, un pēc 2. stāva telpu remonta kopējais vietu skaits sasniedza 40. Sākoties ārkārtas situācijai 2020. gada martā, iemītnieku skaits bija 18, taču jauni iemītnieki netika uzņemti, un gada vidējais iemītnieku skaits bija tikai 16. SAC “Ludza” uzturēšanai izdevumi, iekļaujot ziedojumus, apgūti par 89,1% (precizētais plāns – 683 848 EUR, faktiskā izpilde – 609 581 EUR), ekonomija darbinieku atlīdzībai – 39 337 EUR, precēm un pakalpojumiem – 19 042 EUR, nav izlietoti ziedojumi 849 EUR apmērā.

2020. gadā bija plānots vidēji mēnesī nodarbināt 149 bezdarbniekus, faktiski vidējais skaits mēnesī – 138. Ņemot vērā mēnesī nodarbināto dienu skaitu, izlietoti 330 901 EUR.

Pašvaldība dažādu pabalstu izmaksai 2020. gadā plānoja izlietot pamatbudžeta līdzekļus 363 841 EUR apmērā, izlietoti 322 684 EUR, līdzekļu ekonomija – 41 157 EUR, t.sk. pabalstiem maznodrošinātām un neaizsargātām personām – 18 461 EUR, dzīvokļa pabalstiem – 17 348 EUR u.c..

Gada laikā samazinājies audzēkņu skaits (līdz trim audzēkņiem), kuri ievietoti Madonas novada Bērnu un jauniešu ārpusģimenes aprūpes un atbalsta centrā “Ozoli”, jo divi audzēkņi sasnieguši pilngadību un jauni šajā centrā nav ievietoti.

Veicot Sporta ielas Ludzā pārbūvi, atklājās, kas jāveic neparedzēti papildus darbi, kas saistīti ar lietus kanalizācijas pārbūvi. Tāpēc plānotos ielas būvdarbus pilnā apmērā līdz ziemei neveica, tika izsludināts tehnoloģiskais pārtraukums. Līdz ar to netika izmantots Valsts kases piešķirtais aizņēmums projekta “Uzņēmējdarbību veicinošas infrastruktūras izveide rūpniecisko teritoriju atjaunošanai Ludzas pilsētā” īstenošanai 127 tūkst. EUR apmērā.

Pašvaldība nav veikusi plānoto pirmstermiņa aizņēmuma atmaksu Valsts kasei 81 671 EUR apmērā projekta “Infrastruktūras attīstība uzņēmējdarbības veicināšanai Ludzas, Kārsavas un Cīblas novados” īstenošanai.

15.1.2.4. Zilupes novads

Zilupes novada pašvaldība budžetu izstrādā saskaņā ar naudas plūsmas principu.

2020. gada pašvaldības budžets sagatavots atbilstoši Zilupes novada pašvaldības 2015. gada 24. novembrī apstiprinātajiem “Noteikumiem par pašvaldības budžeta izstrādāšanas, apstiprināšanas, izpildes un kontroles kārtību”.

Pašvaldības budžets sastāv no pamatbudžeta un ziedojumiem un dāvinājumiem. Pamatbudžetu veido nodokļu un nenodokļu ieņēmumi, dotācijas īpašiem mērķiem, ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citi pašu ieņēmumi, transferti, ārvalstu finanšu palīdzība, kā arī aizņēmumi un aizņēmumu atmaksas, autoceļu fonda līdzekļi un dabas resursu nodokļu ieņēmumi.

Pašvaldības budžets ietver:

- skaitlisku informāciju par budžeta ieņēmumiem atbilstoši pašvaldības noteiktajiem ieņēmumu

avotiem un MK noteiktajai budžeta ieņēmumu klasifikācijai;

- datus par iepriekšējā saimnieciskā gada budžeta līdzekļu atlikumu, kā arī datus par budžeta deficīta finansēšanu atbilstoši MK noteiktajai budžeta finansēšanas klasifikācijai;
- katrai budžeta finansētai institūcijai vai projekta realizācijai iedalīto līdzekļu apmēru atbilstoši MK noteiktajai budžeta izdevumu klasifikācijai;
- informāciju par visām pašvaldības saistībām un sniegtajiem galvojumiem, ietverot arī parāda saistības, atbilstoši MK noteiktajai parāda uzskaites klasifikācijai;
- informāciju par ziedojumiem un dāvinājumiem;
- Zilupes novada pašvaldības domes priekšsēdētāja paskaidrojuma rakstu par pašvaldības budžetu;
- citu informāciju, kuru dome atzīst par nepieciešamu.

Zilupes novada pašvaldības kopbudžeta ieņēmumi 2020. gadā sastādīja 3 356 734 EUR, kas ir par 29 933 EUR vai 0,9 % vairāk salīdzinājumā ar 2019. gadu (3 326 801 EUR). Ieņēmumu plāns izpildīts par 99,96 %.

2020. gada beigās naudas līdzekļu atlikums sastādīja 398 435 EUR, 2019. gada beigās tas bija 677 732 EUR.

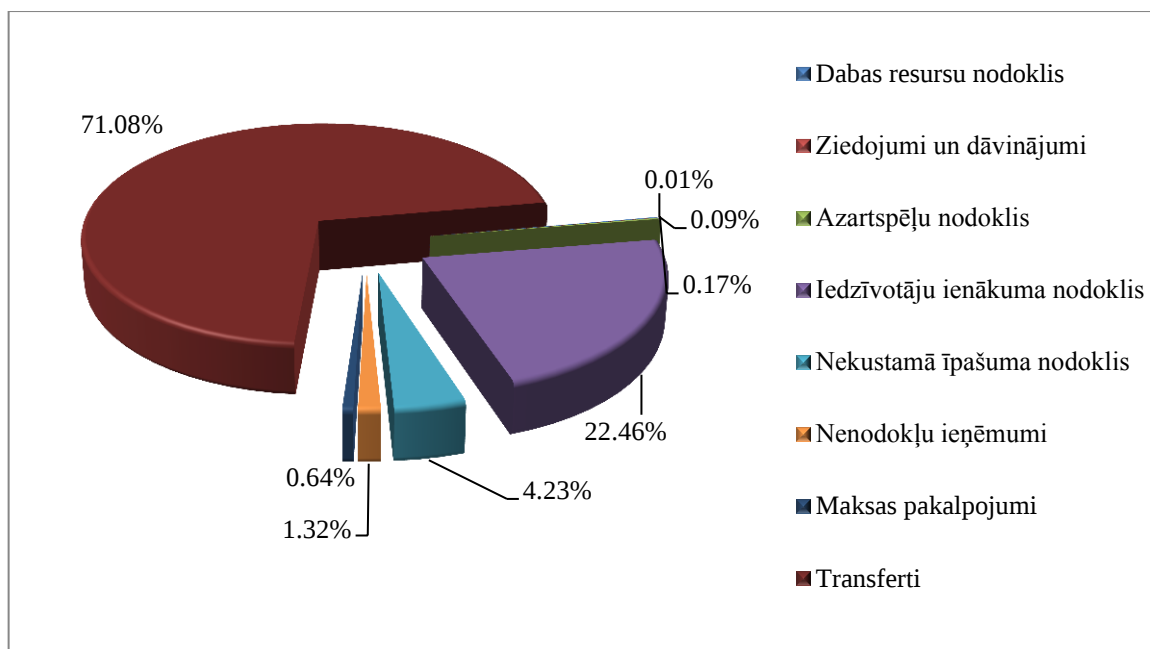
No pašvaldības kopbudžeta ieņēmumiem ievērojamu daļu sastādīja nodokļu ieņēmumi – 26,95 % (904 586 EUR). Iedzīvotāju ienākuma nodoklis – 22,46 % (753 990 EUR), plāns izpildīts par 101,5%, plāna pārsniegums sastādīja 11 141 EUR. Salīdzinot ar 2019. gada izpildi, iedzīvotāju ienākuma ieņēmumi samazinājās par 22,25 % (215 764 EUR). Nekustamā īpašuma nodoklis sastādīja 4,23 % (141 869 EUR) no kopējiem ieņēmumiem, plāns izpildīts par 107,07 %, un tas ir par 4 448 EUR vairāk salīdzinājumā ar 2019. gadu. Pārskata periodā iekasēts azartspēļu nodoklis 5 626 EUR apmērā, kas sastāda 0,17 % no kopējiem ieņēmumiem, iepriekšējā periodā ieņēmumu no šī nodokļa sastādīja 13 936 EUR. Samazinājums ir saistīts ar valstī noteiktajiem ierobežojumiem Covid-19 izplatības ierobežošanai. Dabas resursu nodokļa maksājumi samazinājās par 2 092 EUR, salīdzinot ar iepriekšējo periodu, un sastādīja 3 101 EUR (2019.gadā – 5 193 EUR). Plāna izpilde sastādīja 62,02 %.

Nenodokļu ieņēmumi Zilupes novadā 2020. gadā sastādīja 44 419 EUR un salīdzinājumā ar 2019. gadu (20 799 EUR) tie palielinājušies par 23 620 EUR, plāna izpilde – 98,1 %. Nenodokļu ieņēmumos ietilpst ieņēmumi no naudas sodiem, ko uzliek pašvaldība (399 EUR), kas, salīdzinot ar 2019. gadu, ir palielinājušies par 235 EUR. Pašvaldība pārskata gadā aktīvi nodarbojās ar īpašuma atsavināšanu. Ieņēmumi, kas gūti no pašvaldības īpašuma pārdošanas un iznomāšanas, – 40 805 EUR, un salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu tie ievērojami palielinājās (par 24 048 EUR). Ieņēmumi no valsts un pašvaldību nodevām (2 464 EUR), salīdzinot ar 2019. gadu (3 161 EUR), samazinājās par 697 EUR. Ievērojamu daļu no ieņēmumu samazinājuma sastāda valsts nodeva par apliecinājumiem un citu funkciju pildīšanu bāriņtiesās.

Maksas pakalpojumu un citu pašu ieņēmumu īpatsvars pašvaldības kopbudžetā sastādīja 0,64 %. 2020. gadā minētie ieņēmumi Zilupes novadā – 21 630 EUR, kas ir vienā līmenī ar iepriekšējo periodu (22 840 EUR). Maksājumi par izglītības pakalpojumiem – 2 710 EUR (vecāku līdzfinansējums Zilupes mūzikas un mākslu skolā, kas sakarā ar pasludināto ārkārtējo situāciju valstī tika daļēji atcelta). Ieņēmumi par zemes nomu – 9 271 EUR, ieņēmumi par telpu nomu – 8 460 EUR. Ieņēmumu plāns izpildīts par 94,66 %.

Zilupes novada pašvaldības kopbudžetā 71,08 % no kopējiem ieņēmumiem sastādīja transferti – 2 385 799 EUR, kas ir par 230 238 EUR vairāk salīdzinājumā ar 2019. gadu (2 155 561 EUR). Šo ieņēmumu izpilde sastādīja 99,89 %. Valsts budžeta transferti sastādīja 2 284 725 EUR, t.sk. dotācija no PFIF – 1 246 324 EUR, ieņēmumu izpilde bija 99,94% no plānotā, t.i. plāns neizpildīts par 754 EUR. Pārskata gadā saņemts Lauku atbalsta dienesta līdzfinansējums ELFLA projektu realizācijai un ESF līdzfinansējums izglītības iestāžu projektu realizācijai 106 934 EUR

apmērā. Ieņēmumi no transfertiem starp pašvaldību struktūrām – 101 074 EUR (iepriekšējā pārskata periodā – 93 214 EUR). Pārskata gadā palielinājās uzturēšanas izmaksas par izglītības iestāžu sniegtajiem pakalpojumiem. Autoceļa fonda līdzekļu ieņēmumi 2020. gadā sastādīja 146 004 EUR, kas ir par 7 920 EUR jeb 5,74 % vairāk salīdzinājumā ar 2019. gadu (138 084 EUR).



Attēls 15.5. *Zilupes novada pašvaldības kopbudžeta ieņēmumu struktūra 2020. gadā, (%)* (Ludzas novada pašvaldības dati)

2020. gadā no Zilupes novada pašvaldības budžeta līdzekļiem tika uzturētas 17 budžeta iestādes, Bāriņtiesa, Sociālais dienests un Dzimtsarakstu nodaļa. Zilupes novada kopbudžeta izdevumi sastādīja 4 058 079 EUR, salīdzinot ar iepriekšējo pārskata periodu (2 762 603 EUR), palielinājums – 1 295 476 EUR jeb 46,89 %. Palielinājums ir saistīts ar pašvaldības pamatkapitāla veidošanu.

Izdevumi atbilstoši ekonomiskajām kategorijām 2020. gadā izlietoti šādi: uzturēšanas izdevumi – 72,85 % jeb 2 956 465 EUR (2019.gadā – 93,6 % jeb 2 587 779 EUR) un kapitālie izdevumi – 27,15 % jeb 1 101 614 EUR (2019. gadā – 6,4% jeb 176 824EUR).

Ievērojamu īpatsvaru pašvaldības budžetā sastāda izdevumi izglītībai – 29,03 %, kas izpildīti par 92,14 % un sastādīja 1 178 170 EUR, kas ir par 42 167 EUR jeb 4,46 % mazāk nekā 2019. gadā (1 220 337 EUR). 2020. gadā samazinājās valsts mērķdotācijas apjoms izglītības iestāžu pedagogu atalgojumam. Zilupes vidusskolā samazinājās izdevumi par siltumenerģiju – par 18 762 EUR. No pašvaldības un valsts budžeta līdzekļiem uzturēta Zilupes vidusskola, Zilupes pirmsskolas izglītības iestāde, Zilupes bērnu un jauniešu izglītības centrs, Zilupes mūzikas un mākslas skola. Pārskata gadā veikts Zilupes pirmsskolas izglītības iestādes telpu iekšējais kosmētiskais remonts un fasādes atjaunošana – 38 126 EUR. Zilupes vidusskolā pārskata gadā tika realizēti dažādi ESF atbalstīti izglītības projekti un pasākums “Latvijas skolas soma”.

Vispārējo vadības dienestu izdevumi 2020. gadā sastādīja 442 445 EUR, kas ir par 2,4 % vai 10 417 EUR vairāk kā 2019.gadā (432 028 EUR). Transfertu maksājumu apjoms citām pašvaldībām par izglītības iestāžu sniegtajiem pakalpojumiem samazinājās par 4,14% vai 2 047 EUR. Pārskata gadā pašvaldība pārskaitīja LR Izglītības ministrijai iepriekšējos periodos neizlietoto mērķdotāciju brīvpusdienu nodrošināšanai 1.-4. klasēs. Ieplānotie izdevumi ir izpildīti par 91,92 %, un to īpatsvars sastāda 10,9 % no kopējiem izdevumiem. Sadaļā “Vispārējie vadības

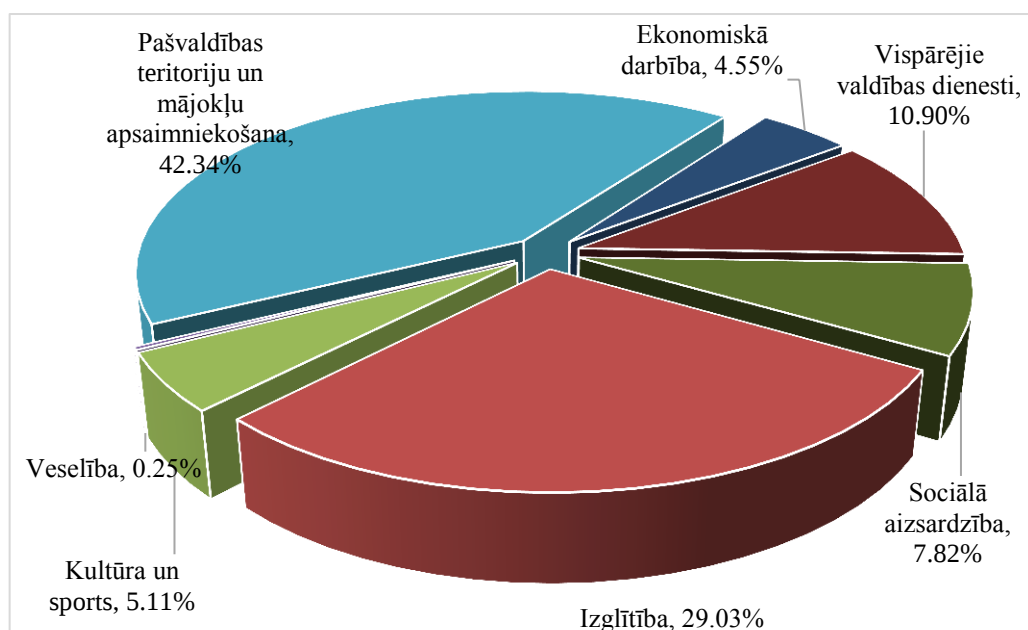
dienesti” iekļauti izdevumi pašvaldības centrālās administrācijas, Pasienes un Lauderu pagasta pārvaldes, centralizētās grāmatvedības uzturēšanai, novada vēlēšanu komisijas darbības nodrošināšanai, Klientu apkalpošanas centra uzturēšanai, pašvaldības ņemto aizņēmumu procentu atmaksai, kā arī norēķiniem par citu pašvaldību izglītības iestāžu sniegtajiem pakalpojumiem.

Teritoriju un mājokļu apsaimniekošana sastādīja 42,34 % no kopējiem izdevumiem, tie izpildīti par 92,18 % un sastādīja 1 718 235 EUR, kas ir par 1 287 516 EUR jeb 298,92% vairāk nekā 2019. gadā (430 719 EUR). Palielinājās izdevumi novada teritorijas apsaimniekošanai un labiekārtošanai, 2020. gadā tie sastādīja 112 987 EUR (iepriekšējā gadā – 32 338 EUR). Pārskata periodā rekonstruēti trotuāra celiņi Brīvības ielā – 45 617 EUR. Realizēts ELFLA projekts, veikta ceļa Pasiene – Grišina - Katalova pārbūve, kopējās projekta izmaksas sastādīja 1 001 049 EUR. Pārskata gadā pašvaldība saņēma aizņēmumu Valsts kasē projekta realizācijai 477 000 EUR apmērā. ELFLA projekta ietvaros uzbūvēts stāvlaukums Tautas ielā 2, kopējās izmaksas sastādīja 52 857 EUR.

Autoceļu fonda līdzekļi izlietoti 99,0 % apmērā no plānotajiem, un tie sastādīja 205 600 EUR (2019. gadā – 81 935 EUR). Pārskata gadā autoceļu fonda līdzekļi izlietoti ikdienas uzturēšanai un ceļu seguma atjaunošanai (Priežu, Sporta un Meža ielas Zilupes pilsētā). Papildus pašvaldība ieguldīja arī budžeta līdzekļus Stacijas un Liepu ielas seguma atjaunošanai, saņemot aizņēmumu Valsts kasē 89 351 EUR apmērā.

Novada ekonomiskajai darbībai izlietoti 184 430 EUR, kas ir par 5 780 EUR vai 3,24 % vairāk nekā iepriekšējā periodā (178 650 EUR). Izdevumi ekonomiskai darbībai sastādīja 4,55 % no kopējiem izdevumiem, izpildīti par 84,28 %. Sadaļā “Ekonomiskā darbība” iekļauti izdevumi novada iedzīvotāju un skolēnu nodarbinātības pasākumiem un transporta uzturēšanai. Pārskata gadā palielinājās nodarbinātības pasākumos iesaistīto iedzīvotāju skaits, līdz ar to palielinājās arī izmaksāto bezdarbnieku stipendiju apjoms – 95 576 EUR (2019. gadā – 73 091 EUR). 2020. gadā samazinājās skolēnu pārvadājumu apjoms, jo mācību process notika attālināti, līdz ar to samazinājās arī skolēnu autobusu uzturēšanas izmaksas: degvielai – par 10 922 EUR, remontam – par 8 276 EUR.

Veselības iestāžu uzturēšanai izlietoti 10 084 EUR, kas ir par 719 EUR jeb 7,68 % vairāk nekā 2019. gadā (9 365 EUR). Pārskata gadā palielinājās izdevumi ārsta palīga atlīdzībai (mērķdotācija no Nacionālā veselības dienesta). Veselības iestāžu izdevumi sastādīja 0,25 % no kopējiem izdevumiem un izpildīti par 92,07 %.



Attēls 15.6. Zilupes novada pašvaldības kopbudžeta izdevumu struktūra atbilstoši funkcionālajām kategorijām 2020. gadā, (%) (Ludzas novada pašvaldības dati)

Sociālai aizsardzībai 2020. gadā izlietoti 317 178 EUR, kas ir par 22 896 EUR jeb par 7,78 % vairāk nekā 2019. gadā (294 282 EUR). Pārskata gadā palielinājās izdevumi asistentu pakalpojumu nodrošināšanai (2020. gadā – 39 646 EUR, 2019. gadā – 22 397 EUR) un sociālo garantiju apjoms bāreņiem un audžuģimenēm (2020. gadā – 31 090 EUR, 2019. gadā – 22 295 EUR). Sociālās aizsardzības izdevumi sastādīja 7,82 % no kopējiem izdevumiem, izpildīti par 91,53 %.

Atpūtai, kultūrai, reliģijai un sportam izlietoti 207 537 EUR, kas ir par 16 618 EUR jeb par 8,7 % vairāk nekā 2019. gadā (190 919 EUR). Pārskata gadā veikti remontdarbi un teritorijas labiekārtošanas darbi, palielinājās izdevumi Zilupes pilsētas Tautas nama uzturēšanai (darbinieku atlīdzība). Izdevumi kultūrai sastādīja 5,11 % no kopējiem izdevumiem un izpildīti par 80,71 %. Sadaļā “Kultūra” tiek uzskaitīti izdevumi novada kultūras namu un bibliotēku uzturēšanai, kultūras un sporta pasākumiem.

Pārskata gadā saņemti ziedojumi un dāvinājumi no dažādām juridiskām un fiziskām personām 300 EUR apmērā, iepriekšējā periodā tie sastādīja 1 300 EUR.

15.2. Sabiedriskās organizācijas

Sabiedriskās (nevalstiskās) organizācijas (NVO), kas pārstāv trešo jeb nevalstisko sektoru blakus valsts un biznesa sektoriem, ir neatņemama jebkuras demokrātiskas valsts sastāvdaļa. Ar NVO palīdzību, apvienojoties cilvēku grupai, kurus vieno kopēji mērķi, ir iespējams ietekmēt vai mainīt gan likumdevējas, gan izpildvaras darbību. NVO iesaistās uzņēmīgākā sabiedrības daļa, kas darbojas tādās jomās kā sociālā un veselības aizsardzība, cilvēktiesības un integrācija, vides aizsardzība, izglītība, uzņēmējdarbība, sports, atpūta utt..

NVO ir pilsoniskās sabiedrības pamats, organizāciju un biedru skaits tajās parāda, cik aktīvi ir kādas valsts iedzīvotāji un cik liela ir gatavības pakāpe iesaistīties diskusijās ar valsts varu un pārējo sabiedrības daļu, vērojot uzmanību uz sabiedrībai sasāpējušām problēmām.

Pēc SIA “IT Lursoft” statistikas datiem, 2021. gada 1. janvārī Ludzas novada teritorijā darbojas 51 sabiedriskā organizācija (biedrības un nodibinājumi).

Ļoti svarīga loma Ludzas novadā ir biedrībai “Ludzas rajona partnerība”, kas sadarbībā ar Zemkopības ministriju un Lauku atbalsta dienestu administrē LEADER projektu pieejamību Ludzas novada uzņēmējiem, pašvaldībai un biedrībām.

Daļa biedrību apvieno sportistus, lielākā biedrība sporta jomā ir sporta klubs “Latgols”.

Ludzas novadā aktīvi darbojas mednieku, jauniešu, invalīdu un pensionāru biedrības. Ir arī vairākas biedrības, kas apvieno cilvēkus ar vienādu etnisko piederību.

Ludzas novadā nepieciešams attīstīt tādas organizācijas, kas apvieno iespējami daudz iedzīvotāju, lai stiprinātu sabiedrības saikni ar pašvaldību. Novadā šobrīd nav vides organizācijas, kā arī organizācijas, kas aktīvi iesaistītu iedzīvotājus lēmumu pieņemšanas procesos dažādos jautājumos, nodrošinot iedzīvotāju interešu aizstāvību. Organizāciju loma šajā procesā ir apvienot iedzīvotājus, kam ir kopīgas intereses vai vajadzības, un sniegt palīdzību, atbalstu, daļēji piedaloties arī pašvaldības darbā.

Pašvaldība sniedz finansiālu atbalstu sportistiem, sporta klubiem un nevalstiskajām organizācijām. Saskaņā ar Nolikumu „Ludzas novada pašvaldības līdzfinansējuma piešķiršanas un kontroles kārtība” sabiedriskās organizācijas, izpildot nolikumā noteiktas prasības, var pretendēt uz pašvaldības līdzfinansējumu, novada teritorijā īstenojot sabiedriskas nozīmes pasākumu (līdz 150 EUR vienam pasākumam) vai projektu (līdz 4000 EUR vienam projektam).

Kopš 2014. gada Ludzas novadā darbojas Ludzas māmiņu klubs “Puķuzirnītis”. Māmiņu klubs īsteno dažādas aktivitātes ģimenēm draudzīgas vides veidošanā un sabiedrības līdzdalības veicināšanā, organizē dažādus pasākumus: radošās darbnīcas mammām, tēviem, vecākiem kopā ar bērniem, dažādu speciālistu (fizioterapeits, psihologs, pasākuma vadītājs, uztura speciālists u.c.) vadītas informatīvās nodarbības, dažādas akcijas (vides sakopšanas talkas, labdarības akcijas), tematiskie pasākumi ģimenēm ar bērniem.

Ludzas novada pašvaldība cenšas paaugstināt iedzīvotāju sociālo aktivitāti, izmantojot arī projektus. Ar šo mērķi tika izstrādāti divi Interreg V-A Latvijas – Lietuvas pārrobežu sadarbības projekti, kuru gaitā Ludzas pilsētas galvenā bibliotēka ir organizējusi vairāk kā 100 aktivitātes.

16. SVID analīze

SVID analīze ir populāra situācijas analīzes metode, kurā apskata analizējamās lietas stiprās un vājās puses, kā arī iespējas un draudus. Iegūtie rezultāti ir būtiski vidējā termiņa prioritāšu un rīcības virzienu formulēšanā, kas nodrošinātu ilgtermiņa prioritāšu sasniegšanu.

SVID analīze ir atspoguļota tabulā, lai pārskatāmi aprakstītu visu jomu stiprās, vājās puses, iespējas un draudus atbilstoši pašreizējās situācijas aprakstā minētajam. SVID analīzē katram punktam ir ievietots novērtējums, kas tiek apzīmēts ar “X”, norādot attiecīgā aspekta būtiskāko nozīmi pašvaldības, plānošanas reģiona, valsts vai starptautiskā mērogā.

NOVADA TERITORIJA

(ģeogrāfiskais novietojums, fizioģeogrāfiskais stāvoklis, aizsargājamās dabas teritorijas)

SVID		Pašvaldības mērogā	Plānošanas reģiona mērogā	Valsts mērogā	Starptau- tiskā mērogā
S	Novada ģeogrāfiskais izvietojums (ES ārējā robeža)			X	X
	Daudzveidīgie un bagātie dabas resursi – meži, ezeri, lauksaimniecības zemes, derīgie izrakteņi	X	X		
	Daudz vērtīgu dabas teritoriju un ievērojamu dabas objektu, bagāts kultūrvēsturiskais mantojums	X	X	X	X
V	Novads atrodas salīdzinoši tālu no valsts galvaspilsētas Rīgas un galvenajiem ūdens un gaisa transporta mezgliem	X		X	
I	Novada ģeogrāfiskais izvietojums ir priekšnoteikums loģistikas un tranzīta pakalpojumu attīstībai	X	X	X	X
	Vietējo dabas resursu izmantošana	X			
	Pārrobežu starptautiskā sadarbība	X	X		
D	Tranzītceļa radītās problēmas – kravas automobiļu rindas, vides piesārņojums, satiksmes negadījumi un sastrēgumi	X	X	X	X
	Trūkst mērķtiecīgas valsts reģionālās politikas pierobežas teritorijas attīstībai			X	

IEDZĪVOTĀJI

(demogrāfija, nodarbinātība, labklājība un ieņēmumi)

SVID		Pašvaldības mērogā	Plānošanas reģiona mērogā	Valsts mērogā	Starptau- tiskā mērogā
S	Ir cilvēkresursu potenciāls – izglītoti, radoši, sabiedriski aktīvi iedzīvotāji kā novada attīstību virzošs spēks	X	X	X	
	Daudznacionāla sabiedrība, nav etnisko konfliktu	X		X	
V	Zema dzimstība	X	X	X	
	Augsts bezdarba līmenis	X	X	X	
	Izbrauc kvalificēti darbinieki	X	X	X	
	Pastāv būtiskas ienākumu līmeņa reģionālās atšķirības	X		X	
I	Salīdzinoši zemākas darbaspēka izmaksas palielina investīciju piesaistes iespējas novada teritorijai	X		X	X
	Augsts krievu valodas zināšanu līmenis paplašina iedzīvotāju iespējas darba tirgū un izglītībā	X	X	X	X
	Nodarbinātības veicināšanas pasākumi	X	X	X	
D	Demogrāfiskās situācijas pasliktināšanās – negatīvs dabiskais pieaugums, darbaspējas vecuma iedzīvotāju īpatsvara samazināšanās, iedzīvotāju novecošanās tendence	X	X	X	X
	Kvalificēta darbaspēka aizplūšana uz lielpilsētām un ārvalstīm	X	X	X	
	Darba vietu un dzīvojamā fonda trūkums kavē jauniešus pēc mācību beigām atgriezties novadā	X		X	

EKONOMIKA

(uzņēmējdarbības vide)

SVID		Pašvaldības mērogā	Plānošanas reģiona mērogā	Valsts mērogā	Starptau- tiskā mērogā
S	Izdevīgs novada ģeogrāfiskais izvietojums ir priekšnoteikums transporta pakalpojumu attīstībai	X	X	X	X
	Brīvas ražošanai piemērotas teritorijas	X	X	X	X
	Pieejami vietējie dabas resursi uzņēmējdarbības attīstībai	X			
	Uzņēmumi ir aktīvi ES struktūrfondu finansējuma piesaistē	X	X	X	
	Projektu investīcijas infrastruktūras uzlabošanai, izveidojot/atjaunojot uzņēmējdarbības teritorijas	X	X		
	Jauno uzņēmēju konkursi pašvaldībā	X			
	Gados jaunu cilvēku iesaistīšanās uzņēmējdarbībā	X			
	Malnavas koledža – uzņēmējdarbības speciālistu sagatavošanas izglītības iestāde		X		
V	Nepietiekoši attīstīta mazā un vidējā komercdarbība	X	X		
	Vietējo ražotāju konkurētspējas trūkums starptautiskajā tirgū	X	X	X	X
	Motivācijas trūkums veidot un attīstīt jaunus uzņēmējdarbības veidus	X	X	X	X
	Nav pietiekami nodalīti mazo un lielo uzņēmēju atbalsti un izvirzāmās prasības			X	
	Finanšu resursu trūkums projektu līdzfinansēšanai	X	X	X	
I	Esošo un jaunu tautsaimniecības nozaru attīstība	X	X	X	X
	Daudzveidīgas lauksaimniecības specializācijas iespējas, bioloģiskās lauksaimniecības attīstības iespējas	X		X	X
	ES struktūrfondu līdzekļu piesaiste gan pašvaldības projektos, gan uzņēmējdarbības projektos	X	X	X	
	Pārrobežu sadarbība	X	X		
	Uzlabot sadarbību starp valsts iestādēm/pašvaldībām/uzņēmējiem	X	X	X	
	Izmantot Rēzeknes Biznesa inkubatora pakalpojumus	X	X		
D	Finanšu trūkums uzņēmējdarbības attīstībai (<i>tieši mazajiem un vidējiem uzņēmējiem</i>)	X	X	X	
	Komercesabiedrību zemā konkurētspēja valsts un starptautiskā mērogā	X	X	X	
	Valsts politika nodokļu un kreditēšanas jomā, ražošanas un eksporta atbalstam			X	
	Augstas prasības rādītāju sasniegšanai projektos			X	

INFRASTRUKTŪRA

(transports, enerģētika, informācijas sabiedrība)

SVID		Pašvaldības mērogā	Plānošanas reģiona mērogā	Valsts mērogā	Starptau- tiskā mērogā
S	Energoresursu pieejamība visiem novada iedzīvotājiem	X	X		
	Plānveidīga siltumapgādes, ūdensapgādes un notekūdeņu sistēmu pārbūve un modernizācija	X	X		
	Apstiprināti novada pašvaldības saistošie noteikumi atkritumu apsaimniekošanai	X			
	Ir telefonsakaru (fiksētais un mobilais) pārklājums	X	X	X	X
	Apstiprināti novada pašvaldības saistošie noteikumi pašvaldības līdzfinansējuma piešķiršanai pieslēgumu izbūvei pie centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas tīkliem	X			
	Novada teritoriju šķērso valsts nozīmes autoceļi, dzelzceļi	X		X	
	Pakalpojumu pieejamība tuvu dzīves vietai	X			
V	Nolietojusies ceļu un komunālā infrastruktūra	X	X	X	
	Samazinās sabiedriskā transporta izmantošanas iespējas (slēdz reisu)	X	X	X	
	Centralizēta ūdensapgāde un notekūdeņu sistēmas nav pieejami visiem novada iedzīvotājiem	X			
	Nav izveidota vienota lietuss ūdens kanalizācijas sistēma	X			
	Maz pieejama veloceļu infrastruktūra	X			
	Pierobežas iedzīvotājus neapmierina sabiedriskā radio un televīzijas pārklājums	X			
	Dzīvojamā fonda (t.sk. pašvaldības) trūkums un esošā dzīvojamā fonda nolietojums	X		X	
I	ES struktūrfondu līdzekļu piesaiste infrastruktūras attīstībai	X	X	X	
	Mājsaimniecību un uzņēmumu iesaistīšana atkritumu šķirošanā un dalītā vākšanā	X	X		
	Jauniešu piesaiste profesionālās izglītības apgūšanai	X	X		
	E-pārvaldes sistēmas izveidošana un e-pakalpojumu attīstība	X	X	X	
D	Neapmierinoša esošo ceļu un to segumu kvalitāte	X	X	X	
	Finanšu līdzekļu trūkums pašvaldības autoceļu, ielu uzturēšanai un remontam	X		X	
	Cenu pieaugums komunālās saimniecības pakalpojumiem un iedzīvotāju zemā maksātspēja	X			
	Nesankcionētu atkritumu izgāztuvju veidošanās	X		X	
	Finanšu līdzekļu trūkums iedzīvotājiem, lai pieslēgtos pie uzbūvētās centralizētās ūdensapgādes un notekūdeņu sistēmas	X			

SOCIĀLĀ INFRASTRUKTŪRA UN PAKALPOJUMI

(sociālā drošība un pakalpojumi, mājoklis, veselības aprūpe, sabiedriskā drošība)

SVID		Pašvaldības mērogā	Plānošanas reģiona mērogā	Valsts mērogā	Starptautiskā mērogā
S	Pašvaldība nodrošina plašu sociālo pakalpojumu klāstu un daudzveidīgus pabalstus	X			
	Kvalificēti sociālā darba speciālisti	X		X	
	Novadā darbojas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas	X	X	X	
	Starpinstitucionālā sadarbība ar valsts, pašvaldību un nevalstiskajām organizācijām	X	X	X	
	Pieejami primārās veselības aprūpes pakalpojumi, neatliekamā medicīniskā palīdzība	X		X	
	Sabiedrisko drošību un kārtību uzrauga Valsts policijas Latgales reģiona pārvaldes Ludzas iecirknis	X		X	
	Nelikumīgo preču aprites un kontrabandas apkarošanas jomā novada teritorijā darbojas Valsts robežsardze, Aviācijas pārvalde un Muita	X	X	X	X
V	Novecojis pašvaldības dzīvojamais fonds, nepietiekošs sociālo dzīvokļu skaits	X		X	
	Nepietiekama sociālo pakalpojumu pieejamība (grupu dzīvokļi, nakts patversme, krīzes centrs)	X			
	Sabiedriskā infrastruktūra un apkārtējā vide, it sevišķi lauku teritorijās, nav pietiekami pielāgoti personām ar īpašām vajadzībām	X	X	X	X
	Trūkst specializētā transporta personu ar smagiem funkcionālajiem traucējumiem transportēšanai	X			
	Speciālistu trūkums (audiologopēds, ergoterapeits)	X		X	
	Sociālo problēmu, kuru risināšanā tiek iesaistīti sociālie darbinieki, daudzveidība	X		X	
	Darbinieku pārslogotība	X			
	Iedzīvotāju neizpratne par Sociālā dienesta darba specifiku un funkcijām	X			
	Liels personu ar invaliditāti un vientuļo personu skaits, kurām nepieciešama palīdzība vai aprūpe	X	X	X	
	Lauku teritorijā iztrūkst sociālā darba speciālistu specializācija, jo darbiniekam jāstrādā ar visām klientu mērķgrupām	X			
I	Kvalitatīvu sociālo pakalpojumu izveidošana un esošo sociālo pakalpojumu pilnveidošana	X			
	Sociālo māju un sociālo dzīvokļu izveide	X		X	
	Specializēta transporta nodrošināšana personām ar funkcionālajiem traucējumiem	X		X	
	Sociālā darba speciālistu kvalifikācijas	X	X	X	

	paaugstināšana				
	Sociālā darba speciālistu specializācija	X	X	X	
	Starpnozaru sadarbības modeļu veidošana un pilnveidošana	X	X		
	Sabiedriskās infrastruktūras pielāgošana cilvēkiem ar īpašām vajadzībām	X			
	Eiropas Savienības struktūrfondu līdzekļu piesaiste sociālo pakalpojumu izveidošanai un attīstībai	X	X	X	
	Iedzīvotāju izpratnes par veselīgu dzīvesveidu un profilaksi veicināšana	X	X	X	
D	Sociālās palīdzības klientu zemā motivācija savu sociālo problēmu risināšanā un situācijas uzlabošanā	X	X	X	
	Liela sociālo pakalpojumu izmaksas, kas neveicina maksas pakalpojumu izmantošanu	X	X		
	Finansējuma trūkums jaunu sociālo pakalpojumu izveidošanai	X			
	Dzīvokļu uzturēšanas un apsaimniekošanas izdevumu pieaugums	X	X	X	
	Sociālā darba speciālistu profesionālā izdegšana	X	X	X	
	Alkoholisma, narkomānijas u.c. atkarību izplatība	X	X	X	

IZGLĪTĪBA UN KULTŪRA

(pirmsskolas vecuma bērnu izglītība, vispārējā izglītība, interešu izglītība, kultūras iestādes)

SVID		Pašvaldības mērogā	Plānošanas reģiona mērogā	Valsts mērogā	Starptau- tiskā mērogā
S	Kvalitatīvas un daudzpusīgas izglītības iespējas	X	X	X	
	Uzlabota izglītības iestāžu infrastruktūra un materiāltehniskā bāze, tai skaitā stadioni un sporta laukumi	X	X	X	
	Izglītības iestāžu aktīva dalība ESF finansēto projektu realizācijā, iesaistīšanās starptautisku projektu aktivitātēs	X			X
	Uzlabota kultūras iestāžu infrastruktūra un materiāltehniskā bāze	X			
	Tautas namu un bibliotēku pieejamība visā novada teritorijā	X			
	Aktīvi tautas mākslas kolektīvi, plašs tradicionālās un mūsdienu kultūras pasākumu piedāvājums	X		X	
	Visās pašvaldības bibliotēkās un pagastu pārvaldēs ir pieejams bezmaksas interneta pieslēgums	X			
	Ludzā darbojas Ludzas Novadpētniecības muzejs	X	X	X	X
V	Izglītojamo skaita samazināšanās vispārējās izglītības iestādēs, palielinās apvienoto klašu skaits	X	X	X	
	Neliels izglītojamo skaits lauku skolās būtiski palielina skolas uzturēšanas izmaksas	X	X	X	
	Nepietiekama motivācija kaimiņu novadu izglītības iestāžu sadarbībai rada neadekvātu konkurenci, cīņu par skolēnu piesaisti	X	X	X	
	Interesu izglītības iestādes pieejamas lielākoties pilsētas bērniem	X			
I	Līdzekļu piesaiste izglītības iestāžu infrastruktūras un materiāltehniskā bāzes attīstībai	X			
	Stadionu un sporta laukumu sakārtošana, jaunu aktīvās atpūtas laukumu izveide	X			
	Kultūras iestāžu sniegto pakalpojumu klāsta dažādošana, pasākumu kvalitātes līmeņa paaugstināšana	X			
	Pārrobežu sadarbība, iesaistīšanās starptautisko projektu realizācijā	X	X		X
D	Iedzīvotāju un skolēnu skaita samazināšanās rada draudus lauku skolu pastāvēšanai	X		X	

TŪRISMS

SVID		Pašvaldības mērogā	Plānošanas reģiona mērogā	Valsts mērogā	Starptau- tiskā mērogā
S	Skaistas ainavas, nepiesārņota vide, daudzveidīgi un bagāti dabas resursi	X	X	X	
	Ludzas pilsēta – senākā Latvijas pilsēta	X	X	X	
	Izdevīgs novada ģeogrāfiskais izvietojums (ES robeža)	X	X	X	X
	Daudzveidīgi kultūrvēstures apskates objekti	X	X	X	X
	Aktīva un dzīva amatniecība, spēcīgs reģiona līmeņa centrs un tradicionāli pasākumi	X	X	X	
	Saglabāts spēcīgs nemateriālais un tradīciju, tai skaitā kulinārais mantojums, stāsti par tūrisma produktiem	X	X	X	X
	Latgaliskais raksturs un izpausmes, autentiskas tradīcijas un ainava, būvniecības tradīcijas, latgaliešu valoda	X	X	X	X
	Multikulturāla vide ar daudzu tautību tradīcijām un kultūras izpausmēm	X	X	X	X
	Dabīgie ekoloģiskie produkti, pieejami vietējie ražojumi, tīra vide	X	X	X	X
	Makšķerēšanas un medību tūrisma bagātīgie resursi, aktīvā un dabas tūrisma attīstībai piemērota vide	X	X		
	Darbojas Ludzas novada tūrisma informācijas centrs, profesionāli speciālisti, iestrādes digitālā mārketinga attīstībai	X	X	X	
V	Izteikta tūrisma produktu un pakalpojumu pieprasījuma sezonālitate	X	X	X	
	Kvalitatīvu un dažāda veida naksmītnu, nišas produktu un modernu produktu trūkums	X	X		
	Tūrisma pakalpojumu sniedzēju sadarbības trūkums, nespēja vienoties kopēja mērķa sasniegšanai, trūkst savstarpējas izpratnes un atbalsta, kopēja finansējuma ieguldīšanai, līdzdalībai	X	X		
	Ēdināšanas un citu pakalpojumu trūkums lauku teritorijās, modernu, noformētu augstas klases un luksu piedāvājumu trūkums	X	X		
	Trūkst radošu, zinošu un ar tehnoloģiskām prasmēm apveltītu jaunu uzņēmēju, kas spētu radīt mūsdienu prasībām atbilstošu produktu un veikt tā mārketingu	X	X		
	Digitālo zināšanu un prasmju trūkums	X	X		
	Nepietiekamas svešvalodu zināšanas un profesionālās kvalifikācijas prasmes	X			X
	Liels attālums no Rīgas, lai tūristi izvēlētos Ludzas novadu kā galamērķi (īpaši tas ietekmē darījumu tūrisma)	X	X		X

I	Kultūrvēsturisko objektu saglabāšana	X	X	X	X
	Naktsmītņu pakalpojumu un piedāvājumu dažādošana	X			
	Ūdens tūrisma un aktīvā tūrisma attīstība	X	X	X	X
	Kultūras tūrisma, lauku tūrisma un ekotūrisma attīstības veicināšana	X	X	X	
	Sadarbība starp uzņēmējiem, publiskā privātā partnerība, pārdošanas platformu izveide	X	X		
	Videi draudzīgas attieksmes ieviešana produkta veidošanā un lietošanā, sabiedrības iesaiste, tūrisms vietējiem iedzīvotājiem	X	X		
	Pakalpojumu ar augstu pievienoto vērtību izveide	X	X	X	
	Pārrobežu sadarbība, iesaistīšanās starptautisko projektu realizācijā	X	X		X
D	Investīciju trūkums kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanai	X	X	X	
	Valsts nodokļu politikas negatīvas izmaiņas var mazināt tūrisma jomas konkurētspēju salīdzinājumā ar kaimiņvalstu piedāvājumu, mainīga un sarežģīta likumdošanas vide Latvijā. Nepietiekamas zināšanas par normatīvajiem aktiem un to izmaiņām ar tūrisma saistītās nozarēs un jomās			X	
	Demogrāfiskās situācijas pasliktināšanās, profesionāla darbaspēka trūkums, jaunu ģimeņu aizplūšana no novada	X	X	X	
	Ceļu infrastruktūras sliktā kvalitāte, ceļu neesamība uz dabas objektiem	X	X	X	X
	Nav pēctecības amatu prasmēs, tās draud izzust	X	X	X	
	Klimata izmaiņas, globālie draudi – slimības, pandēmija, dabas katastrofas. Pēckrīzes laika nabadzība, izdzīvošanas režīms, finanšu samazinājums, riska pieaugums, cenu samazinājums	X	X	X	X

PUBLISKĀ PĀRVALDE

(novada pašvaldība, valsts pārvaldes institūcijas, sabiedriskās organizācijas)

SVID		Pašvaldības mērogā	Plānošanas reģiona mērogā	Valsts mērogā	Starptau- tiskā mērogā
S	Pašvaldībai ir liela pieredze investīciju projektu izstrādē un īstenošanā	X	X	X	
	Pašvaldība nodrošina pastāvīgu informācijas apmaiņu un sabiedrības viedokļa uzklaušanu	X			
	Aktīvi darbojas sabiedriskās organizācijas	X	X		
V	Nav attīstīta publiskās – privātās partnerības darbība	X	X	X	
	Pasīva iedzīvotāju iesaistīšanās lēmumu pieņemšanas procesos dažādos novada attīstībai svarīgos jautājumos	X			
I	Pašvaldības un tās iestāžu kapacitātes stiprināšana	X		X	
	Sadarbības veicināšana ar reģiona un citām pašvaldībām	X	X	X	X
	Nevalstiskā sektora attīstība sabiedrības un pašvaldības saiknes stiprināšanai	X	X		
	Pārrobežu sadarbība	X			X
D	Pašvaldības saistību pieaugums	X		X	
	Mērķtiecīgas valsts reģionālās politikas trūkums pierobežas teritorijas attīstībai	X	X	X	
	Sociāli – ekonomiskās situācijas pasliktināšanās	X	X	X	

17. Pašreizējas situācijas analīzes kopsavilkums

Novada teritorija

Ludzas novads ir pierobežas novads un atrodas Latgales reģiona austrumu daļā. Tā kopējā teritorija aizņem 2412 km² (t.sk. pilsētas – 19,24 km²). 2021. gada 1. janvārī novada teritorijā dzīvoja 23 305 cilvēki, vidējais iedzīvotāju blīvums – 9,7 iedzīvotāji uz km².

Novada administratīvajā teritorijā ietilpst Ludzas, Kārsavas un Zilupes pilsētas un 22 pagasti – Blontu, Briģu, Ciblas, Cirmas, Goliševas, Isnaudas, Istras, Lauderu, Līdumnieku, Malnavas, Mežvidu, Mērdzenes, Nirzas, Nukšu, Pasienes, Pildas, Pureņu Pušmucovas, Rundēnu, Salnavas, Zaļesjes un Zvirgzdenes.

Ludzas novads robežojas ar Rēzeknes, Balvu un Krāslavas novadu. Robeža ar Krievijas Federāciju un Baltkrieviju (Pasienes pagasts robežojas ar Baltkrieviju) ir arī Latvijas Republikas valsts robeža un Eiropas Savienības ārējā robeža.

Novada teritoriju šķērso svarīgi starptautiskie tranzīta koridori: valsts galvenais autoceļš A12 Jēkabpils-Rēzekne-Ludza-Krievijas robeža (Terehova), kas ietilpst starptautiskajā Eiropas nozīmes transporta maršrutā E22; valsts galvenais autoceļš A13 Krievijas robeža (Grebņeva)-Rēzekne-Daugavpils-Lietuvas robeža (Medumi), kas ietilpst starptautiskajā Eiropas nozīmes transporta maršrutā E262; Austrumu-Rietumu dzelzceļa koridora līnijas Zilupe-Rēzekne-Krustpils-Jelgava-Ventspils un Kārsava-Rēzekne-Daugavpils.

Ludzas novada teritorijā ir atklātas daudzas derīgo izrakteņu iegulas un izpētīts liels skaits dažādu atradņu – saldūdens kaļķis, smiltis, smilts-grants, māls, kūdra, sapropelis, dolomīts. Vairākām no tām ir svarīga saimnieciskā nozīme, kā arī dažām atradnēm perspektīvā varētu būt svarīga loma novada saimnieciskajā attīstībā.

Novads ierindojas ezeriem bagātāko Latvijas novadu sarakstā. Novada teritorijā plešas 182 ezeri ar kopējo platību 7 421,3 ha. Lielākie Ludzas novada ezeri, kuru platība pārsniedz 100 ha, ir: Lielais Ludzas ezers, Dukānu ezers, Cirmas ezers, Dziļais ezers, Istras ezers, Plisūns, Šķaunes ezers, Nirzas ezers, Pildas ezers, Bižas ezers, Peiteļa ezers, Kurjanovas ezers, Zilezers (Sīnojs), Zvirgzdenes ezers, mākslīgā ūdenstilpe – Blontu dīķi 100 hektāru platībā.

Ludzas novadā ir daudz vērtīgu dabas teritoriju un ievērojamu dabas objektu. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas aizņem 12500,51 ha jeb 5,18% no novada teritorijas. Tie ir dabas parki, nacionālais parks, dabas liegumi, mikroliegumi un dabas pieminekļi – ģeoloģiskie un ģeomorfoloģiskie dabas pieminekļi, dendroloģiskie stādījumi un dižkoki. Novada teritorijā atrodas 109 valsts nozīmes un 26 vietējas nozīmes kultūras pieminekļi.

Novada demogrāfiskā situācija

2021. gada 1. janvārī novadā reģistrēti 23 305 iedzīvotāji, no tiem Ludzā 8039 iedzīvotāji (34,49%), Kārsavā 2042 iedzīvotāji (8,76%), Zilupē 1402 iedzīvotāji (6,01%), lauku teritorijā 11 822 iedzīvotāji (50,74%). Kopš 2016. gada iedzīvotāju skaits novadā krities par 9,32%. Galvenie faktori, kas ietekmē iedzīvotāju skaita samazinājumu, ir iedzīvotāju migrācija un negatīvais dabiskais pieaugums.

Ludzas novadā, tāpat kā valstī kopumā, vērojama iedzīvotāju sastāva novecošanās. Darbaspējas vecuma iedzīvotāju īpatsvars pakāpeniski samazinās, un 2021. gada sākumā tas ir 65,62% no kopējā iedzīvotāju skaita. Pensionāru un gados vecu iedzīvotāju skaita pieaugums situācijā, kad samazināsies darbaspējīgo skaits, rada papildu slogu valsts sociālās nodrošināšanas un medicīniskās aprūpes sistēmai, kā arī pašvaldībai.

Vīriešu un sieviešu īpatsvars Ludzas novada kopējā iedzīvotāju skaitā būtiski nemainās, un 2021. gada sākumā vīriešu vidēji ir par 8,38% mazāk nekā sievietes.

Ludzas novads teritoriāli atrodas pierobežas zonā, kas jūtami ir ietekmējis iedzīvotāju nacionālo sastāvu. Daudzvalodība var tikt veiksmīgi izmantota komunikāciju aktivitātēs, bet vēsturiski veidojušies ekonomiskie sakari rada priekšrocību veiksmīgai pārrobežu sadarbībai.

Ekonomikas attīstība

Bezdarba līmenis 2021. gada sākumā Ludzas novadā bija 19,5%. Laika posmā no 2016. līdz 2021. gadam tas ir reģistrēts robežās no 18,9% līdz 22,1%. Latvijā kopumā minētajā laika posmā bezdarba līmenis ir reģistrēts robežās no 6,3% līdz 9,6%, ar pazemināšanās tendenci līdz 2020. gadam, kad Covid-19 izplatības ierobežošanas padākumu dēļ ekonomiskā attīstība tika negatīvi ietekmēta. Lielākā bezdarbnieku daļa ir cilvēki pirmspensijas vecumā un ilgstošie bezdarbnieki.

Laika posmā no 2016. gada līdz 2020. gada beigām starp novadiem ar vislielāko ekonomisko aktivitāti pirmais ir Ludzas novads, tad seko Kārsavas, Ciblas un Zilupes novads. Starpība starp novadā reģistrēto uzņēmumu skaitu un likvidēto uzņēmumu skaitu samazinās, un 2020. gadā reģistrēto uzņēmumu skaits ir lielāks nekā likvidēto.

Ludzas novada uzņēmumi ar 2019. gada lielāko apgrozījumu ir: SIA "Ariols", ZS "Lūsēni", SIA "Ludzas maiznīca", SIA "ERA-M", SIA "Ludzas medicīnas centrs".

Ludzas novadam ir raksturīgas tradicionālās lauksaimniecības nozares: zemkopībā – graudu, lopbarības kultūru, rapša un kukurūzas audzēšana, lopkopībā – piena un gaļas lopkopība. Perspektīvas nozares ir biškopība, aītkopība, augļkopība, kā arī netradicionālās nozares – sēņu, dzērveņu audzēšana, bioloģiskā lauksaimniecība un zivsaimniecība. 2021. gada 1. janvārī Ludzas novadā bija reģistrētas 398 zemnieku saimniecības.

Tirdzniecības un pakalpojumu nozares uzņēmumi Ludzas novadā ir koncentrējušies pilsētās un pagastu centros. Pagastos visbiežāk ir pieejams pakalpojumu minimums: veikals, pasts, feldšeru – vecmāšu punkts, lauku konsultanta vai lopu pārrauga pakalpojumi. Lauku teritorijas, kur nedarbojas pārtikas veikali, apkalpo autoveikali.

Pakalpojumu sfēra aptver plašu darbības spektru – šūšanas ateljē, frizētavas, skaistumkopšanas saloni, aptiekas, ēdināšanas uzņēmumi, autoservisi un automazgātavas, fotogrāfiju izgatavošanas servisi, apavu darbnīcas, apbedīšanasbiroji. Lielākie mazumtirdzniecības uzņēmumi ir koncentrēti Ludzā – lielveikali "Maxima X", "Centrs", "Mego".

Pakalpojumi tranzīta kravu plūsmu apkalpošanā novada teritorijā ir koncentrēta pierobežā. Ludzas novads robežojas ar Krievijas Federāciju, un tā teritorijā ir divas robežas šķērsošanas vietas: Grebņevas un Terehovas muitas kontroles punkti (MKP), kuru tuvumā darbojas vairāki uzņēmumi, kas nodrošina muitas brokera pakalpojumus. Pie Terehovas MKP darbojas akcīzes preču noliktava. Esošais transporta tīkls un pieejamās dzelzceļa līnijas nodrošina iespējas uzņēmējdarbības attīstībai kravu pārvadājumu un transporta pakalpojumu jomā.

Iedzīvotāju labklājība un ieņēmumi

Laika posmā no 2015. gada līdz 2019. gadam strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa Latvijā un Latgalē kopumā pakāpeniski pieauga – Latvijā par 31%, Latgalē par 30%.

Latgales reģionā lielākais pieaugums vidējā mēneša bruto darba samaksai kopš 2015. gada ir apstrādes rūpniecībā – 42,5%, būvniecībā – 40,2%, ēdināšanas pakalpojumiem – 38,6%, bet zemākais pieaugums valsts pārvaldē – 18,2%.

Lai arī iedzīvotāju ienākumi kopumā ir pieauguši pa gadiem, tomēr ienākumu līmenis ir atšķirīgs pa reģioniem. Latvijā kopumā 2019. gadā strādājošo darba samaksa ir par 46,38% lielāka nekā

Latgales reģionā. Salīdzinot ar Latvijas vidējiem rādītājiem, 2019. gadā darba samaksa Zilupes novadā ir divas reizes zemāka, Ludzas novadā zemāka par 58%, Ciblas novadā – par 67%, Kārsavas novadā – par 72%.

Laika posmā no 2016. gada līdz 2020. gadam pensijas apmērs ir pakāpeniski pieaudzis gan Latvijā, gan novados: Latvijā – par 34,14%, Ludzas novadā – par 32,31%, Kārsavas novadā – par 31,13%, Zilupes novadā – par 28,46%, Ciblas novadā – par 29,22%. Taču Latvijas vidējie vecuma pensijas apmēri tomēr ir augstāki par novadu rādītājiem.

Transporta infrastruktūra

Valsts autoceļu kopējais garums Ludzas novadā ir 821,219 km, no kuriem valsts galvenais autoceļš A12 Jēkabpils-Rēzekne-Ludza-Krievijas robeža stiepjas 57,360 km garumā, un A13 Krievijas robeža (Grebņeva)-Rēzekne-Daugavpils-Lietuvas robeža (Medumi) – 30,710 km garumā, reģionālie autoceļi – 164,856 km garumā, vietējie autoceļi – 553,023 km garumā. Ludzas novadā ir 409,590 km meža ceļu.

Lielākais ielu garums Ludzas novadā ir Ludzā – 49,71 km, no tām 27,97 km ir asfaltētas, Kārsavā – 24,69 km, no tām 17,03 km asfaltētas, Zilupē – 28,56 km, no tām 19,11 km asfaltētas. Novadā 240,99 km valsts autoceļu ir avārijas stāvoklī.

Uz valsts autoceļiem Ludzas novadā atrodas 33 tilti ar kopējo garumu 929,21 metri. No šiem tiltiem 11 ir izvietoti uz galvenā autoceļa A12, uz valsts reģionālajiem ceļiem – 6 tilti, uz valsts vietējiem autoceļiem – 16 tilti.

Paralēli autoceļiem A12 un A13 novada teritoriju šķērso starptautiskas nozīmes dzelzceļa līnija Rīga-Maskava un Daugavpils-Rēzekne-Kārsava-Sanktpēterburga, kas nodrošina gan kravas, gan pasažieru pārvadājumus. Dzelzceļa līnijas galvenokārt tiek izmantotas kravu tranzīta pārvadājumiem.

2021. gada sākumā Ludzas novadā darbojas sešas degvielas uzpildes stacijas un trīs elektrotransportlīdzekļu uzlādes punkti.

Novada teritorijā sabiedriskā transporta pakalpojumus – autobusu pārvadājumus – reģionālās vietējās nozīmes maršrutos sniedz viens pārvadātājs – SIA “Ludzas ATU”, nodrošinot pakalpojumu pieejamību visa novada teritorijā. Sabiedriskā transporta pakalpojumu reģionālās vietējās nozīmes maršrutu tīkls sastāv no 20 autobusu maršrutiem un 1 reģionālās vietējās nozīmes maršruts ārpus pamata maršruta.

Skolēnus uz skolu nogādā 10 pašvaldības autobusi un 4 vieglās automašīnas. Autobusu pakalpojumus 2020./2021. mācību gadā izmanto 160 skolēni. Vidējās transporta izmantošanas izmaksas 1 skolēna nokļūšanai no dzīvesvietas līdz izglītības iestādei un atpakaļ dienā veido 3,00 EUR, pie nosacījuma, ka brauc visi skolēni.

Izmantojot dzelzceļa līniju Rīga-Maskava, VAS “Latvijas dzelzceļš” nodrošina sabiedriskā transporta pakalpojumus. Pasažieru pārvadāšanā tiek izmantoti iekšzemes satiksmes vilcieni (Rīga-Zilupe) un starptautiskie pasažieru vilcieni (Rīga-Maskava).

Ludzas novadā nav reģistrēti taksometra pakalpojumu sniedzēji.

Informācijas sabiedrība

Fiksētos telefonsakarus Ludzas novadā nodrošina SIA “TET”. Novada teritorijā pieejami visu Latvijas publisko mobilo telekomunikāciju tīklu operatoru pakalpojumi. Pieslēguma kvalitāte dažādos novada pagastos atšķiras un ir atkarīga no bāzes stacijas tuvuma un pieejamā pieslēguma veida.

Ludzas novadu šķērso starptautiskās nozīmes optiskie kabeļi. Šie kabeļi ir pamats turpmākai telekomunikāciju tīkla attīstībai. Tie nodrošinās ciparu sistēmā pieslēgto abonentu skaita pieaugumu, kopumā uzlabojot telekomunikāciju pakalpojumu kvalitāti.

Ludzas novadā reālais nodrošinājums ar valsts sabiedriskā radio un virszemes televīzijas pārklājumu ir viduvējā līmenī. Kaut arī retranslācijas tornis atrodas samērā tuvu – Rēzeknē, lielā Ludzas novada teritorijas daļā, īpaši Latvijas un ES ārējās robežas/pierobežas teritorijās, praktiski nav uztveramas valsts radio un TV programmas.

Analogās, ciparu, digitālās un kabeļtelevīzijas pakalpojumus Ludzas novadā nodrošina SIA “Baltcom” un SIA “E-Vels”. Digitālās satelīttelevīzijas pakalpojumus nodrošina SIA “BITE Latvija”. Digitālās, kabeļtelevīzijas, interaktīvās un virszemes televīzijas pakalpojumus nodrošina SIA “TET”.

Interneta pieslēgumu Ludzas novadā piedāvā: SIA “TET”, SIA “TELE2”, SIA “LMT”, SIA “BITE Latvija”, SIA “Baltcom”, SIA “E-Vels”, SIA “Smartnet”.

Novadā darbojas četri Valsts un pašvaldību vienotie klientu apkalpošanas centri (VPVKAC): Blontu VPVKAC, Blontos, Blontu pagastā, LV-5706; Kārsavas VPVKAC, Kārsavā, Vienības ielā 53, LV-5717; Ludzas VPVKAC, Ludzā, Raiņa ielā 16, LV-5701; Zilupes VPVKAC, Zilupē, Raiņa ielā 13, LV-5751.

Enerģētika

Ludzas novadā tiek izmantoti dažādi tehniskās siltumapgādes veidi: centralizēta siltumapgādes sistēma, lokālā apkure un individuālā apkure. Karstā ūdens apgāde tiek nodrošināta vai nu centralizēti vai arī individuāli. Kā kurināmā veids siltumapgādes nodrošināšanai pārsvarā tiek izmantota koksne – malka, granulas un šķelda, atsevišķi uzņēmumi izmanto arī šķidro kurināmo (dīzeļdegvielu), akmeņogles un kūdras.

Centralizētā siltumapgāde Ludzas novadā tiek nodrošināta Ludzā, Zilupē, Kārsavā, Malnavas pagasta Malnavā un Rundēnu pagasta Rundēnos, kā arī daļā pagastu centru dzīvojamo kvartālu. Ludzā siltumapgādi nodrošina siltuma ražotājs SIA “Ludzas Bio-Enerģija” un siltuma ražotājs (katlumāja „Lauktehnikas” rajonā) un siltuma piegādātājs SIA “LUDZAS APSAIMNIEKOTĀJS”. Kārsavā siltumenerģijas ražošanu, pārvadi un sadali, kā arī tirdzniecību veic pašvaldības SIA “KĀRSAVAS NAMSAIMNIEKS”, Malnavas ciematā centralizēto siltumapgādi nodrošina Malnavas koledža, Zilupē – pašvaldības SIA “Zilupes LTD”.

Elektroapgādi novada teritorijā nodrošina VAS “Latvenergo”, AS “Sadales tīkls”, kas veic ikdienas uzturēšanas darbus, novērš tehniskās avārijas un modernizē esošās elektrolīnijas piešķirtā finansējuma ietvaros.

Ludzas novadu nešķērso maģistrālie un sadales dabasgāzes vadi. Ludzas novads nav savienots ar Latvijas centralizētajiem dabasgāzes tīkliem, tādēļ novada iedzīvotājiem nav pieejama dabasgāze. Sašķidrīnātās gāzes patērētāji ir novada iedzīvotāji, kuri to izmanto sadzīves un apkures vajadzībām. Pakalpojums ir pieejams divos veidos: no gāzes rezervuāriem un no individuālajiem gāzes baloniem un rezervuāriem.

Nekustamais īpašums

Zemes sadalījumā pa izmantošanas veidiem Ludzas novada lauku teritorijās dominē meži, kas aizņem 113648 ha jeb 47% no novada kopplatības, un lauksaimniecībā izmantojamās zemes – 85920 ha jeb 36% no novada kopplatības.

Novada pašvaldības dzīvojamo fondu veido 226 daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas, kurās atrodas 940 dzīvokļi un ar tiem funkcionāli saistītās palīgēkas. 178 dzīvojamās mājas (kopējā platība 154583,31 m²) atrodas Ludzā, 48 dzīvojamās mājas (kopējā platība 14236,28 m²) atrodas Zilupē, 58 dzīvojamās mājas (kopējā platība 26980,59 m²) – Kārsavā, pārējās atrodas novada pagastu teritorijās.

Ludzā ir 7 sociālie dzīvokļi (kopējā platība 616,42 m²), kuros ir 26 istabas, un ir noslēgti sociālo dzīvokļu 19 īres līgumi. Sociālajos dzīvokļos ir izmitinātas 38 personas, no tām: 5 invalīdi, 2 bāreņi un 24 darba spējīgie (to skaitā 15 bezdarbnieki).

Ludzas teritorijā esošās daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas apsaimnieko pašvaldības SIA “LUDZAS APSAIMNIEKOTĀJS”, Zilupē daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas apsaimnieko SIA “Zilupes LTD”, Kārsavā – SIA “KĀRSAVAS NAMSAIMNIEKS”. Daudzdzīvokļu dzīvojamo māju apsaimniekošanai ir izveidotas arī dzīvokļu īpašnieku biedrības. Novada pagastu teritorijās esošās daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas apsaimnieko pagastu pārvaldes.

Gaisa kvalitāte

Ludzas novada teritoriju šķērso autotransporta un dzelzceļa koridori, kuri savieno Eiropas Savienību ar Krievijas Federāciju. Izmeši no mobilajiem avotiem tiek kontrolēti periodiski: uz ceļiem un uzņēmumos, sadarbībā ar CSDD autotransporta tehnisko apskāšu laikā iegūtajiem un aprēķinu ceļā apkopotajiem datiem.

Novadā pašlaik tiek normēti un uzskaitīti stacionārie izmešu avoti, taču netiek aplūkoti decentralizētie siltumapgādes objekti: privātmāju katlumājas vai vienkārši apkures katli, kokapstrādes cehu emisiju daudzums, kā arī izmeši, kas radušies lauksaimniecībā no lopkopības, minerālmēslu un pesticīdu lietošanas.

Ludzas novadā nav tādu teritoriju, kuras būtiski ietekmētu atmosfēras gaisa kvalitāti. Sakarā ar to, ka Ludzas novadā nav attīstīta rūpniecība, galvenie gaisa piesārņotāji ir katlumājas. Novada lielākie kurināmā izmantotāji atrodas pilsētās.

Ūdens kvalitāte un ūdenssaimniecība

Ludzas novadā dzeramā ūdens vajadzībām izmanto pazemes ūdeņus. Dzeramais ūdens pilnībā tiek nodrošināts no pazemes ūdens resursiem. Tie tiek iegūti no Pļaviņu – Daugavas ūdens horizonta. Vidējais patēriņš mēnesī uz vienu iedzīvotāju ~ 2-3 m³ ūdens.

Novadā darbojas 44 ūdensapgādes urbumi, no kuriem tiek iegūts ūdens pašvaldības iestāžu vajadzībām un iedzīvotāju dzeramā ūdens nodrošināšanai. Ik gadu tiek iegūts vairāk kā 610 tūkstoši kubikmetru ūdens, no tiem ražošanas vajadzībām vidēji tiek izmantoti apmēram 80 tūkstoši kubikmetru ūdens, kas sastāda apmēram 12-15 % no kopējā iegūtā ūdens daudzuma. Lielākie ūdens patērētāji atrodas novada pilsētās.

Centrālā ūdensapgādes sistēma pieejama apmēram 70 % iedzīvotāju pilsētās un 60-80 % iedzīvotāju ciematos, taču lauku teritorijās iedzīvotāji galvenokārt izmanto akas un personīgos dziļurbumus. Centralizēto ūdensapgādes sistēmu izmanto arī uzņēmumi, kas darbojas pilsētās un ciematos.

Kanalizācijas sistēma

Ludzas novada pilsētās un ciematos ir centralizētās kanalizācijas sistēmas, šo pakalpojumu izmanto apmēram 50 % no pilsētu un ciemu iedzīvotājiem. Lielākais kanalizācijas tīkls ir Ludzā – kanalizācijas pašteses tīkla garums ir 26,95 km, un kanalizācijas spiedvada tīkla garums – 5,88 km.

Sadzīves notekūdeņi no apdzīvotajām vietām galvenokārt tiek savākti kanalizācijas sistēmā, novadīti uz notekūdeņu attīrīšanas iekārtām (NAI) un pēc attīrīšanas – ūdenstecēs vai ūdenstilpēs. 2021. gada sākumā novadā uzskaitīta 31 notekūdeņu attīrīšanas iekārta, lielākā daļa no NAI ir bioloģiskās notekūdeņu attīrīšanas iekārtas. NAI uztur un apkalpo pašvaldības pagastu pārvaldes un pašvaldības kapitālsabiedrības.

Nelielos ciematos vai pie atsevišķām mājām pilsētās un dažām dzīvojamām mājām un lopu kūtīm ciemos notekūdeņu savākšanai izmanto individuālus notekūdeņu savākšanas un attīrīšanas risinājumus – kanalizācijas krājbedres. Lauku viensētām un dzīvojamām mājām ciemos kanalizācijas sistēmu lielākoties nav.

Novada pilsētās darbojas slēgtā un vaļējā tipa lietus ūdens kanalizācijas sistēma. Pārsvārā lietus ūdeņi bez attīrīšanas tiek novadīti vietējos ūdens novadīšanas grāvjos. Pilsētas lietus ūdens kanalizācijas sistēmu apsaimniekošana tiek nodrošināta ielu ikdienas uzturēšanas ietvaros.

Ludzas novada lauku teritorijā darbojas vaļēja tipa lietus ūdens kanalizācijas sistēma – novadgrāvji un caurtekas, un lielākā daļa šo būvju ir kritiskā stāvoklī. Pārsvārā lietus ūdens novadīšana laukos ir tieši saistīta ar meliorācijas sistēmām. Lielākā daļa meliorācijas sistēmu Ludzas novadā atrodas privātīpašumos un netiek uzturētas atbilstoši LR normatīvo aktu prasībām, kā rezultātā tiek appludinātas un pārpurvotas lielas teritorijas, bojāti un izskaloti valsts un pašvaldības ceļi.

Atkritumu apsaimniekošana

Ar sadzīves atkritumu savākšanu, pārvadāšanu, pārkraušanu, šķirošanu vai uzglabāšanu nodarbojas SIA “LUDZAS APSAIMNIEKOTĀJS”. Sadzīves atkritumi tiek transportēti uz SIA “ALAAS” sadzīves atkritumu apglabāšanas poligonu “Križevņiki”, kas atrodas Ozolaines pagastā, Rēzeknes novadā. Nesankcionētu atkritumu izgāztuvju Ludzas novadā nav.

SIA “LUDZAS APSAIMNIEKOTĀJS” nodrošina atkritumu savākšanu un pārvadāšanu Ludzā un Briģu, Cirmas, Isnaudas, Istras, Nirzas, Ņukšu, Pildas, Pureņu, Rundēnu pagastā. SIA “ALAAS” nodrošina atkritumu savākšanu un pārvadāšanu Kārsavā un Blontu, Ciblas, Goliševas, Līdumnieku, Malnavas, Mērdzenes, Mežvidu, Pušmucovas, Salnavas, Zvirgzdenes pagastā. Zilupē, Lauderu, Pasienes un Zaļesjes pagastā atkritumu savākšanu nodrošina SIA “Clean R”.

Šķiroto atkritumu savākšanas laukumi atrodas Rūpniecības ielā 2a, Ludzā, K. Barona ielā 49, Ludzā, un Kreičos, Isnaudas pagastā.

Novada teritorijā nav izveidots laukums bioloģisko atkritumu savākšanai un uzglabāšanai, kompostēšanai. Perspektīvā ir nepieciešama šāda laukuma izbūve.

Novada teritorijā ir aizliegts apglabāt dzīvnieku izcelsmes atkritumproduktus. Nepieciešamības gadījumā ir jāslēdz līgums ar firmām, kam ir licence ar to nodarboties.

Bīstamo atkritumu pieņemšanas un uzglabāšanas punkts, ko apsaimnieko pašvaldības SIA “LUDZAS APSAIMNIEKOTĀJS”, atrodas 2,5 km no Ludzas pilsētas – Isnaudas pagasta Kreiču ciemā, neapdzīvotā vietā uz pašvaldības zemes.

Sabiedriskā kārtība un drošība

Sabiedrisko kārtību un drošību Ludzas novadā nodrošina Valsts policijas Latgales reģiona pārvaldes Ludzas iecirknis.

Administratīvo pārkāpumu lietas izskata Ludzas novada pašvaldības Administratīvā komisija.

Atbilstoši civilo aizsardzību reglamentējošu normatīvo aktu prasībām Ludzas novada pašvaldības dome ir izveidojusi Ludzas sadarbības teritorijas civilās aizsardzības komisiju. Komisijas sastāvā ir iekļautas novada pašvaldības atbildīgās amatpersonas, kā arī Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta, Valsts vides dienesta, Valsts policijas, Valsts Robežsardzes, Valsts Robežsardzes Aviācijas pārvaldes, Valsts Meža dienesta, AS “Sadales tīkls”, Pārtikas un veterinārā dienesta, Latvijas Republikas Zemessardzes un SIA “Ludzas medicīnas centrs” pārstāvji.

Sociālā drošība un sociālie pakalpojumi

Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības sniegšanu un pakalpojumu administrēšanu Ludzas novada teritorijā nodrošina pašvaldības iestāde – Ludzas novada Sociālais dienests.

Viens no sociālās palīdzības īstenošanas galvenajiem līdzekļiem ir sociālie pabalsti, kas tiek piešķirti trūcīgām, maznodrošinātām ģimenēm, bērniem pēc ārpusģimenes aprūpes, citiem sociāli neaizsargātiem iedzīvotājiem. Pašvaldība nodrošina atbalstu arī personām ar invaliditāti, daudz bērnu ģimenēm, vientuļiem pensionāriem, pensionāriem, piešķirot pašvaldības brīvprātīgās iniciatīvas pabalstus.

2020. gadā novadā trūcīgās ģimenes statuss bija piešķirts 924 māsaimniecībām, kurās dzīvoja 1638 personas. Laika posmā no 2016. gada līdz 2020. gadam novadā reģistrēto trūcīgo personu skaitam ir tendence samazināties.

2020. gadā novadā bija 86 vidēja un augsta riska ģimenes ar bērniem, kurām bija nepieciešams īpašs sociālais atbalsts. 2020. gadā novadā darbu uzsāka 2 ģimenes asistenti, kuri apguvuši īpašu apmācību kursu un nodrošina pakalpojumu septiņām ģimenēm, kurām ir nopietnas sociālās funkcionēšanas problēmas.

Novadā ir liels skaits bērnu, kas nonākuši ārpusģimenes aprūpē. 24 bērni ir ievietoti audžuģimenēs, 68 atrodas aizbildniecībā, 2 bērni – Valsts ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā “Kalkūni”, 2 bērni – Madonas novada bērnu un jauniešu ārpusģimenes aprūpes un atbalsta centrā “Ozoli”.

Ludzas novadā 3 561 personai ir noteikta invaliditāte, kas ir 15,28 % no kopējā Ludzas novada iedzīvotāju skaita.

Pensijas vecuma personām un personām ar invaliditāti, kuras funkcionālo traucējumu dēļ nespēj patstāvīgi veikt ikdienas mājas darbus vai personīgo aprūpi, ir pieejams pakalpojums “Aprūpe mājās”. Palīdzība tiek sniegta gadījumos, kad šīs grupas personas dzīvo vienas vai kad tām nepieciešamo aprūpi sava veselības stāvokļa dēļ nevar nodrošināt ar tām kopā dzīvojošie ģimenes locekļi vai citas personas. 2020. gadā pakalpojums „Aprūpe mājās” tika nodrošināts 275 klientiem, pakalpojumu sniedza 120 aprūpētāji.

Novadā darbojas ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas: Sociālās aprūpes centrs (SAC) “Ludza” ar divām pakalpojuma sniegšanas vietām (Cirmas pagasta Garbaros un Isnaudas pagasta Istalsnā); pansionāts “Mūsmājas” Malnavas pagasta Malnavā; SIA “Zilupes veselības un sociālās aprūpes centrs” Zilupē.

Īslaicīga sociālā aprūpe (sociālās gultas), nodrošinot diennakts sociālo un veselības aprūpi, pieejama SIA “Ludzas medicīnas centrs” un SIA “Kārsavas slimnīca”.

Personām ar I un II grupas invaliditāti, kurām ir indikācijas asistenta pakalpojuma nodrošināšanai, tiek nodrošināts asistenta pakalpojums.

Novadā ir pieejami sociālie dzīvokļi: Ludzā Parku ielā 42 (pašlaik tajos dzīvojamo telpu īres

līgumi noslēgti ar 16 personām), Stacijas ielā 14 (2 dzīvokļi), Tālavijas ielā 54 (1 dzīvoklis), Tālavijas ielā 134 (1 dzīvoklis), Stacijas ielā 66 (1 dzīvoklis), Latgales ielā 247 (1 dzīvoklis), sociālā dzīvojamā māja “Raipole” Nirzas pagasta Raipolē (20 personām) un Veco ļaužu māja “Lauči” Zvirgzdenes pagastā (8 personām).

Ludzā darbojas Latvijas Sarkanā Krusta atskurbtuve.

Izglītība

Ludzas novadā darbojas 10 pirmsskolas izglītības iestādes. 2020./2021. mācību gadā pirmsskolas izglītības programmas apgūst 780 izglītojamie.

Ludzas novadā 2020./2021. mācību gadā darbojas 11 vispārējās izglītības mācību iestādes – piecas vidusskolas un sešas pamatskolas. Vispārizglītojošās izglītības programmas apgūst 1964 skolēni. Novada vispārējās izglītības iestādēs 2020./2021. mācību gadā strādā 298 pedagogi, pedagogu atbalstam un metodiskā darba nodrošināšanai strādā 13 mācību jomu koordinatori.

Profesionālās ievirzes izglītības programmas piedāvā piecas novada izglītības iestādes: Ludzas novada Sporta skola; J. Soikāna Ludzas mākslas skola; Kārsavas Mūzikas un mākslas skola; Ludzas Mūzikas pamatskola; Zilupes Mūzikas un mākslas skola.

Interesu izglītības programmas novadā īsteno Ludzas novada Bērnu un jauniešu centrs. 2020./2021. mācību gadā BJC organizē 48 interešu izglītības pulciņus, kur izglītības programmas grupās apgūst 507 audzēkņi.

Interesu izglītības programmas Zilupē īsteno Bērnu un jauniešu interešu centrs “Zilupe”. 2020./2021. mācību gadā Zilupes BJC organizē interešu izglītības pulciņu darbu, kur izglītības programmas apgūst 290 audzēkņi.

Interesu izglītību īsteno arī vispārizglītojošās izglītības iestādes: Ludzas pilsētas ģimnāzija, Ludzas 2. vidusskola, Kārsavas vidusskola, Ciblas vidusskola, Mežvidu pamatskola, Mērdzenes pamatskola, Salnavas pamatskola, Pušmucovas pamatskola, kā arī profesionālās ievirzes izglītības iestādes – Ludzas Mūzikas pamatskola, Kārsavas Mūzikas un mākslas skola, Ludzas novada Sporta skola.

Visās novada vidusskolās, Pildas un Pušmucovas pamatskolā aktīvi darbojas jaunsargu vienības, ko vada pieredzējuši instruktori.

Ludzas novada pašvaldība 2015. gadā ir noslēgusi sadarbības līgumu ar “Daugavpils būvniecības tehnikums”. Ludzas 2. vidusskola ir tehnikuma izglītības programmu īstenošanas vieta.

Zilupē atrodas Rēzeknes tehnikuma izglītības programmu īstenošanas vieta. 2020./2021. mācību gadā Zilupē mācās 88 izglītojamie, strādā 15 skolotāji.

Ludzas novada Malnavas pagastā atrodas Malnavas koledža – valsts dibināta Izglītības un zinātnes ministrijas pārraudzībā esoša izglītības iestāde, kas personām pēc vidējās izglītības ieguves nodrošina iespēju iegūt pirmā līmeņa profesionālo augstāko izglītību un ceturto profesionālās kvalifikācijas līmeni. Koledža īsteno pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības studiju programmas, profesionālās vidējās izglītības, arodizglītības, tālākizglītības, neformālās izglītības programmas, arī kvalifikācijas piešķiršanu ārpus formālās izglītības ietvaros.

Kultūra

Novada teritorijā ir 21 kultūras iestāde: 13 tautas nami – Ludzā, Isnaudā, Nirzā, Ņukšos, Pildā, Rundēnos, Vecslabadā, Zilupē, Pasienē, Blontos, Ciblā, Zvirgzdenē, Pušmucovā, 6 kultūras nami

– Kārsavā, Goliševā, Salnavā, Mežvidos, Mērdzenē, Lauderos, 1 klubs – Istalsnā un 1 kultūras nodaļa Malnavā (darbojas Malnavas pagasta pārvaldes telpās).

Novadā darbojas vairāk nekā 70 tautas un amatiermākslas kolektīvi – kori, vokālie ansambļi, folkloras kopas, tautas deju, līnijdeju, seno un mūsdienu deju kolektīvi, amatiertheātri un kapelas.

Pašvaldības teritorijā ir iespēja organizēt brīvdabas atpūtas pasākumus ārpus telpām 10 brīvdabas estrādēs – Ludzā, Isnaudā, Istalsnā, Zilupē, Ciblā, Zvirgzdenē, Mērdzenē, Salnavā, Goliševā, Kārsavā.

Bibliotēku tīkls aptver visu Ludzas novadu. Novadā darbojas 28 publiskās un 14 vispārējās un profesionālās ievirzes skolu bibliotēkas. Visās bibliotēkās bez maksas pieejami sabiedriskie interneta pieejas punkti. Reģiona bibliotēkās ir savākts un sistematizēts plašs un interesants novadpētniecības materiālu klāsts. Ludzas novada galvenās bibliotēkas funkcijas veic Ludzas pilsētas galvenā bibliotēka.

Novadā darbojas Novadpētniecības muzejs – sabiedrībai pieejama pētnieciskā un izglītojošā iestāde, kas vāc, glabā, pēta un popularizē Austrumlatgales materiālās un nemateriālās kultūras vērtības, Latgales dabas bagātības un daudzveidību, tautas celtniecības pieminekļus. No 2016. gada 22. janvāra muzejam ir jauna struktūrvienība – Ludzas Lielā sinagoga, kas apmeklētājiem pieejama no 2016. gada 11. augusta.

Sports

Novada teritorijā darbojas: sporta klubs (SK) “Latgols” (P. Miglinīka iela 34, Ludza), tā sastāvā ietilpst komandas dažādos sporta veidos – volejbolā, hokejā, futbolā, maksšķerēšanā, kā arī handbola sieviešu, vīriešu un veterānu komandas; SK “Kuorsova” (Vienības iela 74A – 15, Kārsava), kas nodrošina biedrības komandu un pārstāvju piedalīšanos dažāda ranga sporta sacensībās novadā, Latvijā un ārpus tās; Šaha klubs “Kaīsa” (Liepājas iela 37 – 20, Ludza); Rikšotāju braucēju sporta klubs “Pegazs” (Liepu iela 2-18, Felicianova, Ciblas pagasts) – amatieru sporta komanda, kas nodarbojas ar rikšotāju zirgu trenēšanu un sacensību organizēšanu.

Sporta infrastruktūra vislabāk ir attīstīta novada pilsētās – Ludzā, Kārsavā un Zilupē. Iespējas nodarboties ar sportu ir nodrošinātas arī visos novada pagastos.

Veselības aprūpe

2021. gada sākumā veselības aprūpi Ludzas novada iedzīvotājiem nodrošina 29 ģimenes ārstu prakses, 6 no tām atrodas Ludzā, 3 – Kārsavā, 2 – Zilupē un 18 reģistrētas lauku teritorijās. 4 ārstu prakses zobārstniecībā Ludzā, 1 Zilupē, 2 Kārsavā, 1 Ciblas novada Felicianovā.

Izglītības iestādēs PII “Namiņš”, PII “Pasaciņa”, PII “Rūķītis”, PII “Sienāzītis”, Kārsavas PII, Zilupes PII, Ludzas 2. vidusskolā, Ludzas novada Sporta skolā, Salnavas, Mērdzenes, Mežvidu pamatskolās, Kārsavas vidusskolā ambulatoros pakalpojumus sniedz iestādes medmāsa. Ciblas un Zilupes vidusskolā ambulatoros pakalpojumus nodrošina vietējie ģimenes ārsti.

Novada lauku teritorijā – Briģos, Cirmā (Tutānu c.), Isnaudā (Istalsnas c.), Nirzā, Ņukšos, Pureņos (Kivdolovas c.), Mežvidos, Malnavā, Salnavā, Goliševā, Pušmucovā, Lucmuižā, Blontos, Līdumniekos un Ciblā darbojas feldšeru - vecmāšu punkti. Lauku ambulances darbojas Mērdzenē, Pildā, Pasienē.

SIA “Kārsavas slimnīca”, kur kapitāldaļas 100% pieder pašvaldībai, nodrošina primāro un sekundāro ambulatoro medicīnisko palīdzību.

SIA “Zilupes veselības un sociālās aprūpes centrs”, kur kapitāldaļas 100% pieder pašvaldībai, sniedz ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus abu dzimumu

pilngadīgām personām, pensijas vecuma personām un personām ar fiziska rakstura traucējumiem.

SIA “Ludzas medicīnas centrs”, kur 58% SIA kapitāldaļas pieder Veselības ministrijai, 42% – Ludzas novada pašvaldībai, sniedz stacionāro, ambulatoro, konsultatīvo un profilaktisko palīdzību. SIA “Ludzas medicīnas centrs” atbilst Latvijas slimnīcu pirmā līmeņa kritērijiem.

Novada teritorijā – Ludzā, Kārsavā, Zilupē un Rundēnos – atrodas četri Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta (NMPD) Latgales reģionālā centra brigāžu punkti. Pakalpojumu sniedz 5 brigādes – Ludzā divas, pārējos punktos pa vienai.

Tūrisms

Ludzas novada tūrisma informācijas centrs (TIC) ir Ludzas novada pašvaldības iestāde, un tas sadarbojas ar Latgales reģiona tūrisma asociāciju “Ezerzeme”. Latvijas un ārvalstu ceļotāju piesaistei izveidota Ludzas tūrisma interneta vietne: www.visitludza.lv. Informācija par novada objektiem un tūrisma piedāvājumiem ir izvietota vismaz 10 dažādās internetvietnēs, tai skaitā Latgales tūrisma mājas lapās www.visitlatgale.com un www.latgale.travel, valsts tūrisma mājas lapā www.latvia.travel, pārrobežu publikācijās – www.balticlakes.lt, www.belladvina.com, starptautiskajās – www.culinary-haritage.com u.c.

Laika posmā no 1997. gada līdz 2021. gadam naktsmītņu skaits novada teritorijā ir desmitkārtšojies, ir nodibināti 17 jauni tūrisma uzņēmumi (14 naktsmītnes, 2 viesnīcas, 1 lauku māja, 2 viesu mājas, 2 atpūtas bāzes, 3 brīvdienu mājas, 1, motelis, 1 brīvdienu dzīvoklis un 1 brīvdienu istaba, 1 dienesta viesnīca). Naktsmītnēs kopumā ir 380 gultasvietas.

Ludzas novada apmeklētāju skaits 24 gadu laikā, kopš 1997. gada, ir pieaudzis vairāk kā uz pusi, 2019. gadā sasniedzot vairāk kā 48 000 tūristu. 2020. gadā pandēmijas dēļ apmeklētāju skaits samazinājās līdz 39 000. Mainoties pieprasījumam, šajos gados vairākkārtīgi ir mainīties arī piedāvājums tūristiem. Daudzi uzņēmumi ir izbeiguši darbību, to vietā radušies citi, vienus maršrutus un projektus nomainot ar citiem, parādījušies regulāri un populāri pasākumi, kurus apmeklē tūristi: Lielais latgaļu tirgus jūnijā, Klaidoņu dienas un Ludzas pilsētas svētki augustā, Kārsavas lielais tirgus, Nakts sēņošana, Rikšotāju sacensības Ciblas novadā, Tauriņu nakts Grebļa kalnā, Upes svētki Zilupē.

Ludzas novads ir interesants ceļotājiem kā Latvijas austrumu pierobeža ar autentisku savdabīgu kultūrvidi un gleznainām ainavām, kā iespēja iepazīt (apiet, apbraukt, apjāt) Latviju gar pašu robežu. Kā savdabīgi tūristu magnēti, paralēli atpazīstamākajai Ludzas vecpilsētai, kalpo Zilupes-Grebļa kalna teritorija kā unikālu dabas un vēstures vērtību vieta, Kārsavas – Malnavas apkārtnē ar oriģināliem, latgaliskiem uzņēmēju piedāvājumiem un sakrālo mantojumu, kā arī Ciblas – Līdumnieku puse kā pierobeža ar interesantiem dabas un vēstures objektiem.

Populārākās vietas ceļotāju skatījumā ir vecākā Latvijas pilsēta Ludza, pilsētībūvniecības piemineklis, ar Livonijas ordeņa pilsdrupām, vecpilsētas īpašo, Latgalei raksturīgo koka apbūvi un ielu plānojumu, Ludzas Novadpētniecības muzejs, Ludzas Lielā sinagoga, katoļu, pareizticīgo, vecticībnieku un luterāņu baznīcas, pilsētas parks un gleznainās ainavas Ludzas Mazā un Lielā ezera krastos, Ludzas amatnieku centrs, „Latgaļu kukņa”, vietējo ražotāju veikaliņš „Radeits Latgolā Cymuss”. Kārsavas pusē – Malnavas muižas ansamblis ar parku un mājas restorāns “Dzīles”, „Latgolys šmakovkas muzejs” un Nūmēnes skatu tornis. Ciblā popularitāti ieguvusi Eversmuižas taka un muzejs, Baložu sēta, Līdumnieku peldošā pirts. Zilupes pusē – Pasienes katoļu baznīca, Draudzības kurgāns un Latvijas tālākais austrumu punkts Austras koks, un Grebļa kalna dabas teritorija.

Publiskā pārvalde

Ludzas novada pašvaldība tika izveidota 2021. gada 1. jūlijā, kad administratīvi teritoriālās reformas rezultātā apvienojās 25 teritoriālās vienības: Blontu pagasts, Briģu pagasts, Ciblas pagasts, Cirmas pagasts, Goliševas pagasts, Isnaudas pagasts, Istras pagasts, Kārsavas pilsēta, Lauderu pagasts, Līdumnieku pagasts, Ludzas pilsēta, Malnavas pagasts, Mežvidu pagasts, Mērdzenes pagasts, Nirzas pagasts, Ņukšu pagasts, Pasienes pagasts, Pildas pagasts, Pureņu pagasts, Pušmucovas pagasts, Rundēnu pagasts, Salnavas pagasts, Zaļesjes pagasts, Zilupes pilsēta, Zvirgzdenes pagasts. Ludzas novada pašvaldības administratīvais centrs ir Ludza.

Pašvaldības sniegto pakalpojumu pieejamību pašvaldības teritoriālajās vienībās nodrošina 2 pilsētu pārvaldes un 21 pagastu pārvalde, pašvaldības funkciju īstenošanai darbojas 61 iestāde. Ludzas novada pašvaldībā nodarbināti 2056 darbinieki, tajā skaitā 437 pedagogi.

Novada teritorijas attīstības veicināšanai pašvaldība aktīvi darbojas vairākās biedrībās (nodibinājumos) gan valsts, gan starptautiskā mērogā.

Komunikācijā ar novada, Latvijas un Eiropas iedzīvotājiem pašvaldība izmanto vairākus komunikācijas kanālus: interneta vietni www.ludzasnovads.lv; sociālos tīklus *Facebook*; organizē diskusijas, aptaujas, kultūras, sporta un biznesa pasākumus; sagatavo radio raidījumus par novada aktualitātēm, TV sižetus un video rullīšus; izmanto svarīgākos kanālus komunikācijai – Ludzas, Blontu, Kārsavas, Zilupes VPVKAC, klātieni centrālajā administrācijas ēkā, pilsētu un pagastu pārvaldēs, kā arī telefonsarunas un e-pastu.